

POTRAVINY

1. Úradné kontroly

Orgánmi úradnej kontroly potravín v SR sú ŠVPS SR a ÚVZ SR. Úradná kontrola potravín sa v SR vykonáva v zmysle dvoch zákonov: zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov v prípade surovín a potravín rastlinného a živočíšneho pôvodu a zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 99/2008 Z. z. v prípade surovín a potravín živočíšneho pôvodu.

Úradná kontrola bola v roku 2008 zameraná hlavne na bezpečnosť potravín v celom potravinovom reťazci od primárnych výrobcov až po maloobchod. Veľký dôraz bol kladený na odhaľovanie falšovania potravín, zavádzania a klamanie spotrebiteľov, dovoz potenciálne rizikových potravín z tretích krajín podľa hodnotenia rizika krajiny pôvodu a komodity a nesprávne označené potraviny, aby bola zabezpečená v maximálnej miere ochrana spotrebiteľov. Pri kontrole potravín dovážaných z tretích krajín boli kontroly vykonávané nediskriminačne, ale tak aby zabezpečili ochranu zdravia spotrebiteľov Európskej únie a nebol obmedzovaný voľný pohyb tovaru. Pri výkone úradných kontrol sa vychádzalo z ročných plánov inšpekcií, auditov a odberu vzoriek surovín a potravín. Ďalšími kritériami pri rozhodovaní o kontrolách boli poznatky z predchádzajúcich kontrol, zistenia iných orgánov potravinového dozoru, podnety spotrebiteľov a masmédií, odporúčania Európskej komisie a informácie z RASFF.

Operatívne i strategické ciele stanovené pre úradnú kontrolu potravín boli splnené, či už z hľadiska kontrol u prevádzkovateľov, ale i z hľadiska odberu a analýz vzoriek.

Prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, ktorými sú primárni výrobcovia potravín, výrobcovia a baliarne, distribútori a dopravcovia, maloobchod, sektor služieb, ako i výrobcovia predávajúci prevažne na maloobchodnej báze v SR, je 61 505, pričom v roku 2008 orgány úradnej kontroly potravín celkovo skontrolovali 36 105 objektov, čo je 58,7 % z celkového počtu. V roku 2008 bolo vykonaných 80 469 kontrol, najviac kontrol bolo vykonaných v maloobchode (29 597 kontrol – 36,78% z celkového počtu vykonaných kontrol), v sektore služieb (22 402 kontrol – 28% z celkového počtu vykonaných kontrol) a u výrobcov a baliarní (21 193 kontrol – 27,84% z celkového počtu vykonaných kontrol).

V súlade s národným plánom kontrol sú stanovené počty kontrol (frekvencia a intenzita kontrol) a počet odobratých vzoriek na základe hodnotenia rizika sú v ročných plánoch jednotlivých organizácií na daný kalendárny rok. V roku 2008 bola frekvencia a intenzita úradných kontrol splnená a čiastočne prekročená, nakoľko bolo vykonaných 16 cielených kontrol (napríklad mykotoxíny v obilninách, kontrola olivových olejov, prítomnosť syntetických farbív v koreniacich zmesiach). Finančné prostriedky vyčlenené zo štátneho rozpočtu boli plne využité a boli použité len na úradnú kontrolu potravín.

2. Celková zhoda u prevádzkovateľov a výrobcov

Z hľadiska celkovej zhody u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov (zahrňujúcich výrobu, baliarne, distribúciu, dopravu, predaj i služby) boli zistené nedostatky u 12 794 objektov z 37 177 kontrolovaných, čo je 34,41 % objektov. Celkovo bolo vykonaných 80 469 kontrol. Najviac nedostatkov bolo zistených v celkovej hygiene - v 11 098 objektoch, čo je 86,74%. Nedostatky boli zistené i pri uplatňovaní systému HACCP v 3 083 objektoch, čo je 24,1 %, a v označovaní potravín v 2 235 objektoch, čo je 17,42 % z celkového počtu kontrolovaných objektov. Z hľadiska jednotlivých sektorov bolo najviac nedostatkov zistených v maloobchode až u 5 582 objektov, čo je 43,63%, v sektore služieb u 4 955 objektov, čo je 38,73%. V sektore služieb boli zistené nezahody v nesprávnom uplatňovaní zásad systému HACCP (59,42 %) a v celkovej hygiene (14,33 %). Z hľadiska maloobchodu boli pri kontrolách zistené nedostatky v 5582 objektoch (43,63 %), ktoré sa

týkali prevažne prevádzkovej hygieny (56,11 %). Vo výrobnom sektore boli zistené nedostatky v 1 229 objektoch, čo tvorí 9,61 %, pričom nedostatky sa týkali prevažne prevádzkovej hygieny (28,26%). Celkovo bolo orgánmi úradnej kontroly odobratých 48 970 vzoriek, z čoho 2 596 bolo nevyhovujúcich, čo je 5,3 %, pričom najviac vzoriek nevyhovelo z hľadiska obsahu kontaminantov a mikrobiologických požiadaviek.

Podrobnejšie informácie sú uvedené vo Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk

Audity u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov V roku 2008 vykonali RÚVZ v SR spolu **47 auditov potravinárskych prevádzok** v zariadeniach spoločného stravovania a vo výrobniach epidemiologicky rizikových druhov potravín. (v Košickom kraji vykonali 10 auditov, v Banskobystrickom kraji 8 auditov, v Nitrianskom kraji 8 auditov, v Prešovskom kraji 7 auditov, v Žilinskom kraji 7 auditov, v Trnavskom kraji 4 audity a v Trenčianskom kraji 3 audity).

V roku 2008 inšpektori ŠVPS SR vykonali u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov rastlinných komodít audity so zameraním na overenie zhody zavedeného systému zabezpečenia kontroly hygieny potravín a správnej výrobnjej praxe s platnou legislatívou. Celkovo bolo vykonaných 298 auditov pri výrobe potravín rastlinného pôvodu, z toho bolo 191 auditov s nezhodami, pri ktorých bolo zistených 491 nezhôd..

Prehľad o počte vykonaných auditov u výrobcov potravín rastlinného pôvodu a počte zistených nezhôd je uvedený v prílohe č. 1.

V roku 2008 vykonalo 21 RVPS 67 auditov prevádzkarní v sektore spracovania mäsa.

Najčastejšie boli pri auditoch zistené nezhody vo verifikácii systému a monitorovaní jednotlivých CCP a následne v nedostatočnom vedení evidencie, ďalej boli zistené nezhody vo vedení evidencie o výkone deratizácii a dezinfekcii, v opise výrobkov chýbal údaj o ich trvanlivosti, chýbali záznamy o školeniach zamestnancov, nebola vykonaná aktualizácia zásad správnej výrobnjej praxe a tokovej schémy, neboli identifikované všetky miesta, ktoré by mohli negatívne ovplyvňovať zdravotnú neškodnosť a kvalitu, nebol dodržiavaný hygienický režim výroby a nevedla sa evidencia, nebola vykonaná analýza nebezpečenstva a určenie možných rizík, čiastočne určený spôsob vedenia dokumentácie v CCP, neboli určené nápravné opatrenia na odstránenie pozorovaných odchýliek, chýba plán a program školenia zamestnancov a ani iným spôsobom sa táto činnosť nevykonáva, zásadné chyby v sanitačnom programe, dokumentácia nie je riadená, ani aktualizovaná, ani verifikovaná, bez nápravných opatrení, pri identifikácii CCP nebol použitý rozhodovací strom.

Frekvencia a typy nezhôd

2.1.1. Použitý systém klasifikácie

o nezhody v používaní systému správnej výrobnjej praxe

Z prekontrolovaných 37 266 objektov u 3 083 objektov bola zistená nezhoda v uplatňovaní systému správnej výrobnjej praxe, najviac v sektore služieb (zariadenia spoločného stravovania) až v 1 832 objektoch a v maloobchode v 577 objektoch. Zistené nedostatky – nevykonávanie monitoringu CCP, väčšinou vypracované dokumenty SVP, ale nedostatočne zavedené do praxe, nezhody v dodržiavaní postupov pri výrobe potravín (pokrmov, nápojov) podľa stanovených zásad správnej výrobnjej praxe, nedostatky v monitorovaní kritických kontrolných bodov, v dodržiavaní zásad správnej výrobnjej praxe (skrakovanie a zjednodušovanie technologických operácií, napr. zámenou pracovných plôch a náradia, kríženie čistej a nečistej prevádzky, narušenie jednosmernosti prevádzky), neúplná evidencia o odobratých vzorkách, chýbajúci plán ochrany pred škodcami

- **nedostatky v uplatňovaní požiadaviek na hygienu prevádzkarní** - V prípade nezhody v uplatňovaní požiadaviek na hygienu prevádzkarní bolo najviac nedostatkov zistených v maloobchode, a to až v 5 229 objektoch z 15 064 prekontrolovaných objektov. Nedostatky sa týkali udržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkarniach (znečistené steny, stropy, podlahy, výskyt plesní, nefunkčné technické zariadenia, opotrebovaný kuchynský riad, nezabezpečené okná proti vniknutiu hmyzu a dvere proti vniknutiu hlodavcov, chýbajúca evidencia vykonávanej sanitácie, nezabezpečenie prívodu tečúcej teplej vody do umývadiel v priestoroch, kde sa manipuluje s potravinami a do umývadiel v predsienkach toaliet pre personál a konzumentov, neoznačenie pracovných pomôcok, ktoré sa používajú na upratovanie, nezabezpečená kontrola ukazovateľov kvality pitnej vody, nevyhovujúce stery z pracovného prostredia a pracovných pomôcok, priestory vyvarujúcich zariadení stavebne a technicky neprispôsobené legislatívnym požiadavkám, nedostatočné vybavenie technologickým zariadením, výskyt predmetov nesúvisiacich s prevádzkou zariadenia),
- **nedostatky v uplatňovaní požiadaviek na osobnú hygienu** - chýbajúce pokrývky vlasatej časti hlavy, zanedbanie nosenia pracovného oblečenia, nevhodný pracovný odev, nezabezpečenie základných hygienických potrieb (tekuté mydlo, jednorazové utierky) pri umývadlách, znečistené pracovné oblečenie, nalakované nechty, nedostatočná hygiena rúk – stery z rúk pracovníkov pri šetrení epidémií,
- **nedostatky v overovaní pôvodu tovaru (vysledovateľnosť)** - nedostatočná evidencia pri príjme surovín (chýbanie dodacích listov, neúplné údaje o pôvode potravín), uchovávanie potravín v obaloch bez akéhokoľvek označenia, používanie slepačích vajec bez označenia od malovýrobcu, v ázijských reštauráciách - zistené potraviny neoznačené v štátnom jazyku,
- **nedostatky v uplatňovaní požiadaviek na skladovanie potravín** – potraviny a pokrmy po dátume spotreby alebo dátume minimálnej trvanlivosti, nevybavenie skladov meracími zariadeniami, nedostatočné vykonávanie evidencie teplôt v skladoch, nesprávne skladovanie potravín po otvorení originálneho balenia, spoločné skladovanie nezlučiteľných druhov potravín, nedodržanie chladiaceho reťazca skladovaných surovín, zmrazovanie výsekového mäsa dodaného v nezmrazenom stave a zmrazovanie hotových pokrmov bez technologických podmienok, uloženie potravín priamo na podlahe, nevyhovujúce podložky na skladovanie potravín,
- **nedostatky zistené pri manipulácii s potravinami** - neoznačené pracovné plochy, kríženie čistej a nečistej časti prevádzok i napriek vytvoreným podmienkam, nepoužívanie pracovných pomôcok, neoznačenie otvorených obalov surovín,
- **nedostatky zistené pri manipulácii s odpadom** – nezabezpečenie kontajnerov s vhodnou konštrukciou pre potravinársky odpad, sklady organického odpadu neboli kryté a uzavierateľné, zistené skrmovanie odpadu zvieratami, chýbajúce doklady o nakladaní s organickým odpadom, nedokladovanie zmlúv o odbere prepáleného tuku, nie všetky prevádzky mali odpad zaradený do stupňa kategórie,
- **uplatňovanie neharmonizovanej legislatívy – nedostatky v zložení výrobkov**
nedostatky v zložení vid' kapitola 2.2.2.
- **uplatňovanie harmonizovanej časti legislatívy – nedostatky v označovaní a z hľadiska mikrobiologickej kontaminácii a obsahu kontaminantov** – prekročenie stanovených limitov pre prídavné látky a kontamináty.

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

Opis typov a počtov identifikovaných nezhôd je uvedený v prílohe č. 2, v ktorej sú vyhodnotené výsledky inšpekcií na mieste. Konkrétne vyhodnotenie nevyhovujúcich výrobkov za SR v roku 2008 sú uvedené v prílohe č. 3.

Analýzy nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

Najvyššia frekvencia nezhôd sa vyskytovala v maloobchode, a to v nedodržaní požiadaviek na celkovú hygienu, následne v sektor výrobcov a baliarni a v sektore služieb. V maloobchode okrem nedodržania hygienických požiadaviek bolo zaznamenané i nedodržanie požiadaviek na označovanie potravinárskych výrobkov.

Zistené nezhody boli prevádzkové a v menšej miere u finálnych výrobkov. U niektorých prevádzkovateľov potravinárskych podnikov bol zistený problém v samokontrola finálnych výrobkov, ale i v dodržiavaní systému správnej výrobnéj praxe (sledovanie CCP), nezhody boli prevažne minimálne a sporadické, na ich odstránenie boli uložené opatrenia.

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

Nedostatky boli zistené v nasledovných komoditách:

- **Mlieko a mliečne výrobky** - z 4331 vzoriek nevyhovelo 192 vzoriek (4,43%), čo je mierne zhoršenie oproti roku 2007 o 0,95%. Najväčší počet vzoriek nevyhovelo mikrobiologickým požiadavkám - 79 vzoriek (4,41%) u 12 vzoriek sa zistila prítomnosť patogénneho mikroorganizmu *Listeria monocytogenes*, u jednej vzorky prítomnosť salmonely a v 5 vzorkách ovčieho hrudkového syra vyrobeného zo surového mlieka prítomnosť stafylokokového enterotoxínu. V ostatných vzorkách sa najčastejšie zistilo prekročenie prípustného množstva *Escherichia coli*, *Staphylococcus aureus*, *Enterobacteriaceae*, ktoré svedčia o nedodržaní hygieny prevádzky. Najväčší počet vzoriek nevyhovelo požiadavkám na označovanie - 63 vzoriek (7,20%) v označení nebolo uvedené množstvo zložky v percentách, nebola uvedená použitá konzervačná látka a neboli uvedené podmienky skladovania. Požiadavkám na zloženie nevyhovelo 42 vzoriek (najčastejšie zistená prítomnosť cudzích tukov v masle a syroch, nedodržanie požiadaviek na obsah sušiny, tuku, tuku v sušine a množstva vody v beztukovej hmote syra). Senzorickým požiadavkám nevyhovelo 17 vzoriek. V 5 vzorkách sa zistilo nedodržanie najvyššieho prípustného množstva prísady chloridu sodného. V 1 vzorke neboli dodržané požiadavky na cudzorodé kontaminujúce látky - prekročenie prípustného množstva melamínu.
- **Vajcia a vajecné výrobky** - zo 64 vzoriek nevyhovelo 5 vzoriek (7,81%). Vzorky vajec nevyhoveli sensorickým požiadavkám 3, požiadavkám na označovanie jedna a mikrobiologickým požiadavkám tiež jedna vzorka.
- **Mäso** - Mäso domácich kopytníkov - odobratých 123 vzoriek mäsa 10 vzoriek nevyhovelo (8,13%), a to hlavne z dôvodu nevyhovujúcich sensorických vlastností. Mäso hydiny a králikov z odobratých 497 vzoriek mäsa nevyhovelo 16 vzoriek (3,22%), najviac vzoriek nevyhovelo sensorickým požiadavkám a požiadavkám na označovanie, v jednej vzorke bol prekročený maximálny reziduálny limit veterinárneho lieku (doxycyklín). U zveriny bolo odobratých 7 vzoriek, všetky vzorky vyhoveli.
- **Mäsové výrobky** - odobratých 4957 vzoriek, nevyhovelo 231 vzoriek (4,66%), čo je nepatrné zhoršenie o 0,51% oproti roku 2007. Najviac vzoriek - 82 nevyhovelo požiadavkám na zloženie (najčastejšie sa zistilo vyššie množstvo kolagénu z celkových bielkovín a vyššia hodnota aktivity vody). 69 vzoriek nevyhovelo požiadavkám na označovanie (napr.: nebol deklarovaný obsah sóje, hydínového mäsa, prídavné látky neboli označené správne, označenie nebolo v slovenskom jazyku, nedostatky v označovaní dátumu spotreby), 24 vzoriek nevyhovelo požiadavkám na alergény (alergény zistené vo výrobku, ale neoznačené v zložení). 33 vzoriek nevyhovelo požiadavkám na obsah aditív a prísad (prítomnosť syntetických farbív ponceau 4R E 124, žltá SY E 110, Allura červená E 129, prekročenie najvyššieho prípustného množstva

prísady NaCl), 18 vzoriek nevyhovelo mikrobiologickým požiadavkám (najčastejšie zistenie patogénneho mikroorganizmu *Listeria monocytogenes*, v 3 vzorkách sa zistila prítomnosť salmonel). 16 vzoriek nevyhovelo sensorickým požiadavkám. V 1 vzorke bolo zistené prekročenie najvyššieho prípustného množstva benzoapyrénu.

- **Mleté mäso a mäsové prípravky** - odobratých 1158 vzoriek, nevyhovelo 20 vzoriek (1,73%). 9 vzoriek nevyhovelo mikrobiologickým požiadavkám, 8 vzoriek požiadavkám na označovanie, 2 vzorky nevyhoveli sensorickým požiadavkám a 1 vzorka nesplnila požiadavky na zloženie.
- **Produkty rybolovu** - odobratých 880 vzoriek, nevyhovujúcich 67 vzoriek (7,70%), čo je zhoršenie oproti roku 2007 o 2,05%. Najčastejšie nedostatky v označovaní – 40 vzoriek (klamlivé označenie – hmotnosť pevného podielu glazúrovaných hlbokozmrazených rýb bola nižšia ako deklarované množstvo, označenie nebolo v slovenskom jazyku, nebol uvedený údaj o hmotnosti pevného podielu, pevný podiel po odkvapkaní nebol v súlade s deklarovanou hodnotou, v označení nebolo uvedené použitie konzervačných látok). 7 vzoriek nevyhovelo požiadavkám na aditívne látky (prekročenie najvyššieho prípustného množstva konzervačných látok a farbív, zistenie konzervačných látok, ktoré neboli uvedené v označení). Sensorickým požiadavkám nevyhovelo 12 vzoriek, z toho v troch prípadoch sa v konzervách zistili parazity *Anisakis sp.* Mikrobiologickým požiadavkám nevyhoveli 3 vzorky. V 1 vzorke neboli dodržané požiadavky na cudzorodé kontaminujúce látky (benzoapyrén).
- **Med** odobratých 302 vzoriek, nevyhovelo 35 vzoriek (11,59%). Oproti roku 2007 sa zlepšila kvalita o 5,62%. Hlavnou príčinou nevyhovujúcich vzoriek bolo nedodržanie fyzikálno – chemických požiadaviek u 20 vzoriek - prekročenie požiadaviek na množstvo hydroxymetylfurfuralu a sacharózy. Prítomnosť rezíduí veterinárnych liekov bola zistená v 11 vzorkách medu - rezíduá sulfónamidov, ale boli zistené aj rezíduá tylozínu a oxytetracyklínov. V prípade zistenia rezíduí veterinárnych liekov bolo nariadené zákaz uvádzania na trh a stiahnutie z trhu. Požiadavkám na označovanie nevyhovelo 9 vzoriek medu (napr. spotrebiteľské balenie nebolo označené, klamlivé označovanie).
- **Želatína** - odobratých 19 vzoriek všetky vzorky boli vyhovujúce (tak ako v roku 2007).
- **Škvarené živočíšne tuky** – odobratých 478 vzoriek, nevyhovelo 18 vzoriek (3,77%), čo je porovnateľné s rokom 2007. 14 vzoriek nevyhovelo pre porušenie analytických ukazovateľov - nesplnenie požiadaviek pre voľné masťné kyseliny (14x) a pre peroxidy (3x). 2 vzorky nevyhoveli požiadavkám na označovanie (označovanie nebolo v slovenskom jazyku, nesprávne vyjadrený dátum spotreby).
- **Jedlé rastlinné tuky a oleje a výrobky z nich** – odobratých 194 vzoriek, nevyhovelo 10 vzoriek (5,15 %), v porovnaní s rokom 2007 je to zhoršenie o 3,69 %. Všetky nevyhovujúce výrobky boli odobraté v obchodnej sieti, pričom polovicu z nich predstavovali produkty vnútrospoločenskej výmeny. Osem výrobkov nebolo správne označených, 2 výrobky nevyhoveli požiadavkám legislatívy pre zvýšený obsah kontaminantov. Jednalo sa o prítomnosť minerálneho oleja v slnečnicovom oleji a o prekročenie hladiny benzoapyrénu v rastlinnej tukovej nátierke.
- **Majonézy** - odobratých 14 vzoriek, nevyhovela 1 vzorka (7,14 %), bolo zistené prekročenie povoleného množstva konzervačnej látky.
- **Dehydrované pokrmy, polievkové prípravky a ochucovadlá** - odobratých 318 vzoriek, 13 vzoriek nevyhovovalo (4,1%). Nedostatky boli zistené v označovaní (neoznačenie alergénu – zeler, mliečny proteín, neuvedené použitie farbiva žltá SY v označení, prítomnosť kyseliny sorbovej - neuvedená na obale, neoznačenie pridaného sladidla aspartam). V jednej vzorke bola zistená nadlimitná hodnota 3-MCPD.
- **Termosterilizované pokrmy, tepelne opracované mrazené hotové jedlá** - odobratých 135 vzoriek, 5 vzoriek nevyhovovalo (3,70%), zhoršenie oproti roku 2007, porušenosť

v roku 2007 bola 1,70%. Nedostatky boli zistené v označovaní - bez deklarácie na obale zistená prítomnosť sladidla acesulfamu K, v označení výrobku nebol uvedený údaj o fyzikálnom stave potraviny, neoznačenie prítomnosti zložky s obsahom gluténu na obale výrobku.

- **Ocot, horčica a iné chuťové prípravky** - odobratých 215 vzoriek, 4 vzorky nevyhovovali (1,9%), oproti roku 2007 bolo zaznamenané zníženie porušenia o 4,04 %. Najčastejšie nedostatky boli zistené v označovaní - neuvedenie sladidla (acesulfamu K) v názve potraviny, ďalej chýbal názov potraviny vyjadrujúci podstatu výrobku (horčica). V omáčkach z dovozu z tretích krajín bola zistená prítomnosť farbiva žltá SY (E110). V jednej vzorke horčice boli zistené zmenené senzorické vlastnosti - cudzia, kvasničná vôňa.
- **Droždie a sušené pivovarské kvasnice** - odobratých 21 vzoriek, všetky vyhovovali požiadavkám.
- **Jedlé obilie vrátane ryže** - jedlé obilie nepatrí medzi vysoko rizikové potraviny. Do tejto skupiny sa zaraďuje aj ryža, odobratých bolo celkovo 692 vzoriek jedlého obilia a ryže. Z tohto počtu boli 4 vzorky nevyhovujúce (0,6 %). V jednom prípade ryža guľatozrná nevyhovela pre prekročenie najvyššieho prípustného množstva kadmia, 1 vzorka pohánky lúpanej nevyhovela fyzikálno-chemickým znakom pre 1,5 % obsah nečistôt (limit je maximálne 0,2 %). V hodnotených senzorických znakoch pre výskyt živých škodcov v spotrebiteľskom balení nevyhoveli dve šarže ryže stredozernej.
- **Mlynské výrobky z obilia** - odobratých 331 vzoriek, nevyhovovalo 8 vzoriek (2,4%). Nedostatky boli zistené v označovaní (nesprávne uvedenie výživových tvrdení na obale), v senzorickom hodnotení (1 prípade zistené u výrobcu - výskyt škodcov v múke a 1 prípad ovsené vločky odobraté v obchodnej sieti - zistená nahorklá chuť) a vo fyzikálnochemických ukazovateľoch (prekročenie maximálne povoleného limitu obsahu popola pre daný druh múk). 1 vzorka múky u výrobcu - prekročenie povoleného limitu na obsah ochratoxínu, v jednej vzorke múky odobratej u výrobcu bola zistená prítomnosť zlepšujúceho prípravku.
- **Cestoviny** - odobratých 346 vzoriek, 19 vzoriek nevyhovovalo (5,5 %). Oproti roku 2007 sú nedostatky celkovo zvýšené o 2,1 % (v r. 2007 tvorili spolu iba 3,4 %). Najviac nedostatkov bolo zistených v mikrobiológii - 7 vzoriek, v jednej vzorke bola zistená prítomnosť Salmonelly, ostatné nedostatky boli zistené v prekročení koagulopozitívnych stafylokokov. Nedostatky zistené v označení súviseli s neuvedením údajov v štátnom jazyku na etikete a s uvedením spotrebiteľa do omylu, keď na originálnej etikete bol iný návod na prípravu cestovín ako v slovenskom preklade. Nedostatky v senzorickom hodnotení 3 vzorky - rozvarivosť a deformovateľnosť cestovín po uvarení podľa návodu výrobcu na prípravu. V troch vzorkách cestovín bola zistená prítomnosť vaječného proteínu (alergén) v bezvaječných cestovinách, v jednom prípade bol zistený prekročený povolený limit kyseliny mliečnej.
- **Pekárske výrobky** - odobratých 629 pekárskeho výrobku, nevyhovovalo 19 výrobkov (3,0%), oproti roku 2007 stúpili nevyhovujúce výrobky o 0,98 %. Najviac nedostatkov v označovaní - neuvedenie percenta zložky, ktorá bola uvedená v názve, nesprávne označenie posýpky a náplne v jemnom pečive, pri dátume spotreby neuvedené podmienky skladovania, v krájanom a balenom chlebe zistená prítomnosť konzervačnej látky, ktorá nie je uvedená na etikete, neuvedením druhu použitého cesta v jemnom pečive, v senzorickom hodnotení 3 prípady - nedopečený výrobok - zistenie surového cesta, prítomnosť cudzích prímiesí v strúhanke a špinavá spodná kôrka chleba. V jednom prípade boli zistené plesne u pekárskeho výrobku.
- **Trvanlivé pečivo** - odobratých 334 vzoriek, nevyhovovalo 31 vzoriek (9,3 %). Oproti roku 2007 sa zvýšil počet nevyhovujúcich vzoriek o 2,61%. Najviac nedostatkov bolo

zachytených v trvanlivom pečive v rámci vnútro spoločenskej výmeny v obchodnej sieti (15 vzoriek). U domácich výrobcov bolo 7 porušení. Nedostatky zistené v označovaní 20 výrobkov – v zložení chýba označenie farbiva, požadované údaje nie sú v jednom zornom poli, nie sú označené alergény, ťažko čitateľné údaje a dolepkou zakrývajúce zloženie výrobku, názov výrobku nie je totožný so zložením výrobku. V 7 prípadoch zistené prídavné látky – farbivá, resp. konzervačné látky. V troch vzorkách bol zistený alergén - arašidový proteín a mliečny proteín, ktoré sa vo výrobkoch nemali nachádzať. V sensorickom hodnotení zistený potuchnutý zápach.

- **Špeciálne výrobky z obilia** - odobratých 196 vzoriek (müsli a extrudované výrobky), nevyhovovalo 6 (3,1 %). Nedostatky súviseli s označovaním (4 vzorky) - neoznačenie použitých farbív, zistené nepovolené farbivá
- **Olejniný** - odobratých 79 vzoriek, nevyhovelo 8 vzoriek (10,1 %). Nedostatky zistené - zvýšený obsah najvyššieho prípustného množstva ťažkých kovov – kadmia u 1 vzorky maku modrého - v prípade tejto šarže bolo stiahnutých z obehu 450 kg maku modrého v hodnote 32 500 Sk. V sensorických ukazovateľoch nevyhoveli vzorky semena maku modrého pre vôňu po plesni a zoxidovanom tuku, nahorklú chuť. 1 vzorka nelúpanej slnečnice praženej solenej nevyhovela pre nevyhovujúcu vôňu po rozložení tuku. Celkove v sensorických ukazovateľoch nevyhovelo 5 vzoriek. Z fyzikálno-chemických znakov (nadlimitný obsah semien blenu čierneho) nevyhovela vzorka maku modrého a taktiež 1 vzorka tejto komodity nevyhovela v mikrobiologických znakoch pre mykologický nález plesne *Aspergillus* sp. a *Mucor* sp.
- **Strukoviny a výrobky z nich** - odobratých 167 vzoriek, nevyhovujúce 2 vzorky (1,2 %). Vzorky nevyhoveli pre chýbajúce označenie alergénu glutén na obale výrobku.
- **Čerstvé ovocie, zelenina a zemiaky** - odobratých 1222 vzoriek, nevyhovujúcich 24 vzoriek (1,96 %). Oproti roku 2007 bolo zistené zlepšenie kvality ovocia, zeleniny a zemiakov o 1,13 %. Medzi najzávažnejšie nedostatky patrilo prekročenie limitu rezíduí pesticídov, resp. použitie nepovolených pesticídov - dichlorvos a fenitrothion bol zistený v broskyniach z Talianska a dichlorvos v ľadovom šaláte zo Španielska, pomaranče z JAR obsahovali imidacloprid, paprika biela z Maroka difenoconazol, domáce rajčiny fludioxonil, boscalid bol zistený v domácej mrkve, ditiokarbamáty v reďkovke bielej z Talianska a červenej reďkovke z Nemecka, marhule zo Španielska obsahovali fenthion, bul'vový zeler z Poľska chlorpyrifos a zelená fazuľka z Talianska dimethoat. V piatich prípadoch bol prekročený limit dusičnanov - v dvoch vzorkách petržlenu, dvoch vzorkách mrkvy a jednej vzorke hlávkovej kapusty bielej – všetko z domácej produkcie. Štyri vzorky zemiakov konzumných neskorých boli nevyhovujúce v sensorických znakoch a jedna z dôvodu nedostatočného označenia. Ďalej bolo sensoricky a mikrobiologicky hodnotené ako nevyhovujúce hurmi kaki a kivi z Talianska.
- **Výrobky zo zemiakov** - odobratých 149 vzoriek, nevyhovelo 6 vzoriek (4,03 %). V roku 2007 porušenosť predstavovala 2,36 %. Výrobky zo zemiakov boli nevyhovujúce v šiestich prípadoch - prekročenie obsahu konzervačnej látky kyseliny sorbovej, v sensorických znakoch - použitá surovina bola nedostatočne ošúpaná a poškodená chorobami, nevyhovujúce v označení - chýbalo zloženie zložky, zloženie výrobku, nesprávne uvedená výživová hodnota, neuvedenie papriky v zložení.
- **Spracované ovocie a zelenina** - odobratých 1 414 vzoriek, nevyhovelo 88 (6,22 %). Nastalo mierne zhoršenie kvality oproti roku 2007 o 1,44%. Nedostatky v mikrobiologických ukazovateľoch bolo zistené u 3 vzoriek – 2x prekročené plesne, prekročený CPM. Obsah kontaminantov boli prekročené v 6 vzorkách – 4-x aflatoxíny, nadlimitný obsah cínu. Aditívne látky boli zistené v 26 vzorkách - 16x prekročenie konzervačných látok, resp. ich použitie tam, kde je to neprípustné, sladidlá boli prekročené v 5 výrobkoch, prítomnosť nepovolených farbív, alebo prekročený limit

povolených farbív bol zistený v 5 vzorkách, v dvoch prípadoch nebola dodržaná hmotnosť odkvapkaného podielu, senzoričky bolo ako nevyhovujúce hodnotených 16 vzoriek - zmenená chuť, zistená prítomnosť škodcov, cudzia chuť a vôňa po zoxidovanom tuku, so škodcami a prísadami, zmenená chuť a vôňa, zmenená konzistencia, narušený lakovaný povlak plechovky. Označenie bolo nevyhovujúce u 40 výrobkov- chýbali údaje o použití sladidiel, konzervačných látok, zloženie výrobkov a zloženie zložených zložiek, údaje v úradnom jazyku, názvy vystihujúce podstatu výrobku, údaje o prídavnej látke neboli v súlade s predpismi, chýbal druh použitého nálevu, neuvedený spôsob technologického spracovania.

- **Jedlé huby a výrobky z nich** odobratých 119 vzoriek, nevyhovujúcich 6 vzoriek (5,04 %). Oproti roku 2007 mierne zvýšenie nedostatkov o 0,91%. V jednom prípade zistený výskyt konzervačných látok - kyselina sorbová, v dvoch prípadoch nedodržený deklarovaný pevný podiel, u jednej vzorky chýbal údaj o technologickom spôsobe spracovania výrobku.
- **Koreniny** - odobratých 482 vzoriek, nedostatky zistené u 12 vzoriek (2,5 %), čo je pokles o 1,95% oproti roku 2007. Najviac nedostatkov bolo zistených vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch - nízky obsah piperínu v čiernom korení mletom, nízky obsah kapsaicínu v paprike štiplavej mletej a prekročenie najvyššieho prípustného množstva organických (cudzích) prísad v rasci celej. Zistená bola tiež prítomnosť alergénov v koreniacich zmesiach a koreninových prísadách do jedál - sója, zeler, gliadín. Mikrobiologické ukazovatele boli prekročené u 2 odobratých vzoriek - zistenie prítomnosti. Salmonelly bredeney.
- **Nealkoholické nápoje** – odobratých 1337 vzoriek, nevyhovelo 52 vzoriek (3,9 %), teda oproti roku 2007 stúpila porušenosť o 0,25 %. Najviac nedostatkov 31 bolo zistených v označovaní výrobkov – neoznačenie na obale povoleného farbiva, či sladidla, chýbajúce upozornenie na zdroj fenylalanínu, neuvedenie výživovej hodnoty pri výrobkoch s uvádzaným výživovým tvrdením, chýbajúceho slovného spojenia „s cukrom a sladidlami“ v názve výrobku. Mikrobiologická porušenosť bola zistená v dvoch prípadoch - prekročenie povoleného počtu kvasiniek. Prekročenie povoleného obsahu prídavných látok - kyseliny benzoovej, či sorbovej, resp. jej solí, syntetických farbív a sladidiel, hlavne cyklamátu, bolo zistené v 15 prípadoch. V jednom prípade bolo zistené prekročenie maximálne povoleného obsahu patulínu v jablkovej šťave. Pri senzoričkom hodnotení bolo zistené porušenie v štyroch prípadoch - cudzia vôňa a chuť, ako aj výskyt cudzích častíc v nápoji.
- **Pivo** - odobratých 337 vzoriek, nevyhoveli 4 vzorky (1,2 %), porušenosť bola o 1,11 % menej ako v minulom roku. Nedostatky boli zistené u troch vzoriek - nesprávne označenie výrobku (uvádzanie nepodložených zdravotných tvrdení, resp. nečitateľnosť uvádzaných údajov), v jednom prípade vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch pre prekročenie maximálne prípustného množstva etanolu v nealkoholickom pive.
- **Ovocné vína a medovina** - odobratých 120 vzoriek, nevyhovelo 10 vzoriek (8,3 %) v piatich prípadoch v senzoričkových znakoch - nečistá vôňa a chuť. Fyzikálno-chemickým požiadavkám nevyhoveli 3 vzorky - prekročenie povolenej odchýlky obsahu alkoholu, či celkového obsahu cukru.
- **Miešané alkoholické nápoje** - odobratých 94 vzoriek, tri vzorky nevyhovujúce (3,2 %), nedostatky zistené - nesprávne označenie - chýbajúce údaje o obsahu aditívnych látok.
- **Lieh a liehoviny** - odobratých 453 vzoriek, 16 nevyhovujúcich (3,53%), nárast oproti roku 2007 o 0,77 %. V dvoch vzorkách bola zistená prítomnosť nepovolených aditívnych látok – syntetických farbív. V siedmich prípadoch sa jednalo o nesprávne označenie výrobkov - chýbajúce, či nečitateľné označenie výrobnej dávky, ako aj nesprávnu deklaráciu obsahu alkoholu. V troch prípadoch sa zistilo aj porušenie fyzikálno-

chemických ukazovateľov - nedodržanie maximálne povolenej odchýlky od deklarovanej hodnoty obsahu etanolu uvedenej na etikete, či prekročenie povoleného množstva metanolu v ovocnom destiláte.

- **Čaj, čajové extrakty a prípravky z nich** - odobratých 237 vzoriek, 5 vzoriek nevyhovelo (2,1%), pokles porušenia oproti roku 2007 o 2,7%. Nedostatky boli zistené v označovaní výrobkov - neuvedenie názvu potraviny v štátnom jazyku, klamlivé označenie že „potravina je vhodná na prevenciu, zmiernenie, alebo liečenie zdravotnej poruchy“ - výživové a zdravotné tvrdenia. Zistená bola aj prítomnosť farbiva Ponceau 4R (E124), ktoré nebolo uvedené v zložení výrobku.
- **Kakao a výrobky z kakaa** – odobratých 156 vzoriek, nevyhovovala 1 vzorka (0,6%), čo je zlepšenie oproti roku 2007 o 1,65%. Nedostatky boli zistené v označovaní výrobku, kde chýbal odporúčaný pomer riedenia a spôsob prípravy v slovenskom jazyku.
- **Káva, kávoviny a výrobky z nich** - odobratých 248 vzoriek, nedostatky zistené u 4 vzoriek (1,6%), nedostatky zistené v mikrobiologických ukazovateľoch - prekročenie najvyššieho prípustného množstva ochratoxínu A, nedostatky v označení - nebol uvedený v názve výrobku ani v jeho blízkosti údaj o fyzikálnom stave potraviny - spôsob technologickej úpravy a názov výrobku nebol uvedený v slovenskom jazyku.
- **Škrob a výrobky zo škrobu** odobratých 34 vzoriek, nevyhoveli 2 vzorky (5,88 %). Jedna vzorka nevyhovela pre nesprávne označenie a druhá kvôli prítomnosti nedeklarovaného alergénu.
- **Sladidlá** – odobratých 17 vzoriek, nevyhoveli 2 vzorky (11,76%). Zistené nedostatky v označovaní - preoznačenie dátumu minimálnej trvanlivosti na výrobku, nevyhovujúce sensorické vlastnosti zmena farby cukru.
- **Čokoláda a cukrovinky** – odobratých 623 vzoriek, 61 vzoriek nevyhovelo (9,79 %). V porovnaní s rokom 2007 ide o zlepšenie o 2,31 %. Najviac nedostatkov bolo zistených v označovaní (34), nedostatky v označovaní - chýbajúca deklarácia syntetických farbív na obale výrobku, nezreteľné a ťažko čitateľné údaje na etikete v slovenskom jazyku, chýbajúci názov vyjadrujúci podstatu výrobku a ľahko zmazateľný dátum minimálnej trvanlivosti. Nedostatky v analytických ukazovateľoch 15 vzoriek - čokolády nevyhoveli pre zvýšený obsah ekvivalentov kakaového masla alebo nízkemu obsahu mliečneho tuku v prípade mliečnych čokolád, v 9 prípadoch nevyhoveli v ukazovateli prídavné látky - prekročenie povoleného množstva syntetických farbív.
- **Suché škrupinové plody a výrobky z nich** - odobratých 546 vzoriek, 29 nevyhovujúcich (5,31%), čo je oproti roku 2007 mierny nárast. V 9 vzorkách boli zistené nadlimitné hodnoty kontaminantov- aflatoxín B1 a suma aflatoxínov, v sensorických ukazovateľoch - nevyhovujúcich 15 vzoriek suchých škrupinových plodov - poškodené jadrá, so škodcami a zámočkami, zmenená chuť a vôňa po zoxidovanom tuku, jadrá poškodené a plesnivé, v označovaní nevyhoveli 4 vzorky – chýbajúci údaj „lúpané“, chýbajúce údaje v úradnom jazyku a neuvedený obsah oxid siričitý.
- **Kontrola obalov a predmetov určených na styk s potravinami** - odobratých 252 vzoriek, 9 výrobkov nevyhovujúcich (3,6 %) - zistený obsah primárnych aromatických amínov nad medzou detekcie, migrácia formaldehydu, migrácia kadmia a olova nad prípustný limit, tvorba hrdze, odlupovanie povrchu, migrácia fenolov. Mikrobiologicky bolo vyšetrených 68 vzoriek všetky vzorky splnili požiadavky.
- **Hotové pokrmy** – z 2832 odobratých vzoriek 180 vzoriek nevyhovelo požiadavkám (6,4%) prevažne mikrobiologickým kritériám 323 vzoriek, t.j. 8,18 %. Vzorky hotových pokrmov nevyhoveli najčastejšie pre zvýšený počet koliformných baktérií, *S. aureus*, *P. aeruginosa*, *E. Coli*, *B. cereus*. V 5 prípadoch odobratých vzoriek hotových pokrmov bola izolovaná *Salmonella* sp a následne bola identifikovaná *Salmonella enteritidis*, pričom v 1 prípade bola potvrdená epidemiologická súvislosť (ochorenie u strávníkov

a identifikácia a *Salmonella enteritidis* v pokrmu a v slepačích vajciach použitých na prípravu pokrmu; toto zistenie bol oznámené na regionálnej úrovni príslušnej veterinárnej a potravinovej správe).

- **Cukrárske výrobky** – z 3673 odobratých vzoriek nevyhovelo 319 (8,68%), v 17 prípadoch odobratých vzoriek bola izolovaná *Salmonella* sp. (v jednom prípade cukrárskeho výrobku bola identifikovaná *Salmonella enteritidis*). V žiadnom z prípadov kontaminácie cukrárskeho výrobku nebola preukázaná epidemiologická súvislosť.
- **Lahôdkárske výrobky** – z celkového počtu 3631 odobratých vzoriek 304 vzoriek nevyhovelo (8,37%), najviac nevyhovujúcich výrobkov bolo v mikrobiologických požiadavkách (koliformné baktérie, *E. coli*, *L. monocytogenes*).
- **Nebalená porciovaná zmrzlina** - z celkového počtu 3827 vyšetrených vzoriek nevyhovelo 302 vzoriek (7,73%) hlavne pre prekročenie obsahu koliformných baktérií a kvasiniek *S. aureus*.
- **Potraviny pre dojčatá a malé deti** - celkovo bolo odobratých 2632 vzoriek, nevyhovujúcich bolo 7 vzoriek, jedna vzorka v mikrobiologických znakoch. Bolo odobratých 18 vzoriek na mliečnom základe pochádzajúcich zo siete lekární a predajní, všetky vyšetrené vzorky vyhovovali. Ďalej bolo odobratých 1 788 vzoriek na báze ovocia a zeleniny, boli vyšetrené na prítomnosť dusičnanov a dusitanov, vzorky boli vyhovujúce. 24 vzoriek na báze mlieka bolo vyšetrených na obsah polychlórovaných bifenilov, vzorky boli vyhovujúce. Ďalej boli vyšetrované na obsah melamínu 1 vzorka pochádzajúca z Číny (detské piškóty), vzorka neobsahovala melamín. 87 vzoriek (potravín na počiatočnú výživu dojčiat, potravín na následnú výživu dojčiat ako aj výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti na mliečnom, cereálnom alebo zeleninovom a ovocnom základe) bolo vyšetrovaných na obsah rezíduí pesticídov. Prítomnosť sledovaných rezíduí pesticídov (disulfoton, fensulfoton, fentin, haloxyfop, heptachlór, hexachlórén, nitrofen, ometoat, terbufos, dieldrín, endrín) nebola potvrdená v žiadnej z vyšetrených vzoriek potravín. V prípade rezíduí pesticídov, pre ktoré sú ustanovené v legislatíve špecifické maximálne limity a v prípade iných účinných látok prípravkov na ochranu rastlín (alfa-HCH, beta-HCH, gamma-HCH, 2,4'-DDT, 4,4'-DDT, 4,4'-DDE, 4,4'-DDD, metoxychlór), žiadna z vyšetrených vzoriek nepresiahla maximálny limit rezíduí stanovený v príslušnej legislatíve. 240 vzoriek na báze ovocia bolo vyšetrovaných na obsah mykotoxínov a patulín. Žiadna z vyšetrených vzoriek nepresiahla NPM pre mykotoxíny podľa súčasne platnej legislatívy.
- **Potraviny pre osobitné výživové účely** - kontrola obsahu gluténu v potravinách určených pre celiakov a v potravinách pre dojčatá a malé deti na cereálnom základe. Celkovo bolo laboratórne vyšetrených 40 vzoriek, z uvedeného počtu vzoriek malo 18 vzoriek obsah gluténu v množstve nezistiteľnom použitou metódou – pod mierou detekcie. V 1 vzorke bola prekročená hodnota 200 mg/kg gluténu (216 mg/kg). Priemerný obsah gluténu vo vzorkách potravín, v ktorých bol jeho obsah stanoviteľný bol 62,8 mg/kg.
- **Potraviny ošetrované radiačným žiarením** - odobratých 30 vzoriek rôznych druhov potravín rastlinného a živočíšneho pôvodu, z toho 23 vzoriek potravín rastlinného pôvodu (mak, rôzne druhy orechov - arašidy, kešu orechy, lieskové orechy, vlašské orechy, mandle, para orechy, koreniny – čierne korenie mleté, paprika sladká mletá, rasca celá a drevená, kôpor sušený, majorán, grilovacie korenie) a 7 vzoriek potravín živočíšneho pôvodu (rôzne druhy syrov). Žiadna z vyšetrených vzoriek nevykazovala vlastnosti potraviny radiačne ošetrenej.
- **Kontrola vína** – celkovo bolo vykonaných 1270 kontrol (830 v maloobchode a 440 vo výrobných prevádzkach). Sumárny prehľad počtu prekontrolovaných vín v prílohe č. 4. Najviac nedostatkov bolo zistených pri zahraničných vínach v označení a to hlavne v nesprávnom uvedení slovného údaju o distribútorovi a dovozcovi, neuvedenie slovného

údaju o fľašovateľovi, v 45 prípadoch odobratých vzoriek bolo nesprávne uvedený obsah zbytkového cukru na etikete, v 75 vzorkách bol nesprávne uvedený obsah alkoholu na etikete, v senzoričkom hodnotení nevyhovovalo 64 vzoriek vín (oxidácia vo vône a chuti). Pri kontrole slovenských vín bolo zistených 114 nevyhovujúcich vzoriek, nedostatky boli zistené pri predaji fľašových vín - označovanie prívlastkových vín s nesprávne uvedeným štátnym kontrolným číslom, pri predaji sudových vín nevyhovovalo 65 vzoriek v senzoričkých znakoch (čirosť, vôňa a chuť, výskyt gumových a pripálených pachov, zápachy pripomínajúce kvasenú kapustu a sírovodíkové zápachy, nečistá vôňa a chuť po kyseline octovej a acetóne). Pri vyhodnotení označovania sudových vín boli najčastejšie nedostatky v neuvedení triedy kvality na vývesných tabuliach, neuvedenie obsahu zbytkového cukru, neuvedenie obsahu alkoholu v obj %.

- **Kontrola prídavných látok** - farbívám, sladidlám, aróm a konzervačným látkam, analyzovaných 2265 vzoriek potravín na kontrolu *farbív* z celkového množstva nevyhovelo 0,26 % vzoriek (prekročenie limitu a nepovolené použitie bolo zaznamenané u 6 vzoriek porciovej nebalenej zmrzliny). Kontrola *konzervačných látok* bolo analyzovaných 1610 vzoriek, z čoho nevyhovelo 0,81% vzoriek potravín pre prekročenie limitu (lahôdkárske výrobky, pekárske výrobky a zmrzlina). Kontrola *sladidiel* bolo analyzovaných 864 vzoriek potravín, z čoho nevyhovelo 1,50% vzoriek potravín pre prekročenie limitu a pre použitie nepovoleného sladidla (čerstvé cukrárske výrobky). Kontrola ferokyanidov pridávaných do kuchynskej soli bolo analyzovaných 316 vzoriek, pričom ani v jednej vzorke nebol zaznamenaný nevyhovujúci nález. V prípade lahôdkárskych výrobkov bolo zaznamenané ojedinele nedodržanie pH hodnoty lahôdkárskych šalátov. Kontrola *aróm* – analyzovaných 10 vzoriek rôznych druhov potravín s obsahom škorice na kontrolu obsahu kumarínu. V 1 vzorke (cereálie so škorickou) bol zistený zvýšený obsah kumarínu - 5,70 mg/kg (NPM 2 mg/kg).

2.2.3. Hlavná príčina nezhody

Hlavnou príčinou nezhody v maloobchode je nedostatok kvalifikovaného personálu a častá obmena personálu, pričom požiadavky acquis i národnej legislatívy sú v oblasti bezpečnosti potravín obsiahle a komplikované. Aj u ostatných potravinárskych operátorov je hlavnou príčinou nezhody nedostatok kvalifikovaného personálu, ale i náklady na dosiahnutie zhody. Možno konštatovať, že kontrolným orgánom nechýbajú účinné a odradzujúce sankcie.

3. Audity

V roku 2008 vykonávali orgány úradnej kontroly potravín audity u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov ako i u orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni. MP SR v roku 2008 audity nevykonávalo, nakoľko sa v roku 2008 uskutočnil Všeobecný audit zo strany EK- FVO. Na rok 2009 MP SR pripravuje aktualizáciu príručky pre výkon vnútorného auditu orgánov úradnej kontroly a audity budú vykonané až v roku 2010.

Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER o úradných kontrolách

Prehľad auditov, ktoré boli vykonané na orgánoch ŠVPS SR a ÚVZ SR je v prílohe č. 5

Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

A. V zmysle zákona NR SR č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov

V roku 2008 bolo v programe auditov naplánovaných 6 auditov na príslušných RVPS. V skutočnosti bolo vykonaných 5 auditov na príslušných RVPS. Interný audit systému

výkonu úradných kontrol potravín v RVPS Nové Mesto nad Váhom na základe rozhodnutia vedenia ŠVPS SR z 18.11.2008 nebol podľa programu vykonaný z dôvodu pozastavenia všetkých tuzemských a zahraničných pracovných ciest do konca roka 2008 s účinnosťou od 24.11.2008. Uvedený audit bude vykonaný v mesiaci februári 2009. Prehľad o počte zistených nezhôd na RVPS v prílohe č. 6A.

ÚVZ SR vykonal v roku 2008 audity 7 RÚVZ so sídlom v SR: v Poprade, Banskej Bystrici, Lučenci, Rimavskej Sobote, Zvolene, Dunajskej Strede a Galante. Jeden audit bol vykonaný na základe poverenia ÚVZ SR Bratislava na úseku pracovísk hygieny výživy so zameraním na hodnotenie zavedeného systému úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru v súlade s článkom 4 Nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER. Pri auditoch neboli zistené nezhody v kontrolovaných oblastiach.

V roku 2009 ÚVZ SR plánuje audity 6 regionálnych úradov verejného zdravotníctva: Bratislava hl. m., Žilina, Spišská Nová Ves, Komárno, Nitra a Liptovský Mikuláš. Prehľad o počte zistených nezhôd na RÚVZ v prílohe č. 6B

B. V zmysle zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

V roku 2008 bolo naplánovaných pre ŠVPS SR a 8 KVPS (produkty živočíšneho pôvodu) spolu 32 vnútorných auditov veterinárnych kontrol, vykonaných bolo 21 auditov. Hlavným dôvodom nesplnenia programu auditov boli špecifické audity v rámci Všeobecného auditu EK-FVO v roku 2008 v SR. V rámci jedného vnútorného auditu bol vykonaný aj následný audit, ktorého predmetom bolo overenie splnenia opatrení na mieste na základe vnútorného auditu vykonaného v roku 2007.

ŠVPS SR mala v programe vnútorných auditov na rok 2008 dva vnútorné audity krajských veterinárnych a potravinových správ. Vykonaný bol jeden vnútorný audit. Dôvodom nevykonania vnútorného auditu bolo pozastavenie všetkých tuzemských a zahraničných ciest do konca roka 2008 s účinnosťou od 24.11.2008. Uvedený audit bude vykonaný v prvom štvrtroku 2009.

KVPS mali v programe vnútorných auditov 30 vnútorných auditov, vykonaných bolo 20 vnútorných auditov, pri ktorých bolo zistených 29 nezhôd, bolo prijatých 29 opatrení, z ktorých 23 je splnených a 6 opatrení je ešte v termíne. Pri 5 vnútorných auditoch neboli zistené žiadne nezhody. Prehľad o počte zistených nezhôd v zmysle zákona o veterinárnej starostlivosti v prílohe č. 6C.

Predmetom vnútorných auditov bolo overenie vykonávania veterinárnych kontrol vykonávaných KVPS a RVPS v zmysle zákona č.39/2007 Z.z. Na základe vykonaných vnútorných auditov možno konštatovať, že systém výkonu veterinárnych kontrol je funkčný a vykonávaný podľa platnej legislatívy.

3.2. Audity zo strany EK-FVO čl. 45 nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

V roku 2008 bol v SR vykonaný zo strany EK - FVO Všeobecný audit, vykonaných bolo 10 špecifických auditov, pričom tieto audity boli doplnené o inšpekcia na mieste:

1. audit za účelom posúdenia kontrol pri dovoze/tranzite a hraničných inšpekčných staníc DG(SANCO)/2008-7751.
2. audit za účelom hodnotenia kontroly rezíduí a kontaminantov v živých zvieratách a živočíšnych produktoch, vrátane kontrol veterinárnych liekov DG(SANCO)/2008-7776
3. audit za účelom hodnotenia systému kontroly Salmonell v sektore konzumných vajec DG(SANCO)/2008-7634

4. audit zameraný na prídavné látky a materiály určené na styk s potravinami DG(SANCO)/2008-7850
5. audit s cieľom posúdiť vykonávanie opatrení týkajúcich sa úradných kontrol krmív a súlad s požiadavkami na hygienu krmív DG(SANCO)/2008-7722
6. audit s cieľom vyhodnotiť zavedené systémy kontroly, ktorými sa riadi výroba hydinového mäsa a výrobkov z hydinového mäsa a ich umiestňovanie na trh DG(SANCO)/2008-7635
7. audit s cieľom vyhodnotiť výkon kontrol dobrých životných podmienok zvierat na farmách, počas prepravy a v čase porážky DG(SANCO)/2008-7769
8. audit s cieľom vyhodnotiť následné opatrenia prijaté príslušnými orgánmi v súvislosti s úradnými kontrolami týkajúcimi sa bezpečnosti potravín živočíšneho pôvodu, najmä mäsa a mlieka DG(SANCO)/2008-7815
9. audit zameraný na kontrolu hygieny potravín podľa Nariadenia (ES) č. 852/2004 a ďalšie záležitosti v oblasti výroby a distribúcie potravín DG(SANCO)/2008-7861
10. audit zameraný na hodnotenie pohotovostných plánov a implementácia požiadaviek EÚ v oblasti zdravia zvierat pre obchod so živými zvieratami v rámci spoločenstva – tento audit bo zo strany EK-FVO zrušený DG(SANCO)/2008-7786.

V rámci týchto špecifických auditov bolo uložených 57 odporúčaní, v roku 2009 sa bude pracovať na odstránení zistených nezhôd – prípravou Akčného plánu SR a jeho plnením. Prehľad o počte zistených nezhôd v prílohe č. 6D.

3.3. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

V roku 2008 nebol vykonaný audit v organizácii Bell/Novamann, ktorá má delegované úlohy v súvislosti s úradnou kontrolou overovania dodržiavania špecifikácie poľnohospodárskych výrobkov a potravín pred ich umiestnením na trh (PDO- Protected designation origin, PDI - Protected geographical indication, TSG - Traditional speciality guaranteed), nakoľko prvý výrobok „Skalický trdelník“ EK zaregistrovala v decembri 2007.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi potravinárskych a krmivárskych podnikov a ďalších príslušných výrobcov a prevádzkovateľov

Pre zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov je pre úradnú kontrolu nevyhnutná aktuálna databáza. Databáza prevádzkovateľov potravinových podnikov (výrobcovia potravín a maloobchod) je vedená na ŠVPS SR. Databázu prevádzkovateľov v oblasti detskej výživy, spoločného stravovania, materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami, potravín nového typu a potravín pre špeciálne výživové účely a epidemiologicky rizikových potravín prevádzkuje ÚVZ SR plne v súlade s čl. 31(2)(e) Nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER o úradných kontrolách. Príslušné orgány v roku 2008 kontrolovali i vykonali schvaľovanie prevádzkarní.

Výsledky z úradnej kontroly potravín odhalili, že najviac nedostatkov, týkajúcich sa najmä prevádzkovej hygieny sa vyskytlo v maloobchode, (v 5 589 objektov, čo je 43,53%) oproti roku 2007 je to zlepšenie skoro až o 30%. Jedným z možných dôvodov je aj to, že MP SR v roku 2007 vytvorilo „Pracovnú skupinu pre obchod“ zloženú zo zástupcov orgánov úradnej kontroly, združení obchodných organizácií a združení výrobných organizácií a spolu vypracovali „Manuál pre zabezpečenie systému hygieny v maloobchode“, ktorý je zverejnený na webovej stránke www.land.gov.sk.

V prípadoch, keď sa úradnou kontrolou zistia určité nedostatky, vykonávajú sa i ciele prerovnanie a prostredníctvom MP SR, ŠVPS SR a ÚVZ SR sú nedostatky komunikované i s príslušným výrobným zväzom.

ÚVZ SR a RÚVZ SR uložili prevádzkovateľom nasledovné opatrenia a sankcie:

Zariadenia spoločného stravovania:

- počet schválených prevádzkarní / počet neschválených prevádzkarní - 6 956 / 51
- počet vydaných opatrení - 396
- počet rozhodnutí o zákaze činnosti / prevádzky - 54
- počet pokút / suma - 218 / 2 322 000,- Sk (77 076,28 €)
- počet blokových pokút / suma - 1 663 / 1 392 250,- Sk (46 214,23 €)
- úhrada nákladov - 14 / 40 940,- Sk (1 358,96 €)

Výroba, manipulácia a umiestňovanie potravín na trh podľa zákona NR SR č. 152/1995 Z. z.:

- počet schválených prevádzkarní / počet neschválených prevádzkarní - 2 659 / 23
- počet vydaných opatrení - 99
- počet rozhodnutí o zákaze činnosti / prevádzky - 20
- počet pokút / suma - 50 / 512 600,- Sk (17 015,20 €)
- počet blokových pokút / suma - 255 / 192 900,- Sk (6 403,11 €)
- úhrada nákladov - 72 / 235 981,- Sk (7 833,13 €)

Kontrola v obchodných reťazcoch v zmysle zákona NR SR č. 152/1995 Z.z.

- vydaných **228** opatrení,
- sankčných opatrení bolo udelených **11**,
- vydané **3** návrhy na správne konanie a návrh na sankciu 50 000,-Sk (1659,70€).
- **33** blokových pokút,
- nebol vydaný žiaden zákazov činností.

Kontrola v zariadeniach zimnej turistickej sezóny, čerpacích staníc a motorestov

- vydaných spolu **1 342** opatrení,
- vydaných **15** sankčných opatrení,
- uložených bolo **163** blokových pokút,
- uložených 5 zákazov činností,
- uložené 3 nesúhlasné rozhodnutia k prevádzke.

ŠVPS SR a RVPS SR uložili v zmysle zákona o veterinárnej starostlivosti nasledovné opatrenia a sankcie:

Schvaľovanie prevádzkarní - v zmysle § 41 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti bolo schválených 142 prevádzkarní.

V roku 2008 úradní veterinárni lekári/veterinárni inšpektori vykonali v 1313 schválených a povolených prevádzkarniach na spracovanie produktov živočíšneho pôvodu a v skladoch spolu 16 775 veterinárnych kontrol. Pri týchto kontrolách bolo posúdených ako nevhodných na výživu ľudí 146 000 kg produktov živočíšneho pôvodu. Vydané/nariadené/uložené opatrenia/pokuty podľa zákona č.39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v prílohe č.7.

ŠVPS SR a RVPS SR v zmysle zákon o potravinách uložili nasledovne opatrenia a sankcie

- zákaz umiestnenia na trh 111 699 merných jednotiek výrobkov v hodnote 6 109 933 Sk (202 812,62€),
- príkaz na stiahnutie 57 799 merných jednotiek potravín v hodnote 4 408 098 Sk (146 322€),
- dočasný zákaz umiestnenia na trh u 163 403 merných jednotiek výrobkov v celkovej hodnote 4 546 905 Sk (150 929,60€),
- 996 opatrení rozhodnutím riaditeľa na odstránenie nedostatkov, najmä za nevyhovujúcu hygienu a nedodržiavanie správnej výrobnéj praxe,

- 1 959 pokút rozhodnutím riaditeľa pri výrobe potravín, manipulácii s nimi a ich umiestňovaní na trh v hodnote 20 389 800 Sk (676 817,36€), najmä za predaj výrobkov po dátume spotreby, nevyhovujúce výrobky a nevyhovujúcu hygienu,
- 1 797 blokových pokút fyzickým osobám pri výrobe potravín manipulácii s nimi a ich umiestňovaní na trh podľa v hodnote 979 800 Sk (35 523,40€),
- pozastavenie činnosti, uzatvorenie prevádzky v 2 prípadoch a v 4 prípadoch sa jednalo o uzatvorenie časti podniku,
- po dobe spotreby, dátume minimálnej trvanlivosti bolo predávaných 6 704 výrobkov, čo predstavuje 113 663 merných jednotiek v hodnote 1 603 505 Sk (53 226,61€).

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

Na zabezpečenie jednotného postupu pri výkone úradnej kontroly potravín rastlinného pôvodu v SR ŠVPS SR vypracovala 16 dokumentovaných postupov - pokyn na odber vzoriek potravín a surovín rastlinného pôvodu na rok 2008, metodické usmernenie k vypracovaniu mesačného hlásenia z kontrol v zmysle zákona NR SR č.152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov, metodický pokyn na určenie poplatkov za vykonávanie úradných kontrol potravín rastlinného pôvodu pri vstupe na územie SR a za dodatočné úradné kontroly, usmernenie k osvedčeniu o hygienickej spôsobilosti dopravného prostriedku a úradným kontrolám spôsobilosti dopravného prostriedku, nové spracovanie databázy vyrábajúcich a predávajúcich subjektov, usmernenie k núdzovým opatreniam – nepovolený geneticky modifikovaný organizmus, usmernenie ku kontrole kvality konzumných zemiakov, metodický pokyn ktorým sa ustanovujú postupy pri kontrole dopravných prostriedkov určených na prepravu potravín a surovín rastlinného pôvodu, nápojov a potravín vyžadujúcich osobitné podmienky prepravy, usmernenie pre odber vzoriek obilia a výrobkov z obilia v roku 2008, usmernenie k povinnosti prevádzkovateľa stiahnuť potraviny z trhu v zmysle Nariadenia (ES) č. 178/2002, usmernenie ku kontrolám potravín a zložiek potravín nového typu, usmernenie ku kontrolám pri dovoze slnečnicového oleja pochádzajúceho alebo odosielaného z Ukrajiny, pokyn ktorým sa ustanovujú postupy pri kontrole potravín rastlinného pôvodu dovážaných z tretích krajín, metodické usmernenie k vypracovaniu mesačného hlásenia v zmysle zákona o potravinách – doplnok ohľadne kontrol sprístupnenia konverzného kurzu a duálneho zobrazovania, doplnok k pokynu, ktorým sa ustanovujú postupy pri kontrole potravín rastlinného pôvodu dovážaných z tretích krajín, usmernenie k „Hodnotiacim listom“ z výkonu úradnej kontroly pre predajne (VOS) potravín a prevádzkarne a informácie o novej legislatíve.

V záujme zabezpečenia jednotného postupu vykonávania úradných/veterinárnych kontrol produktov živočíšneho pôvodu v Slovenskej republike ŠVPS SR vypracovala 50 nových alebo aktualizovaných dokumentovaných postupov. Ide napr. o tieto dokumentované postupy: metodický postup na odber úradných vzoriek produktov živočíšneho pôvodu pre rok 2008, metodický pokyn pre vykonávanie veterinárnych kontrol salašov, kontrolné záznamy pre jednotný postup schvaľovania triediarní vajec a zberných zariadení vajec, metodické pokyny v súvislosti s vedením zoznamov schválených prevádzkarní podľa nových požiadaviek hygienických nariadení, metodické pokyny pre jednotný postup vykonávania cielených kontrol produktov živočíšneho pôvodu, dokumentované postupy pre vykonávanie prehliadky ante mortem a post mortem hydiny, aktualizovaný postup pre zverinu, postup znižovania frekvencie odberu vzoriek z tiel domácich kopytníkov, mletého mäsa a mäsových prípravkov a mechanicky separovaného mäsa na mikrobiologickú analýzu podľa nariadenia Komisie (ES) č.2073/2005 v platnom znení, aktualizované kontrolné zoznamy zamerané na odstraňovanie

špecifikovaného rizikového materiálu z hovädzieho dobytku staršieho ako 30 mesiacov, informácie o novej legislatíve, postup v prípade ohlásenia začatia, prerušenia a skončenia činnosti, usmernenie pre oznamovanie závažných zmien alebo uzavretia existujúcej schválenej alebo povolenej prevádzkarne, metodické pokyny na vyberanie poplatkov za vykonávanie veterinárnych kontrol regionálnymi veterinárnymi a potravinovými správami a ich aktualizácia.

RÚVZ v SR s cieľom znižovať a eliminovať zistené nezhody a z nich vyplývajúce riziká pri výkone úradnej kontroly sa zameriavajú na zefektívnenie systému kontroly zo strany inšpektorov, zvyšovanie vedomostnej úrovne a kvalifikácie zamestnancov prostredníctvom vzdelávania na zavádzanie štandardných postupov kontroly. Ďalej na zabezpečenie potrebného prístrojového vybavenia na účely objektívnych postupov pri výkone úradnej kontroly, dodržiavanie frekvencie kontrol podľa kategorizácie prevádzok, dôsledné plánovanie kontrol, vnútornú kontrolu záznamov z úradnej kontroly, vypracovanie efektívneho vedenia systému evidencie a následného vyhodnotenia úradnej kontroly potravín, zjednotenie požadovaných výstupov z úradnej kontroly v rámci SR, kontrolu plnenia prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov prevádzkovateľmi podnikov a posilnenie personálneho obsadenia pracovísk hygieny výživy na zabezpečenie dostatočnej frekvencie vykonávania úradných kontrol.

4.2.2. Školenia

A. Školenia ŠVPS SR

Na základe Národného programu vzdelávacích aktivít v oblasti úradnej kontroly potravín rastlinného pôvodu sa uskutočnilo 6 školení, ktorých sa zúčastnilo 275 účastníkov. Školenia boli zamerané na aktuálne poznatky v novej potravinovej legislatíve, bio - potraviny, funkčné potraviny, GMO, politika kvality, mykotoxíny, rezíduá pesticídov, importné kontroly z tretích krajín, na výkon auditu – kedy sa robí audit a kedy inšpekcia, rozdiel medzi auditom a inšpekciami, systém auditu, dokumentácia auditu, dokumentácia inšpekcie, monitoring, ciele kontroly, psychologické aspekty pri inšpekcii - typológia ľudí, typy správania a modelové situácie.

V roku 2008 sa 178 inšpektorov úradnej kontroly potravín rastlinného pôvodu zúčastnilo troch seminárov organizovaných v spolupráci s TAIEX v rámci RTP na Slovensku a 8 inšpektorov školení organizovaných EK v rámci programu „Better training for safer food“ v zahraničí. Prehľad školení inšpektorov ŠVPS SR pre potraviny a suroviny rastlinného pôvodu uvedený v prílohe č. 8A. Okrem týchto školení sa uskutočnili aj odborné pracovné porady týkajúce sa potravín rastlinného pôvodu. ŠVPS SR zorganizovala 6 pracovných porád s inšpektormi z KVPS. Jednotlivé KVPS pravidelne organizovali pracovné porady s inšpektormi RVPS.

Na základe Národného plánu vzdelávania sa v oblasti produktov živočíšneho pôvodu uskutočnilo 16 školení v rámci 9 vzdelávacích aktivít, počet účastníkov spolu bol 600. Školenia boli zamerané na aktuálne poznatky pri veterinárnych kontrolách v sektore mlieka, čerstvého hydinového mäsa, mäsa domácich kopytníkov, mäsových výrobkov, na označovanie potravín, vykonávanie vnútorných auditov, správne konanie, na senzorické posudzovanie produktov živočíšneho pôvodu a vzdelávanie úradných veterinárnych asistentov. V roku 2008 sa 14 veterinárnych inšpektorov zúčastnilo 4 školení organizovaných Európskou komisiou v rámci programu „Better training for safer food“ a 120 veterinárnych inšpektorov 3 školení organizovaných EK (TAIEX) v rámci RTP. Prehľad školení inšpektorov ŠVPS SR pre potraviny a suroviny živočíšneho pôvodu v príloha č. 8B. Okrem

týchto školení sa uskutočnili aj odborné pracovné porady týkajúce sa produktov živočíšneho pôvodu. V roku 2008 sa na úrovni ŠVPS SR zorganizovali 3 porady s KVPS, jedna porada s KVPS a RVPS a 3 porady s vybranými RVPS, KVPS a ŠVPÚ. Príslušné KVPS zorganizovali v roku 2008 spolu 38 porád s príslušnými RVPS.

B. Školenia ÚVZ SR

Prehľad školení inšpektorov ÚVZ SR a RÚVZ SR je v prílohe č. 8C

4.2.3. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

V roku 2008 neboli zo štátneho rozpočtu poskytnuté žiadne dodatočné prostriedky.

4.2.4. Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorít

Z pridelených finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu sa časť, ktorá je rezervou približne 2 %, presúva podľa aktuálnych priorít a potrieb úradnej kontroly.

4.2.5. Špeciálne kontroly

Cielené kontroly u surovín a potravín rastlinného pôvodu boli v roku 2008 zamerané na kontrolu mykotoxínov v obilninách, na kontrolu prítomnosti neprijateľného množstva minerálneho oleja v jedlom slnečnicovom oleji, na obsah aditívnych látok v nealkoholických nápojoch, na výskyt syntetických farbív v koreniacich zmesiach určených do mäsových výrobkov, obsah melamínu v potravinách dovezených z Ázie, kontrola predaja dvoj – putňového tokajského vína, kontrola predaja burčiakov a na kontrolu veľkonočného a vianočného tovaru v obchodnej sieti. Spolu bolo vykonaných 7 cielených kontrol.

V roku 2008 bolo vykonaných 8 cielených kontrol produktov živočíšneho pôvodu. 2 kontroly boli vykonané na základe informácií a požiadaviek EK – RASFF v súvislosti s prekročením maximálnych hodnôt obsahu dioxínov v čílskom a írskom bravčovom mäse. Podrobnosti sú uvedené v časti 2.9.5. tejto správy.

Špeciálna pozornosť zo strany ÚVZ SR a RÚVZ SR bola venovaná v rámci špeciálnych kontrol kontrole mäsa v zariadeniach spoločného stravovania (najmä školských a predškolských) s dôvodu prekročenia maximálnych hodnôt dioxínov v čílskom a írskom bravčovom mäse v súvislosti s hlásením RASFF. Spolu bolo vykonaných 20 kontrol v 6 regiónoch Slovenska. Podrobnosti sú uvedené v časti 2.9.5. tejto správy.

ÚVZ SR prostredníctvom RÚVZ SR vykonal špeciálne kontroly z dôvodu hlásení o výskyte nevyhovujúcich výrobkov prichádzajúcich do styku s potravinami (kuchynské naberačky s obsahom primárnych aromatických amínov nad medzou detekcie, detské fľaše, melamínové taniere z dôvodu migrácie formaldehydu a keramické taniere z dôvodu migrácie kadmia a olova nad prípustný limit). V roku 2008 bola vykonaná mimoriadna kontrola zdravotnej neškodnosti potravín a hygieny výroby a predaja lahôdkárskych výrobkov. Ďalšou mimoriadnou kontrolou bola kontrola zariadení zimnej turistickej sezóny a čerpacích staníc v SR. Podľa poskytnutých údajov z výsledkov kontrol vykonaných Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v SR bolo spolu vykonaných 1 296 kontrol v 1 132 skontrolovaných zariadeniach.

A) Kontrola rezíduí pesticídov v potravinách rastlinného pôvodu – podrobné informácie budú uvedené v správe z Národného programu kontroly rezíduí pesticídov v potravinách rastlinného pôvodu, v SR za rok 2008

V roku 2008 bolo analyzovaných 853 vzoriek ovocia, zeleniny, obilia a výrobkov z nich. V 384 analyzovaných vzorkách bola zistená prítomnosť pesticídu, pričom z uvedeného počtu porušenie platnej legislatívy bol zaznamenaný u 16 vzoriek (1,9%), u ktorých namerané množstvá prekročili stanovené MRL pre dané druhy pesticídov, v 179 vzorkách bola zistená prítomnosť aspoň dvoch druhov pesticídov (tzv. multireziduálny nález), z toho až 135

analyzovaných vzorkách ovocia. Najviac rezíduí bolo namerané v 1 vzorke jahôd – 7 rôznych druhov. Vo všetkých analyzovaných vzorkách sa stanovovalo 170 druhov pesticídov – v rámci jednej multireziduálnej metódy a 4 tzv. „single“ metód. Prehľad výsledkov analýz na rezíduá pesticídov v potravinách rastlinného pôvodu v prílohe č. 9.

B) Monitoring akrylamidu v potravinách - podrobné informácie budú uvedené v správe z monitoringu akrylamidu v potravinách v SR za rok 2008

V priebehu rokov 2008 bol vykonaný monitoring akrylamidu na základe odporúčania Komisie č. 2007/331/ES, v ktorom vyzýva členské štáty Spoločenstva monitorovať množstvá akrylamidu v potravinách, odobratých bolo 57 vzoriek domáceho pôvodu alebo pochádzajúce z krajín EÚ. Na základe výsledkov boli zistené vysoké hodnoty akrylamidu v zemiakových lupienkoch a polotovaroch zo zemiakov a v inštanej a praženej káve. Monitoring akrylamidu bude pokračovať aj v roku 2009, pričom sa zároveň preverí aj uplatňovanie zásad správnej výrobných praxe v súvislosti s redukciami akrylamidu v potravinách. Priebežné výsledky monitoringu akrylamidu v potravinách za rok 2008 sú v prílohe č. 10.

C) Monitoringu dioxínov, furánov a PCB - podrobné informácie budú uvedené v správe z monitoringu dioxínov, furánov a PCB v SR za rok 2008

V zmysle odporúčania Komisie č. 2006/794/ES, v ktorom sa odporúča monitorovať uvedené kontaminanty v predpísanom rozsahu pre každý členský štát v priebehu rokov 2007 a 2008 bolo v roku 2008 odobratých 21 vzoriek potravín domáceho pôvodu, podľa odporúčania sa vo vzorkách stanovovali predpísané kongenéry uvedených kontaminantov jednotlivo.

Z nameraných hodnôt ani jeden parameter nepresiahol legislatívne stanovený harmonizovaný limit. Výsledky európskeho monitoringu budú zaslané na Európsku Komisiu v predpísanom formáte a rozsahu. Výsledky analýz vzoriek monitoringu dioxínov, furánov a PCB sú v prílohe č. 11.

Ďalej bolo odobratých ďalších 123 vzoriek, neboli zistené žiadne vzorky s prekročenou maximálnou hodnotou obsahu sledovaných kontaminantov.

D) Monitoring furánu – správa z výsledkami z monitoringu bola za SR už zaslané na EFSA a EK

V zmysle odporúčania Komisie č. 2007/196/ES, v ktorom vyzýva členské štáty ES monitorovať množstvá furánu v potravinách v rokoch 2007 a 2008 bolo v SR odobratých 67 vzoriek potravín, väčšina vzoriek sa analyzovala dvakrát: vo forme v akej sú komerčne dostupné a tiež aj vo forme v akej sa konzumujú - to znamená potraviny, ktoré si vyžadujú pred spotrebou tepelnú úpravu sú analyzované pred a po (tepelnej) úprave. Furán sa analyzoval vo vzorkách kávy, sterilizovaných zeleninových výrobkoch, ovocných a zeleninových šťavách, omáčkach a v koncentrovaných potravinách, vo výrobkoch z karamelu a v pive. Výsledky stanovenia furánu vo vybraných komoditách ($\mu\text{g}/\text{kg}$) sú v prílohe č. 12.

E) Monitoring toxínov rodu Fusarium v obilí slovenského pôvodu - úroda z roku 2008 – podrobné informácie budú zverejnené na webovej stránke ŠVPS SR vo Výročnej správe ŠVPS SR

V zmysle nariadenia (ES) č. 1126/2007/, ktoré mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1881/2006, upravujúce maximálne množstvá niektorých kontaminantov v potravinách, upravila maximálne hodnoty toxínov rodu Fusarium v obilí a vo výrobkoch z obilia, za účelom monitoringu boli odobraté vzorky pšenice, raži, ovsu, jačmeňa a kukurice priamo u pestovateľov z úrody za rok 2008. U žiadnej zo vzoriek neboli prekročené stanovené najvyššie prípustné množstvá (limity). Výsledky monitoringu poukazujú na relatívne nízku kontamináciu slovenského obilia z úrody roku 2008 toxínami rodu Fusarium čo dokumentujú maximálne ako aj priemerné namerané hodnoty.

F) Monitoring norovírusov v jarnej zelenine a ovocí

V roku 2008 bol vykonaný i monitoring norovírusov v zmysle čl. 2 nariadenia (ES) č.882/2004 EP a ER o úradnej kontrole so zameraním na druhy jarnej zeleniny a ovocia, vyšetrených bolo 60 vzoriek, z ktorých 5 (8,3 %) bolo pozitívnych na prítomnosť norovírusu.

G) Kontrola potravín rastlinného pôvodu dovážaných z tretích krajín

V roku 2008 bolo spolu vykonaných 2 343 importných kontrol, pri ktorých bolo prekontrolovaných 28 689 589,44 kg potravín rastlinného pôvodu. Prepustených do voľného obehu bolo celkom 2 333 dodávok o hmotnosti 28 587 868,64 kg. Odobratých bolo 100 vzoriek, z ktorých nebolo prepustené do colného režimu voľný obeh 10 dodávok v množstve 101 720,80 kg. Jednalo sa 2 dodávky ostatných cukrovínok z Moldavska, pistácie z Iránu, zeleninovú papriku z Macedónska, dve dodávky sušených cestovín z Malajzie, sójové extrudované výrobky zo Srbska, arašidy v melase z Ukrajiny, nealkoholické nápoje z Číny a potravinársku pšenicu zo Srbska. Prehľad tretích krajín s najväčším počtom dovozov v prílohe č. 13A.

V rámci importných kontrol sa vykonávajú aj kontroly rizikových komodít z rizikových krajín podľa Rozhodnutia Komisie 2006/504/ES na obsah aflatoxínov. Výsledky týchto kontrol sú štvrťročne zasielané na DG SANCO na EK. Prehľad kontrol podľa Rozhodnutia Komisie 2006/504/ES za rok 2008 v prílohe č. 13B.

4.2.6 Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

V roku 2008 na základe nového Štatútu ŠVPS SR s účinnosťou od 1.apríla 2008 bola vykonaná zmena organizačnej štruktúry ŠVPS SR. Bola zriadená Sekcia hygieny potravín, úradnej kontroly potravín a organizácie trhu, do ktorej je začlenený Odbor hygieny produktov živočíšneho pôvodu a Odbor surovín a potravín rastlinného pôvodu.

V roku 2008 nedošlo k žiadnej významnej zmene v organizácii alebo manažmente ÚVZ SR alebo RÚVZ SR.

4.2.7. Usmernenia alebo informácie pre potravinárskych prevádzkovateľov

Zástupcovia oboch komôr združujúcich potravinárskych výrobcov sú zo strany MP SR priebežne informovaní o všetkých aktivitách týkajúcich sa bezpečnosti potravín, či už z hľadiska prípravy a zavádzania komunitárnej i národnej legislatívy, strategických dokumentov a koncepčných materiálov. Usmernenia a informácie zástupcom obchodu sa začali realizovať z MP SR až od roku 2007 a v priebehu roka 2008 spolupráca pokračovala. Informácie sa poskytujú elektronickou formou, poradami ako i účasťou na seminároch organizovaných komorami.

Zástupcovia ŠVPS SR sa v roku 2008 zúčastňovali ako lektori v rámci rôznych školiacich seminárov organizovaných súkromnými organizáciami, alebo zväzmi a asociáciami pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov (napr. školenia pre salaše, pre prepravcov, pekárov, liehovary), v rámci odborných konferencií (napr. Hygiena Alimentorum, Pekársky kongres, konferencia „Bezpečnosť potravín“) a na zasadnutiach rôznych potravinárskych zväzov, cechov a asociácií. Spolupracujeme s PKS a SPPK. Odborní zamestnanci priebežne informujú prevádzkovateľov potravinárskych podnikov na osobných konzultáciách, telefonicky alebo mailových konzultáciách o legislatívnych požiadavkách, hygienických požiadavkách a o možných rizikách pri výrobe potravín.

ÚVZ SR a RÚVZ na základe požiadaviek fyzických a právnických osôb vykonali semináre so zameraním na výrobu a predaj epidemiologicky rizikových potravín, ako aj na aktuálne právne predpisy v oblasti zariadení spoločného stravovania. Odborní zamestnanci poskytovali konzultácie pri uvádzaní potravinárskych objektov do prevádzky ako i v oblasti objasnenia možných rizík, ktoré z nezhôd vyplývajú.

4.2.8. Nová legislatíva

- zákonom č. 99/2008 Z.z. s účinnosťou od 1. apríla 2008 zmenený zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti, ktorý sa však priamo nedotýka produktov živočíšneho pôvodu.
- nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovuje výpočet výdavkov orgánov úradnej kontroly potravín a orgánov štátnej správy vo veterinárnej oblasti s účinnosťou od 1.marca 2009.
- nariadenie vlády SR č. 603/2008 Z.z. s účinnosťou od 1.januára 2009 zrušilo nariadenie vlády SR č. 615/2007, ktorým sa vydáva sadzobník poplatkov za vykonávanie veterinárnych kontrol.
- Výnos MP SR a MZ SR z 10.decembra č. 26682/2007-OL, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca rezídua prípravkov na ochranu rastlín, Výnos nadobudol **účinnosť 15.januára 2008**, Vestník MP SR č.1/2008, Oznámenie č. 3/2008 Z.z.
- Výnos MP SR a MZ SR z 12. apríla 2006 č. 28167/2007-OL, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca všeobecné požiadavky na konštrukciu, usporiadanie a vybavenie potravinárskych prevádzkarní a niektoré osobitné požiadavky na výrobu a predaj tradičných potravín a na priame dodávanie malého množstva potravín, Výnos nadobudol **účinnosť 15. januára 2008**, Vestník MP SR č.1/2008, Oznámenie č.4/2008 Z.z.
- Výnos MP SR a MZ SR zo 7. januára 2008 č. 2319/2007-100, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 28. apríla 2004 č. 1187/2004 - 100, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca označovanie potravín v znení neskorších predpisov, Výnos nadobudol **účinnosť 1. februára 2008**, Vestník MP SR č.2/2008, Oznámenie č. 34/2008 Z.z.
- Výnos MP SR a MZ SR z 11. februára 2008 č. 04650/2008 - OL, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca prídavné látky v potravinách , Výnos nadobudol **účinnosť 1. marca 2008**, Vestník MP SR č.4/2008, Oznámenie č. 67/2008 Z.z.
- Výnos MP SR a MZ SR zo 14.apríla 2008 č.07902/2008-OL, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 10.decembra č. 26682/2007 OL, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca rezídua prípravkov na ochranu rastlín, Výnos nadobudol účinnosť **1. mája 2008**, Vestník MP SR č.7/2008, Oznámenie č.153/2008 Z.z.
- Výnos MP SR a MZ SR zo 14.apríla 2008 č. 06913/2008 - OL, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 9. júna 2003 č. 1799/2003 – 100, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení výnosu MP SR a MZ SR z 8. decembra 2004 č. 14911/2004 - OAP, výnosu MP SR a MZ SR z 23.marca 2005 č. 28576/2004 - SL a výnosu MP SR a MZ SR z 26.júla 2006 č.13760/2006 – SL, Výnos nadobudol účinnosť **1. mája 2008**, Vestník MP SR č.7/2008, Oznámenie č. 154/2008 Z.z.
- Výnos z 18. júna 2008 č. 1653/2008-100, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 10. augusta 2000 č. 2313/4/2000-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca nápoje v znení neskorších predpisov, Výnos nadobudol **účinnosť 28. augusta 2008**, Vestník MP SR č.15/2008, Oznámenie č. 337/2008 Z.z.
- Výnos z 25.augusta 2008 č.1859/2008-100, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 9. septembra 2004 č.2264/2004-100, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca zahustené mlieko, sušené mlieko, kazeíny a kazeináty, Výnos nadobudol **účinnosť 15. septembra 2008**, Vestník MP SR č.18/2008, Oznámenie č. 352/2008 Z.z.
- Výnos z 25.augusta 2008 č.16525/2008-OL, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR z 10.decembra č. 26682/2007-OL ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca rezídua prípravkov na ochranu rastlín v znení výnosu MP SR a MZ SR zo 14.apríla 2008 č.07902/2008-OL, Výnos nadobudol účinnosť **15. septembra 2008**, Vestník MP SR č.18/2008, Oznámenie č.353/2008 Z.z
- Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 10. decembra 2008 č. 585, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

4.2.9. Pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti pre úradné kontroly

V oblasti bezpečnosti potravín nie sú žiadne delegované činnosti. V oblasti politiky kvality je delegovaná činnosť na Bell/Novamann, ktorá nebola pozastavená. V roku 2008 bolo na ŠVPS SR delegovaná činnosť kontroly výrobkov PDO, PGI a TSG pred uvádzaním na trh.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

V rámci aktualizácie Národného päťročného plánu kontrol boli preformulované celkové národné strategické ciele. Pre oblasť potravín boli stanovené 2 základné ciele:

- 1. Zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia ľudí a ochrany spotrebiteľa dôslednou a integrovanou kontrolou celého potravinového reťazca od výroby až po predaj potravín.**
- 2. Zvýšenie dôvery spotrebiteľov k vyrábaným potravinám a ich umiestňovanie na jednotný trh EÚ formou komunikácie so zainteresovanou verejnosťou.**

Oba ciele sa plnia a v roku 2008 bol v rámci ich plnenia zaznamenaný pokrok, ktorý sa podarilo dosiahnuť i vďaka intenzívnej a dobrej spolupráci orgánov úradnej kontroly, MP SR, Colného riaditeľstva, výrobcov potravín a obchodu. Z hľadiska cieľa 1 sa:

- úradné kontroly potravín vykonávali v súlade s ročným plánom, celkovo bolo vykonaných 80 469 kontrol,
- na základe hlásení z RASFF v súvislosti s výskytom kontaminácie potravín melamínom ÚVZ SR vykonal kontroly potravín s obsahom mlieka alebo mliečnej zložky pochádzajúcich z Číny, bolo vykonaných viac ako 750 kontrol. Z výsledkov vyplynulo potraviny určené pre dojčatá a malé deti obsahujúcich mlieko alebo mliečne výrobky pochádzajúce z Číny na trhu v SR neboli nájdené. V prípade kontroly ázijských reštaurácií a bistier bolo zistené, že potraviny s obsahom mlieka a mliečnej zložky sa nepoužívajú, boli však zistené prípady používania potravín neznámeho pôvodu alebo označené len v čínskom jazyku. V takýchto prípadoch bol vydaný okamžitý zákaz na ich používanie,
- v oblastiach a komoditách, v ktorých sa na základe výsledkov z plánovaných úradných kontrol predpokladali, alebo zistili nedostatky realizovali sa cieľové kontroly, celkovo bolo vykonaných 6015 cieľových kontrol, v rámci ktorých bolo zistených 1061 nedostatkov na mieste a na laboratórne vyšetrenia bolo odobratých 2098 vzoriek potravín,
- vykonávalo hodnotenie rizika na základných vedeckých stanovisk s využitím Národných odborných vedeckých skupín, ktoré sú zložené z expertov z vedeckej a výskumnej sféry ako i z profesijných združení,
- v úradných laboratóriách rozšírilo spektrum analýz vykonávaných v rámci úradnej kontroly potravín, zavádzali sa nové vysoko citlivé analytické metódy,
- zosúlادili zdokumentované postupy podľa novej hygienickej legislatívy a zaškolili sa inšpektori pre vykonávanie externých auditov prevádzkarní ako jednej z techník úradnej kontroly,
- mesačne vyhodnocovali úradné kontroly potravín a prijímali sa návrhy na nápravné opatrenia v prípade nedostatkov.

V rámci zvyšovania dôvery spotrebiteľov k vyrábaným potravinám na jednotnom trhu únie, ktorý je druhým strategickým cieľom, bola na úrovni MP SR nadviazaná úzka spolupráca s mimovládnyimi spotrebiteľskými organizáciami, ktoré zastupujú záujmy spotrebiteľov v SR. Na pôde MP SR bola vytvorená spoločná pracovná skupina, ktorej členmi okrem zástupcov spotrebiteľských organizácií sú i zástupcovia ŠVPS SR a ÚVZ SR. MP SR

informuje zástupcov spotrebiteľských organizácií o všetkých aktivitách i výsledkoch v oblasti bezpečnosti potravín na národnej i komunitárnej úrovni, či už elektronickou komunikáciou, pracovnými rokovaniami, alebo účasťou na seminároch organizovaných mimovládnyimi organizáciami. Okrem spolupráce so spotrebiteľskými združeniami sú všetky strategické materiály z oblasti bezpečnosti potravín zverejnené na webovej stránke ministerstva www.land.gov.sk, zároveň sú spotrebiteľia informovaní i formou tlačových konferencií ústredného riaditeľa ŠVPS SR a hlavného hygienika ÚVZ SR. Na webovej stránke ŠVPS SR sú zverejňované hlásenia z RASFF, mesačné hlásenia z úradnej kontroly, zároveň je na ŠVPS SR vytvorená i e-mailová adresa pre sťažnosti a otázky spotrebiteľov: spotrebitel@svpsr.sk. V roku 2008 orgány úradnej kontroly potravín ďalej pokračovali vo vypracovaní zdokumentovaných postupov a v školeniach s cieľom vykonávať úradné kontroly jednotným spôsobom, vo vykonávaní vnútorných auditov KVPS a RVPS podľa programu vnútorných auditov vypracovaného na roky 2007-2011 a aktualizovaného na príslušný rok a vo vykonávaní skúšok vyškolených osôb/ poľovníkov v súlade s nariadením (ES) č.853/2004 (v roku 2008 KVPS vydali na základe úspešných skúšok 1249 certifikátov o spôsobilosti na prvotné vyšetrenie voľne žijúcej zveri na mieste a na jej vyšetrenie po usmrtení).

5.2. Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu

Efektivita úradných kontrol bola v roku 2008 preverená v oblasti výskytu organických a anorganických kontaminantov v celom potravinovom reťazci od pôdy, závlahovej vody, krmivá až po finálne potraviny. V SR boli zhodnotené výsledky 16 ročnej realizácie národného koordinovaného cieleného monitoringu, ktorého úlohou je v reálnych podmienkach poľnohospodárskej prvovýroby sledovať vzájomný vzťah medzi stupňom kontaminácie poľnohospodárskej pôdy, závlahovej vody, napájacej vody, krmív, rastlinnej a živočíšnej produkcie. Za toto 16 ročné obdobie bolo z hľadiska poľnohospodárskej produkcie v SR zistené markantné zlepšenie situácie najmä v prípade ťažkých kovov a PCB (webovej stránke MP SR <http://www.land.gov.sk/index.php?navID=95&id=531>). Efektivitu úradných kontrol potvrdzuje i počet hlásení zaslaných zo SR v rámci RASFF, celkovo bolo v roku 2008 zaslaných 57 oznámení. Z toho dve oznámenia sa SR rozhodla zo systému stiahnuť, pretože výsledky následných rozborov nepotvrdili dôvody, pre ktoré boli pôvodné oznámenia zaslané. V rámci RASFF systému bolo v roku 2008 zverejnených celkom 55 oznámení zaslaných Slovenskou republikou. Z tohto počtu EK posúdila:

- 17 oznámení ako **výstražné** (t.j. 30,9 % z celkového počtu oznámení),
- 25 oznámení ako **informačné**, (t.j. 44,5 % zo všetkých oznámení),
- 13 oznámení ako **oznámenia o vrátenom tovare z hraníc** (t.j. 23,6% z celkového počtu).

V neposlednom rade efektivitu úradných kontrol dokumentuje i to, že sa v SR nevyskytlo žiadne epidemiologicky významné ochorenie z potravín podliehajúcich úradnej kontrole.

6. Aktualizácia národného kontrolného plánu

V roku 2008 nebola vykonaná aktualizácia Päťročného národného plánu kontrol Slovenskej republiky, nakoľko v SR prebiehal Všeobecný audit zo strany EK-FVO, ktorého úlohou bolo okrem iného posúdiť národný plán. V súvislosti so závermi Všeobecného auditu a výsledkov kontrol vykonaných za predchádzajúce obdobie bude do konca roka 2009 pripravený nový plán úradnej kontroly.

Príloha č. 1 - Prehľad o počte vykonaných auditov u výrobcov potravín rastlinného pôvodu a počte zistených nezhôd

Výrobca/ distribútor potravín rastlinného pôvodu podľa komodít	Počet vykonaných auditov	Počet auditov s nezhodami	Počet zistených nezhôd
Výroba sójových výrobkov	2	1	2
Výroba cestovín	16	13	36
Výroba pekárskeho výrobkov	131	101	283
Výroba trvanlivého pečiva	17	5	21
Výroba mlynských výrobkov z obilia	11	6	16
Výroba extrudovaných výrobkov	6	4	8
Výroba pochutín	8	4	4
Výroba nealkoholických nápojov	19	12	23
Výroba liehovín	9	5	7
Výroba piva	4	1	4
Výroba olejov	1	0	0
Výroba cukrovín, čokolády	4	3	3
Výroba - spracované ovocie a zelenina, zemiaky a výrobky z nich, sušené huby	14	3	6
Baliareň potravín	13	11	26
Sklad a distribúcia potravín	40	21	51
Pestovateľ hľivy ustricovej a šampiňónov	1	0	0
Výroba - pražiareň arašidov	1	0	0
Výroba pekárskeho droždia	1	1	1
SPOLU	298	191	491

Príloha č.2 - Vyhodnotenie úradnej kontroly potravín za rok 2008 - typ a počet identifikovaných nezhôd

	Primárni výrobcovia		Výrobcovia a baliarne		Distribútori a dopravcovia	Sektor služieb	Maloobchod	Výrobcovia predávajúci hlavne na maloobchodnej báze		SPOLU
	Rastlinné komodity	Živočíšne komodity	Rastlinné komodity	Živočíšne komodity				Rastlinné komodity	Živočíšne komodity	
Počet objektov	1557	1 318	1500	860	1 720	35 136	16130	395	100	58 716
Počet kontrolovaných objektov	386	1 138	1 947	843	1 338	14 495	16 066	964	84	37 261
Počet kontrol	429	1 809	4 418	14 189	4 901	22 402	29 597	1 860	864	80 469
Počet objektov s nedostatkami	23	278	830	399	389	4 955	5 582	306	32	12 794
Dôvod postihu										
Správna výrobná prax	3	79	207	176	27	1 832	647	106	6	3 083
Celková hygiena	11	278	1 354	1 782	438	1 591	5 285	196	163	11 098
Zloženie	2	0	34	37	35	14	155	5	0	282
Kontaminanty (iné ako mikrobiologické)	3	6	9	9	8	8	45	1	0	89
Označovanie	7	1	118	75	133	205	1 655	35	6	2 235
Iné	9	146	419	765	190	3 237	2 467	197	5	7 435

Príloha č. 3 - Vyhodnotenie nevyhovujúcich výrobkov za SR v roku 2008

por č.	Komodity	Mikrobiologické ukazovatele	Kontaminaty	Prídavné látky	Označovanie	Senzorické ukazovatele	Fyzikálno- chemické ukazovatele	Alergény	Celkový počet odobratých vzoriek	Celkový počet nevyhovujúcivh vzoriek	
										Počet	%
1	mlieko a mliečne výrobky vyrobené so surovým mliekom	60	0	0	4	0	7	0	533	71	13,32
2	mlieko a mliečne výrobky tepelne ošetrené	26	2	5	59	17	35	1	4287	144	3,36
3	vajcia a vaječné výrobky	2	1	0	1	3	0	0	240	7	2,92
4	mäso a výrobky z mäsa, zveriny a hydina	31	2	33	83	26	86	24	6879	285	4,14
5	ryby a morské živočíchy, spracované, nepspracované	3	1	7	40	12	13	0	984	76	7,72
6	med	0	11	0	9	0	20	0	302	40	13,25
7	želatína	0	0	0	0	0	0	0	19	0	0
8	škvarkové živočíšne tuky	0	0	0	3	1	14	0	478	18	3,77

9	jedlé rastlinné tuky a jedlé rastlinné oleje	0	5	0	7	0	0	0	200	12	6
por. č.	Komodity	Mikrobiologické ukazovatele	Kontaminaty	Prídavné látky	Označovanie	Senzorické ukazovatele	Fyzikálno-chemické ukazovatele	Alergény	Celkový počet odobratých vzoriek	Celkový počet nevyhovujúcivh vzoriek	
										Počet	%
10	majonézy	0	0	1	0	0	0	0	14	1	7,14
11	dehydratované pokrmy, polievky, prípravky a ochucovadlá	0	1	5	5	0	1	5	435	17	3,9
12	termosterilizované pokrmy, tepelne oparované mrazené hotové jedlá	0	0	1	2	0	1	1	135	5	3,7
13	ocot, horčica a iné chuťové prípravky	0	0	1	1	1	0	1	215	4	1,86
14	droždie a sušené pivovárske kvasnice	0	0	0	0	0	0	0	21	0	0
15	čerstvé ovocie, zelenina a zemiaky	2	23	0	1	5	0	0	1464	31	2,12
16	byliny a koreniny	2	0	0	0	0	6	4	741	12	1,62
17	nealkoholické nápoje a koncentráty na ich prípravu	2	2	16	31	4	0	0	1605	53	3,3

18	ovocné víno, sladové víno, medoviny	0	0	1	2	5	3	1	123	10	8,13
19	miešané alkoholické nápoje	0	0	1	2	0	0	0	114	3	2,63
20	lieh a liehoviny	0	0	2	7	4	3	0	453	16	3,53
21	zmrzlina a dezerty	296	6	0	0	0	0	0	3827	302	7,89
por č.	Komodity	Mikrobiologické ukazovatele	Kontaminaty	Prídavné látky	Označovanie	Senzorické ukazovatele	Fyzikálno- chemické ukazovatele	Alergény	Celkový počet odobratých vzoriek	Celkový počet nevyhovujúcivh vzoriek	
										Počet	%
22	čokoláda a cukrovinky	0	5	9	34	0	15	0	840	61	7,26
23	suché škrupinové plody a výrobky z nich	1	9	1	4	15	0	0	606	30	4,95
24	hotové jedlá	176	4	0	0	0	0	0	2832	180	6,36
25	detská a dojčenská výživy	1	6	0	0	0	0	0	2632	7	0,27
26	výživové doplnky	0	2	0	1	0	0	0	191	3	1,57
27	ostatné potraviny na osobitné výživové účely	0	1	0	0	0	0	0	240	2	0,83
28	prídavné látky (aditíva)	1	0	0	0	0	0	0	31	1	3,23
29	materiály prichádzajúce do styku s	0	2	0	0	0	0	0	117	2	1,71

	potravínami										
30	lahôtkárske výrobky	259	43	0	0	0	0	0	3631	304	8,37
31	cukrárske výrobky	312	7	0	0	0	0	0	3673	319	8,68
32	minerálne vody	21	15	0	0	0	0	0	686	36	5,25
33	pramenité vody a balené pitné vody	56	7	0	1	0	0	0	577	63	10,92
34	ovocné a bylinné čaje	35	4	0	0	0	0	0	728	40	5,49
35	kuchynská soľ	0	30	0	0	0	0	0	940	31	3,3
por. č.	Komodity	Mikrobiologické ukazovatele	Kontaminaty	Prídavné látky	Označovanie	Senzorické ukazovatele	Fyzikálno-chemické ukazovatele	Alergény	Celkový počet odobratých vzoriek	Celkový počet nevyhovujúcich vzoriek	
										Počet	%
36	jedlé obilie vrátane ryže	0	1	0	0	2	1	0	692	4	0,58
37	mlynské výrobky z obilia	0	1	1	2	2	2	0	331	8	2,42
38	cestoviny	7	0	0	5	3	1	3	346	19	5,49
39	pekárske výrobky	2	3	0	15	3	0	0	1009	21	2,08
40	trvanlivé pečivo	0	0	7	21	1	0	3	334	31	9,28
41	špeciálne výrobky z obilia	1	0	1	4	0	0	0	196	6	3,06
42	olejniny	1	1	0	0	5	1	0	79	8	10,13

43	strukoviny a výrobky zo strukovín	1	0	1	4	0	0	0	79	8	10,13
44	výrobky zo zemiakov	0	0	1	4	1	0	0	149	6	4,03
45	spracované ovocie a zelenina	3	6	26	40	16	2	0	1414	88	6,22
46	jedlé huby výrobky z jedlých húb	0	0	1	4	0	2	0	119	6	5,04
47	pivo	0	0	0	3	0	1	0	337	4	1,19
48	škrob a výrobky zo škrobu	0	0	0	1	0	0	1	34	2	5,88
49	sladidlá	0	0	0	1	1	0	0	17	2	11,76
50	ostatné	14	6	0	0	0	0	0	963	20	2,08
Spolu		1479	209	121	411	127	214	44	48970	2596	5,3

Príloha č. 4 - Prehľad počtu prekontrolovaných vín na mieste

	Maloobchodné jednotky	Výrobné prevádzky	SPOLU
Hodnotenie na mieste vyhovujúce	1493	1184	2677
Hodnotenie na mieste nevyhovujúce	540	68	608
SPOLU	2033	1252	3285
Odber vzoriek do laboratória vyhovujúce	629	360	989
Odber vzoriek do laboratória nevyhovujúce	256	49	305
SPOLU	885	409	1294

Príloha č. 5 – Prehľad vykonaných auditov na orgánoch úradnej kontroly potravín v zmysle čl. 4 (6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

Audity vykonané na ŠVPS SR

Audit	Program	Skutočnosť
Interný audit systému výkonu úradných kontrol potravín podľa zákona č.152/1996 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov	6	5
Vnútroškový audit veterinárnych kontrol podľa zákona č.39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti vykonávaný krajskými veterinárnymi a potravinovými správami	2	1
Vnútroškový audit veterinárnych kontrol podľa zákona č.39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti vykonávaný regionálnymi veterinárnymi a potravinovými správami u prevádzkovateľov	30	20

Audity vykonané ÚVZ SR

Audit	Program	Skutočnosť
Interný audit systému výkonu úradných kontrol potravín podľa zákona č.152/1996 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov na RÚVZ	7	7

Príloha č. 6 A - Prehľad o počte zistených nezhôd na RVPS v zmysle zákona o potravinách.

Auditovaný subjekt	Počet zistených nezhôd
RVPS Senec	2
RVPS Galanta	3
RVPS Trebišov	3
RVPS Levice	1
RVPS Martin	0
<hr/>	
Spolu:	9

V auditovaných subjektoch (RVPS Senec, RVPS Galanta, RVPS Trebišov, RVPS Levice) boli zistené menej závažné nezhody:

RVPS Senec

- zistená menej závažná nezhoda v evidencii metodických pokynov a usmernení (nekompletný zoznam usmernení a nezdokumentované informovanie inšpektorov úradnej kontroly potravín),
- menej závažná nezhoda bola zistená pri kontrole „Osobných kariet na zverené predmety“ - od decembra 2003 neboli pridelené osobné ochranné pracovné pomôcky inšpektorom úradnej kontroly potravín rastlinného pôvodu a nebola predložená interná smernica RVPS Senec na ich pridelenie.

RVPS Galanta

- pri kontrole odberu vzoriek potravín sa vo vedenej dokumentácii (protokoloch o odbere vzorky) zistila menej závažná nezhoda - neúplné vyplňovanie údajov v kolónkach „odobraté v zmysle“ a „vyhodnotiť na“,
- v Smernici pre poskytovanie osobných ochranných pracovných prostriedkov a o hospodárení s nimi v podmienkach RVPS Galanta“ nebola uvedená skupina zamestnancov – inšpektorov úradnej kontroly potravín rastlinného pôvodu,
- pri kontrole dokumentácie úradnej kontroly potravín nebola predložená evidencia vydaných poverení na výkon auditu u prevádzkovateľov potravinárskeho podniku.

RVPS Trebišov

- pri kontrole odberu vzoriek potravín sa vo vedenej dokumentácii (protokoloch o odbere vzorky) zistila menej závažná nezhoda - neúplné vyplňovanie údajov v kolónkach - „výrobca“, „dovozca“, distribútor“,
- pri kontrole plánu úradných kontrol potravín rastlinného pôvodu za roky 2007 a 2008 bolo zistené jeho neplnenie,
- v Organizačnom poriadku RVPS Trebišov nebola dostatočne v porovnaní s príslušným ustanovením zákona NR SR č.152/1995 Z.z. o potravinách vymedzená pôsobnosť a postavenie auditovanej organizácie v oblasti výkonu úradných kontrol potravín rastlinného pôvodu.

RVPS Levice

- pri kontrole záznamu o úradnej kontrole č. 3/IV/HA/2008 zo dňa 20.4.2008 a záznamu o úradnej kontrole potravín č. 84/SE/2007 zo 17.8.2007 bolo zistené, že v zázname sú uvedené nedostatky, ale neboli uložené opatrenia na ich odstránenie podľa §§ 19 resp. 20, ods.9 zákona č.152/1995 Z.z.

Podrobný rozpis zistených nezhôd s navrhnutými opatreniami na ich odstránenie s určeným termínom a zodpovednosťou je uvedený v záznamoch nezhôd, ktoré sú súčasťou dokumentácie z vykonaných interných auditov uplatňovania systému výkonu úradných kontrol potravín podľa zákona č.152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov.

Na základe skutočnosti, že neboli v jednotlivých auditovaných subjektoch zistené závažné nezhody, bolo možné konštatovať, že systém výkonu úradnej kontroly potravín v podmienkach kontrolovaných RVPS je funkčný a v súlade s platnou legislatívou.

Príloha č. 6B - Prehľad o počte zistených nezhôd na RÚVZ v zmysle zákona o potravinách

Auditovaný subjekt	Počet zistených nezhôd
RÚVZ Poprad	0
RÚVZ Banská Bystrica	0
RÚVZ Lučenec	0
RÚVZ Rimavská Sobota	0
RÚVZ Zvolen	0
RÚVZ Dunajská Streda	0
RÚVZ Galanta	0
S p o l u :	0

Príloha č. 6C - Prehľad o počte zistených nezhôd v zmysle zákona o veterinárnej starostlivosti

Auditovaný subjekt	Počet zistených nezhôd
vybrané RVPS	29

Príloha č. 6D - Prehľad o počte zistených nezhôd zistených pri auditoch FVO

Číslo auditu	Počet zistených nezhôd
DG(SANCO)/2008-7751	14
DG(SANCO)/2008-7776	7
DG(SANCO)/2008-7634	8
DG(SANCO)/2008-7850	4
DG(SANCO)/2008-7722	1
DG(SANCO)/2008-7635	5
DG(SANCO)/2008-7769	7
DG(SANCO)/2008-7815	5
DG(SANCO)/2008-7861	6
DG(SANCO)/2008-7786	audit nevykonaný zo strany FVO
S p o l u :	57

Príloha č. 7 - Vydané/nariadené/uložené opatrenia/pokuty podľa zákona č.39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti

Druh opatrenia/pokuty	Počet
Opatrenia (rozhodnutia v správnom konaní podľa zákona č.71/1967 Zb.) na odstránenie nedostatkov podľa §8 ods. 3 písm. d) :	
- počet rozhodnutí	122
- počet jednotlivých konkrétnych opatrení	556
Pokuty podľa §8 ods. 3 písm. d):	38 pokút v hodnote 3 133 400 Sk (103 892,57€)
Opatrenia pri zistení alebo podozrení z vážneho alebo bezprostredného ohrozenia zdravia ľudí produktmi živočíšneho pôvodu podľa §8 ods. 3 písm. e)	84
- počet rozhodnutí	624
- počet jednotlivých konkrétnych opatrení	
Opatrenia podľa § 14 ods. 2 (počet dokumentov/počet jednotlivých konkrétnych opatrení)	
- počet opatrení (dokumentov)	345
- počet jednotlivých konkrétnych opatrení	533
Zrušenie platnosti schválenia alebo povolenia podľa §43 ods. 2	6
Pozastavenie platnosti schválenia podľa § 43 ods.3	3

Príloha č. 8A - Prehľad školení inšpektorov ŠVPS SR pre suroviny a potraviny rastlinného pôvodu uvedený v prílohe č. 8A.

Názov vzdelávacej aktivity	Dátum školenia	Dĺžka vzdel. aktivity	Počet účastníkov
Audit verus inšpekcia – kedy sa robí audit a kedy inšpekcia, rozdiel medzi auditom a inšpekciou, systém auditu, dokumentácia auditu, dokumentácia inšpekcie, monitoring, ciele kontroly	27. - 28. marec 2008	2 dni	52
Audit verus inšpekcia – kedy sa robí audit a kedy inšpekcia, rozdiel medzi auditom a inšpekciou, systém auditu, dokumentácia auditu, dokumentácia inšpekcie, monitoring, ciele kontroly	26. - 27. máj 2008	2 dni	51
Kontrola kontaminantov v potravinovom reťazci a importné kontroly z tretích krajín – legislatíva, odporúčacie dokumenty a postupy, odber vzoriek, výsledky z predchádzajúcich období, vybrané monitorings	9. – 10. apríl 2008	2 dni	54
Rezíduá pesticídov a aditívne látky v potravinách – harmonizovaná a národná legislatíva, vysledovateľnosť, označovanie aditívnych látok	20. – 21. máj 2008	2 dni	52
Nová potravinová legislatíva – nariadenia, smernice, zákon o potravinách, potravinový kódex Politika kvality, bio – potraviny, funkčné potraviny, GMO Psychologické aspekty pri inšpekcii, typológia ľudí, typy správania, modelové situácie	15. - 16. október 2008	2 dni	34
Nová potravinová legislatíva – nariadenia, smernice, zákon o potravinách, potravinový kódex Politika kvality, bio – potraviny, funkčné potraviny, GMO Psychologické aspekty pri inšpekcii, typológia ľudí, typy správania, modelové situácie	12. - 13. november 2008	2 dni	32

Školenia organizované v rámci TAIEX – RTP

Názov vzdelávacej aktivity	Dátum školenia	Dĺžka vzdel. aktivity	Počet účastníkov
Seminár „ Alergény v potravinách a úradné kontroly dovozov z tretích krajín v sektore potravín rastlinného pôvodu “ – Piešťany, RTP 26524	28. - 29. apríl 2008	2 dni	58
Seminár „ Alergény v potravinách a úradné “	5. – 6.	2 dni	45

kontroly dovozov z tretích krajín v sektore potravín rastlinného pôvodu“ – Poprad, RTP 26525	máj 2008		
Seminár „Alergény v potravinách a úradné kontroly dovozov z tretích krajín v sektore potravín rastlinného pôvodu“ – Bratislava, RTP 26526	14. – 15. máj 2008	2 dni	75

Školenia organizované cez DG SANCO– Better Training for Safer Food

Názov školenia	Počet účastníkov
HACCP	5
Importné kontroly	3

Príloha č. 8B - Prehľad školení inšpektorov ŠVPS SR pre suroviny a potraviny živočíšneho pôvodu

Školenia v rámci Národného programu vzdelávania

Dátum	Názov školenia	Počet účastníkov
3.-4.3.2008	Veterinárne kontroly v sektore mlieka salaše	56
17.-18.4. 2008	Výkon vnútorných auditov	16
26.-28.3.2008	Správne konanie v praxi orgánov veterinárnej správy a orgánov úradnej kontroly potravín 2.časť	25
12.-14.5.2008		36
13.-15.10.2008		32
2.3.6.2008	Úradná kontrola – sektor čerstvé hydinové mäso	43
8.-9.9.2008		45
26.6.2008	Vzdelávanie úradných veterinárnych lekárov podľa 853/2004 – mäso domácich kopytníkov	27
26.6.2008	Označovanie potravín	74
30.6.2008	Úradné kontroly mäsových výrobkov	50
25.11.2008	Vzdelávanie úradných veterinárnych asistentov podľa nariadenia (ES) č.854/2004 – aktuálne poznatky	39
24.-25.1.2008	Senzorické posudzovanie potravín - hydina a hydinové výrobky	32
5.-6.2.2008	- čerstvé mäso	55
27.-28.3.2008	- syry	28
24.-25.6.2008	- ryby a rybacie výrobky	13
28.-29.10.2008	- mäsové výrobky	29

Školenia organizované v rámci TAIEX – RTP

Dátum	Názov školenia	Počet účastníkov
25.-26.2.2008	Legislatívne požiadavky na ekologickú výrobu potravín, požiadavky na kvalitu a bezpečnosť produktov rybolovu, zveriny,	120
10.-11.3.2008		
1.-2.4.2008		

	vykonávanie úradných kontrol v týchto oblastiach	
--	--	--

Školenia organizované cez DG SANCO – Better Training for Safer Food

Názov školenia	Počet účastníkov
Vedľajšie živočíšne produkty	5
Hygiena potravín a kontroly mäsa a mäsových výrobkov	2
TSE	5
Hygiena potravín a kontroly mlieka a mliečnych výrobkov	2

Príloha č. 8C - Prehľad školení inšpektorov ÚVZ SR a RÚVZ SR

Miesto konania školenia	Názov (zameranie) školiacej akcie	Cieľová skupina	Počet školiacich akcií/počet účastníkov
SZU Bratislava	HACCP, odber vzoriek, úradná kontrola (ZSS, obaly a predmety určené na styk s potravinami, minerálne vody a pramenité vody), legislatíva, označovanie potravín (tematické kurzy)	zamestnanci orgánov verejného zdravotníctva vykonávajúceho úradnú kontrolu a ŠZD	3/127
Celoslovenské porady v hygiene výživy	metodické usmernenia, informácie o novej legislatíve, postupoch pri výkone ÚK a ŠZD	zamestnanci orgánov verejného zdravotníctva vykonávajúceho úradnú kontrolu a ŠZD	3/60
školenia TAIEX	alergény v potravinách	zamestnanci orgánov verejného zdravotníctva vykonávajúceho úradnú kontrolu a ŠZD	1/60
II. ročník konferencie s medzinárodnou účasťou	bezpečnosť materiálov a predmetov určených na styk s potravinami a ich úradné kontroly	zamestnanci orgánov verejného zdravotníctva vykonávajúceho úradnú kontrolu	1/70

Príloha č. 9 - Prehľad výsledkov analýz na rezíduá pesticídov v potravinách rastlinného pôvodu

Kategória potravín	Počet vzoriek			
	celkom	< LOQ	>LOQ	z toho nevyhovujúcich
Ovocie	328	72	256	4
Zelenina	400	293	107	11
Ostatné potraviny	101	80	21	1
BIO potraviny	24	24	0	0
SPOLU	853	469	384	16

Príloha č. 10 - Priebežné výsledky monitoringu akrylamidu v potravinách za rok 2008

Komodita	Počet vzoriek	Hodnota min. (µg/kg)	Hodnota max. (µg/kg)	hodnota Priemerná (µg/kg)
Zemiakové lupienky	16	<10	1760	513
Predsmažené hranolky	8	108	625	271
Chlieb	5	<10	50	19,8
Raňajkové cereálie	4	<10	270	67,5
Sušienky a detské piškóty	7	<10	100	31,8
Pražaná káva	6	209	361	284,8
Instantná a kávovinová káva	9	73	1864	572,8
Polotovary z múky a zemiakov	7	<10	<10	<10

Príloha č. 11 - Výsledky analýz vzoriek monitoringu dioxínov, furánov a PCB. Pre sprehľadnenie sú namerané hodnoty jednotlivých kongenéroov zosumarizované.

Komodita	Suma dioxínov (WHO-PCDD/F-TEQ) (pg/g tuku)	Suma dioxínov a PCB podobných dioxínomPCDD/F+dIPCB (pg/g tuku)	Suma PCB kongenéroov 28, 52, 101, 138, 153, 180 (ng/g tuku)
Pstruh dúhový*	0,129	0,371	1,8
Pstruh dúhový*	0,140	0,510	4,3
Kapor obyčajný*	0,269	0,370	1,1
Mäso hovädzie	0,356	0,695	3,0
Mäso hovädzie	1,04	2,52	9,0
Mäso bravčové	0,090	0,131	2,3
Mäso bravčové	0,139	0,174	0,88
Mäso bravčové	0,190	0,238	0,94
Ovčie mäso	1,35	2,2	4,2
Kuracie mäso	0,132	0,212	3,1
Kuracie mäso	0,299	0,432	1,2
Mlieko kravské	0,816	1,54	5,4
Mlieko kravské	0,500	0,964	2,7
Mlieko kravské	0,453	0,799	1,9
Mlieko ovčie	1,32	2,62	14
Mlieko ovčie	1,03	2,09	5,6
Mlieko ovčie	0,861	1,446	3,1
Slepačie vajcia	1,12	1,21	1,3
Slepačie vajcia	0,195	0,295	1,8
Slepačie vajcia	0,080	0,141	2,4
Slepačie vajcia	0,695	0,771	1,7

*namerané hodnoty sú vyjadrené na čerstvú hmotnosť

Príloha č. 12 - Výsledky stanovenia furánu vo vybraných komoditách (µg/kg)

Komodita	Počet vzoriek	Minimálna hodnota	Maximálna hodnota	Priemerná hodnota	Stredná hodnota
Pivo	4	<5	7,7	2,0	<5
Dehydrované polievky	14	<5	50,4	3,6	<5
Pražená káva	20	<5	3778	1399,0	6,3
Cukríky	2	<5	<5	<5	<5
Sterilizované ovocie	5	<5	<5	<5	<5
Sterilizovaná zelenina	8	<5	<5	<5	<5
Kečup a rajčinový pretlak	8	<5	<5	<5	<5
Ovocné a zeleninové šťavy	6	<5	<5	<5	<5

Príloha č. 13A - Prehľad tretích krajín s najväčším počtom dovozov

Poradie	Krajina	Počet dodávok
1.	Čína	390
2.	Turecko	374
3.	Chorvátsko	195
4.	Srbsko	158
5.	Indonézia	77
6.	Vietnam	70
7.	Thajsko	66
8.	USA	60
9.	Švajčiarsko	54
10.	Irán	30

Príloha č. 13B Prehľad kontrol podľa Rozhodnutia Komisie 2006/504/ES za rok 2008

Výrobok	Krajina pôvodu	Dovezené množstvo	Počet dodávok	Odobraté vzorky	Vyhovujúce dodávky	Nevyhovujúce dodávky	Percento nevyhovujúcich dodávok
Arašidy	Čína	3 997 212,5	44	6	44	0	0
Pistácie	Irán	677 671	36	36	33	3/67 600	9,97
Suš.figy	Turecko	80 061	7	1	7	0	0
Lieskovce	Turecko	916 730	58	8	58	0	0

Zdravie a ochrana zvierat

1. Úradné kontroly

Príslušným orgánom úradnej kontroly v SR vo veterinárnej oblasti je ŠVPS SR. Na úseku zdravia zvierat ŠVPS SR v roku 2008 plnila povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti. Hlavné úlohy spočívajú v príprave nástrojov riadenia, usmerňovania a koordinácie výkonov štátnej správy vykonávanej krajskými veterinárnymi a potravinovými správami (8 KVPS) a RVPS (40 RVPS) na úseku kontroly dodržiavania požiadaviek na identifikáciu a registráciu zvierat, na klasifikáciu chovov, regiónov a oblastí z hľadiska výskytu istých chorôb zvierat, na implementáciu programov na kontrolu, monitoring a eradikáciu chorôb a na kontrolu dodržiavania požiadaviek na prevádzkovanie stredísk na zhromažďovanie zvierat, trhov so zvieratami, zberných stredísk pri obchode so zvieratami, inseminačných staníc, chovov zvierat a iných zariadení na chov a držbu zvierat podliehajúcich schváleniu alebo povoleniu orgánom veterinárnej správy.

Identifikácia a registrácia zvierat

Veterinárni inšpektori orgánov veterinárnej správy v roku 2008 skontrolovali 1 730 chovov hovädzieho dobytku z celkového počtu 21 475 registrovaných chovov hovädzieho dobytku v SR. V SR bolo k 31.12.2008 evidovaných 498 056 kusov živého hovädzieho dobytku spolu. Veterinárni inšpektori vykonali 1 756 kontrol na identifikáciu a registráciu HD na mieste, počas ktorých skontrolovali 132 507 kusov HD z celkového počtu 204 343 zvierat na kontrolovaných farmách. (v prílohe č. 1)

Veterinárni inšpektori RVPS v roku 2008 vykonali celkom 280 kontrol chovov ošípaných zameraných na plnenie požiadaviek na registráciu chovov a identifikáciu zvierat. Počas kontrol bolo skontrolovaných celkom 49 614 ošípaných z celkového počtu 107 599 ošípaných na kontrolovaných farmách. (v prílohe č. 1)

V chovoch malých prežúvavcov bolo v roku 2008 vykonaných celkom 278 kontrol identifikácie a registrácie v 270 chovoch. Celkový počet skontrolovaných oviec a kôz predstavoval 52 450 zvierat. (v prílohe č. 1)

Klasifikácia chovov, regiónov a oblastí

SR si počas roka 2008 naďalej udržala štatút krajiny úradne bez výskytu tuberkulózy hovädzieho dobytku, brucelózy hovädzieho dobytku, enzootickej bovinnej leukózy a brucelózy oviec (*Brucella melitensis*). Na udržanie štatútov bolo v SR počas roka 2008 vykonaných celkom 141 677 tuberkulínácií hovädzieho dobytku, približne 113 000 sérologických vyšetrení na brucelózu hovädzieho dobytku a rovnaké množstvo vyšetrení na enzootickú bovinnú leukózu. Na brucelózu oviec (*Brucella melitensis*) bolo vyšetrených celkom 5% oviec a kôz starších ako 6 mesiacov veku a všetky plemenné barany.

Eradikácia, kontrola a prieskum chorôb zvierat v Slovenskej republike

Orgány veterinárnej správy v SR v roku 2008 v rámci kontroly zdravia zvierat zaznamenali vznik 23 rozličných chorôb zvierat, z ktorých klasický mor ošípaných (1 prípad) a trichinelóza (1 prípad) boli zaznamenané len u voľne žijúcich zvierat. Ostatné choroby boli diagnostikované u domácich zvierat. Zoznam a popis chorôb, postihnutý druh a počet ohnisk a zvierat /v prílohe č. 1).

Na úseku ochrany zvierat ŠVPS SR v roku 2008 plnila povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti. Hlavné úlohy spočívajú v príprave nástrojov riadenia, usmerňovania a koordinácie výkonov štátnej správy vykonávanej 8 KVPS a 40 RVPS na úseku kontroly dodržiavania požiadaviek na ochranu zvierat chovaných na farmárske účely, na ochranu zvierat počas prepravy, na ochranu zvierat používaných na pokusné účely, na ochranu zvierat v čase ich zabíjania alebo usmrcovania a na ochranu spoločenských zvierat a voľne žijúcich zvierat chovaných v zajatí.

Kontrola ochrany zvierat chovaných na farmárske účely

Úradné kontroly vykonávali úradní veterinárni lekári príslušných RVPS na základe plánu nediskriminačným spôsobom alebo na základe podnetu občanov. V závislosti od druhu alebo kategórie farmových zvierat, chovaných alebo držaných na farme, ktorá je predmetom kontroly, sa tieto kontroly zameriavali na posúdenie veterinárnych požiadaviek podľa nariadení vlády SR č. 730/2002 Z.z., č. 735/2002 Z.z. alebo č. 736/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov, ktorých splnenie kontrolujú RVPS SR v súlade s § 4 nariadenia vlády SR č. 730/2002 Z.z., § 5 nariadenia vlády SR č. 735/2002 Z.z. a § 8 nariadenia vlády SR č. 736/2002 Z.z.. Plánované kontroly sa vykonávali neohlásené s výnimkou kontroly splnenia opatrení na odstránenie nedostatkov zistených pri predchádzajúcich kontrolách. Za obdobie roku 2008 bolo z celkového počtu 18139 chovov jednotlivých druhov farmových zvierat, vykonaných 471 kontrol zameraných najmä na ochranu teľiat, 332 kontrol v chovoch ošípaných, 54 kontrol v chovoch nosníc, 78 kontrol v chovoch brojlerov a 1477 kontrol v chovoch ostatných druhov farmových zvierat. Spolu bolo vykonaných 2412 kontrol ochrany zvierat chovaných na farmárske účely, čo predstavuje vzrast (v prílohe č. 2)

Kontrola ochrany zvierat počas prepravy

Úradné kontroly ochrany zvierat počas prepravy vykonávali úradní veterinárni lekári príslušných RVPS na základe plánu kontrol nediskriminačným spôsobom. Za obdobie roka 2008 bolo pri preprave jednotlivých druhov zvierat vykonaných 6 849 inšpekcií, v rámci ktorých bolo 1 540 dokumentačných kontrol. Celkový počet zvierat, ktorých sa týkali kontroly pri preprave bol 50 163 603 kusov. Najvyšší podiel (42,04 %) skontrolovaných zvierat k počtu prepravovaných, bol v kategórii „domáce vtáctvo a králiky“. V roku 2008 bolo na základe žiadosti vydaných 100 povolení prepravcov, 295 rozhodnutí o vydaní certifikátu o odbornej spôsobilosti pre zamestnancov prepravcov zvierat a stredísk na zhromažďovanie zvierat a rovnaký počet Osvedčení o spôsobilosti vodičov a sprievodcov ako aj 56 rozhodnutí o schválení cestného dopravného prostriedku na dlhé cesty a 56 osvedčení o schválení cestného dopravného prostriedku na dlhé cesty na základe výsledku overenia spôsobilosti cestného dopravného prostriedku na dlhé cesty a posúdenia dopravného prostriedku ako vhodného na prepravu jednotlivých druhov a kategórií zvierat. (v prílohe č. 2).

Kontrola ochrany zvierat používaných na pokusné účely

V roku 2008 ŠVPS SR v súlade s § 6 ods. 2 písm. h) zákona č. 39/2007 Z. z. a § 21 nariadenia vlády SR č. 289/2003 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat používaných na pokusné alebo iné vedecké účely (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 289/2003 Z.z.“) vykonala prostredníctvom inšpektorov ochrany zvierat 17 kontrol v zariadeniach na vykonávanie pokusov na zvieratách a v zariadeniach na chov a na dodávanie zvierat na pokusné účely za účelom posúdenia vhodnosti zariadenia na vykonávanie pokusov na zvieratách, kontroly dodržiavania požiadaviek na umiestnenie a starostlivosti o zvieratá, kontroly na ochranu zvierat pri vykonávaní pokusu a následné kontroly na odstránenie nedostatkov uložených vo veterinárnych opatreniach. V schválených pokusoch bolo v roku 2008 spolu použitých 20 882 zvierat. (v prílohe č. 2)

Kontroly ochrany zvierat v čase ich zabíjania alebo usmrcovania

Orgány veterinárnej správy vykonávajú kontroly ochrany zvierat v čase ich zabíjania alebo usmrcovania v súlade s § 8 ods. 3 písm. a) bod 3. zákona č. 39/2007 Z.z. a podľa nariadenia vlády SR č. 315/2003 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat v čase ich zabíjania alebo usmrcovania v znení nariadenia vlády SR č. 497/2003 Z.z. (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 315/2003 Z.z.“). Kontrolu dodržiavania požiadaviek na ochranu zvierat v čase zabíjania vykonávajú veterinárni inšpektori z príslušných RVPS, pričom sa zameriavajú na podmienky vykladania zvierat z dopravných prostriedkov pri doprave na bitúnok, na podmienky ustajnenie na bitúnku, na manipuláciu a presuny zvierat na bitúnku, na znehybnenie, omráčenie a vykrvenie zvierat. Kontroly boli vykonávané v stanovených frekvenciách (raz mesačne). V roku 2008 bolo

vykonaných celkom 2644 úradných kontrol ochrany zvierat v čase zabíjania alebo usmrčovania. (v prílohe č. 2)

2. Celková zhoda

Celkový počet kontrol zameraných na identifikáciu a registráciu HZ bol 2314, z toho kontroly HD predstavovali 75,9%, kontroly ošípaných 12,1% a kontroly malých prežúvavcov 12%. Pri kontrole HD bolo skontrolovaných 1730 chovov, z toho v 552 chovoch sa vyskytli nedostatky, pričom chovy s jedným nedostatkom tvorili 69,2% a chovy s viacerými nedostatkami tvorili 30,8%. Pri kontrole malých prežúvavcov bolo skontrolovaných 270 chovov, z toho v 102 chovoch sa vyskytli nedostatky, chovy s jedným nedostatkom tvorili 23,3% a chovy s viacerými nedostatkami tvorili 76,7%.

Celkový počet kontrol zameraných na ochranu zvierat bol 11 852, z toho kontroly zvierat chovaných na farmárske účely tvorili 19,8%, kontroly zvierat počas prepravy 57,8%, kontroly zvierat používaných na pokusné účely 0,1% a kontroly zvierat v čase ich zabíjania alebo usmrčovania 22,3%.

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

2.1.1 Použitý systém klasifikácie nezhôd

ZDRAVIE ZVIERAT

- **Nedostatky v identifikácii** – zvieratám chýbajú plastové ušné značky na jednom, alebo na oboch ušiach. Chovateľ nežiada o vystavenie náhradných ušných značiek. Teľatá nie sú označené dvomi plastovými ušnými značkami do 72 hod. od narodenia.
- **Nedostatky v individuálnom registri** – v registroch nie sú vyplňované všetky údaje o zvieratách, nie sú poznačené zmeny v presunoch, chýba číslovanie jednotlivých registrov, číslovanie strán, riadkov. Chovatelia údaje z dvoch fariem do jedného registra.
- **Chyby a nedostatky pri nahlasovaní narodenia, smrti a presunov** – hlásenia o zmenách nie sú zasielané do Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat v stanovenom termíne. Nesprávne vypísané hlásenia (nesprávny dátum, zlý kód udalosti, duplicitne nahlasované údaje). Chovatelia nesprávne vypisujú, alebo vôbec nevypisujú doklady k presunu zvierat. Nezakladanie kópií hlásení o zmenách dokladov k presunu zvierat.
- **Nedostatky v pasoch** – nesprávne vypísané údaje v pase (pohlavie, plemeno, farba srsti, atď.). Nevypisovanie nového držiteľa v záznamoch o zmenách držiteľa zvierat'a. Pasy bez podpisu nového držiteľa pri prísune z inej farmy.

OCHRANA ZVIERAT CHOVANÝCH NA FARMÁRSKE ÚČELY – bol použitý systém klasifikácie nezhôd podľa požiadaviek nariadenia vlády č. 322/2003 Z.z. Podrobnejšie je rozpísaný v tabuľke **Kontrola ochrany zvierat chovaných na farmárske účely** v prílohe č. 2.

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

Počty kontrol a zistené nezhody podľa klasifikácie sú uvedené v prílohách č. 1. a 2.

2.2. Analýzy nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

Najviac nedostatkov pri kontrolách HD sa týkalo nahlasovania narodenia, smrti a presunov zvierat, potom registrácie, ďalej to boli nedostatky v pasoch a nakoniec v identifikácii. Najviac nedostatkov pri kontrolách ošípaných predstavovali chyby pri nahlasovaní narodenia, smrti a presunov zvierat, potom chyby v registrácii a identifikácii. Pri kontrolách malých prežúvavcov to bolo podobné. Najviac nedostatkov bolo pri nahlasovaní narodenia, smrti a presunov zvierat,

nasledovali nedostatky v registrácii a identifikácii a nedostatky v dokumentácii na premiestňovanie zvierat. Z analýzy vyplýva, že najčastejšie problémy sa vyskytli v oblasti nahlasovania narodenia, smrti a presunov zvierat a registrácii.

V priebehu vykonaných kontrol IaR HD bolo uložených 359 veterinárnych opatrení a v 22 chovoch boli uložené sankcie. Na základe zistených nedostatkov v priebehu vykonaných kontrol IaR ošípaných bolo na mieste uložených 71 veterinárnych opatrení a v 8 chovoch príslušná RVPS uložila pokutu.

V oblasti ochrany farmových zvierat boli kontroly zamerané na teľatá, ošípané a nosnice. Pri kontrolách teliat sa overovali požiadavky týkajúce sa personálu, kontrol, vedenia záznamov, voľnosti pohybu, stavieb a chovných postupov. Najviac opatrení bolo prijatých pri porušení požiadaviek na voľnosť pohybu, ďalej požiadaviek na stavby a vedenie záznamov a kontrol. Pri kontrolách požiadaviek na personál a chovné postupy neboli prijaté žiadne opatrenia. Pri kontrolách ošípaných sa overovali požiadavky týkajúce sa personálu, kontrol, vedenia záznamov, voľnosti pohybu, stavieb a zariadení, krmív, vykonaných zákrokov a chovných postupov. Najviac nedostatkov bolo zistených pri overovaní požiadaviek na personál a vedenie záznamov, menej na požiadavky na voľnosť pohybu a stavby. Pri kontrolách požiadaviek na zariadenia, krmivá, vykonané zákroky a chovné postupy neboli prijaté žiadne opatrenia. Kontroly pri chove nosníc boli zamerané na vedenie záznamov, voľnosť pohybu a stavby. Nedostatky sa nevyskytli, neboli prijaté žiadne opatrenia.

V priebehu vykonaných kontrol ochrany zvierat chovaných na farmárske účely bolo zistených 416 porušení jednotlivých ustanovení, pričom bolo uložených 406 opatrení na odstránenie nedostatkov a 8 sankcií.

V oblasti ochrany zvierat počas prepravy boli porušené predpisy pri preprave HD, ošípaných a domáceho vtáctva a králikov. Pri preprave oviec, kôz, koňovitých a iných druhov zvierat neboli zistené žiadne nedostatky.

Pri kontrolách ochrany zvierat počas prepravy sa zistilo celkom 18 prípadov porušenia predpisov, čo predstavuje menej ako 0,5% kontrolovaných zásielok prepravovaných zvierat. Všetky nedostatky sa riešili odstránením na mieste alebo uloženými opatreniami.

ŠVPS SR v súlade s § 6 ods. 2 písm. i) bod 3. zákona č. 39/2007 Z.z. vydala v správnom konaní v súlade so zákonom č. 71/69 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov 280 rozhodnutí o schválení pokusu na zvieratách, 3 rozhodnutia o schválení pokusných zariadení. ŠVPS SR v 36 prípadoch prerušila správne konanie, v 3 prípadoch zastavila správne konanie a zamietla 5 žiadostí o schválenie pokusu.

Kontroly ochrany zvierat v čase zabíjania alebo usmrčovania boli zamerané na požiadavky v rámci procesu ustajnenia, manipulácie so zvieratami a omračovania. Pri kontrolách boli zistené nedostatky pri procese ustajnenia a omračovania. Porušenie predpisov nebolo zistené pri manipulácii so zvieratami.

V priebehu vykonaných kontrol ochrany zvierat v čase ich zabíjania alebo usmrčovania bolo zistených 16 nedostatkov, na základe čoho veterinármi inšpektori na mieste uložili 6 opatrení a príslušné RVPS začali 1 správne konanie.

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

Nesprávne vedenie IaR predstavuje riziko pre dosledovateľnosť presunov zvierat z pohľadu ich zdravia a možnosti šírenia chorôb, z pohľadu zdravia ľudí, spotrebiteľov produktov živočíšneho pôvodu a znižuje správnosť odhadu rizika vo vzťahu k prijímaným ozdravovacím a monitorovacím programom. Z uvedených dôvodov je možné chápať tieto nedostatky za vážne, najmä ak nie je možné chýbajúce alebo nesprávne údaje na základe preukazných dôkazov uviesť na správnu mieru.

Nedostatky zisťované pri kontrolách ochrany zvierat je možné rozdeliť na dve skupiny z pohľadu ich závažnosti. Prvú skupinu tvoria nedostatky administratívne (chýbajúce denné

záznamy o kontrole, chýbajúce denné záznamy o úhynoch, nesprávny/netransparentný spôsob vedenia záznamov, chýbajúce denné záznamy o kontrole, neschopnosť predložiť plán cesty v prípade prepravy farmových zvierat nad 8 hodín, atď.), ktoré nemusia mať priamy dopad na pohodu zvierat, ale zvyšujú riziko zakrývania istých nedostatkov. Druhú skupinu nedostatkov tvoria technické nedostatky, ktoré priamo ohrozujú pohodu, bezpečnosť alebo zdravie zvierat (nedostatočná voľnosť pohybu, nevhodné povrchy podlahy, stien bariér a pod., nemožnosť izolovať choré alebo zranené zvieratá, nedostatočne účinné omračovacie zariadenia, ...). Preto tieto nedostatky vždy treba hodnotiť ako závažné a je potrebné prijímať okamžité opatrenia.

2.2.3. Hlavná príčina nezhody

Hlavnou príčinou nezhôd tzv. administratívnych nedostatkov je nízka úroveň vymáhania plnenia týchto požiadaviek a niekedy aj nedostatok informácií. Príčinou zisťovania nedostatkov technického charakteru je nízka miera sankcionovania porušiteľov, nízka miera právnej ochrany kontrolných orgánov a z toho vyplývajúce nižšie náklady na vyplatenie sporadických pokút ako investícia do splnenia technickej požiadavky.

3. Audity

3.1. Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

3.1.1. Audity u chovateľov HZ, prepravcov HZ, prevádzkovateľov bitúnkov

Audity podľa tohto bodu sa nevykonávajú.

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

Cieľom interných auditov vykonaných v roku 2008 na regionálnych veterinárnych a potravinových správach bolo overiť a vyhodnotiť systém výkonu štátnych veterinárnych činností na úseku zdravia a ochrany zvierat. Program interných auditov na úseku zdravia a ochrany zvierat sa zostavil so zreteľom na analýzu rizika pre kategórie:

- identifikácia a registrácia zvierat
- plnenie plánu VPO
- eradikačné a ozdravovacie programy
- pohotovostné plány
- požiadavky na premiestňovanie zvierat /klasifikácia stád vo vzťahu k premiestňovaniu/
- ochrana farmových zvierat
- ochrana zvierat počas prepravy
- ochrana zvierat v čase ich zabíjania

V roku 2008 vykonávali interné audity 4 audítorské tímy a celkovo bolo vykonaných 9 auditov a to interný audit na RVPS Bratislava-mesto, RVPS Senica, RVPS Stará Ľubovňa, RVPS Trebišov, RVPS Nové Zámky, RVPS Martin, RVPS Trenčín, RVPS Žilina a RVPS Púchov. Celkom bolo identifikovaných 12 nezhôd menej závažného charakteru. Auditmi bolo zistené, že príslušné organizácie majú dobre zavedený a funkčný systém výkonu úradných kontrol a výkonu inšpektorov na úseku zdravia a ochrany zvierat.

3.2. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

Audity podľa tohto bodu sa nevykonávajú, v oblasti zdravia a ochrany zvierat nie sú činnosti týkajúce sa úradnej kontroly delegované na iné orgány.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody príslušných výrobcov a prevádzkovateľov

Orgány veterinárnej správy vykonávajúce kontroly u chovateľov, prepravcov a prevádzkovateľov bitúnkov musia sprísniť sankcionovanie dotknutých subjektov pri každom zistení porušenia zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 99/2008 Z.z. v prípade právnických osôb a fyzických osôb oprávnených podnikat' a v prípade fyzických osôb v každom závažnom prípade. Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk.

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

Na zabezpečenie efektívneho fungovania činností zabezpečovaných orgánmi veterinárnej správy ŠVPS SR na úseku zdravia a ochrany zvierat vypracováva podrobné manuály na jednotné postupy dotknutých orgánov. Problémy stále ostávajú s možnosťami overovania plnenia usmernení a metodických pokynov v dôsledku personálneho podhodnotenia na všetkých úrovniach riadenia, kvôli nedostatočnému finančnému ohodnoteniu vysokokvalifikovaných špecialistov. Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk.

V roku 2008 bol do praxe zavedený nový informačný systém VIS, ktorý sprehľadňuje a zjednodušuje prácu na úseku zdravia zvierat. Výstupy z viacerých už doteraz existujúcich systémov sú k dispozícii v jednotnom systéme VIS a sú navzájom prepojené.

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

ŠVPS SR v rámci svojich právomocí počas roka 2008 vypracovala na úseku zdravia zvierat Plán veterinárnej prevencie a ochrany štátneho územia Slovenskej republiky na rok 2009 (ďalej len „VPO 2009“). VPO 2009 zahŕňa plán diagnostických akcií a očkovaní hradených zo štátneho rozpočtu alebo chovateľom, pre dvanásť skupín zvierat (hovädzí dobytok, ošípané, ovce, kozy, hydina, kone, ryby, včely, voľne žijúce zvieratá, všetky druhy zvierat, voľne žijúce vtáky a zoo zvieratá) s celkovým počtom stotri druhov preventívnych a diagnostických akcií.

ŠVPS SR na úseku zdravia zvierat v roku 2008 vypracovala a predložila MP SR na schválenie jedenásť národných programov na eradikáciu, kontrolu alebo prieskum chorôb zvierat v Slovenskej republike:

1. Národný kontrolný program pre salmonelové infekcie v krdľoch nosníč kury domácej (*Gallus gallus*) produkujúcich vajcia na ľudskú spotrebu v Slovenskej republike v rokoch 2008 - 2010,
2. Národný kontrolný program pre salmonelové infekcie v reprodukčných krdľoch kury domácej (*Gallus gallus*) v Slovenskej republike v rokoch 2007 - 2009,
3. Národný kontrolný program pre salmonelové infekcie v krdľoch brojlerov kury domácej (*Gallus gallus*) v Slovenskej republike v rokoch 2009 - 2010
4. Národný program eradikácie besnoty na Slovensku na rok 2009
5. Plán eradikácie klasického moru ošípaných v diviacej populácii na Slovensku v roku 2009
6. Plán prieskumu aviárnej influenzy u hydiny a voľne žijúcich vtákov na Slovensku v roku 2009
7. Plán prieskumu (surveillance) katarálnej horúčky oviec na Slovensku na rok 2009
8. Národný program monitoringu moru včelieho plodu na roky 2008 – 2009
9. Národný program eradikácie bakteriálnych chorôb rýb v Slovenskej republike na rok 2009
10. Chovateľský program na rezistenciu oviec voči prenosným spongiformným encefalopatiám (TSE/PSE) – scrapie v Slovenskej republike na rok 2008
11. Plán eradikácie infekčnej bovinnej rinotracheitídy (IBR/IPV) na Slovensku v roku 2008.

ŠVPS SR v roku 2008 začala implementovať projekt PHARE „Vývoj softvéru pre posilnenie veterinárnych kontrol v oblasti ochrany zvierat na farme a v čase ich zabíjania“. Cieľom projektu je vyvinúť elektronický systém umožňujúci on-line zadávanie výsledkov kontrol na farmách a bitúnkoch, vyhodnocovať ich a pripravovať plán kontrol na nasledujúce obdobie na základe hodnotenia rizika.

ŠVPS SR vypracovala metodické usmernenie Klasifikácia chovov, opatrenia na postupné zavádzanie siete dohľadu a zdravotné požiadavky pri premiestňovaní živých zvierat a zárodočných produktov – usmernenie na rok 2008 z 29. decembra 2008.

ŠVPS SR vydala a aktualizovala v roku 2008 metodický pokyn na odborné usmernenie veterinárnych inšpektorov pri výkone kontroly Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat pre druhy hovädzí dobytok, ošípané, ovce/kozy.

Bol vydaný Metodický pokyn č. 17/2008 zo 6.6.2008 na vykonávanie úradných kontrol identifikácie a registrácie zvierat.

ŠVPS SR počas roka 2008 zabezpečila na úseku zdravia zvierat vydanie metodického pokynu na odber a zasielanie vzoriek na základný prieskum prevalencie salmonel a meticilín-rezistentného staphylococcus aureus v chovoch domácich ošípaných, metodického pokynu na vykonávanie úradných kontrol identifikácie a registrácie zvierat a metodických pokynov v súvislosti s orálnou vakcináciou diviakov a líšok.

4.2.2. Školenia

Školenia boli realizované v súlade s Vyhláškou MP SR č.480/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postgraduálnom vzdelávaní veterinárnych lekárov a ďalšom vzdelávaní zamestnancov orgánov veterinárnej správy a úradných veterinárnych laboratórií. ŠVPS SR v roku 2008 na úseku zdravia zvierat zabezpečila okrem školení úradných veterinárnych lekárov aj školenia pre členov Komory veterinárnych lekárov Slovenskej republiky, pre Slovenskú poľnohospodársku a potravinársku komoru a pre Slovenský poľovnícky zväz. Rozpis školení je uvedený na www.ivvl.sk.

Zamestnanci ŠVPS SR sa počas roka 2008 zúčastnili na rôznych pracovných skupinách odborníkov organizovaných Európskou komisiou a Radou Európskej únie, na odborných seminároch a v poradných a kontrolných orgánoch Európskej komisie, tzv. Task Force pre zdravie zvierat v podskupine pre besnotu a v podskupine pre salmonelové infekcie hydiny.

ŠVPS SR zrealizovala školenie na IVVL v Košiciach pre odbornú verejnosť za účelom výkladu platnej legislatívy v oblasti ochrany zvierat používaných na pokusné účely, o postupoch pri podávaní žiadosti o schválenie zariadenia a schválenie pokusu.

4.2.3. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk.

4.2.4. Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorit

Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk.

4.2.5. Špeciálne kontroly

Na úseku zdravia a ochrany zvierat neprebehli v roku 2008 špeciálne kontroly.

4.2.6. Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

V roku 2008 na základe nového Štatútu ŠVPS SR s účinnosťou od 1.apríla 2008 bola vykonaná zmena organizačnej štruktúry ŠVPS SR. Bola zriadená Sekcia hygieny potravín,

úradnej kontroly potravín a organizácie trhu, do ktorej je začlenený Odbor hygieny produktov živočíšneho pôvodu a Odbor surovín a potravín rastlinného pôvodu.

4.2.7. Usmernenia alebo informácie pre chovateľov HZ, prepravcov, prevádzkovateľov bitúnkov

Priebežne boli ŠVPS SR poskytované informácie veterinárnym inšpektorom i verejnosti o platnej veterinárnej legislatíve v oblasti zdravia a ochrany zvierat, najmä prostredníctvom webovej stránky ŠVPS SR a e-mailovou komunikáciou. Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk

4.2.8. Nová legislatíva

V oblasti legislatívy sa podarilo v roku 2008 splniť všetky priority.

Na ŠVPS SR bol v roku 2008 v spolupráci s MP SR pripravený a do ďalšieho legislatívneho konania postúpený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 99/2008 Z.z.. Pri vypracovaní návrhu zákona bola zohľadnená aj potreba zmeny resp. doplnenia príslušných ustanovení zákona č. 39/2007 Z. z., pri implementácii ktorých sa orgány veterinárnej správy stretli od nadobudnutia účinnosti zákona 39/2007 s určitými problémami. Okrem toho boli vzaté do úvahy aj podnety a požiadavky chovateľov zvierat pokiaľ ide o kupírovanie časti chvosta u zvierat, odrohovanie zvierat a pod.

Predloženým návrhom zákona sa mení aj doterajšie znenie § 45 zákona č. 39/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje poskytnutie úhrady za náklady a škody, ak sa vyskytne niektorá z chorôb uvedených v prílohe č. 1 tohto zákona, čím dochádza k zosúladieniu uvedenej právnej úpravy s nariadením Komisie (ES) č. 1857/2006 z 15. decembra 2006 o uplatňovaní článkov 87 a 88 zmluvy o štátnej pomoci pre malé a stredné podniky (MSP) pôsobiace v poľnohospodárskej výrobe, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 70/2001.

Návrh zákona reflektuje aj na ďalšie problémy, ktoré sa vyskytli pri implementácii zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti ako aj na ďalšie zmeny legislatívy Európskych spoločenstiev a Európskej únie v oblasti zdravia zvierat a pohody zvierat, dovozov z tretích krajín, vývozov do tretích krajín, tranzitov cez Európske spoločenstvo a obchodu v rámci Európskeho spoločenstva a v oblasti nakladania so živočíšnymi vedľajšími produktmi určenými na ľudskú spotrebu, kde dochádza k pojmovému a obsahovému zosúladieniu platnej právnej úpravy s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

V roku 2008 boli pripravené a schválené nasledujúce právne predpisy:

- Nariadenie vlády SR č. 603/2008 Z.z., ktorým sa upravujú poplatky za vykonávanie veterinárnych kontrol
- Nariadenie vlády SR č. 493/2008 Z.z., ktorým sa ustanovuje výpočet výdavkov orgánov úradnej kontroly potravín a orgánov štátnej správy vo veterinárnej oblasti.
- ŠVPS SR v roku 2008 na úseku zdravia zvierat predložila Ministerstvu pôdohospodárstva SR (ďalej len „MP SR“) návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa transponuje do právneho poriadku Slovenskej republiky Smernica Rady č. 2006/88/ES o zdravotných požiadavkách na živočíchy a produkty akvakultúry a o prevencii a kontrole niektorých chorôb vodných živočíchov. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 290/2008 Z. z. o zdravotných požiadavkách na živočíchy a produkty hospodárskeho chovu rýb a o prevencii a kontrole niektorých chorôb vodných živočíchov nadobudlo účinnosť 1. augusta 2008.

Pripravené a do legislatívneho procesu boli postúpené nasledujúce návrhy právnych predpisov:

- návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o ochrane zvierat pri preprave
- návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády č. 289/2003 Z. z. , ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat používaných na pokusné a iné vedecké účely za účelom transpozície smernice 86/609/EHS do slovenského správneho poriadku.
- ŠVPS SR spolupracovala na novelizácii Vyhlášky MP SR č. 371/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz, vydanie novelizovanej vyhlášky sa plánuje v roku 2009.

V roku 2009 bude okrem iného prioritou v oblasti legislatívy aj transpozícia príslušných smerníc Rady v oblasti zdravia zvierat a ochrany zvierat:

1. Smernica rady 2008/73/ES z 15. júla 2008, ktorou sa zjednodušujú postupy zostavovania zoznamov a uverejňovania informácií vo veterinárnej a zootechnickej oblasti a ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 64/432/EHS, 77/504/EHS, 88/407/EHS, 88/661/EHS, 89/361/EHS, 89/556/EHS, 90/426/EHS, 90/427/EHS, 90/428/EHS, 90/429/EHS, 90/539/EHS, 91/68/EHS, 91/496/EHS, 92/35/EHS, 92/65/EHS, 92/66/EHS, 92/119/EHS, 94/28/ES, 2000/75/ES, rozhodnutie 2000/258/ES a smernice 2001/89/ES, 2002/60/ES a 2005/94/ES
2. Smernica rady 2007/43/ES z 28. júna 2007, ktorou sa stanovujú minimálne pravidlá ochrany kurčiat chovaných na produkciu mäsa

4.2.9. Pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti pre úradné kontroly

Na úseku zdravia a ochrany zvierat neboli v roku 2008 pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

V rámci aktualizácie Národného päťročného plánu kontrol, boli preformulované celkové národné strategické ciele. Pre oblasť zdravia a ochrany zvierat boli prijaté 2 základné ciele:

- Zabezpečiť vhodné podmienky pre chov hospodárskych zvierat, ich zdravie a pohodu dôslednou realizáciou úradných kontrol, vrátane úradných kontrol pri obchode a dovoze z tretích krajín
- Zabezpečiť účinné uplatňovanie právnych požiadaviek aplikovateľných na efektivitu systému identifikácie, registrácie zvierat a vysledovateľnosti potravín

Oba ciele sa plnia, úradné kontroly sa vykonávali v súlade s ročným plánom. K pokroku v strategických cieľoch prispievajú i školenia inšpektorov a odbornej praxe, ako i metodické pokyny a usmernenia pre prax.

5.2. Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného plánu kontrolného plánu

Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu, bola primeraná a vhodná na dosiahnutie cieľov príslušnej acquis a predpisov v oblasti zdravia a ochrany zvierat.

6. Aktualizácia 5-ročného národného plánu kontrol

V roku 2008 nebola vykonaná aktualizácia 5-ročného národného plánu kontrol Slovenskej republiky, nakoľko v SR prebiehal General Audit zo strany EK – FVO, ktorého úlohou bolo

okrem iného posúdiť národný plán. V súvislosti so závermi General Audit a výsledkami kontrol vykonaných za predchádzajúce obdobie bude v roku 2009 pripravený nový plán úradnej kontroly.

Príloha č. 1 - Identifikácia a registrácia zvierat

Výsledky kontrol vykonaných v chovoch hovädzieho dobytku na mieste pri kontrolách identifikácie a registrácie za rok 2008

Nedostatky podľa kategórií	Zvieratá	Chovy
1. Nedostatky v identifikácii	1105	171
2. Nedostatky v IR	3549	163
3. Chyby a nedostatky pri nahlasovaní narodenia, smrti a presunov	7782	406
4. Nedostatky v pasoch	1704	129
5. Zvieratá/chovy len s jedným nedostatkom z bodov 1-4	6960	382
6. Zvieratá/chovy s viac ako jedným nedostatkom z bodov 1-4	3777	170
7. zvieratá/chovy s nedostatkami spolu (body 5 a 6)	10737	552

Opatrenia	Zvieratá	Chovy
1. Zákaz premiestňovania individuálnych zvierat	395	57
2. Zákaz premiestňovania všetkých zvierat v chove	3164	35
3. Zneškodnenie zvierat	0	0
4. Iné opatrenia	1990	90
Spolu	5549	182

Výsledky kontrol vykonaných v chovoch ošípaných na mieste pri kontrolách identifikácie a registrácie za rok 2008

Nedostatky podľa kategórií	Chovy
1. Nedostatky v identifikácii	24
2. Nedostatky v registri	48
3. Chyby a nedostatky pri nahlasovaní narodenia, smrti a presunov	85

Opatrenia	Zvieratá	Chovy
1. Zákaz premiestňovania všetkých zvierat v chove	554	9
2. Zneškodnenie zvierat	0	0
3. Iné opatrenia	147	4
Spolu	701	13

Výsledky kontrol vykonaných v chovoch v chovoch malých prežúvavcov na mieste pri kontrolách identifikácie a registrácie za rok 2008

Nedostatky podľa kategórií	Zvieratá	Chovy
1. Nedostatky v identifikácii oviec a kôz	738	47
2. Nedostatky v individuálnom registri	1850	51
3. Chyby a nedostatky pri nahlasovaní narodenia, smrti a presunov	6389	49
4. Nedostatky v dokumentácii na premiestňovanie	59	6
5. Zvieratá/chovy len s jedným nedostatkom z bodov 1-4	2323	63
6. Zvieratá/chovy s viac ako jedným nedostatkom z bodov 1-4	1152	39
7. zvieratá/chovy s nedostatkami spolu (body 5 a 6)	3475	102

Eradikácia, kontrola a prieskum chorôb zvierat v Slovenskej republike

Zoznam chorôb, postihnutý druh a počet ohnísk a zvierat sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

VÝKAZ NÁKAZ za SR – SUMÁR JANUÁR – DECEMBER 2008

	Nové ohn.	pribeh mes.				<<koniec mes.>>		Zanik. ohn.	Zamor. ohn.	Poč.zv v ohn.
		Počet novom vním.	zvierat v chorých	ohnísk v utrat.	odpor.	ohn.	ohn.			
A130 fau Klasický mor ošípaných	1	0	0	0	0	0	0	5	4	0
A130 sui Klasický mor ošípaných	3	22372	0	764	1199	22299	0	3	0	0
B059 bov Paratuberkulóza	2	1515	122260	94	4	0	25	19	8	6423
B108 bov Enzootická boviná leukóza	2	320	1910	22	0	0	0	0	2	336
B110 bov Infekčná bov.rinotracheitída	0	0	217156	21184	407	0	1026	21	22	17100
B115 bov Spongif. encefalopatia dobytky	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0
B156 ovi Infekčné zmetanie oviec	0	0	1950	4	0	0	0	1	1	1200
B160 ovi Klusavka	1	349	27921	24	5	16	786	1	5	1731
B161 ovi Maedi-Visna	0	0	4172	34	34	0	0	1	1	499
B251 sui Sípavka	0	0	5063	421	170	106	0	1	1	2663
B252 sui Cysticerkóza ošip. (C.cellul.)	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
B255 fau Trichinelóza	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0
B257 sui Respiratórny a repr. syndróm	0	0	11960	27	17	0	0	0	1	1123
B258 sui Dyzentéria (treponemová)	3	5503	124788	7018	1362	15	0	9	4	3499
B401 pis Vír. hemoragická septikémia	3	807085	0	707085	10102	696983	0	1	2	0
B452 api Mor včelieho plodu	108	1014	6944	1792	135	1586	28	124	85	552
C611 ovi Listeriόza	4	5212	5100	51	30	0	0	4	1	120
C619 bov Salmonelόzy	1	863	2280	17	15	0	0	3	1	1268
C619 sui Salmonelόzy	1	1005	1764	30	15	0	0	1	0	0
C655 bov Trichofytόza	9	2930	21340	477	1	0	0	4	6	1556
C701 ovi Mušec	1	861	407	861	454	0	0	1	0	0
C802 sui Aktinobacilovά pleuropneumόnia	4	2387	59106	5867	1736	0	0	3	5	4781
C855 avi Aviárne salmonelόzy-mimo týfu	6	398013	63489	71639	1669	300	326374	6	1	0

Besnota

Besnota je vždy smrteľné ochorenie teplokrvných živočíchov v prípade zistenia klinických príznakov. Z uvedeného dôvodu Národný program eradikácie besnoty na Slovensku na rok 2008 (ďalej len „eradikačný program besnoty“) bol zameraný na prevenciu šírenia besnoty a na jej včasnú a bezpečnú diagnostiku v prípade vzniku rizika jej šírenia prostredníctvom poranenia potenciálne besným zvieratom. Eradikačný program besnoty bol implementovaný prostredníctvom povinnej vakcinácie domácich mäsožravcov proti besnote na náklady chovateľa a prostredníctvom orálnej vakcinácie líšok proti besnote uskutočnenej v dvoch sezónnych kampaniach - jar a jeseň 2008, hradenej z prostriedkov štátneho rozpočtu, spolufinancovanej Európskou úniou. Orálna vakcinácia líšok proti besnote bola zabezpečená kombináciou leteckej pokládky na celom území SR a ručnou pokládkou v okolí vybraných veľkých miest (Bratislava, Banská Bystrica, Bojnice, Košice, Nitra, Piešťany, Poprad, Prešov, Trenčín a Zvolen).

Orálna vakcinácia líšok v roku 2008

Sezónna kampaň	Počet dávok	
	Letecká pokládka	Ručná pokládka
Jarná kampaň 2008	844.900 dávok	12.000 dávok
Jesenná kampaň 2008	844.900 dávok	12.000 dávok

Laboratórnou diagnostikou kontroly účinnosti orálnej vakcinácie líšok proti besnote a podozrivých zvierat sa overuje a zabezpečuje ochrana zvierat a ľudí pred šírením besnoty.

V roku 2007 a 2008 nebol na území SR potvrdený žiadny prípad besnoty, napriek celkovému počtu 4313 zvierat vyšetrených na besnotu. Počty jednotlivých vyšetrených druhov alebo skupín zvierat sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Počet testovaných zvierat v roku 2008																								
Domáce zvieratá										Voľne žijúce zvieratá														
pes	mačka	hovädzí dobytok	koňovité	ovce	kozy	ošípané	túlavé psy	iné	nešpecifikované	líška hrdzavá	psík medvedíkovitý	medvedík čistotný	vlk	jazvec	kuna	iné lasicovité	iné mäsožravce	diviak	jeleň	srna	daniel	iné	netopier	náhodne infikované
279	205	2	0	4	1	1	0	17	0	3422	0	0	1	9	13	2	2	7	2	5	0	31	2	

Posledný výskyt besnoty u domáceho zvieratá (pes) bol zaznamenaný v roku 2005. Posledný prípad besnoty u voľne žijúceho zvieratá (líška) bol zaznamenaný v rámci kontroly účinnosti orálnej vakcinácie líšok proti besnote v auguste 2006.

Klasický mor ošípaných

Monitoring klasického moru ošípaných (KMO) v chovoch domácich ošípaných ako aj monitoring KMO v diviacej populácii bol vykonaný v súlade s Plánom eradikácie klasického moru ošípaných v diviacej populácii na Slovensku v roku 2008, ktorý bol schválený Európskou komisiou a spolu financovaný s prostriedkov EÚ.

V priebehu roka 2008 sa v Slovenskej republike vyskytli 2 prípady klasického moru ošípaných v chovoch domácich ošípaných. Dňa 11.4. 2008 boli potvrdené dve ohniská KMO na farmách toho istého majiteľa „Pigagro s.r.o.(farma Dolné Semerovce a farma Jesenské). Bolo zlikvidovaných 20 508 kusov ošípaných. Dňa 14.7. 2008 bol potvrdený výskyt KMO u neregistrovaného chovateľa v obci Pohronský Ruskov u dvoch výkrmových ošípaných. Na základe vývoja epizootologickej situácie v súvislosti s KMO u diviakov, aj napriek doposiaľ vykonávaným opatreniam, populácia diviakov zostáva v Slovenskej republike naďalej prirodzeným zdrojom vírusu KMO.

Všetky prípady výskytu KMO u diviakov boli lokalizované v južnej časti banskobystričského a nitrianskeho kraja a s najväčšou pravdepodobnosťou súvisia s výskytom KMO u diviakov v Maďarskej republike.

Počet vyšetrených diviakov a domácich ošípaných na Slovensku v roku 2008

	detekcia protilátok		detekcia vírusu		ohniská
	vyšetrené	pozitívne	vyšetrené	pozitívne	
diviaky	17 539	1 148	18 130	4	0
domáce ošípané	34 084	715	1 368	41	3

V decembri 2008 Európska komisia rozhodnutím komisie č. 2008/855/ES v prílohe vymedzila regióny, pre ktoré platia kontrolné opatrenia ustanovené týmto rozhodnutím v súvislosti s klasickým morom ošípaných. Do zoznamu infikovaných oblastí boli zaradené územia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy Žiar nad Hronom (okresy Žiar nad

Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica), Zvolen (okresy Zvolen, Krupina a Detva), Lučenec (okresy Lučenec a Poltár), Veľký Krtíš, Komárno, Nové Zámky, Levice a Rimavská Sobota (okres Rimavská Sobota).

Súčasťou Plánu eradikácie klasickému moru ošipaných v diviacej populácii je aj „Program núdzovej vakcinácie pre orálnu imunizáciu diviakov proti klasickému moru ošipaných (KMO) na Slovensku“. Program bol v roku 2008 realizovaný v jednej jesennej kampani, v ktorej bolo rozložených 130 000 vakcinačných návnad v dvoch pokládkach na území 9-tich okresov banskobystrického kraja.

Aujeszkyho choroba

Cielený monitoring Aujeszkyho choroby (MA) v chovoch ošipaných v roku 2008 sa vykonával na základe Plánu veterinárnej prevencie a ochrany štátneho územia s cieľom udržať štatút bez výskytu MA pre Slovenskú republiku.

V septembri 2006 bol úspešne ozdravený posledný chov ošipaných od MA a Aujeszkyho choroba ošipaných sa v rokoch 2007-2008 nevyskytla v žiadnom novom ohnisku.

Počet vyšetrených vzoriek v roku 2008

	detekcia celkových protilátok		detekcia vírusových protilátok (gE)		ohniská
	vyšetrené	pozitívne	vyšetrené	pozitívne	
domáce ošipané	23473	28	626	2	0

V septembri 2007 EK akceptovala výsledky ozdravovacieho procesu a monitoringu MA na území SR a rozhodnutím Komisie č. 2007/603/ES zahrnulo Slovensko do zoznamu regiónov bez výskytu MA. Z tohto dôvodu nebolo potrebné v roku 2008 realizovať ozdravovací program od MA, avšak na základe garancií Slovenskej republiky v rámci schvaľovacieho procesu bolo nevyhnutné vykonávať pravidelný monitoring MA aj v roku 2008 v pôvodnom rozsahu. Na základe laboratórnych výsledkov si Slovenská republika udržala štatút bez výskytu MA a v roku 2009 bude monitoring MA realizovaný iba v rozsahu potrebnom na udržanie štatútu bez výskytu MA.

Pozitívny trend je aj v podstatnom znížení detekcie celkových protilátok, čo korešponduje s úplným zákazom vakcinácie proti MA od roku 2006 na celom území SR.

Infekčná boviná rinotracheitída

Monitoring IBR/IPV v chovoch hovädzieho dobytku v roku 2008 sa vykonával na základe schváleného ozdravovacieho programu – Plán eradikácie infekčnej bovinnej rinotracheitídy (IBR/IPV) na Slovensku v roku 2008. Cieľom programu je ozdraviť chovy hovädzieho dobytku od IBR/IPV na celom území Slovenskej republiky. Ozdravením chovov sa zlepší zdravotný stav a odbúrajú sa obchodné prekážky v domácom ako aj v zahraničnom obchode.

V roku 2007 a v prvom polroku 2008 Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky zaznamenala určitú stagnáciu v ozdravovaní chovov hovädzieho dobytku od IBR/IPV. Hlavné dôvody boli nevyjasnené finančné krytie potrebné na dokončenie úvodného (vstupného) monitoringu, na záverečné vyšetrenia chovov negatívnych v úvodnom (vstupnom) monitoringu, nezabezpečením vakcíny verejným obstarávaním. Situácia sa čiastočne konsolidovala až v júni 2008 po Oznámení MP SR o limitných cenách vakcín a medikačných prípravkov na eradikáciu ochorení zvierat a rýb na rok 2008, zo 7.mája 2008 č. 2204/2008.

Stav ozdravovania v roku 2008:

V rámci úvodného – vstupného monitoringu a po záverečných vyšetreniach v roku 2006 a 2007 stav bol nasledovný:

Chovy	Úradne bez výskytu	Bez výskytu – chovy ozdravené	Ozdravované	Po úvodnom monitoringu neozdravované a s neznámym štatútom
Malé chovy	4220	3	325	2622
Stredné chovy	453	20	371	70
Veľké chovy	111	38	934	0

Choroby hydiny a voľne žijúceho vtáctva

V oblasti monitorovania chorôb hydiny, tak ako v každom roku, aj v roku 2008 bola pozornosť zameraná na najzávažnejšie ochorenia hydiny, ktoré priamo ohrozujú zdravie nielen samotnej hydiny, ale aj ľudskej populácie. Dôraz sme kládli na monitorovanie salmonelóz a aviárnej influenzy. Tieto závažné ochorenia okrem zdravotných problémov spôsobujú aj nemalé finančné straty pre chovateľov.

Salmonelové infekcie

Pozorovanie salmonelových infekcií v chovoch hydiny sa uskutočňovalo v rámci nasledovných 3 programov.

Národný ozdravovací program chovov hydiny od salmonelových infekcií na Slovensku v roku 2008

V rámci tohto programu sa vyšetrovali nasledovné druhy a kategórie hydiny:

- výkrm kury domácej;
- reprodukčné a úžitkové chovy moriek;
- reprodukčné a úžitkové chovy domácej vodnej hydiny.

V roku 2008 bolo vyšetrených z hore uvedených druhov a kategórií hydiny spolu 6063 vzoriek, z ktorých 251 bolo pozitívnych na *Salmonella spp.*

Podrobný prehľad výsledkov a izolovaných sérovarov v rámci Národného ozdravovacieho programu chovov hydiny od salmonelových infekcií na Slovensku v roku 2008 je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Druh hydiny	Počet vyšetrených vzoriek	Počet pozitívnych vzoriek	Izolované sérovary (počet pozitívnych vzoriek na príslušný sérovar)	
Brojlery druhu kura domáca	5649	219	S. Enteritidis (143) S. Typhimurium (1) S. Hadar (6) S. Bareilly (12) S. Havana (6) S. Montevideo (3)	S. Infantis (9) S. Kentucky (7) S. Lille (1) S. Senftenberg (1) S. Livingstone (3) S. Tennessee (27)
Kačica – chovné krdle	13	4	S. Hadar (1) S. Indiana (1)	S. I (6,8:e,h:-) (1) S. Kottbus (1)
Kačica - výkrm	22	4	S. Agona (1) S. Blockley (1)	S. Livingstone (1) S. Senftenberg

				(1)
Hus – chovné krdle	4	2	S. Enteritidis (2)	S. Havana (1)
Hus - výkrm	15	1	S. Blockley (1)	
Morky – chovné krdle	210	10	S. Typhimurium (3)	S. Saintpaul (7)
Morky - výkrm	150	11	S. Typhimurium (1) S. Bovismorbificans (1) S. Bredeney (2)	S. Infantis (2) S. Saintpaul (5)
Spolu	6063	251		

Národný kontrolný program pre salmonelové infekcie v reprodukčných krdľoch kury domácej (*Gallus gallus*) v Slovenskej republike v rokoch 2007 – 2009

Týmto kontrolným programom sa implementuje Nariadenie č. 2160/2003/EC Európskeho parlamentu a Rady zo 17. novembra 2003 o kontrole salmonely a ostatných špecifikovaných zoonotických pôvodcov pochádzajúcich z potravín. Cieľom tohto programu je znížiť výskyt *Salmonella enteritidis*, *Salmonella hadar*, *Salmonella infantis*, *Salmonella typhimurium* a *Salmonella virchow* u chovných krdľov *Gallus gallus* tak, aby do 31. decembra 2009 zostalo pozitívnych maximálne 1% alebo menej z dospelých chovných krdľov zahrňujúcich minimálne 250 kusov. Počas druhého roka trvania programu, spolu bolo vyšetrených 78 dospelých reprodukčných krdľov a 66 odchovných reprodukčných krdľov kury domácej, pričom potvrdzujúcimi úradnými vzorkami neboli potvrdené invázne sérovary salmonel v týchto chovoch.

Podrobný prehľad vyšetrení v rámci Národného kontrolného programu pre salmonelové infekcie v reprodukčných krdľoch kury domácej (*Gallus gallus*) v roku 2008:

Prehľad vyšetrení na salmonelózu v dospelých reprodukčných krdľoch kury domácej v roku 2008

RVPS	Celkový počet krdľov v	Celkový počet zvierat	Počet krdľov s pozitívnym výsledkom	Počet zlikvidovaných krdľov	Celkový počet utratených alebo zlikvidovaných zvierat	Množstvo zlikvidovaných vajec
Senec	22	184 000	0	0	0	0
Dunajská Streda	8	52 470	0	0	0	0
Nitra	28	232 000	0	0	0	0
Komárno	5	125 000	0	0	0	0
Šaľa	8	113 527	0	0	0	0
Púchov	2	15 200	0	0	0	0
Nové Mesto n. Váhom	1	4200	0	0	0	0

Veľká Krtíš	4	25 000	0	0	0	0
Spolu	78	751 397	0	0	0	0

Prehľad vyšetrení na salmonelózu v odchove reprodukčných krdľov kury domácej v roku 2008

RVPS	Celkový počet krdľov	Celkový počet zvierat	Počet krdľov s pozitívnym výsledkom	Počet zlikvidovaných krdľov	Celkový počet utratených alebo zlikvidovaných zvierat	Množstvo zlikvidovaných vajec
Senec	20	227 000	0	0	0	0
Dunajská Streda	0	0	0	0	0	0
Nitra	19	245 000	0	0	0	0
Komárno	26	350 300	0	0	0	0
Šaľa	0	0	0	0	0	0
Púchov	0	0	0	0	0	0
Nové Mesto n. Váhom	1	4200	0	0	0	0
Veľká Krtíš	0	0	0	0	0	0
Spolu	66	826 500	0	0	0	0

Národný kontrolný program pre salmonelové infekcie v krdľoch nosníc kury domácej (*Gallus gallus*) produkujúcich vajcia na ľudskú spotrebu v Slovenskej republike v rokoch 2008 - 2010

Týmto kontrolným programom sa implementuje Nariadenie č. 2160/2003/EC Európskeho parlamentu a Rady zo 17. novembra 2003 o kontrole salmonely a ostatných špecifikovaných zoonotických pôvodcov pochádzajúcich z potravín. Cieľom tohto programu je znížiť výskyt *Salmonella enteritidis* a *Salmonella typhimurium* u dospelých nosníc *Gallus gallus* tak, aby ročné minimálne percentuálne zníženie pozitívnych krdľov dospelých nosníc bolo najmenej o 20 %, pokiaľ prevalencia v predchádzajúcom roku bola medzi 10 a 19 %.

Tento program je povinný na celom území Slovenskej republiky vo všetkých úžitkových chovoch nosníc druhu kura domáca (*Gallus gallus*), ktoré uvádzajú na trh vajcia určené na ľudskú spotrebu.

Ako konzumné vajcia na priamu ľudskú spotrebu sa môžu používať len vajcia, ktoré pochádzajú z krdľa nosníc určených na komerčné účely, ktorý podlieha tomuto národnému kontrolnému programu a na ktorý sa nevzťahujú obmedzenia vyplývajúce z veterinárnych opatrení nariadených v súlade s týmto programom.

Tento program sa vzťahuje:

- na odchovné krdle mládok – od naskladnenia jednodňových kurčiat, ktoré sú určené na chov nosníc až do doby presunu mládok do znáškovej fázy.
- na chov nosníc v produkčnej fáze až do doby ukončenia znášky.

Vajcia sa môžu používať na priamu ľudskú spotrebu (ako konzumné vajcia) len keď pochádzajú z krdľa nosníc, v ktorých sa uplatňuje tento kontrolný program.

Vajcia pochádzajúce z krdľov s neznámym zdravotným štatútom, v ktorých existuje podozrenie na nákazu inváznymi sérotypmi salmonely alebo je potvrdená nákaza inváznymi sérotypmi salmonely, pri ktorých je stanovený cieľ zníženia počtu baktérií alebo ktoré boli označené za zdroj nákazy v konkrétnom prípade výskytu ochorenia pochádzajúceho z potravín u ľudí, možno používať na priamu ľudskú spotrebu len v prípade, že sú ošetrované spôsobom, ktorým sa zabezpečí zničenie všetkých sérotypov salmonely s významom pre verejné zdravie, v súlade s právnymi predpismi Spoločenstva o hygiene potravín.

Tento program sa uplatňuje od 1. januára 2008 do 31. decembra 2010. Počas prvého roka trvania programu, spolu bolo vyšetrených 686 vzoriek, pričom 69 vzoriek bolo pozitívnych na *Salmonella spp.*. V roku 2008 spolu 5 ohnísk bolo vyhlásených v súlade s týmto programom.

Podrobný prehľad vyšetrených vzoriek v rámci Národný kontrolný program pre salmonelové infekcie v krdľoch nosníc kury domácej (*Gallus gallus*) produkujúcich vajcia na ľudskú spotrebu v Slovenskej republike v rokoch 2008:

druh zvierat	jednotky vzoriek	vyšetrených vzoriek	nálezom salmonel	<i>S. Enteritidis</i>	<i>S. Typhimurium</i>	<i>S. Agona</i>	<i>S. Bareilly</i>	<i>S. Derby</i>	<i>S. Havana</i>	<i>S. Indiana</i>	<i>S. Infantis</i>	<i>S. Kentucky</i>	<i>S. Livingstone</i>	<i>S. Montevideo</i>
jednodňové kurčatá	krdel'	28												
počas odchovu	krdel'	99	7	7										
produkčné obdobie	krdel'	559	*62	51	1	2	1	1	1	1	6	2	1	1
spolu		686	69	58	1	2	1	1	1	1	6	2	1	1

Aviárna influenza

ŠVPS SR v roku 2008 realizovala „Plán prieskumu aviárnej influenzy u hydiny a voľne žijúcich vtákov na Slovensku“. Do tohto plánu boli zahrnuté chovy hydiny a voľne žijúce vtáky. Na aviárnu influenzu sérologickým vyšetrením bolo vyšetrených spolu 1562 vzoriek pochádzajúcich od hydiny a virologickým vyšetrením 44 vzoriek od hydiny a 129 vzoriek pochádzajúcich od voľne žijúcich vtákov.

Sérologický monitoring vtácej chrípky v chovoch hydiny na Slovensku v roku 2008

Druh hydiny		AIV			
		Počet vyšetrených vzoriek	Počet vyšetrených fariem	Počet pozitívnych vzoriek	Počet pozitívnych fariem
hrabavá hydina	spolu	670	36	0	0
vodná hydina	spolu	234	6	0	0
morky	spolu	189	12	0	0
farmové vtáky	spolu	469	36	0	0
celkom	spolu	1562	90	0	0

Detekcia vírusu vtácej chrípky na Slovensku v roku 2008

Druh hydiny		Počet vyšetrených vzoriek	Počet pozitívnych vzoriek
hrabavá hydina	spolu	12	0
vodná hydina	spolu	1	0
morky	spolu	8	0
farmové vtáky	spolu	23	0
voľne žijúce vtáky	spolu	129	0
celkom	spolu	173	0

Zhubná katarálna horúčka oviec (Bluetongue)

Plán prieskumu (surveillance) katarálnej horúčky (BT) oviec na Slovensku na rok 2008

Cielený monitoring katarálnej horúčky oviec (modrý jazyk – bluetongue ďalej len „BT“) v SR je zameraný na:

1. prieskum ochorenia v zónach bez výskytu BT, alebo skorá detekcia vírusu v týchto zónach, prieskum slúži aj na deklaráciu, že krajina je bez výskytu tohto ochorenia,
2. zhromažďovanie údajov o odhade rizika posúdením vstupu, pravdepodobnosti šírenia vírusu, zvyšovaním prevencie proti zavlečeniu tohto ochorenia a uplatňovaním reštrikcií pri premiestňovaní zvierat cez infikované a neinfikované oblasti.

Preventívne opatrenia pred vstupom ochorenia:

- Kontrola importovaných vnímavých zvierat
- Serologická testácia zvierat v karanténe v oblastiach bez výskytu vektora
- Dovoz semena od býkov serologicky negatívnych

Na Slovensku sa od 1. 04. 2008 vykonáva serologický monitoring BT v chovoch sentinelových (serologicky negatívnych) zvierat. V rámci programu bolo vybratých 100 fariem a na každej z nich 10 kusov zvierat, ktoré sa 1 krát mesačne podrobujú serologickému vyšetreniu krvi na BT. Chovatelia majú taktiež povinnosť vyšetriť vnímavé zvieratá pred premiestnením zo „zakázanej zóny“.

Počet vyšetrených sentinelových zvierat a počet zvierat vyšetrených pred transportom

Počet vyšetrených zvierat	serologické vyšetrenie		virologické vyšetrenie
	ELISA		PCR
sentinelové zvieratá *	8 801		-
zvieratá pred transportom**	8 600		353
spolu	17 401		353

Poznámka: * vyšetrené zvieratá od 1. apríla 2008 do 31.decembra 2008

** vyšetrené zvieratá od 12. septembra 2008 do 31.decembra 2008

Na Slovensku do dnešného dňa **nebolo zaznamenané ani jedno ohnisko výskytu BT v chove**, avšak v súvislosti s výskytom ochorenia v susedných štátoch – Českej a Maďarskej republike časť republiky spadá do reštrinkčných zón okolo ohniska nákazy, ktorá prepukla v týchto štátoch.

- 12. 09. 2008 boli v súvislosti s výskytom BT na území Maďarska vyhlásené v SR mimoriadne núdzové opatrenia a vymedzená časť územia SR bola vyhlásená „zakázanou zónou“ BT
- v roku 2008 boli na území SR zaznamenané 2 prípady BT v karanténe pri dovozoch z iných členských krajín EÚ, **zatiaľ sa nepotvrdil prenos BT do žiadneho chovu na území SR**, ale vzhľadom na možný prenos vektorom (pakomáriky) je riziko prenosu BT do našich chovov vysoké
- 12. 01. 2009 boli v súvislosti s výskytom BT na území Maďarska a Českej republiky vyhlásené v SR mimoriadne núdzové opatrenia a vymedzené časti územia SR boli vyhlásené „zakázanou zónou“ BT
- Okresy spadajúce do „zakázanej zóny“ BT- Malacky, Senica, Skalica, Myjava, Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava, Košice-okolie, Košice, Gelnica a Trebišov.

BT je rozšírený vo viac ako polovici členských štátov EÚ. Vzhľadom na súčasný vývoj ochorenia v Európe a následne na obmedzenia EÚ, ktoré sa týkajú obchodovania s vnímavými zvieratami na BT je možné predpokladať že toto ochorenie bude predstavovať aj v nasledujúcich rokoch závažný problém aj v Slovenskej republike.

Transmisívne spongiformné encefalopatie (TSE/PSE)

Chovateľský program na rezistenciu oviec voči prenosným spongiformným encefalopatiám – scrapie v Slovenskej republike na rok 2009

Scrapie je ochorenie zaradené medzi prenosné spongiformné encefalopatie (ďalej len „TSE/PSE“) postihujúce ovce a kozy. Môže byť prenesená z jedného zvieraťa na druhé prostredníctvom kontaminovaného prostredia alebo z bahnice na jahňa. Ochorenie končí úhynom zvieraťa.

Vzhľadom ku závažnosti tohto ochorenia a na základe uvedenej legislatívy boli stanovené pravidlá prevencie, kontroly, monitorovania a eradikácie tohto ochorenia.

Stanovisko Vedeckého riadiaceho výboru ES na základe výskumu stanovilo, že určité genotypy priónových bielkovín u oviec poskytujú odolnosť voči scrapie. Na základe chovateľského programu na rezistenciu oviec voči TSE sa selektujú plemenné ovce, ktoré sú plemenami domáceho pôvodu, alebo tvoria významnú populáciu na území našej krajiny.

Chovateľský program na rezistenciu voči scrapie sa na Slovensku realizuje od roku 2004 a zameriava sa na farmy s geneticky hodnotnými zvieratami a hlavne na plemenné barany zaradené do pripúšťania a barančeky pred zaradením do chovu.

Od roku 2003 do 31.12.2008 bolo na Slovensku celkovo 89 prípadov potvrdeného výskytu scrapie a to v 12 chovoch oviec u 11 majiteľov.

Početnosť výskytu scrapie podľa rokov

Rok						
2003	2004	2005	2006	2007	2008	Spolu
4	31	9	10	8	27	89

V roku 2008 evidovaných 27 prípadov bolo potvrdených v 4 chovoch a to po jednom chove v okrese Žarnovica a Brezno a v dvoch chovoch v okrese Košice – okolie.

V roku 2008 bol vyhlásený len jeden novo infikovaný chov s potvrdeným nálezom.

Podľa genotypu sú zvieratá klasifikované do 5 skupín.

I. skupina – ARR/ARR

II. skupina – ARR/ARQ, ARR/ARH, ARR/AHQ

III. skupina – AHQ/AHQ, ARH/ARH, ARH/ARQ, AHQ/ARH
AHQ/ARQ, ARQ/ARH

IV. skupina – ARR/VRQ, ARQ/ARQ

V. skupina – ARQ/VRQ, ARH/VRQ, AHQ/VRQ, VRQ/VRQ.

Požiadavkou a cieľom selekcie na základe genotypizácie je postupná aproximácia frekvencie alel priónových génov ARR/ARR oviec pre každé dôležité plemeno.

V rámci chovateľského programu v roku 2008 bolo v šľachtiteľských neinfikovaných chovoch oviec genotypizáciou vyšetrených 2920 ks zvierat.

V šľachtiteľských chovoch oviec neinfikovaných TSE sa zistilo nasledovné zastúpenie jednotlivých genotypov:

- v rizikovej skupine č. 1 je zistených 31,6 %,
- v rizikovej skupine č. 2 je zistených 46,1 %,
- v rizikovej skupine č. 3 je zistených 15,8 %,
- v rizikovej skupine č. 4 je zistených 4,0 %,
- v rizikovej skupine č. 5 je zistených 2,5 %.

V roku 2008 bolo v SR genotypizáciou vyšetrených 934 zvierat v 3 chovoch oviec infikovaných TSE v okresoch Žarnovica, Košice – okolie a Čadca.

V chovoch oviec infikovaných TSE sa vyšetreniami zistilo nasledovné zastúpenie jednotlivých genotypov:

- v rizikovej skupine č. 1 je zistených 19,3 %,
- v rizikovej skupine č. 2 je zistených 40,4 %,
- v rizikovej skupine č. 3 je zistených 29,8 %,
- v rizikovej skupine č. 4 je zistených 4,3 %,
- v rizikovej skupine č. 5 je zistených 6,3 %.

Bovinná sponiformná encefalopatia (BSE)

je fatálne nervové ochorenie dospelého HD a je jednou zo spongiformných encefalopatií zapríčinených priónmi. Experimentálne bola BSE prenesená na HD parenterálnou a orálnou cestou prostredníctvom nervového tkaniva z postihnutých jedincov. Klinický priebeh ochorenia je rozmanitý a môže prebiehať až niekoľko rokov. Podozrenie na BSE vzniká u HD, u ktorého bol pozitívny výsledok rýchleho testu špecifického pre BSE. Cieľom dodržiavania programu je zabezpečiť bezpečnosť potravín a ochranu zdravia spotrebiteľa a pri obchodovaní s inými krajinami garantovať bezpečné potraviny a krmivá, ďalej udržať a zlepšiť si štatút krajiny stanovenou mierou rizika BSE. V súčasnosti je SR dočasne uznaná za krajinu s kontrolovaným rizikom BSE v zmysle rozhodnutia č. 2007/453/ES. V roku 2008 bolo vyšetrených v rámci monitoringu a eradikačných opatrení 55 221 ks HD. V jednom prípade pri vyšetrení uhynutého zvieratá bol nález pozitívny.

Mor včelieho plodu

Monitoring moru včelieho plodu (MVP) bol vykonaný v súlade s Národným programom monitoringu moru včelieho plodu na roky 2008-2009.

Základným predpokladom na eradikáciu MVP je zabezpečenie klinických prehliadok všetkých registrovaných včelstiev na území Slovenskej republiky a presná, kvalitná a opakovateľná laboratórna diagnostika choroby.

Klinické prehliadky na mor včelieho plodu v roku 2008

Kraj	Počet klinických prehliadok na MVP	Počet podozrení na MVP
Bratislavský kraj	3 258	4
Banskobystrický kraj	37 924	22
Košický kraj	31 581	40
Nitriansky kraj	36 899	36
Prešovský kraj	23 562	88
Trenčiansky kraj	23 327	51
Trnavský kraj	21 084	249
Žilinský kraj	20 692	53
Spolu	198 327	543

Vzorky vyšetrené na mor včelieho plodu (*Paenibacillus larvae*) v roku 2008

	Pozitívny plást	Negatívny plást	Spolu plásty	Pozitívne melivo	Negatívne melivo	Spolu melivo
Spolu	333	359	692	77	484	561

K 31. decembru 2008 bolo v Slovenskej republike evidovaných 89 aktívnych ohnísk moru včelieho plodu.

Kontrola ochrany zvierat chovaných na farmárske účely

Hlásenie o výsledkoch kontroly ochrany zvierat chovaných na farmárske účely					
Krajina	Slovenská republika			Rok:	2008
Druh a kategória zvierat:	teľatá				
Počet chovov podľa CEHZ:	2108	Počet vykonaných kontrol:	471	v %	22,34%
Druh a počet porušení ustanovení		Počet právnych krokov prijatých pri porušení ustanovení			
Požiadavky	Výklad podľa nariad. vlády č. 322/2003 Z.z.	Celkový počet	Počet opatrení	Iné postihy	
Personál	O zvieratá sa stará dostatočne početný personál s primeranými vedomosťami	0	0	0	
Kontroly	Zvieratá prejavujúce príznaky ochorenia alebo poranenia musia byť bezodkladne primerane ošetrené	2	2	0	
	Ak je to potrebné, choré alebo poranené zvieratá sa musia izolovať vo vhodnom ustajnení	1	1	0	
Vedenie záznamov	Vlastník alebo držiteľ musí uchovávať záznamy o každom podanom liečive a o počte uhynutých zvierat, zistenom pri každej ich prehliadke, najmenej počas troch rokov	3	3	0	
Voľnosť pohybu	Zvieratá nemôžu byť obmedzené spôsobom, ktorý im spôsobuje zbytočné utrpenie alebo poranenie	6	6	0	
Stavby	Materiály a zariadenia, s ktorými môžu prísť zvieratá do styku, nesmú byť pre ne škodlivé	3	3	0	
	Žiadne ostré hrany a výčnelky	3	3	0	
	Cirkulácia vzduchu, prašnosť, teplota, relatívna vlhkosť vzduchu a koncentrácia plynov sa musia udržiavať na úrovni, ktorá nie je pre zvieratá škodlivá	3	3	0	
	Zvieratá chované v budovách nesmú byť chované v nepretržitej tme alebo bez primeraného času oddychu od umelého osvetlenia	0	0	0	
Chovné postupy	Plemenitba alebo chovné postupy, ktoré spôsobujú alebo by mohli spôsobovať utrpenie alebo poranenie dotknutých zvierat, sú zakázané	0	0	0	
Druh a kategória zvierat:	ošípané				
Počet chovov podľa CEHZ:	2279	Počet vykonaných kontrol:	332	v %	14,57%

Druh a počet porušení ustanovení		Počet právných kroků přijatých při porušení ustanovení		
		Celkový počet	Počet opatření	Iné postihy
Požiadavky	Výklad podľa nariadení vlády č. 322/2003 Z.z.			
Personál	O zvieratá sa stará dostatočne početný personál s primeranými vedomosťami	15	15	0
Kontroly	Zvieratá musia byť kontrolované najmenej raz denne	0	0	0
	Musí byť dostupné primerané svetlo umožňujúce kedykoľvek dôkladne skontrolovať zvieratá	2	2	0
	Zvieratá prejavujúce príznaky ochorenia alebo poranenia musia byť bezodkladne primerane ošetrené	0	0	0
	Ak je to potrebné, choré alebo poranené zvieratá sa musia izolovať vo vhodnom ustajnení	1	1	0
Vedenie záznamov	Vlastník alebo držiteľ musí uchovávať záznamy o každom podanom liečive a o počte uhynutých zvierat, zistenom pri každej ich prehliadke, najmenej počas troch rokov	11	11	0
Voľnosť pohybu	Zvieratá nemôžu byť obmedzené spôsobom, ktorý im spôsobuje zbytočné utrpenie alebo poranenie	5	5	0
Stavby	Materiály a zariadenia, s ktorými môžu prísť zvieratá do styku, nesmú byť pre ne škodlivé	0	0	0
	Žiadne ostré hrany a výčnelky	2	2	0
	Cirkulácia vzduchu, prašnosť, teplota, relatívna vlhkosť vzduchu a koncentrácia plynov sa musia udržiavať na úrovni, ktorá nie je pre zvieratá škodlivá	4	4	0
	Zvieratá chované v budovách nesmú byť chované v nepretržitej tme alebo bez primeraného času oddychu od umelého osvetlenia	0	0	0
Zariadenia	Tam, kde zdravie a pohoda zvierat závisí od systému umelého vetrania, musí byť zabezpečený vhodný záložný systém zaručujúci dostatočnú obnovu vzduchu, potrebnú na zachovanie zdravia a pohody zvierat v prípade poruchy systému, a poplašný systém, ktorý chovateľa upozorní na poruchu	0	0	0

Krmivo a iné látky	Žiadne iné látky okrem tých, ktoré sú podávané z liečebných alebo preventívnych dôvodov, alebo z dôvodov zootechnického ošetrovania, ako je definované v osobitnom predpise ¹⁾ , nesmú byť podávané zvieratám, len ak bolo vedeckými štúdiami pohody zvierat alebo uznávanými skúsenosťami preukázané, že účinok týchto látok nie je škodlivý pre zdravie alebo pohodu zvierat 1) § 2 ods. 1 písm. c) nariadenia vlády č. 319/2003 Z.z., ktorým sa upravujú podrobnosti o zákaze používania niektorých látok s hormonálnym alebo tyreostatickým účinkom a beta-agonistických látok v chove hospodárskych zvierat	0	0	0
Vykonané zákroky	Zákroky vykonané z iných ako liečebných dôvodov alebo diagnostických dôvodov, alebo na označovanie zvierat, ktoré budú ukončené porušením alebo stratou citlivej časti tela, sa zakazujú okrem týchto: skracovanie očných zúbkov, skracovanie častí chvosta, kastrácia samcov a zavádzanie nosných krúžkov	0	0	0
Chovné postupy	Plemenitba alebo chovné postupy, ktoré spôsobujú alebo by mohli spôsobovať utrpenie alebo poranenie dotknutých zvierat, sú zakázané	0	0	0
Druh a kategória zvierat:	Nosnice			
Počet chovov podľa CEHZ:	5	Počet vykonaných kontrol:	54	v % 98,19%
Druh a počet porušení ustanovení		Počet právnych krokov prijatých pri porušení ustanovení		
Požiadavky	Výklad podľa nariad. vlády č. 322/2003 Z.z.	Celkový počet	Počet opatrení	Iné postihy
Vedenie záznamov	Vlastník alebo držiteľ musí uchovávať záznamy o každom podanom liečive a o počte uhynutých zvierat, zistenom pri každej ich prehliadke, najmenej počas troch rokov	0	0	0
Voľnosť pohybu	Zvieratá nemôžu byť obmedzené spôsobom, ktorý im spôsobuje zbytočné utrpenie alebo poranenie	0	0	0
Stavby	Zvieratá chované v budovách nesmú byť chované v nepretržitej tme alebo bez primeraného času oddychu od umelého osvetlenia	0	0	0

Zber informácií počas kontrol zvierat chovaných na hospodárske účely je v súlade s Rozhodnutím Komisie o minimálnych požiadavkách na zber informácií počas kontrol miest produkcie, na ktorých sa určité zvieratá chovajú na hospodárske účely (2006/778/ES), prijaté 14. novembra 2006 a ktorá vstúpila v platnosť 1.1.2008. Týmto rozhodnutím sa stanovujú

pravidlá pre harmonizáciu zberu informácií počas kontrol vykonávaných príslušným orgánom v súlade so smernicami 91/629/EHS, 91/630/EHS, 98/58/ES a 1999/74/ES a podávania takýchto informácií Komisii.

Minimálna frekvencia kontrol ochrany farmových zvierat v pôsobnosti RVPS SR bola v súlade s Nariadením Rady (ES) č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá, plánovaná podľa miery rizika nedodržania alebo porušenia požiadaviek na ochranu zvierat chovaných na farmárske účely (ďalej len „miera rizika“). Miera rizika sa hodnotila podľa nasledujúcich kritérií:

- druh chovaných zvierat,
- veľkosť farmy hodnotená počtom zvierat,
- prevládajúci spôsob chovu intenzívny/extenzívny,
- vek jednotlivých chovných budov (viac ako 10 rokov),
- vek technológií dôležitých pre zabezpečenie pohody zvierat v jednotlivých chovných budovách (viac ako 10 rokov),
- výsledky predchádzajúcich kontrol ochrany zvierat vrátane spätných hlásení z bitúnkov.

Každá skupina má na základe počtu jedincov chovaných na farme (tabuľka č.1) priradenú minimálnu frekvenciu kontrol ochrany farmových zvierat. Táto frekvencia je udaná minimálnym počtom fariem, ktoré majú byť kontrolované alebo % fariem, ktoré musia byť skontrolované v priebehu jedného kalendárneho roka (tabuľka č. 2). V prípadoch, kde je uvedená frekvencia kontrol 20% z fariem v regióne sa tým rozumie, že má byť skontrolovaných 20% z fariem, ktoré ešte neboli kontrolované v predchádzajúcom období tzn., že všetky farmy budú skontrolované najmenej raz za päť rokov. Do stanovenej frekvencie sa nezapočítavajú kontroly na overenie splnenia uložených opatrení.

Rozdelenie skupín jednotlivých druhov a kategórii zvierat podľa počtu jedincov chovaných na farme

Druh a kategória zvierat	I. skupina **	II. skupina	III. skupina	IV. skupina	V. skupina
HD so zameraním najmä na teľatá	1	2-10	11-100	101-500	>500
ošúpané	1	2-10	11-100	101-500	>500
ovce a kozy	1-10	11-100	>100	-	-
kone na farmárske účely	1-2	>3	-	-	-
kožušinové bylinožravce *	1-10	11-50	> 50	-	-
kožušinové mäsožravce	1-20	21-100	> 100	-	-
nosnice	do 350	> 350	-	-	-
iná hydina	1-500	> 500	-	-	-
iné farmové zvieratá	1 ≤	-	-	-	-

* pri hodnotení rizika sa počítajú len dospelé jedince

Rozdelenie skupín jednotlivých druhov a kategórii zvierat podľa minimálnej frekvencie kontrol ochrany farmových zvierat

Druh a kategória zvierat	I. skupina **	II. skupina	III. skupina	IV. skupina	V. skupina
HD so zameraním najmä na teľatá	5	5% **	20%	20%	20%
ošípané	5	5% **	20%	20%	20%
ovce a kozy	1	10%	20%	-	-
kone na farmárske účely		3	-	-	-
kožušinové bylinožravce *		5%	50%	-	-
kožušinové mäsožravce		25%	100%	-	-
nosnice		100%	-	-	-
iná hydina		2	-	-	-
iné farmové zvieratá	1	-	-	-	-

* pri hodnotení rizika sa počítajú len dospelé jedince

** plánované kontroly možno nahradiť kontrolami vykonanými na základe podnetu

Ďalším ukazovateľom pre zostavenie plánu kontrol bol vek technológií, použitých v jednotlivých ustajňovacích priestoroch. Čím je vek použitej technológie vyšší, tým sa zvyšuje i miera rizika a preto podlieha táto farma kontrole ochrany zvierat v čo najskoršom termíne.

Kontrola ochrany zvierat počas prepravy

	Počet dopravných prostriedkov	Počet dotknutých zvierat					
		HD	Ošípané	Ovce a kozy	Koňovit é	Domáce vtáctvo a králiky	Iné druhy
Prepravované zvieratá (v ks)		163 501	976 526	124 227	264	18 205 63	660 302
Počet inšpekcií	6 849	28 021	309 530	7 202	109	49 691 547	127 194
Počet porušení predpisov	18	34	493	0	0	4 512	0
Pomer kontrolovaných zvierat/prepravovaných (v %)		17,14 %	31,69 %	5,78 %	41,29 %	42,04 %	19,26 %

Kontroly dodržiavania požiadaviek na ochranu zvierat počas prepravy podliehajú všetky zásielky živých zvierat (stavovcov) vykonávané v súvislosti s ekonomickou aktivitou, na ktoromkoľvek úseku prepravy zvierat počnúc nakládkou v mieste odoslania a končiac vykládkou v mieste určenia.

Prepravu zvierat môžu v súlade s Nariadením Rady (ES) č. 1/2005 o ochrane zvierat počas prepravy a súvisiacich činností a o zmene a doplnení Smerníc 64/432/EHS a 93/119/EHS a Nariadenia (ES) 1255/97 (ďalej len „nariadenie Rady č. 1/2005“) vykonávať len prepravcovia, ktorým príslušný orgán (ŠVPS SR) vydal rozhodnutie o povolení prepravcu v súlade s článkom 10 alebo 11 nariadenia Rady č. 1/2005 a za zviera je počas prepravy

zodpovedná odborne spôsobilá osoba (osvedčenia vydávajú RVPS) a v prípade prepravy na dlhé cesty (nad 8 hodín) aj s použitím schváleného dopravného prostriedku (schvaľujú RVPS).

Kontroly podľa nariadenia Rady č. 1/2005 vykonávali veterinárni inšpektori príslušných RVPS v spolupráci s príslušníkmi policajného zboru, ktorí sú oprávnení zastaviť dopravný prostriedok počas prepravy. Pri príprave plánu kontrol sa bral do úvahy najmä rozsah prepravy živých zvierat, prítomnosť hlavných ťahov pri medzinárodnej a vnútroštátnej preprave zvierat, prítomnosť bitúnkov a veľkých chovov.

Veterinárni inšpektori vykonávajúci dozor na bitúnkoch vykonávali kontroly ochrany zvierat pri preprave s nasledovnou frekvenciou: bitúanky s nízkou kapacitou najmenej 20% prepráv živých zvierat za mesiac a bitúanky s priemyselnou kapacitou najmenej 10% prepráv živých zvierat za mesiac. Tieto kontroly boli rovnomerne rozložené na celý mesiac, na rôzne dni v týždni a na rôzne časy príjazdu. Frekvencia kontrol bola vypočítaná z počtu zásielok živých zvierat prijatých na bitúanku v mesiaci predchádzajúcom mesiacu prípravy plánu kontroly ochrany zvierat (na mesiac december je rozhodujúci počet zásielok živých zvierat z mesiaca október).

Na zabezpečenie jednotného uplatňovania postupov pri výkone kontrol ochrany zvierat pri preprave nediskriminačným spôsobom sa pri výkone týchto kontrol postupovalo podľa metodického pokynu vydaného Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky (ďalej len „ŠVPS SR“) nasledovným postupom:

- § Kontrola registrácie prepravcu
- § Kontrola odbornej spôsobilosti osoby vykonávajúcej prepravu zvierat
- § Kontrola spôsobilosti dopravného prostriedku na prepravu zvierat
- § Kontrola prepravovaných zvierat najmä kontrola spôsobilosti zvierat na plánovanú prepravu, správnosti spôsobu prepravy prepravovaných druhov a kategórií zvierat
- § Dokladová kontrola
- § Identifikačná kontrola
- § Fyzická kontrola

Kontrola ochrany zvierat používaných na pokusné účely

Počet a druhy vykonaných kontrol v schválených pokusných zariadeniach v SR v roku 2008

Druh kontroly	Počet kontrol
Posúdenie vhodnosti zariadenia na vykonávanie pokusov	3
Kontrola dodržiavania požiadaviek na starostlivosť o zvieratá	5
Kontrola ochrany zvierat pri vykonávaní pokusov	1
Následná kontrola	8
Spolu	17

Celkový počet schválených zariadení v Slovenskej republike v roku 2008

Druh zariadenia	Počet zariadení
Pokusné zariadenie	48
Pokusné zariadenie s chovom zvierat pre vlastnú potrebu	20
Chovné zariadenie	7
Dodávateľské zariadenie	1
Spolu	76

Počet zvierat použitých v schválených pokusoch													
Myš laboratórna	Potkan laboratórny	Morča domáce	Králík domáci	Ostatné hlodavce	Pes domáci	Mačka domáca	Ošipané	Ovce	Ostatné cicavce	Prepelice	Ostatné vtáky	Ryby	Ostatné stavovce
9056	9370	752	532	61	4	18	10	23	5	120	906	25	0

Kontroly ochrany zvierat v čase ich zabíjania alebo usmrčovania

	Počet							
	Kontrol	Zistení	Opatrení (§14 ods. 2)	Priestupkových konaní (§ 48)		Správnych konaní (§ 50)		Trestných podaní
				Začatých	Ukončených	Začatých	Ukončených	
Ustajnenie	608	8	3	-	-	1	1	-
Manipulácia	670	-	-	-	-	-	-	-
Omračovanie	696	8	3	-	-	0	-	-
Vykrvovanie	670	-	-	-	-	-	-	-

Živočišne vedľajšie produkty

1. Úradná kontrola

Úradné kontroly na úseku živočišných vedľajších produktov (ďalej len „ŽVP“) boli vykonávané v súlade s metodickým pokynom VPO 2008 a nariadením (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 1774/2002 na úrovni ŠVPS SR, KVPS a RVPS.

Predmetom úradných kontrol bolo dodržiavanie podmienok s nakladaním, skladovaním, likvidáciou, spracovaním, obchodovaním, prepravou ŽVP v zmysle platnej legislatívy za použitia rôznych foriem a metód úradných kontrol akou je dozor, inšpekcia, odber úradných vzoriek na analýzy, certifikácia. Kontrole podliehali schválené alebo povolené subjekty a ich činnosť ako sú spracovateľské závody, spaľovne, spoluspaľovne, zariadenia na predbežné spracovanie, zber, preprava, sklady, spracovanie v mliekarenskom priemysle, technické závody, oleochemické závody, výrobcovia krmív pre spoločenské zvieratá, úprava loveckých trofejí, kompostovanie, spracovanie hnoja, bioplynové stanice, spracovanie krvi, závody na spracovanie koží, vlny, peria, odberatelia podľa článku 23 nariadenia (ES) č. 1774/2002 v celkovom počte 452 subjektov za rok 2008 a bolo u nich vykonaných 1 213 úradných kontrol.

Samostatnou oblasťou veterinárnej kontroly je úradná kontrola u producentov ŽVP, kde spadajú hlavne všetky farmy a majitelia, ktorí chovajú zvieratá, všetky prevádzkarne, ktoré spracúvajú živočišne produkty čo je cca 9 743 subjektov a celá obchodná sieť, kde sa predávajú potraviny živočišného pôvodu. Na tomto úseku bolo vykonaných 1 725 samostatných úradných kontrol so zameraním hlavne na skladovanie, označovanie a doklady. Okrem týchto kontrol sa vykonáva úradná kontrola nad nakladaním so ŽVP u producentov v rámci inšpekcií v prevádzkárňach, ktoré sú zamerané na hygienu u výrobcov živočišných produktov a na farmách zvierat pri inšpekciách nad zdravím a ochranou zvierat.

Veterinárnymi inšpektormi RVPS bolo odobratých 354 úradných vzoriek v oblasti ŽVP na analýzy v zmysle VPO pre rok 2008. (podrobnosti uvedené v Ročenke ŠVPS SR 2008)

Činnosť a prevádzkarne v tejto oblasti podliehajú schvaľovaniu alebo povoľovaniu. V roku 2008 bolo v správnom konaní schválených a povolených 63 subjektov. Bolo vydaných 7 záväzných posudkov a 68 stanovísk.

2. Celková zhoda u producentov a spracovateľov ŽVP

Celkový počet kontrol v oblasti ŽVP bol 3204, z toho 37,9% tvorili kontroly u spracovateľov ŽVP, 53,8% kontroly u producentov ŽVP a 8,3% tvorila kontrola v rámci VPO 2008. 0,8% kontrol u spracovateľov ŽVP tvorili kontroly s nedostatkami, pri kontrolách u producentov ŽVP tvorili kontroly s nedostatkami 1,7%, v rámci VPO 2008 tvorili kontroly s nedostatkami 2,3%. Na zabezpečenie zhody bolo prijatých 48 sankcií, z toho pokuty tvorili 16,7% a opatrenia 83,3%.

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

2.1.1 Použitý systém klasifikácie

V oblasti ŽVP nemajú zatiaľ zavedený systém klasifikácie nezhôd.

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

Počet kontrol a nezhôd je uvedený v prílohe č. 3.

2.2. Analýzy nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

Kontroly u spracovateľov ŽVP boli zamerané na dodržiavanie podmienok s nakladaním, skladovaním, likvidáciou, spracovaním, obchodovaním, prepravou živočišných vedľajších

produktov. Pri 10 kontrolách boli zistené nedostatky a boli vydané opatrenia na ich odstránenie a v 5 prípadoch bola uložená aj pokuta.

Pri kontrolách producentov ŽVP bolo v 29 prípadoch zistené porušenie legislatívy v danej oblasti a boli vydané opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a v 3 prípadoch bola uložená aj pokuta.

Kontroly v zmysle VPO pre rok 2008 boli zamerané na overovanie nedodržania predpisov a zdravotnej nezávadnosti, pričom v 8 prípadoch boli zistené nezhody a prijaté opatrenia na ich nápravu.

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

Rozsah a charakter zistených nedostatkov v oblasti ŽVP v roku 2008 nepredstavuje závažné riziko pre zvieratá a ľudí.

2.2.3. Hlavná príčina nezhody

Hlavná príčina zistených nezhôd nebola zatiaľ identifikovaná.

3. Audity

3.1. Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

3.1.1. Audity u producentov a spracovateľov ŽVP, prepravcov a skladovateľov ŽVP

Audity sa na tomto úseku ešte nevykonávajú.

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

Na úseku výkonu úradných kontrol ŽVP vykonávaných RVPS uskutočnili KVPS 9 interných auditov v zmysle Programu auditov KVPS zahrnutých v Pláne kontrol a auditov pre rok 2008 ŠVPS SR. KVPS pracujú v auditorských tímoch po dvoch inšpektoroch v nasledujúcom zložení: KVPS Bratislava a KVPS Trnava, KVPS Trenčín s KVPS Nitra, KVPS Banská Bystrica s KVPS Žilina, KVPS Prešov s KVPS Košice.

Audity boli vykonané v RVPS Dunajská Streda s celkovým hodnotením dobrý, RVPS Komárno s celkovým hodnotením veľmi dobrý, RVPS Púchov s celkovým hodnotením veľmi dobrý, RVPS Košice mesto, RVPS Košice okolie s celkovým hodnotením dobrý, RVPS Prešov s celkovým hodnotením dobrý, RVPS Rimavská Sobota s celkovým hodnotením veľmi dobrý, RVPS Liptovský Mikuláš s celkovým hodnotením veľmi dobrý, RVPS Dolný Kubín s celkovým hodnotením veľmi dobrý. Na troch auditoch bolo zistených nasledovných 5 nezhôd:

- nesprávne uvádzané poučenie vo vydávaných rozhodnutiach,
- neskoro vykonávané následné kontroly na overovanie splnenia opatrení vydaných na základe zistených nedostatkov,
- zasielanie nekompletných informácií na nadriadený orgán,
- neaktualizovaná databáza subjektov v rámci regiónu,
- nevykonávanie úradných kontrol v zmysle metodického pokynu - chýbali kontroly v špecializovaných predajniach krmív

RVPS prijali nápravné opatrenia, ktoré boli aj následne auditorskými tímami KVPS odkontrolované a vyhodnotené ako splnené.

3.2. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

V oblasti ŽVP nie sú kontrolné orgány s delegovanými činnosťami a teda sa nevykonávajú ani audity.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody producentov a spracovateľov živočíšnych vedľajších produktov

Na dosiahnutie zhody producentov a spracovateľov ŽVP sa využívajú rôzne sankcie prijaté v rámci kontrol v súlade s platnou legislatívou v danej oblasti.

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

Na zabezpečenie efektívneho fungovania činností zabezpečovaných orgánmi veterinárnej správy ŠVPS SR na úseku ŽVP vypracováva metodické pokyny na jednotné postupy dotknutých orgánov. Každý rok sa aktualizuje plán úradných kontrol a plán odberu úradných vzoriek na analýzy na základe výsledkov z predchádzajúceho roka a novej legislatívy.

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

Na zjednotenie postupov pri úradných kontrolách sa postupne vypracúvajú kontrolné listy pre účely úradnej kontroly. Na pracovných poradiach, ktoré sa konajú pravidelne, sa prijímajú úlohy k vzniknutým problémom a prijímajú sa spoločné riešenia na úrovni KVPS a ŠVPS SR.

4.2.2. Školenia

V rámci Národného plánu vzdelávania sa inšpektori RVPS a KVPS v roku 2008 zúčastnili školenia v rozsahu 3 dní v počte 52 účastníkov. Viac informácií je uvedených na www.ivvl.sk.

4.2.3. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk

4.2.4. Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorít

Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk

4.2.5. Špeciálne kontroly

V roku 2008 sa na úseku ŽVP neuskutočnili žiadne špeciálne kontroly.

4.2.6. Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

Na tomto úseku nenastala v roku 2008 žiadna zmena v organizácii alebo manažmente.

4.2.7. Usmernenia alebo informácie pre spracovateľov a producentov živočíšnych vedľajších produktov

V prípade vzniku nových povinností vyplývajúcich z nových právnych predpisov, hlavne v rámci spoločenstva, orgány veterinárnej starostlivosti priebežne informujú v rámci svojej pôsobnosti zainteresované subjekty.

4.2.8. Nová legislatíva

Na ŠVPS SR bol v roku 2008 v spolupráci s MP SR pripravený a do ďalšieho legislatívneho konania postúpený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 99/2008 Z.z. Návrh zákona reflektuje na problémy, ktoré sa vyskytli pri implementácii zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti ako aj na ďalšie zmeny legislatívy Európskych spoločenstiev a Európskej únie v oblasti zdravia zvierat a pohody zvierat, dovozov z tretích krajín, vývozov do tretích krajín,

tranzitov cez Európske spoločenstvo a obchodu v rámci Európskeho spoločenstva a v oblasti nakladania so živočíšnymi vedľajšími produktmi určenými na ľudskú spotrebu, kde dochádza k pojmovému a obsahovému zosúladeniu platnej právnej úpravy s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

4.2.9. Pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti pre úradné kontroly

V oblasti ŽVP nie sú kontrolné orgány s delegovanými činnosťami.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

V rámci aktualizácie Národného päťročného plánu kontrol, boli preformulované celkové národné strategické ciele. Pre veterinárnu oblasť bol definovaný nasledovný cieľ:

- zabezpečiť dôsledným vykonávaním veterinárnych kontrol vrátane veterinárnych kontrol živých zvierat a produktov živočíšneho pôvodu pri obchodovaní s nimi a ich dovoze z tretích krajín vhodné podmienky pre zdravie zvierat, pohodu zvierat a bezpečnosť potravín živočíšneho pôvodu;

A konkrétne pre oblasť ŽVP bol prijatý základný cieľ:

- prostredníctvom efektívnych kontrol na úseku živočíšnych vedľajších produktov u schválených povolených a registrovaných prevádzkovateľov a subjektov zabezpečiť dodržiavanie platnej legislatívy a tým zabezpečiť dozor nad zdravím zvierat a potravinovou bezpečnosťou.

Tieto ciele sa plnia, úradné kontroly sa vykonávali v súlade s ročným plánom. K pokroku v strategických cieľoch prispievajú i školenia inšpektorov a odbornej praxe, ako i aktualizácie metodických pokynov a usmernenia pre prax vo forme úloh z pracovných porád a sedení odbornej skupiny.

5.2 Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu

Efektivita úradných kontrol v oblasti ŽVP vykonaných podľa národného kontrolného plánu bola primeraná a vhodná na dosiahnutie cieľov príslušnej acquis a predpisov či už v oblasti zdravia a ochrany zvierat alebo výrobe a manipulácii so živočíšnymi produktmi.

6. Zmeny a doplnenia národného plánu

V roku 2008 nebola vykonaná aktualizácia 5-ročného národného plánu kontrol Slovenskej republiky, nakoľko v SR prebiehal General Audit zo strany EK – FVO, ktorého úlohou bolo okrem iného posúdiť národný plán. V súvislosti so závermi General Audit a výsledkami kontrol vykonaných za predchádzajúce obdobie bude v roku 2009 pripravený nový plán úradnej kontroly.

Príloha č. 3 - Výsledky štátneho dozoru a úradnej kontroly na úseku živočíšnych vedľajších produktov za rok 2008:

2008	úradné kontroly	nedostatky	postúpené inému orgánu na doriešenie	sankcie		
				pokuty		opatrenia
				bloková	správne konanie	§ 8, § 14
ŽVP	3 204	47	-	1	7	40

Veterinárna farmácia, rezíduá veterinárnych liečiv

1. Úradné kontroly

Všetky úradné kontroly sa vykonávajú v súlade s platnou legislatívou a to v súlade so zákonom č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/1996 Z. z. o reklame, v znení neskorších predpisov a jeho vykonávacích predpisov (ďalej len „zákona č. 140/1998 Z. z.“), zákona č. 39/2007 Z.z. a nariadením vlády č. 41/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na prípravu, uvádzanie na trh a používanie medikovaných krmív (ďalej len „nariadenie č. 41/2004 Z. z.“)

RVPS vykonávali štátny farmaceutický dozor u výrobcov veterinárnych liekov, u veľkodistribútorov veterinárnych liekov, vo verejných lekárňach so sortimentom veterinárnych liekov, u súkromných veterinárnych lekárov, na farmách u vlastníkov alebo držiteľov (chovateľov) zvierat produkujúcich potraviny a u výrobcov medikovaných krmív.

ÚŠKVBL vykonával farmaceutický dohľad a dozor u výrobcov veterinárnych liekov, u veľkodistribútorov veterinárnych liekov a u výrobcov medikovaných krmív.

V rámci programu Národnému plánu kontroly rezíduí v živých zvieratách a v produktoch živočíšneho pôvodu v Slovenskej republike bol plánovaný počet vzoriek na rok 2008 podľa Metodického pokynu č. 3/2008 – Štátny dozor na úseku veterinárnej farmácie pre rok 2008 3817. K 31.12.2008 veterinárni inšpektori RVPS odobrali 5 vzoriek nad rámec kvôli došetrovaniu (3822 vzoriek) a nemohli odobrať 13 vzoriek kvôli zrušeniu chovov na Slovensku z toho vyplýva, že bolo vykonaných 3809 odberov úradných vzoriek.

2. Celkový zhoda u prevádzkovateľov a výrobkov

Celkový počet kontrol v oblasti veterinárnej farmácie bol 5039. RVPS SR vykonala 4989 kontrol, čo predstavuje 99% všetkých kontrol. ÚŠKVBL vykonal 50 kontrol, čo predstavuje 1% všetkých kontrol. Pri kontrolách bolo zistených 451 nedostatkov a bol prijatý rovnaký počet opatrení na ich odstránenie. Na základe MP č. 3/2008 vykonali KVPS 61 kontrol zameraných na výkon štátnej správy na úseku veterinárnej farmácie na RVPS a 36 spoločných kontrol s RVPS u výrobcov veterinárnych liekov, u veľkodistribútorov veterinárnych liekov, vo verejných lekárňach so sortimentom veterinárnych liekov, u súkromných veterinárnych lekárov, na farmách u vlastníkov alebo držiteľov (chovateľov) zvierat produkujúcich potraviny a u výrobcov medikovaných krmív.

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

2.1.1 Použitý systém klasifikácie

V oblasti veterinárnej farmácie nie je zavedený.

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

Počet kontrol, zistených nedostatkov a nápravné opatrenia sú uvedené v prílohe č. 4.

2.2. Analýzy nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

Najviac kontrol – 3138 - bolo vykonaných u chovateľov hospodárskych zvierat, čo predstavuje 62,3% všetkých kontrol. Kontroly vo verejných lekárňach predstavujú 15,8%, u súkromných veterinárnych lekárov 14%, u veľkodistribútorov 4,9%, u výrobcov medikovaných krmív 2,6%, vo výrobe veterinárnych liekov 0,4% všetkých kontrol. Najväčší výskyt nezhôd vzhľadom na počet kontrol bol u výrobcov veterinárnych liekov.

V rámci vyhodnotenia štátneho veterinárneho farmaceutického dozoru sa vyhodnocuje počet úradných kontrol s nedostatkami a nedostatky podľa ich druhu. Najzávažnejšie nedostatky zistené pri vykonávaní štátneho dozoru a kontroly na úseku veterinárnej farmácie sa týkali:

- § prekročenia expiračnej doby veterinárnych liekov,
- § nedostatočnej a nesprávnej evidencie príjmu a výdaja veterinárnych liekov,
- § nesprávneho predpisovania a uchovávaní veterinárnych liekov,
- § nedostatočného vedenia evidencie používania veterinárnych liekov,
- § nedodržania ochranného lehoty v chove zvierat,
- § nesprávneho označenia medikovaných krmív.

Na odstránenie zistených nedostatkov RVPS uložili opatrenia dôsledného dodržiavania podmienok distribúcie, výdaja, uchovávaní a používania veterinárnych liekov a medikovaných krmív podľa platných právnych predpisov a tak zabránili vzniku rezíduí v produktoch živočíšneho pôvodu. KVPS a RVPS následne kontrolovali plnenie uložených opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a dodržanie nariadeného termínu ich splnenia.

Na Úseku monitoringu vykonávaného v rámci NPKR pre rok 2008 bolo 5 nezhôd vo výsledkoch analýz v úradných vzorkách. Zistené nezhody boli nasledovné:

- Benzyl PCN - surové kravské mlieko, RIL – 4 platňová metóda - pečeň HD,
- Kadmium - jatočný kôň,
- Leukomalachitová zelená - pstruh dúhový tržný,
- Olovo - Diviak sval
- Olovo - včelí med nespracovaný .

V minulom roku bolo vykonaných 372 veterinárnych kontrol o zákaze používania niektorých látok s hormonálnym alebo tyreostatickým účinkom a beta agonistických látok v chove hospodárskych zvierat podľa Nariadenia vlády č. 319/2003 Z. z. (nové znenie NV č. 609/2008 Z. z.), pričom ani v jednom prípade nebolo zistené porušenie príslušných predpisov. (prehľad je uvedený v prílohe č. 4)

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

Nedostatky zistené v roku 2008 boli menej závažného charakteru neohrozujúce zdravie ľudí a zvierat.

2.2.3. Hlavná príčina nezhody

Nebola definovaná.

3. Audity

3.1. Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

3.1.1. Audity u výrobcov veterinárnych liekov, u veľkodistribútorov veterinárnych liekov, vo verejných lekárňach so sortimentom veterinárnych liekov, u súkromných veterinárnych lekárov, na farmách u vlastníkov alebo držiteľov (chovateľov) zvierat produkujúcich potraviny a u výrobcov medikovaných krmív

ŠVPS v tejto oblasti v roku 2008 nevykonala audit.

ÚŠKVBL v roku 2008 nevykonala audity u výrobcov veterinárnych liekov, u veľkodistribútorov veterinárnych liekov a u výrobcov medikovaných krmív.

Vo verejných lekárňach so sortimentom veterinárnych liekov, u súkromných veterinárnych lekárov a na farmách u vlastníkov alebo držiteľov (chovateľov) zvierat produkujúcich potraviny sa audity nevykonávajú.

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

KVPS vykonali na úseku veterinárnej farmácie 7 interných auditov na RVPS. Audity bez nezhôd boli na RVPS Žiar nad Hronom hodnotenie: veľmi dobrý, RVPS Topoľčany

hodnotenie: veľmi dobrý, RVPS Galanta hodnotenie: veľmi dobrý. Nezhody v celkovom počte 6 sa našli na RVPS Levice, RVPS Rožňava, RVPS Lučenec, RVPS Senec a boli kvalifikované auditormi ako menej závažné:

- o nedodržiavanie frekvencie úradných kontrol,
  - o pri úradnej kontrole na mieste u subjektu sa inšpektor zamerlal len na dokladovú kontrolu a nevykonal fyzickú kontrolu v chove,
  - o neúplná dokumentácia pri schvaľovaní skladu liečiv u chovateľa na farme v držaní súkromného veterinárneho lekára,
  - o nerovnomerné rozloženie úradných kontrol počas roka
  - o nebol dodržaný pokyn o zlučovaní úradných kontrol u toho istého subjektu (výkon monitoringu – odber vzoriek na reziduá a farmaceutický dozor),
  - o nie všetci súkromní veterinárni lekári majú schválené sklady liečiv u chovateľa na farme
- RVPS dostali odporúčania na vykonanie nápravných opatrení. Vo všetkých RVPS boli opatrenia prijaté a audítorské tímy vykonali overenie implementácie týchto opatrení ich následnou kontrolou.

Na úseku monitoringov bolo auditormi KVPS vykonaných 6 interných auditov v 6 krajoch. Hodnotenie výkonu úradných kontrol na úseku monitoringov bolo RVPS Nové Zámky z celkovým hodnotením dobrý, Veľký Krtíš z celkovým hodnotením dobrý, RVPS Trebišov z celkovým hodnotením veľmi dobrý, RVPS Stará Ľubovňa z celkovým hodnotením veľmi dobrý, RVPS Čadca z celkovým hodnotením dobrý, RVPS Trnava z celkovým hodnotením dobrý. Celkove bolo zistených 6 nezhôd z toho závažná nezhoda

- o nedostatočný prenos informácií od predstavených na inšpektorov na oddelení a nezhody kvalifikované ako menej závažné:
- o nesledovanie dĺžky laboratórnych analýz a ich následná urgencia po prekročení stanovenej doby 10 pracovných dní,
- o nezasielanie správ zo šetrenia pozitívnych prípadov cudzorodých látok v rámci NPKR na ŠVPS SR,
- o nedodržanie včasného zasielania odobratých úradných vzoriek do laboratórií,
- o neuchovávanie záznamu o odbere úradnej vzorky v rámci NPKR na RVPS.

Na základe definovaných nezhôd boli vydané odporúčania na základe ktorých príslušné RVPS prijali opatrenia k náprave. Implementácia všetky opatrenia bola odkontrolovaná auditorskými tímami.

3.2. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

V oblasti veterinárnej farmácie nie sú kontrolné orgány s delegovanými činnosťami.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody s legislatívou u výrobcov veterinárnych liekov, veľkodistribútorov veterinárnych liekov, vo verejných lekárňach so sortimentom veterinárnych liekov, u súkromných veterinárnych lekárov, na farmách u vlastníkov alebo držiteľov (chovateľov) zvierat produkujúcich potraviny a u výrobcov medikovaných krmív

Na dosiahnutie zhody u výrobcov veterinárnych liekov, veľkodistribútorov veterinárnych liekov, vo verejných lekárňach so sortimentom veterinárnych liekov, u súkromných veterinárnych lekárov, na farmách u vlastníkov alebo držiteľov (chovateľov) zvierat produkujúcich potraviny a u výrobcov medikovaných krmív sa využívajú rôzne sankcie prijaté v rámci kontrol v súlade s platnou legislatívou v danej oblasti.

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

ŠVPS SR ako kompetentná autorita v priebehu roka zabezpečuje riešenie úloh vyplývajúcich z praktického uplatňovania zákona č. 140/1998 Z.z. a analyzovala výsledky štátneho veterinárneho farmaceutického dozoru a úradných kontrol podľa zamerania v jednotlivých oblastiach t.j. vo výrobe a veľkodistribúcii veterinárnych liekov, vo verejných lekárňach, u súkromných veterinárnych lekárov, na farmách s chovom hospodárskych zvierat a výrobcach medikovaných krmív a na základe analýzy rizík prijala adekvátne opatrenia a závery pre zlepšenie vykonávania veterinárneho farmaceutického dozoru na krajskej a regionálnej úrovni. Každoročne ŠVPS SR vydáva nový Metodický pokyn – Štátny dozor na úseku veterinárnej farmácie pre aktuálny rok na základe výsledkov kontrol z predchádzajúceho roka a novej aktuálnej legislatívy, kde sú zohľadnené aj aktuálne problémy štátneho veterinárneho farmaceutického dozoru a zapracované pripomienky KVPS, RVPS, ÚŠKVBL a KVL SR.

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

Na úseku veterinárnej farmácie ŠVPS SR aktualizovala metodiku štátneho farmaceutického dozoru a kontroly – Metodický pokyn č. 3/2008 – Štátny dozor na úseku veterinárnej farmácie pre rok 2008.

ŠVPS SR aktualizovala v roku 2008 metodické pokyny na odborné usmernenie veterinárnych inšpektorov - Metodický pokyn na rok 2008 k Národnému plánu kontroly rezíduí v živých zvieratách a v produktoch živočíšneho pôvodu v Slovenskej republike (ďalej len „MP NPKR 2008“)

4.2.2. Školenia

Inšpektori KVPS a RVPS sú pravidelne školení v rámci plánu vzdelávacích aktivít IVVL na IVVL Košice.

ÚŠKVBL vykonáva školenia výrobcov a veľkodistribútorov veterinárnych liekov a veterinárnych zdravotníckych pomôcok a výrobcov medikovaných krmív.

4.2.2. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk

4.2.3. Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorít

Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk

4.2.5. Špeciálne kontroly

V roku 2008 neboli v danej oblasti vykonané špeciálne kontroly.

4.2.6. Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

V roku 2008 na úseku veterinárnej farmácie nenastali zmeny.

4.2.7. Usmernenia alebo informácie pre výrobcov veterinárnych liekov, veľkodistribútorov veterinárnych liekov, vo verejných lekárňach so sortimentom veterinárnych liekov, u súkromných veterinárnych lekárov, na farmách u vlastníkov alebo držiteľov (chovateľov) zvierat produkujúcich potraviny a u výrobcov medikovaných krmív

ÚŠKVBL priebežne v súlade s platnou legislatívou vydáva a na svojej webovej stránke uverejňuje aktuálne zoznamy novo registrovaných veterinárnych liekov, zmien registrácie veterinárnych liekov, zrušení registrácie veterinárnych liekov a predĺžení registrácie

veterinárnych liekov, držiteľov povolení na výrobu veterinárnych liekov a veterinárnych prípravkov, držiteľov povolení na veľkodistribúciu veterinárnych liekov a veterinárnych prípravkov, držiteľov povolení na prípravu a uvádzanie na trh medikovaných krmív, registrovaných premixov, registrovaných voľnopredajných veterinárnych liekov a biopreparátov, súhrn charakteristických vlastností (SPC) a písomné informácie pre používateľov registrovaných veterinárnych liekov.

4.2.8. Nová legislatíva

ŠVPS SR sa podieľala v roku 2008 na príprave legislatívy:

- vyhláška MP SR č. 196/2008 Z. z. o vyhotovení tlačív veterinárneho lekárskeho predpisu, osobitných tlačív veterinárneho lekárskeho predpisu označených šikmým modrým pruhom a o grafických prvkoch a údajoch týchto tlačív, ktorá nadobudla účinnosť dňa 1.7.2008.
- zákon NR SR č. 489/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 220/1996 Z. z. o reklame v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť a dňa 21.12.2008.
- Nariadenie vlády SR č. 375/2008 Z.z., ktorým sa zrušuje nariadenie vlády SR č. 524/2004 Z.z. o požiadavkách na schvaľovanie elektromedicínskych veterinárnych zdravotníckych pomôcok.
- ŠVPS SR sa podieľala na príprave Nariadenia vlády SR č. 609/2008 Z. z., ktorým sa upravujú podrobnosti o zákaze používania niektorých látok s hormonálnym alebo tyreostatickým účinkom a beta- agonistov v chove hospodárskych zvierat.

4.2.9. Pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti pre úradné kontroly

Na úseku veterinárnej farmácie nie sú kontrolné orgány s delegovanými činnosťami.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

V rámci aktualizácie Národného päťročného plánu kontrol boli preformulované celkové národné strategické ciele. Pre veterinárnu oblasť je definovaný nasledovný cieľ:

- zabezpečiť dôsledným vykonávaním veterinárnych kontrol vrátane veterinárnych kontrol živých zvierat a produktov živočíšneho pôvodu pri obchodovaní s nimi a ich dovoze z tretích krajín vhodné podmienky pre zdravie zvierat, pohodu zvierat a bezpečnosť potravín živočíšneho pôvodu;

Tento cieľ sa plní, úradné kontroly sa vykonávali v súlade s ročným plánom.

Kontrolami živých zvierat a produktov živočíšneho pôvodu vykonaným v súlade s plánom odberov vzoriek a kontrol na rok 2008, prostredníctvom národného plánu kontroly rezíduí a ďalších monitorovacích programov (viac vo Výročnej správe ŠVPS za rok 2008) bolo dostatočne zabezpečené zamedzenie prieniku cudzorodých látok do potravinového reťazca.

Boli vykonané kontroly na všetkých stupňoch, kde sa v súlade s platnou legislatívou manipuluje s liekmi v súlade s harmonogramom kontrol uvedeným v Metodickom pokyne č. 3/2008 – Štátny dozor na úseku veterinárnej farmácie pre rok 2008.

Spolupráca s orgánmi a organizáciami, ktoré zastrešujú liekovú politiku na zabezpečovaní pohybu lieku na trhu v súlade s platnou legislatívou ako aj vystopovateľnosti jeho použitia bola zodpovedajúca a v súlade s Metodickým pokynom č. 3/2008 – Štátny dozor na úseku veterinárnej farmácie pre rok 2008.

5.2. Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu

Efektivita úradných kontrol v oblasti veterinárnej farmácie vykonaných podľa národného kontrolného plánu a plánu kontrol štátneho veterinárneho farmaceutického dozoru na rok 2008 bola primeraná a vhodná na dosiahnutie cieľov príslušnej acquis a predpisov či už v oblasti zdravia a ochrany zvierat alebo výrobe a manipulácii so živočíšnymi produktmi.

6. Zmeny a doplnenia národného plánu

V roku 2008 nebola vykonaná aktualizácia 5-ročného národného plánu kontrol Slovenskej republiky, nakoľko v SR prebiehal General Audit zo strany EK – FVO, ktorého úlohou bolo okrem iného posúdiť národný plán. V súvislosti so závermi General Audit a výsledkami kontrol vykonaných za predchádzajúce obdobie bude v roku 2009 pripravený nový plán úradnej kontroly.

Príloha č.4 - Výsledky štátneho dozoru a úradnej kontroly na úseku veterinárnej farmácie za rok 2008:

RVPS

Subjekt	Počet vykonaných kontrol	Počet zistených nedostatkov	Počet opatrení na odstránenie zistených nedostatkov
výroba veterinárnych liekov	0	0	0
veľkodistribútori	222	15	15
verejné lekárne, ktoré vydávajú a predávajú veterinárne lieky	796	65	65
súkromní veterinárni lekári	704	24	24
chovatelia (držitelia alebo vlastníci hospodárskych zvierat)	3138	307	307
výrobcovia medikovaných krmív	129	10	10

ÚŠKVBL

Subjekt	Počet vykonaných kontrol	Počet zistených nedostatkov	Počet opatrení na odstránenie zistených nedostatkov
výroba veterinárnych liekov	22	16	16
veľkodistribútori	24	12	12
výrobcovia medikovaných krmív	4	2	2

Národný plán kontroly rezíduí - stav ku 31.12.2008

Kraj	počet odobratých vzoriek	došetovanie	celkový počet vzoriek aj s došetrovaním	počet neodobratých vzoriek	plánované vzorky v m. pokyne	% plnenia
BRATISLAVSKÝ (2)	141		141		141	100%
TRNAVSKÝ (4)	566	1	572	6	570	100%
TRENČIANSKY (4)	411		415	4	415	99%
NITRIANSKY (6)	699	2	701	2	699	100%
ŽILINSKÝ (5)	438		438		438	100%
BANSKOBYSTR.(6)	525		526	1	526	100%
PREŠOVSKÝ (7)	636	1	635		634	100%
KOŠICKÝ (6)	393		394		394	100%
spolu	3 809	4	3 822	13	3 817	

Úradná kontrola v chovoch HZ o zákaze používania niektorých látok s hormonálnym alebo tyreostatickým účinkom a beta agonistických látok podľa Nariadenia vlády č. 319/2003 Z. z. za rok 2008:

KVPS	Počet kontrol	Zistené porušenia
Bratislava	24	0
Trnava	44	0
Trenčín	40	0
Nitra	63	0
Banská Bystrica	56	0
Žilina	49	0
Prešov	37	0
Košice	59	0
Spolu	372	0

Hraničné veterinárne kontroly , veterinárna certifikácia a kontroly pri výmenách, dovozoch a vývozoach

1. Úradná kontrola

Hraničná veterinárna kontrola sa vykonáva predovšetkým za účelom ochrany územia Slovenskej republiky a ostatných členských štátov Európskej únie

- pred zavlečením nákaz zvierat a chorôb zvierat prenosných na ľudí z tretích krajín
- pred dovozom produktov, ktoré by mohli ohroziť zdravie zvierat a ľudí

Hraničnú veterinárnu kontrolu môžu vykonávať na území Slovenskej republiky iba hraničné inšpekčné stanice (ďalej len "HIS") schválené ŠVPS SR a finálne schválené Európskou komisiou a publikované na zozname podľa rozhodnutia Komisie **2001/881/ES**.

V SR je členenie HIS nasledovné:

- HIS Vyšné Nemecké – je schválená ŠVPS SR (list č. 13301/03-240 z 23.12.2003) a Európskou komisiou pre vykonávanie kontrol
  - Inšpekčné stredisko pre zvieratá – kopytníkov „U“ a registrovaných zvierat koňovitých „E“; nie je schválená pre vykonávanie kontrol ostatných zvierat „O“!
  - Inšpekčné stredisko pre produkty – produktov živočíšneho pôvodu určených ako aj neurčených na ľudskú spotrebu, vrátane vedľajších živočíšnych produktov a vybraných produktov rastlinného pôvodu a to v nízkej frekvencii za rok; toto schválenie sa týka všetkých teplotných režimov t.j. prepravy a skladovania pri mraziarenskej, chladiarenskej teplote alebo teplote prostredia
- HIS Čierna nad Tisou – je schválená ŠVPS SR (list č. 13301/03-240 z 23.12.2003) a Európskou komisiou pre vykonávanie kontrol
  - produktov živočíšneho pôvodu určených ako aj neurčených na ľudskú spotrebu, vrátane vedľajších živočíšnych produktov a vybraných produktov rastlinného pôvodu a to v nízkej frekvencii za rok; toto schválenie sa týka všetkých teplotných režimov t.j. prepravy a skladovania pri mraziarenskej, chladiarenskej teplote alebo teplote prostredia; nie je schválená pre vykonávanie kontrol živých zvierat!
- HIS Bratislava letisko – je schválená ŠVPS SR (list č. 1245/05-240 z 8.3.2005) a Európskou komisiou pre vykonávanie kontrol
  - Inšpekčné stredisko pre zvieratá – ostatných zvierat „O“ a registrovaných zvierat koňovitých „E“; nie je schválená pre vykonávanie kontrol kopytníkov „U“!
  - Inšpekčné stredisko pre produkty – balených produktov živočíšneho pôvodu určených ako aj neurčených na ľudskú spotrebu, vrátane vedľajších živočíšnych produktov a vybraných produktov rastlinného pôvodu a to v nízkej frekvencii za rok; toto schválenie sa týka všetkých teplotných režimov t.j. prepravy a skladovania pri mraziarenskej, chladiarenskej teplote alebo teplote prostredia.

V súlade s rozhodnutím Komisie **2004/292/ES** sa v SR od 1.5.2004 zaviedol systém TRACES (t.j. dňom pristúpenia SR do EÚ). V SR sú v rámci systému spojené nasledujúce jednotky

- 1 centrálna veterinárna jednotka – ŠVPS SR
- 40 lokálnych veterinárnych jednotiek – RVPS v SR
- 3 hraničné inšpekčné stanice

Do systému TRACES sa v roku 2008 zadávali v SR informácie týkajúce sa obchodu vo vnútri Spoločenstva (zadávali ich RVPS) - pri vývoze do členských štátov to boli informácie o zásielkach všetkých živých zvierat a niektorých živočíšnych produktov, na ktoré sa vyžadoval certifikát a zároveň vystavovali v rámci systému veterinárne certifikáty; pri dovoze z členských štátov informácie o kontrole zásielok vykonávaných v miestach určenia – a tiež

informácie týkajúce sa dovozov z tretích krajín (zadávali ich HIS) - informácie o zásielkach všetkých živých zvierat ako aj živočíšnych produktov.

V roku 2008 bolo na HIS predjednaných spolu 501 (503) zásielok, z toho 80 zásielok na HIS Vyšné Nemecké 411 zásielok v Čiernej nad Tisou a 10 zásielok na HIS Bratislava – letisko. Jeden nedostatok bol zistený na HIS Vyšné Nemecké. Išlo o zásielku živých včiel z Ukrajiny. HIS Vyšné Nemecké nie je schválená na vykonávanie kontrol zvierat kategórie ostatné, zásielka nebola prepustená cez HIS.

ŠVPS zabezpečovala v roku 2008 kontroly v mieste pôvodu a veterinárnu certifikáciu pri obchode vo vnútri Spoločenstva, kontroly v mieste pôvodu a veterinárnu certifikáciu pri vývozočoch do tretích krajín a kontroly v mieste určenia pri obchode vo vnútri Spoločenstva. (podrobnejšie v ďalších kapitolách)

V roku 2008 sa prijali opatrenia vyplývajúce zo zistených nedostatkov počas tranzitu zvierat z pohľadu welfare zvierat pôvodom zo Španielska, Holandska, Maďarska do SR.

V roku 2008 sa realizovali sprísnených ochranných opatrení v súvislosti s výskytom KMO a BT v Slovenskej republike. (podrobnejšie v ďalších kapitolách)

V roku 2008 bola realizovaná špecifická kontrola RVPS Banská Bystrica a Žilina týkajúca sa systému TRACES a veterinárnej certifikácie pri vnútrospoločenskom obchode so ŽVP. (podrobnejšie v ďalších kapitolách)

2. Celková zhoda s legislatívou

V rámci kontrol bolo celkovo udelených 11965 certifikátov, kde 87,8% tvorili certifikáty udelené pri kontrolách v mieste pôvodu pri obchode vo vnútri Spoločenstva a 12,2% tvorili certifikáty udelené pri kontrolách v mieste pôvodu pri vývozočoch do tretích krajín. Všetky nedostatky musia byť odstránené ešte pred vykonaním certifikácie. Z tohto dôvodu sa nedajú konkretizovať a kvantifikovať nedostatky vyskytujúce sa pri týchto kontrolách.

Celkovo bolo preverených 4276 zásielok, kde 90,6% tvorili zásielky spadajúce pod kontrolu v mieste určenia pri obchode vo vnútri Spoločenstva a 9,4% tvorili zásielky spadajúce pod veterinárne kontroly na HIS SR pri dovoze z tretích krajín. Kontroly v mieste určenia pri obchode vo vnútri Spoločenstva vykonávajú RVPS SR v súlade s Nariadením vlády 292/2003 Z.z. a Nariadenia vlády SR 293/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov. Zistenia nedostatkov sú riešené podľa charakteru závažnosti priamo RVPS, ktorá vydáva opatrenia a zadáva výsledky kontrol do TRACES systému, prostredníctvom ktorého sú tieto výsledky prístupné pre krajinu pôvodu a Európsku Komisiu. Negatívne zistenia sa centrálné nesumarizujú jedine v prípade, ak ochranné opatrenia si vyžadujú vydanie mimoriadnych núdzových opatrení. Kontrola sa vykonáva nediskriminačným spôsobom t.j. vykonávanie veterinárnych kontrol a inšpekcí v rovnakom rozsahu, frekvencii a rovnakým spôsobom, ako sa vykonávajú kontroly a inšpekcie zvierat, násadových vajec, zárodočných produktov, živočíšnych vedľajších produktov pochádzajúcich zo Slovenskej republiky. V roku 2008 bolo prešetrených 3 873 zásielok, pričom v troch prípadoch sa vyskytli nedostatky. Na základe nedostatkov boli vydané veterinárne opatrenia. Veterinárne kontroly na HIS SR pri dovoze z tretích krajín sa vykonávali predovšetkým za účelom ochrany územia Slovenskej republiky a ostatných členských štátov Európskej únie pred zavlečením nákaz zvierat a chorôb zvierat prenosných na ľudí z tretích krajín a pred dovozom produktov, ktoré by mohli ohroziť zdravie zvierat a ľudí. Za rok 2008 bolo preverených 503 zásielok, pričom 1 zásielka z HIS Vyšné Nemecké nebola prepustená.

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

2.1.1 Použitý systém klasifikácie nezhôd

Pri popise nezhôd bol použitý systém klasifikácie podľa zamerania kontrol, rozdelený na tri skupiny:

- 1) nezhody v rámci kontrol v mieste pôvodu a veterinárna certifikácia pri obchode vo vnútri Spoločenstva a vývozoch do tretích krajín – nedostatky pri identifikácii zvierat vo vyvážajúcich chovoch alebo zberných strediskách, nesúlad počtu prepravovaných zvierat a nahlásených zvierat na prepravu, v zdravotnom stave zvierat, nesúlad identifikačných údajov o pripravovanej zásielke, nesúlad medzi sprievodnými dokladmi zvierat z chovu do zberného strediska a identifikačnými údajmi zvierat v certifikáte na celkovú zásielku, nevykladanie zvierat na zberných strediskách, nedodržanie času pobytu zvierat v zbernom stredisku, nedodržanie času požadovanej karantény a laboratórnych vyšetrení v závislosti od druhu zvierat, chýbajúce požadované doklady napr. schválenie prepravcu, schválenie dopravného prostriedku, chýbajúca ostatná dokumentácia.
- 2) nezhody v rámci kontrol v mieste určenia – chybné zadávanie údajov do certifikátu a TRACES systému napr. miesto určenia, príjemca, plán cesty, dodatočné garancie, atd., ďalšie nedostatky, ktoré sa vyskytli boli napr. neschválená prevádzkareň (neuvedená v úradnom zozname schválených prevádzkárňí), zásielky nepodrobené veterinárnej kontrole, nesprávne označovanie, nesplnenie hygienických požiadaviek, nedodržanie požadovanej teploty pri preprave v súlade s legislatívou
- 3) nezhody v rámci veterinárnych kontrol na HIS – neprepustenie zásielky, ktorej obsah podlieha kontrole na inej HIS

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

2.2. Analýzy nezhôd

§ Výskyt nezhôd

Najzávažnejšie nedostatky zistené pri vykonávaní kontroly dotýkajúce sa vnútrospoločenského obchodu a obchodu s tretími krajinami:

- neuvádzanie dodatočných garancií
- chýbajúci plán prepravy
- nesprávne uvedené miesto určenia
- nezadávanie certifikátov do systému TRACES
- nevrátenie plánov trasy do miesta pôvodu
- nesprávne vypísaný plán prepravy
- nesprávne uvádzanie zdravotných garancií podľa kategórie zvierat v certifikáte

Opatrenia vyplývajúce zo zistených nedostatkov počas tranzitu zvierat z pohľadu welfare zvierat pôvodom zo Španielska, Holandska, Maďarska do SR:

Španielsko - Nedostatky boli zistené u dvoch zásielok. Plán cesty nebol vypracovaný, odhadovaný čas cesty nebol v súlade so skutočným trvaním cesty. Počas kontroly v mieste určenia boli zistené uhynutia prepravovaných zvierat. Infekčné ochorenie bolo vylúčené. (viac informácií je uvedených v prílohe č. 5)

Holandsko a Nemecko - neboli vypracované plány prepravy v zmysle nariadenia Rady (ES) č. 1/2005 o ochrane zvierat počas prepravy a s ňou súvisiacich činností a o zmene a doplnení smerníc 64/432/EHS a 93/119/ES a nariadení (ES) č. 1255/97

Maďarsko - nedostatky boli zistené u zásielky ošípaných, prepravu zvierat zabezpečoval neschválený prepravca s neschváleným dopravným prostriedkom. Úradný veterinárny lekár v mieste určenia zabezpečil vykonanie sprísnených kontrol a prijal nevyhnutné opatrenia, aby sa zabezpečilo že zvieratá splnia všetky požiadavky podľa príslušnej legislatívy EU. V tejto súvislosti sme požiadali veterinárnu autoritu v Maďarsku, aby nám k vyššie citovanej problematike písomne zaujali svoje stanovisko. Doposiaľ sme žiadne stanovisko neobdržali. V súvislosti s výskytom KMO a BT v Slovenskej republike boli v roku 2008 realizované nasledujúce sprísnené ochranné opatrenia.

Dňa 16.4.2008 bol vydaný dodatok č. 1 k usmerneniu č. 3248/07-240 o opatreniach v súvislosti s dovozom hovädzieho dobytku, oviec a kôz do slovenskej republiky z iných členských štátov na základe nariadenia Komisie (ES) č. 1266/2007 v znení nariadenia Komisie (ES) č. 289/2008. (viac informácií je uvedených v prílohe č. 5)

Dňa 16.9.2008 bolo vydané usmernenie k mimoriadnemu núdzovému opatreniu č. 2049/2008 k premiestňovaniu vnímavých zvierat v rámci tej istej zakázanej zóny a mimo zakázanú zónu.

Dňa 14.4.2008 bolo vydané usmernenie k certifikácii zásielok ošípaných v súvislosti s výskytom klasického moru ošípaných v SR. Týmto usmernením bolo zakázané vykonávať certifikáciu zásielok ošípaných vyvázaných do iných členských štátov a tretích krajín a to z nasledujúcich okresov: Levice, Nitra, Nové Zámky a Rimavská Sobota. Posledné tri spomínané okresy boli preventívne zaradené do zoznamu vzhľadom ku skutočnosti, že sa v nich nachádzali kontaktné chovy, ktoré boli zistené v súvislosti s ohniskom KMO v okrese Levice. Usmernenie platilo až do vydania rozhodnutia, ktoré prijala EK.

Pri vykonávaní kontrol so zameraním sa na kontroly v mieste určenia boli v roku 2008 vydané veterinárne opatrenia z dôvodu vyskytujúcich sa nasledovných nedostatkov – zásielka z neschválenej prevádzkarne z Poľska, resp. prevádzkarne neuvedenej v úradnom zozname schválených prevádzkarní v Poľsku (príloha č. 5); zásielka suroviny živočíšneho pôvodu z USA bola pri vstupe do Európskeho spoločenstva skontrolovaná len colným úradom a nebola podrobená veterinárnej kontrole na hraničnej inšpekčnej stanici v Hamburgu (príloha č. 5); kontrolou v mieste určenia zásielky hovädzieho a bravčového mäsa boli zistené nedostatky v označení vnútorností, ktoré boli veterinárne neprehliadnuté s patologickými nálezmi, bravčové polovičky (80ks) a hovädzie štvrte (12ks) boli nevychladené na požadovanú teplotu (nameraná teplota bravčových polovičiek pri príjme 18,5 °C, nameraná teplota hovädzích štvrtí pri príjme 21,5 °C), čím bolo porušené Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady 853/2004/ES, ktorým sa ustanovujú osobitné hygienické predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu, na základe vyššie uvedených skutočností bolo nariadené vrátenie zásielky do miesta pôvodu.

Vykonávaním veterinárnych kontrol na HIS bola zistená jedna nezhoda. Nedostatok bol zistený na HIS Vyšné Nemecké. Jednalo sa o zásielku živých včiel z Ukrajiny. HIS Vyšné Nemecké je schválená na vykonávanie hraničných veterinárnych kontrol pre druhy zvierat koňovitých a kopytníkov. Nakoľko nie je schválená pre vykonávanie kontrol zvierat kategórie ostatné, zásielka nebola prepustená cez HIS.

§ Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

Nedodržiavanie procedúr certifikácie a tým vznikajúce nezhody môžu predstavovať riziko zavlečenia ochorení zvierat do členských štátov ako aj do tretích krajín a tým ohrozenie zdravia zvierat a zdravia ľudí. Pri nedodržiavaní certifikácie je ohrozená dôveryhodnosť SR voči ostatným krajinám ako aj možná strata štatútu krajiny bez výskytu určitých ochorení, čo by znamenalo zvýšené náklady pre chovateľov SR na laboratórne vyšetřovanie zvierat a celkový negatívny dopad na obchodovanie so živými zvieratami.

Nedodržiavanie procedúr importných kontrol a tým vznikajúce nezhody môžu predstavovať riziko zavlečenia nákaz zvierat a chorôb zvierat prenosných na ľudí z tretích krajín ako aj riziko dovezenia produktov, ktoré by mohli ohroziť zdravie zvierat a ľudí.

§ Hlavná príčina nezhody

Nie je možné určiť hlavnú príčinu nezhôd, nakoľko je to veľmi široké spektrum činností. Jednotlivé nedostatky môžu byť zapríčinené z odborného hľadiska neznalosťou legislatívy a procedúr ako aj ďalších nezistených príčin.

3. Audity

3.1. Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

3.1.1. Audity u prevádzkovateľov, výrobcov, spracovateľov, distribútorov

Audity podľa tohto bodu HIS nevykonávajú.

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

V roku 2008 ŠVPS SR vykonala 1-krát kontrolu na každej HIS. Audity vykonané neboli, pretože v danom roku boli HIS predmetom auditu Potravinového a veterinárneho úradu v Dubline vid' správa o všeobecnom audite GR(SANCO)/2008/7751 MR.

3.2. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

V oblasti HIS nie sú kontrolné orgány s delegovanými činnosťami, teda tento bod sa netýka HIS.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody s legislatívou

V marci 2008 sa konali rokovania zástupcov ŠVPS SR, CR SR a prevádzkovateľov medzinárodného letiska za účelom riešenia problematiky produktov na osobnú spotrebu a odpadu z cateringu na medzinárodnom letisku v Bratislave, v súvislosti s misiou Potravinového a veterinárneho úradu z Dublinu.

Na základe zistení špecifického auditu FVO v SR GR(SANCO)/2008-7751 – časť B – bolo ŠVPS odporúčané splniť požiadavky nariadenia (ES) č. 1774/2002 pri likvidácii kuchynského odpadu z medzinárodnej dopravy. ŠVPS prijala nasledovné opatrenia vo veci úradných kontrol pri likvidácii kuchynského odpadu z medzinárodnej dopravy:

- RVPS budú vykonávať úradné kontroly (inšpekcie na miestach, kde bolo cieľnými kontrolami zistené nakladanie s kuchynským odpadom z medzinárodnej dopravy) 1-krát za 3 mesiace
- ŠVPS – hraničné inšpekčné stanice budú vykonávať úradné kontroly (dozor) 1-krát za mesiac v mieste svojho pôsobenia

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

Pripravuje sa metodický pokyn na výkon úradných kontrol zameraných na likvidáciu odpadu z medzinárodnej dopravy. Presný postup bude stanovený metodickým pokynom na výkon úradných kontrol na úseku živočíšnych vedľajších produktov. Frekvencie budú upravené na základe zistených nedostatkov a analýze rizika pre ďalšie obdobie. Zariadenia, ktoré budú spracovávať kuchynský odpad z medzinárodnej dopravy (materiál kategórie 1) budú schválené v zmysle nariadenia č. 1774/2002 a zaradené na zoznam ŠVPS.

4.2.2. Školenia

V roku 2008 prebehli nasledovné školenia pracovníkov ŠVPS SR, KVPS v SR, RVPS v SR a HIS v SR s počtom účastníkov 136:

- vykonávanie hraničných veterinárnych kontrol v súlade s požiadavkami veterinárnej legislatívy EÚ (apríl, máj 2008)
- veterinárne podmienky EÚ platné pre dovoz živých zvierat, zárodočných produktov, produktov živočíšneho pôvodu a vybraných produktov rastlinného pôvodu z tretích krajín (september 2008)
- veterinárna certifikácia a systém TRACES (máj, jún, október, november 2008)

4.2.3. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk.

4.2.4. Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorit

Podrobnosti sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk.

4.2.5. Špeciálne kontroly

Na základe žiadosti EK a písomného podnetu stáleho zastúpenia SR pri EÚ vykonala ŠVPS SR kontrolu na RVPS Banská Bystrica, RVPS Žilina a sklad spracovaných živočíšnych vedľajších produktov v areáli VAS s.r.o., Mojšová Lúčka, 0011 76 Žilina, schvaľovacie číslo: ST – YA 03 SK, odberateľa Mediterrana Slovakia s.r.o., so sídlom B. Bystrica Horná ul. 21. Kontrola bola vykonaná vo veci neoprávneného – ilegálneho obchodovania fy. Mediterrana Slovakia s.r.o.. Predmetné písomné podanie bolo zamerané na podozrenie že fy. Mediterra Slovakia s.r.o nakúpila mäsokostnú múčku pochádzajúcu z ošípaných belgickej firmy PB Gelitta v spolupráci s ďalšími asanačnými podnikmi v Európe. Ako miesto určenia uvedenej komodity bola Slovenská republika. Uvedená komodita však na Slovensko nikdy nebola fyzicky dovezená.

Na základe prešetrenia prípadu ŠVPS SR konštatovala, že zo Slovenskej strany nedošlo k pochybeniu, podnety zo strany EÚ boli riadne a včas prešetrené, príslušné orgány konali vo veci ešte pred upozornením zo strany Belgickej Federálnej agentúry pre bezpečnosť potravín. Doklady a výpovedné svedectvá nasvedčujú tomu, že k pochybeniu došlo pri certifikovaní zásielok, pričom miesto určenia nemala byť Slovenská republika a príjemca nemalo byť uvedené sídlo firmy Mediterrana Slovakia s.r.o., Banská Bystrica Horná ul. 21. V certifikátoch pre obchod vo vnútri spoločenstva, vytvorené Belgickou stranou tiež neboli vyplnené políčka certifikátu I.16. Dopravný prostriedok, I.17. Prepravca, čo sú údaje povinné na zadanie do certifikátu a tiež neboli v políčku I.27. zadané členské štáty tranzitu. Preto nebolo možné zistiť ako mali byť zásielky dopravené do Slovenskej republiky. Nebola tiež vytvorená tretia časť certifikátu pre obchod vo vnútri spoločenstva – Kontrola, ktorá sa u produktov podliehajúcich Nariadeniu (ES) No. 1774/2002 vyhotovuje pri odosielaní zásielok.

ŠVPS SR doporučila zo strany komisie pre EÚ v Bruseli, zvolať pracovné stretnutie, na ktorom Slovenská strana písomne zdokladuje svoju bezúhonnosť a správnosť postupov v danom prípade. Celá záležitosť bola aj na podnet ŠVPS SR prejednávaná na pracovnej skupine pre vedľajšie živočíšne produkty v Bruseli a bola podaná informácia Colnému kriminálnemu úradu SR.

4.2.6. Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

V roku 2008 nastala zmena vedúceho odboru veterinárnej certifikácie a kontrol pri výmenách, dovozoch a vývozočoch.

4.2.7. Usmernenia alebo informácie pre prevádzkovateľov

Priebežne boli ŠVPS SR poskytované informácie veterinárnym inšpektorom i verejnosti o pokynoch k veterinárnej certifikácii, ako aj databázy úradných veterinárných lekárov majúcich oprávnenie potvrdzovať certifikáty, aktuálnych informácií týkajúcich sa dovozu z členských štátov, zoznamov schválených tretích krajín, schválených organizácií, zariadení a prevádzkarní a vzorov certifikátov, zoznamov schválených hraničných inšpekčných staníc v EÚ, slobodných colných zón, slobodných colných skladov, colných skladov. Podrobnosti

sú uvedené vo „Výročnej správe a verejnom odpočte za rok 2008“, zverejnenej na webovej stránke ŠVPS SR www.svpssr.sk.

4.2.8. Nová legislatíva

Na ŠVPS SR bol v roku 2008 v spolupráci s MP SR pripravený a do ďalšieho legislatívneho konania postúpený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 99/2008 Z.z. Návrh zákona reflektuje aj na ďalšie problémy, ktoré sa vyskytli pri implementácii zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti ako aj na ďalšie zmeny legislatívy Európskych spoločenstiev a Európskej únie v oblasti zdravia zvierat a pohody zvierat, dovozov z tretích krajín, vývozov do tretích krajín, tranzitov cez Európske spoločenstvo a obchodu v rámci Európskeho spoločenstva a v oblasti nakladania so živočíšnymi vedľajšími produktmi neurčenými na ľudskú spotrebu, kde dochádza k pojmovému a obsahovému zosúladieniu platnej právnej úpravy s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

4.2.9. Pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti pre úradné kontroly

V rámci činnosti HIS nie je delegovaná činnosť.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

V rámci aktualizácie Národného päťročného plánu kontrol, boli preformulované celkové národné strategické ciele. Pre oblasť hraničných veterinárnych kontrol, veterinárnej certifikácie a kontrol pri výmenách, dovozoch a vývozoch bol prijatý nasledovný cieľ:

- Ø zabezpečiť dôsledným vykonávaním veterinárnych kontrol, vrátane veterinárnych kontrol živých zvierat a produktov živočíšneho pôvodu pri obchodovaní s nimi a ich dovoze z tretích krajín vhodné podmienky pre zdravie zvierat, pohodu zvierat a bezpečnosť potravín živočíšneho pôvodu;

Strategický cieľ sa postupne plní, úradné kontroly sa vykonávali v súlade s ročným plánom. Dôsledná realizácia kontrol v oblasti hraničných veterinárnych kontrol, veterinárnej certifikácie a kontrol pri výmenách, dovozoch a vývozoch zabraňuje zavlečeniu nákaz zvierat a chorôb zvierat prenosných na ľudí z tretích krajín a dovozu produktov, ktoré by mohli ohroziť zdravie zvierat a ľudí do SR a ostatných členských štátov Európskej únie.

5.2. Efektívnosť úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu

Efektívnosť vykonaných úradných kontrol v oblasti hraničných veterinárnych kontrol, veterinárnej certifikácie a kontrol pri výmenách, dovozoch a vývozoch bola primeraná a vhodná na dosiahnutie cieľov príslušnej acquis a predpisov či už v oblasti zdravia a ochrany zvierat alebo výroby a manipulácii so živočíšnymi produktmi.

6. Zmeny a doplnenia národného plánu

V roku 2008 nebola vykonaná aktualizácia 5-ročného národného plánu kontrol Slovenskej republiky, nakoľko v SR prebiehal General Audit zo strany EK – FVO, ktorého úlohou bolo okrem iného posúdiť národný plán. V súvislosti so závermi General Audit a výsledkami kontrol vykonaných za predchádzajúce obdobie bude v roku 2009 pripravený nový plán úradnej kontroly.

Príloha č. 5

Opatrenia vyplývajúce zo zistených nedostatkov počas tranzitu zvierat z pohľadu welfare zvierat pôvodom zo Španielska.

Zásielka č. I

- o uvedený odhadovaný čas cesty nebol v súlade so skutočným trvaním cesty. Plán cesty nebol vypracovaný. Počas kontroly v mieste určenia boli zo 183 kusov uhynuté 2 kusy ošípaných.

Zásielka č. II

- o uvedený odhadovaný čas cesty nebol v súlade so skutočným trvaním cesty. Plán cesty nebol vypracovaný.
- o počas kontroly v mieste určenia bolo zo 183 kusov uhynutých 71 kusov ošípaných a 2 kusy počas vykladania do maštale. Celkový úhyn 73 kusov ošípaných.
- o počas prepravy zvierat boli vonkajšie dlhodobé priemerné teploty 30-35 °C
- o bola vykonaná veterinárna prehliadka uhynutých zvierat, odobraté vzorky od uhynutých kusov. Zo 71 uhynutých kusov u 41 kusov boli pozorované značné postmortálne zmeny, čo svedčí o tom, že k úhynu došlo pravdepodobne hneď po nakládke ešte v Španielsku a zdravotný stav zvierat počas prepravy nebol kontrolovaný.
- o za účelom vylúčenia infekčného ochorenia boli odobraté vzorky krvi, ktoré boli zaslané do akreditovaného ŠVÚ vo Zvolene. Infekčné ochorenie bolo vylúčené.
- o ŠVPS SR informovala o tomto závažnom nedostatku príslušnú veterinárnu autoritu v Holandsku, ktorá si vyžiadala od nás ďalšie informácie, vrátane dokumentácie, ktorú potrebovala predložiť pre súdne pojednávanie, ktoré sa konalo s prepravcom. O záveroch súdneho konania nás holandská veterinárna autorita neinformovala.

V súvislosti s výskytom KMO a BT v Slovenskej republike boli v roku 2008 realizované nasledujúce sprísnené ochranné opatrenia:

Pri vnútrospoločenskom obchode s členskými štátmi je potrebné pri kontrole zásielok živých prežúvavcov pochádzajúcich z reštrikčných zón overiť splnenie podmienok ustanovených v nariadení Komisie (ES) č. 1266/2007, pričom splnenie požiadaviek musí byť potvrdené v certifikáte. V prípade, že zásielka splňa všetky požiadavky z pohľadu zdravia zvierat, vrátane certifikácie, vyšetruje sa z prostriedkov VPO 10% zvierat z celkového počtu zvierat v zásielke, minimálne však 6 kusov zvierat. V prípade, že zásielka nespĺňa všetky vyššie uvedené požiadavky musia byť vyšetrené všetky zvieratá na náklady príjemcu. V prípade, že výsledky PCR vyšetrení sú pozitívne v rozpore s certifikáciou, postupuje sa v súlade s § 6, 8, 9 a 10 Nariadenia vlády SR č. 293/2003 Z.z. V prípade potvrdenia PCR negatívneho výsledku ale výsledok serologického vyšetrenia na prítomnosť protilátok je pozitívny, príslušná RVPS nariadi opatrenia na náklady príjemcu.

Pri vykonávaní kontrol so zameraním sa na kontroly v mieste určenia boli v roku 2008 vydané veterinárne opatrenia z dôvodu vyskytujúcich sa nasledovných nedostatkov:

V zmysle § 33 ods. 6 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti vykonala RVPS kontrolu v mieste určenia zásielky (22 050 kg) mechanicky separovaného hydinového mäsa z Poľska. Fyzickou kontrolou bolo zistené, že surovina je označená identifikačnou značkou PL 01293901 WE. Prevádzkareň s týmto schvaľovacím číslom sa v súčasnosti neuvádza v úradnom zozname. Týmto bolo porušené Nariadenie (ES) č. 853/2004 EP a ER, ktorým sa ustanovujú osobitné hygienické predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu. Uvedená príčina môže predstavovať ohrozenie zdravia ľudí, preto regionálna veterinárna a potravinová správa nariadila veterinárne opatrenia. Náklady na vrátenie zásielky znášal príjemca (článok 8 ods. 3 Smernice Rady 89/662/EHS o veterinárnych kontrolách v obchode vo vnútri Spoločenstva s cieľom dobudovania vnútorného trhu).

Kontrolou v mieste určenia zásielky suroviny živočíšneho pôvodu „Hilmar 8390 Whey Protein Hydrolysate“ (960 kg) z USA bolo zistené, že surovina živočíšneho pôvodu „Hilmar 8390 Whey Protein Hydrolysate“ dovezená z tretej krajiny, bola pri vstupe do Európskeho spoločenstva skontrolovaná len colným úradom a nebola podrobená veterinárnej kontrole na hraničnej inšpekčnej stanici v Hamburgu. Týmto bola porušená smernica Rady 97/78/ES, ktorou sa stanovujú zásady organizácie veterinárnych kontrol výrobkov, ktoré vstupujú do Spoločenstva z tretích krajín (Nariadenie vlády Slovenskej republiky 534/2004 Z.z.). Uvedená príčina môže predstavovať ohrozenie zdravia ľudí, preto Regionálna veterinárna a potravinová správa nariadila veterinárne opatrenie. Náklady na vrátenie zásielky znášala osoba zodpovedná za náklad (článok 17 ods. 5 smernice Rady 97/78/ES; §16 ods. 5 nariadenia vlády Slovenskej republiky 534/2004 Z.z.).

KRMIVÁ

1. Úradné kontroly

Úradné kontroly krmív a výživy zvierat v SR sú realizované orgánmi úradnej kontroly krmív, ktorými sú ÚKSÚP a ŠVPS SR. Kontroly boli vykonávané u krmivárskych podnikov - registrovaných a schválených výrobcov a dodávateľov krmív, v poľnohospodárskych podnikoch (použitie), u výrobcov pre vlastnú potrebu a v obchodnej sieti v zmysle čl. 3 nariadenia (ES) č.882/2004 EP a ER o úradných kontrolách a pri spracúvaní národného plánu kontroly sa brali do úvahy špecifické podmienky výroby a uvádzania krmív do obehu na území SR, množstvo a druh dovážaných krmív a všetky okolnosti, ktoré môžu ovplyvniť bezpečnosť krmív a potravín, podľa ktorých sa spresnil druh a intenzita vykonávaných kontrol. V priloženej prílohe č. 3 sú uvedené údaje o vykonaných kontrolách.

V roku 2008 bolo v oblasti krmív inšpekciami ÚKSÚP a ŠVPS SR vykonaných 6502 úradných kontrol vo forme inšpekcií, odberu úradných vzoriek, certifikácie pri obchodovaní, dozorum, riešení podnetov, RASFF a dodatočných – následných úradných kontrol. Úradné kontroly boli u pracovísk ŠVPS SR zamerané hlavne na oblasť hygieny krmív, hlavne ich zdravotnú nezávadnosť (neškodnosť) v procese výroby, pri skladovaní, pri uvádzaní na trh, obchodovaní v rámci ES a skrmovaní priamo na farmách a u pracovísk ÚKSÚP na dodržiavanie deklarovaných znakov výživy, výrobnú a technologickú disciplínu, dodržiavanie výrobných receptúr, skladovanie a označovanie.

2. Celková zhoda u prevádzkovateľov a výrobcov

Pracovníci inšpekcie ÚKSÚP vykonali 1724 kontrol, pričom uskutočnili 116 zásahov vo výrobe, z čoho bolo 29 pozastávok u zapracovávaných krmív, 35 nedostatkov na úseku označovania, v oblasti skladovania výrobkov boli zistené 2 nedostatky a v 1 prípade bol zistený nedostatok v porušení technológie. Ostatných nedostatkov bolo 49 a týkali sa hlavne výrobnej disciplíny kontrolovaných subjektov. Na úseku prevencie BSE sa vykonalo 301 kontrol a súčasne sa inšpekciou krmív odobralo 447 vzoriek (príloha č. 2 b). Pozitívne bola vyšetrená len jedna vzorka. Celkovo bolo odobratých 78 vzoriek úsuškov krmív z množstva 631 010 kg.

V súvislosti s podozrením výskytu melamínu v krmivách bolo uskutočnených 73 kontrol u výrobcov, sprostredkovateľov, dovozcov a v obchodných prevádzkach s predajom krmív pre spoločenské zvieratá, pričom bolo odobratých 55 vzoriek na posúdenie jeho prítomnosti. Všetky odobraté vzorky boli vyhodnotené negatívne.

V laboratóriách odboru bolo v priebehu roka 2008 vykonaných celkom 26 323 analýz. Analyzovaných bolo celkovo 1066 vzoriek finálnych krmných zmesí (kompletných a doplnkových), 1077 vzoriek ostatných doplnkových zmesí (koncentrátov a vitamíno-minerálnych zmesí), 332 vzoriek premixov aminokyselín a vitamíno-minerálnych premixov, ďalej 7 vzoriek doplnkových látok a 466 vzoriek surovín (v prevažnej miere extrahovaných šrotov a rybej múčky).

Mikroskopicky bolo vyšetrených 571 vzoriek, z toho na prítomnosť tkanív živočíšneho pôvodu 448 vzoriek. Cieľom mikroskopických vyšetrení bolo monitorovanie bezpečnosti krmivového reťazca z hľadiska možnej prítomnosti tkanív živočíšneho pôvodu s osobitným zameraním najmä na krmivá určené prežúvavcom. Značná pozornosť sa venovala aj analýzam preukazujúcim krížovú kontamináciu s osobitným zameraním predovšetkým na kokcidiostatiká. Celkovo bolo za týmto účelom vykonaných 104 analýz, čo je o 6 viac ako v roku 2007. Zistený bol jeden pozitívny nález, pri ktorom sa však nejednalo o krížovú kontamináciu, ale o zámenu kokcidiostatika.

Všetky vzorky odobraté pri kontrolách boli ešte pred analyzovaním tovaroznalecky posúdené. Výsledky analýz boli vyhodnotené v súlade s platnými predpismi a vypracované výsledné posudky. V hodnotenom období sa konštatoval celkove nepatrný nárast kvality oproti roku 2007, pričom výraznejšie zmeny sa zaznamenali pri kŕmnych surovinách (nárast) a kompletných kŕmnych zmesiach (pokles). Celkove možno konštatovať, že vývoj kvality kontrolovaných kŕmív má síce nepatrne ale trvale vzostupnú tendenciu. Napriek tomuto trendu však nie je možné sa uspokojiť so situáciou v kontrolovanej oblasti, a to najmä preto, že pri kontrole označenia sa zisťuje značne rozdielny prístup pri akceptovaní platných kŕmivárskych predpisov v rôznych štátoch EÚ. Toto konštatovanie sa opiera o zistenia v skupine dovážaných kŕmív, kde s výnimkou kŕmnych surovín sa zisťované nedostatky v prevažnej miere týkajú označovania, pričom u väčšiny domácich výrobcov sa podobné nedostatky vyskytujú len zriedkavo, ale pomerne časté sú pri dodávkach zo zahraničia. Na tomto neuspokojivom stave nepriamo participujú okrem výrobcov aj slovenskí dovozcovia, ktorí veľmi často nie sú dostatočne zorientovaní v platnej legislatíve a netrávajú na jej rešpektovaní zahraničným partnerom. Rozsah úradnej kontroly je však limitovaný a v žiadnom prípade nemôže suplovať nutnú kontrolu zo strany odberateľov, čo bolo okrem iného konštatované aj pri generálnom audite, ktorého predmetom bola úradná kontrola kŕmív, uskutočnenom v roku 2008 v čase od 16. 6. 2008 do 20. 6. 2008 vykonanom komisiou z EK-FVO.

V súlade s dohodou medzi ÚKSÚP a PPA bolo preskúšaných 85 teplovzdušne sušených kŕmív. Podmienkam uvedeným v metodickom pokyne na kontrolu teplovzdušne sušených kŕmív vyhovelí všetky úradne odobraté vzorky. Všetky úradne odobraté vzorky boli pred analýzou tovaroznalecky posúdené a tiež bola overená kompletnosť priloženej dokumentácie a po analýze boli vyhotovené posudky. Podobný postup sa uplatnil aj pri vzorkách z reklamácií. Prehľad o výsledkoch skúšania a hodnotenia akosti kompletných a doplnkových zmesí, ako aj premixov a vybraných surovín v laboratóriách odboru OKVZ uvádzame v nasledovnej tabuľke.

Sumárne výsledky úradnej kontroly kŕmív v roku 2008

Skupiny kontrolovaných kŕmív	Počet vzoriek	Vyhovujúce vzorky	Nevyhovujúce vzorky
K Kompletne kŕmne zmesi – KKZ	1.066	826	240
D Doplnkové kŕmne zmesi – DKZ	1.077	750	327
P Premixy	332	273	59
D Doplnkové látky	7	7	0
K Kŕmne suroviny	466	389	77
S SPOLU	2.948	2.245	703

Neuspokojivá kvalita pretrváva najmä v skupine doplnkových kŕmnych zmesí, kde približne tretina výrobkov nezodpovedá deklarovaným parametrom. Značnú časť zisťovaných nedostatkov tvoria však chybné deklarácie a chyby v označovaní, ktoré sa premietajú aj do celkového hodnotenia kvality, nakoľko výrobky sa posudzujú podľa skutočnej deklarácie uvedenej na etike. Nezanedbateľný podiel zistených nedostatkov pripadá na neakceptovanie limitov najvyššieho prípustného obsahu mikroprvkov, čo sa

odzrkadlilo aj v relatívne častom vyhodnotení týchto výrobkov ako nepoužiteľných v odporúčanom dávkovaní. V roku 2008 bol v rôznych krmivách tento limit prekročený celkom v 53 prípadoch, čo v porovnaní s rokom 2007, kedy bolo zistených 54 prípadov je nepatrné zlepšenie, avšak frekvencia porušení je naďalej pomerne vysoká. Najčastejšie dochádza k prekročeniu obsahu zinku a medi a to niekedy aj zámerne, v snahe využiť adstringenčné vlastnosti niektorých zlúčenín týchto kovov na zastavenie hnačiek.

Úradné kontroly ŠVPS boli zamerané na oblasť hygieny krmív, ich zdravotnú nezávadnosť – vo výrobe krmív a kŕmnych surovín živočíšneho pôvodu, výrobe krmív pre spoločenské zvieratá zo ŽVP, skladovanie, uvádzanie na trh, špecializované obchody na krmiva, obchodovanie v rámci ES a skrmovanie krmív hospodárskymi zvieratami priamo na farmách v celkovom počte 4728 úradných kontrol vo forme inšpekcií, odberu úradných vzoriek, certifikácie pri obchodovaní, dozorum, riešení podnetov, šetrením RASFF a dodatočných – následných úradných kontrol. Pri 52 kontrolách bolo zistenie nedodržiavanie predpisov a bolo vydaných 51 opatrení na ich odstránenie.

V zmysle Plánu veterinárnej prevencie a ochrany krmiva bolo odobratých 354 úradných vzoriek v oblasti živočíšnych vedľajších produktov na analýzy pre rok 2008. Nevyhovelo 8 odobratých úradných vzoriek (príloha č. 2 a).

U výrobcov medikovaných krmív bolo na úrovni RVPS vykonaných 129 kontrol, pričom sa zistili nedostatky v 10 prípadoch. Na úrovni ÚŠKVBL boli vykonané 4 kontroly s 2 zistenými nedostatkami. Najzávažnejším nedostatkom pri vykonávaní dozoru a kontroly bolo nesprávne označenie medikovaných krmív.

Na úseku prevencie BSE sa vykonalo 572 úradných kontrol zameraných na zisťovanie dodržiavania zákazu skrmovania živočíšnych bielkovín u hospodárskych zvierat určených na spotrebu ľuďmi najmä prežúvavcov a súčasne sa odobralo 403 úradných vzoriek, ktoré všetky vyhoveli požiadavkám predpisov.

Úradná kontrola dovozu krmív živočíšneho pôvodu z tretích krajín na HIS v roku 2008 nebola vykonaná. Dovážané krmivá boli kontrolované na iných HIS členských štátov Spoločenstva.

Audity u prevádzkovateľov krmivárskych podnikov

Na tomto úseku neboli vykonané v rámci kompetencií ÚKSÚP a ŠVPS SR žiadne audity, pracoviská boli zamerané na inšpekčné kontroly. Dôvodom toho je skutočnosť, že ÚKSÚP i ŠVPS SR vykonávajú dlhodobu dostatočný počet kontrol ročne a zameranie kontrol je na rizikové články výrobného a obchodného reťazca krmív. Podľa štatistiky EUROSTAT uskutočňuje ÚKSÚP naďalej najvyšší počet kontrol v oblasti výroby priemyselných krmív na daný počet výrobcov v rámci EÚ.

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

2.1.1. Použitý systém klasifikácie

- **Nezhody v používaní systému HACCP** - v rámci kontrol dodržiavania správnej výrobnéj praxe neboli zisťované nedostatky, pretože uvedená činnosť je overovaná ešte pred registráciou prevádzok, pri kontrole HACCP bolo v priebehu roka zistených 17 prípadov nedostatkov, ktoré však boli do následných kontrol odstránené
- **Nedostatky v zložení a označovaní výrobkov** - porušenie recepturálneho zloženia v priebehu roka nebolo zistené, avšak nedostatkov v označovaní bolo zistených 35 prípadov.
- **Nedostatky z hľadiska mikrobiologickej kontaminácie, obsahu doplnkových látok, zakázaných látok a kontaminantov** - odobralo sa 1458 úradných vzoriek na úseku hygieny krmív, z čoho bolo: 291 vzoriek na analýzy krmív a kŕmnych surovín živočíšneho pôvodu, z ktorých bolo 12 nevyhovujúcich, 1006 vzoriek obchodných krmív, z ktorých

nevyhovelo 16 (zdravotná neškodnosť 10 plesne, mikrobiológia, 5-mikroprvky-Zn,Cu), 161 vzoriek vody na napájanie zvierat, z ktorých nevyhovelo 21 (18 mikrobiológia, 2 ťažké kovy a 2 NO₂ a NO₃).

2.1.2. Početnosť a druh nedodržania požiadaviek

V roku 2008 OKVZ na ÚKSÚP, začal a následne aj vydal rozhodnutia celkom v troch správnych konaniach, kde sa v odôvodnených prípadoch uplatnili aj sankcie voči porušovateľom v zmysle § 12, zákona č. 271/2005 Z. z.. Uvedenými rozhodnutiami boli uložené tri pokuty v celkovej výške 240 000.- Sk, a to za dva správne delikty podľa § 12, ods. 1, písm. a, a za jeden správny delikt podľa § 12, ods. 2. V jednom prípade bol účastníkom konania odberateľ a v dvoch prípadoch sprostredkovatelia krmív. V jednom prípade sa účastník konania odvolal proti rozhodnutiu o uložení pokuty. Jeho odvolanie však odvolací orgán MP SR zamietol a rozhodnutie kontrolného ústavu v plnom rozsahu potvrdil.

Analýza nedodržania podmienok

Analýza prípadov nedodržovania sa vykonáva na základe kvalifikácie zistených porušení podľa ich rizikovosti z hľadiska ohrozenia zdravia a výživy zvierat ako aj živočíšnych produktov určených na ľudský konzum. Využívajú kontrolné zistenia a skúsenosti za obdobie predchádzajúcich rokov.

Výskyt prípadov nedodržania požiadaviek, charakter rizika

Pri analýze odobratých vzoriek krmív sa zistili prípady nedodržania sprostredkovateľom alebo výrobcom deklarovaných parametrov výživnej hodnoty. Ich príčiny sú často v chybných deklaráciách na etikete, ale aj v nehomogenite krmívnych zmesí, v nepresnom dávkovaní surovín a v prípade degradovateľných doplnkových látok často aj v neodôvodnene dlhej lehote použiteľnosti (aj viac ako 6 mesiacov). Uvedené nezhody však spravidla nepredstavujú závažnejšie riziko z hľadiska bezpečnosti krmív. Ich frekvencia je uvedená v prílohách č. 4 a, 4 b, 4 c.

Osobitná pozornosť bola venovaná nálezom zakázaných látok - konkrétne tkanív živočíšneho pôvodu v krmivách pre prežúvavce. Z 850 vzoriek sa zistil jeden pozitívny nález. Z 57 vzoriek krmív vyšetrených na GMO sa zistila nezhoda v troch prípadoch. Pri ťažkých kovoch (As, Pb, a Cd) sa nezistil žiadny pozitívny nález, rovnako ako aj pri vyšetreniach na prítomnosť carbadoxu a olachindoxu.

Pri kokcidiostatikách sa zistili nezhody v nasledovnej frekvencii:

- Narasin-nikarbazin – vyšetrených 9 vzoriek z toho 3 nezhody,
- Robenidín - vyšetrených 20 vzoriek z toho 4 nezhody,
- Narasin - vyšetrených 39 vzoriek z toho 0 nezhôd,
- Monenzinát sodný - vyšetrených 54 vzoriek z toho 2 nezhody,
- Salinomycinát sodný - vyšetrených 80 vzoriek z toho 2 nezhody.

Samostatnou a najviac sa vyskytovanou nezhodou bolo porušovanie limitov maximálne prípustného obsahu mikroprvkov. Išlo najmä o nálezy nadlimitného obsahu medi a zinku, ktoré sa zistilo až v 52 prípadoch, v niektorých vzorkách aj obidva mikroprvky prekročené súčasne. Na základe týchto zistení sa pri extrémne vysokých nálezoch začali správne konania voči zodpovedným účastníkom.

2.2.2. Príčiny zahájenia správneho konania

Príčiny zahájenia správneho konania v roku 2008

Ustanovenie legislatívy, ktoré bolo porušené	Konkrétna oblasť porušenia	počet prípadov
--	----------------------------	----------------

Príloha č. IV, Nariadenia (ES) č.1831/2003 v nadväznosti na podmienky používania DL, ktoré sú uvedené v nariadení (ES) č. 1334/2003	Nedodržanie maximálne prípustného limitu obsahu Cu, podľa požiadaviek v nariadení (ES) č. 1334/2003 (štvornásobné prekročenie)	1
Príloha č. IV, Nariadenia (ES) č.1831/2003 v nadväznosti na podmienky používania DL, ktoré sú uvedené v nariadení (ES) č. 1334/2003	Nedodržanie maximálne prípustného limitu obsahu Cu, podľa požiadaviek v nariadení (ES) č. 1334/2003 (šesťnásobné prekročenie)	1
Ustanovenie § 12, ods. 2, zákona č. 271/2005 Z. z.	Sťažovanie resp. marenie výkonu úradnej kontroly.	1

3. Audity

3.1. Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

V rámci ÚKSUP-u boli audity organizované a riadené:

- na celoústavnej úrovni, kontrolované bolo dodržiavanie metodických pokynov, smerníc a príkazných listov,
- na úrovni odboru a na regionálnych pobočkách ústavu, s cieľom zabezpečiť účinnosť a primeranosť úradných kontrol tak, ako to vyžaduje článok 4(6) Nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER. Tieto audity sa pravidelne dvakrát ročne vyhodnocovali.
- externé audity - EK-FVO.

Cieľom auditov na ÚKSUP bolo preverenie plánovaných činností v rámci národného plánu kontroly kvality, kontrola zabezpečenia úloh z RASFF, kontrola opatrení na dodržanie predpisov pri označovaní krmív a výrobných receptúr, preverenie stavu plnenia plánovaných úloh v oblasti krížovej kontaminácie, kontrola plnenia plánu kontroly GMO, preverenie školiacich aktivít. Výsledky auditov sú uvedené v ročnej správe (www.uksup.sk).

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

KVPS na úseku výkonu úradných kontrol hygieny krmív vykonávaných RVPS uskutočnilo v roku v zmysle programu auditov 7 interných auditov. U 3 auditov boli zistené 5 nezhôd kvalifikovaných ako menej závažné. Organizácie prijali nápravné opatrenia, ktoré boli aj audítorskými tímami KVPS odkontrolované ÚKSÚP - oddelenie inšpekcie krmív preveroval zhodu uplatňovaného systému manažérstva kvality s požiadavkami normy STN EN ISO/IEC 17020:2005 vykonávaním plánovaných a dokumentovaných interných auditov. V roku 2008 sa uskutočnila akreditácia inšpektorov krmív podľa EN STN/EEC 17 020:2005, v rámci roka bolo vykonaných 15 interných auditov na inšpekčnú činnosť spolu s 8 svedeckými posúdeniami práce inšpektorov v teréne. Bolo zistených 24 nezhôd, 2 malé nezhody a 8 formálnych nezhôd. K zisteným nedostatkom boli prijaté jednotlivými pracoviskami nápravné opatrenia.

3.1.3. Mimoriadne audity

V termíne od 16.6 do 20.6.2008 bol pracovníkmi EÚ vykonaný audit na dodržiavanie nariadení (ES) č.183/2005 a č.882/2004 EP a ER pre kontrolu krmív s pozitívnym záverom v doručenej čiastkovej správe vid' príloha č. 6D časť potraviny.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi potravinárskych a krmivárskych podnikov a ďalších príslušných výrobcov a prevádzkovateľov

Zoznam schválených a registrovaných výrobcov a sprostredkovateľov krmív (krmivárskych podnikov) je uverejnený na portáloch www.europa.eu.int a www.uksup.sk. V menej závažných prípadoch porušenia platných predpisov sa tieto riešili upozornením v posudkoch, alebo pozastavením krmiva do odstránenia nedostatku. Celkovo bolo v oblasti krmív vykonaných 1724 kontrol. Pracovníci inšpekcie uskutočnili 116 zásahov vo výrobe, z čoho bolo 29 zákazov uvádzania do obehu. Na základe nevyhovujúcich vzoriek, resp. aj ďalších kontrolných zistení sa v odôvodnených prípadoch uplatnili aj sankcie voči porušovateľom v zmysle § 12, zákona č. 271/2005 Z. z. o výrobe, uvádzaní na trh a používaní krmív, boli vydané štyri rozhodnutia a uložené tri pokuty v celkovej výške 240 000,- Sk. Pracovníci inšpekcie uložili kontrolovaným podnikom 116 opatrení na nápravu. Za zistené nedostatky v bezpečnosti a kvalite boli postihnuté, v niektorých prípadoch formou vrátenia zásielok, ako aj ododom finančných postihov za kvalitu v celkovej čiastke 3,1 mil.,- Sk.

Hlavná činnosť na úseku overovania technológií bola zameraná na posúdenie technologických liniek vo výrobe krmivných zmesí a ich spôsobilosť, kontroly preverili technologické linky a dokumentáciu u 67 výrobcov krmív pre vlastnú potrebu. Povolenie na výrobu KZ pre vlastnú potrebu podľa nových kritérií splnilo 422 výrobcov. Testovanie technologického zariadenia bolo spojené s odberom vzoriek na stanovenie miešateľnosti u 1 firmy.

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

V rámci ŠVPS SR bol zavedený program interných auditov na obdobie rokov 2007 až 2011, boli vydané metodické pokyny pre zjednotenie systému výkonu úradných kontrol. Vykonávajú sa pravidelné porady na všetkých stupňoch organizácií. Inšpektori sú pravidelne školení na odborných školeniach, ktoré v zmysle Národného plánu školení pre daný rok zabezpečuje školiace pracovisko IVVL Košice. ÚKSÚP v rámci spracovania príručky kvality k akreditácii inšpekčného orgánu prepracoval metodické pokyny ku kontrolám s jednotným výkladom spracovania protokolov a pokyny na aktuálnu činnosť sú vydávané na pravidelných stretnutiach inšpektorov v rámci jednotlivých regiónov. Inšpekcia pracovala v akreditačnom režime podľa EN STN 17 020:2005.

4.2.2. Školenia

V rámci školiacich aktivít boli uskutočnené školenia vlastných zamestnancov ÚKSÚP k systémom kontroly a auditu podľa článku 4 a 6 nariadenia (ES) 882/2004 EP a ER, k implementácii nariadenia (ES) 882/2004 EP a ER o úradných kontrolách, k rozhodnutiu Komisie č. 2006/677/ES, ktorým sa ustanovujú usmernenia stanovujúce požiadavky na vykonávanie auditov podľa nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER o úradných kontrolách a tematické školenie k auditom, akreditácii a k NPKK. Pre odborných pracovníkov kontrolovaných subjektov sa uskutočnili školenia v spolupráci s regionálnymi poľnohospodárskymi komorami a tiež s Agroinštitútom v Nitre (legislatíva krmív - nové štandardy EU pri výrobe krmív). Pracovníkom Únie hydínárov Slovenska bol daný výklad k problematike bezpečnosti v oblasti výživy zvierat. Pre krajské útvary SPPK boli vykonané rad odborných seminárov z oblasti nových národnej a európskej legislatívy v oblasti krmív a výživy zvierat. Pre útvary kvality výrobcov krmív bolo vykonané školenie s problematikou

novej legislatívy v krmivách. Súčasťou školení bolo aj odovzdávanie nosičov CD so sériou informačných súborov a hypertextových odkazov na novelizované a aktualizované informácie z oblasti právnych noriem krmív a výživy zvierat, metodických pokynov a odporúčaní pre správnu výrobnú prax, obeh a používanie krmív vo výžive potravinových zvierat. Veterinárni inšpektori ŠVPS SR vykonávajúci úradné kontroly na úseku hygieny krmív boli v roku 2008 školení v rámci Národného programu vzdelávania na Inštitúte vzdelávania veterinárnych lekárov v Košiciach. Témou vzdelávania boli výkon inšpekcí v rozsahu stanovenom plánom úradných kontrol, odber úradných vzoriek pri overovaní dodržiavania krmovínového práva a nové poznatky a oblasť aktuálnej legislatívy. Zúčastnilo sa 51 veterinárnych inšpektorov RVPS, KVPS a ŠVPS SR.

4.2.3. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

V roku 2008 neboli zo štátneho rozpočtu poskytnuté žiadne dodatočné prostriedky.

4.2.4. Špeciálne kontroly

Dodatočne bol nariadený odber 55 úradných vzoriek na vyšetrenie prítomnosti melamínu v krmivách pre spoločenské zvieratá a v mliečnych náhradkách.

4.2.5. Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

Vo vrcholovom manažmente oboch orgánov úradnej kontroly krmív v roku 2008 nenastali zmeny, avšak bol znížený stav pracovníkov cca o 10 percent.

4.2.6. Nová legislatíva

V roku 2008 boli priebežne do slovenských právnych predpisov transponované právne akty spoločenstva, pričom v tejto oblasti boli prijaté:

- Nariadenie vlády SR, konkrétne č. 190/2008 Z. z. o krmných zmesiach s účinnosťou od 24.júna 2008, ktorá preberá smernicu 2008 /4/ES, pokiaľ ide o krmivá určené na zníženie rizika popôrodného ul'ahnutia,
- Nariadenie vlády SR č.464/ 2008 Z.z o krmných zmesiach s účinnosťou od 1.februára 2009, ktorá preberá smernicu Komisie 2008/82/ES,pokiaľ ide o krmivá zamýšľané na podporu funkcie obličiek pri chronickej nedostatočnosti.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

Vývoj kvality krmív má mierne vzostupnú tendenciu, k čomu prispela aj úradná kontrola. Pri kontrole označenia sa zisťuje značne rozdielny prístup pri akceptovaní platných predpisov v rôznych štátoch únie. V skupine dovážaných krmív, s výnimkou krmných surovín sa nedostatky týkali označovania, pričom u väčšiny domácich výrobcov sa podobné nedostatky nevyskytujú. Na neuspokojivom stave participujú okrem výrobcov aj slovenskí dovozcovia, ktorí veľmi často nie sú dostatočne zorientovaní v platnej legislatíve a netrvajú na jej rešpektovaní zahraničným partnerom.

5.2. Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu

Veľmi účinným nástrojom, ktorý výrazne prispel k zlepšeniu úrovne rešpektovania platných predpisov nielen výrobcami, ale tiež sprostredkovateľmi krmív sú uplatnené represívne opatrenia v zmysle § 12, zákona č. 271/2005 Z.z., ktoré sa javia ako dostatočne odrádzajúce potenciálnych porušovateľov.

Pri biochemických analýzach sa okrem kvalitatívnych parametrov deklarovaných výrobcami kontrolovala tiež prítomnosť niektorých nepovolených doplnkových látok a zakázaných látok. Kýmne antibiotiká sú v SR zakázané od roku 2000. Pozitívne nálezy týchto látok v priebehu roku 2008 neboli zistené, zaznamenal sa iba jeden prípad nálezu produktov živočíšneho pôvodu pochádzajúcich z rýb v doplnkovej zmesi HD 05. Prípad bol osobitne prešetrený a výrobcovi krmiva bolo uložené osobitné opatrenie v zmysle § 11, Zákona č.271/2005 Z.z.

K ďalším významným pozitívnym charakteristikám účinnosti kontroly a implementácie ustanovení nariadení z oblasti bezpečnosti a kvality výživy zvierat sú výsledky kontroly bezpečnostných ukazovateľov akými sú dioxíny, mykotoxíny, rezíduá pesticídov a iné hygienické ukazovatele nezávadnosti. Na základe výsledkov laboratórnej kontroly úradne odobraných vzoriek krmív neboli zistené hodnoty, ktoré by prekročili najvyššie prípustné množstvá alebo limity v dioxínoch, v mykotoxínoch - aflatoxíne B1, DON, ochratoxíne A, fumonizínoch, toxínoch T-2 a HT-2, chlórovaných uhlíkovodíkoch, organofosfátoch, v rádioaktivite, PCB, NH₃, číslo kyslosti tuku, nečistoty v tuku, sterilizačný proces, hormóny - beta agonisty, tyreostatiká, zakázané doplnkové látky avilamycín, tylozín, tetracyklín, olachindox a karbadox, nitráty a nitrity vo vode, bakteriologické hodnoty v spracovanej živočíšnej bielkovine, v rybom oleji a v živočíšnych tukoch.

6. Aktualizácia národného kontrolného plánu

V roku 2008 nebola vykonaná aktualizácia Päťročného národného plánu kontrol Slovenskej republiky, nakoľko v SR prebiehal Všeobecný audit zo strany EK-FVO, ktorého úlohou bolo okrem iného posúdiť národný plán. V súvislosti so závermi Všeobecného auditu a výsledkov kontrol vykonaných za predchádzajúce obdobie bude do konca roka 2009 pripravený nový plán úradnej kontroly.

Vyhodnotenie VPO krmivá a ŽVP za rok 2008

ŠVPS SR	cieľ vyšetrenia	plánovaný počet vzoriek	počet odobratých vzoriek	počet nevyhovujúcich vzoriek	počet uložených opatrení
KRMIVA	1 voda - bakteriológia	80	83	18	16
	2 voda - NO ₃ a NO ₂	40	39	2	2
	3 voda - ťažké kovy (Cd, Pb, Hg, As)	40	39	1	2
	4 ČKT + peroxidové číslo	40	40		
	5 NH ₃ (amoniak)	50	51		
	6 Mytotoxín aflatoxín B ₁	80	78		
	7 Mytotoxín ochratoxín A	25	27		
	8 Mytotoxín DON (deoxynivalenol)	25	25		
	9 Mytotoxín fumonizíny B ₁ , B ₂	25	24		
	10 Mytotoxín zearalenon	25	25		
	11 Mytotoxín T-2 a HT-2 toxín	25	25		
	12 dioxíny	40	40		
	13 PCB		1		
	14 chlórované uhlíkovodíky	25	20		
	15 organofosfáty	25	25		
	16 rádioaktivita	7	7		
	17 ťažké kovy (Cd, Pb, Hg, As) krmiva	120	118		
	18 mikroprvok Zn	50	50	3	
	19 mikroprvok Cu	50	50	2	
	20 zdravotná neškodnosť krmív ⁴	210	188	10	10
	21 kokcidostatiká ³	100	99	1	
	22 medikované krmivo - koncentrácia účinnej látky		6		
	23 zakázané látky- hormóny tyreostatiká	15	16		
	24 zakázané látky -hormóny β agonisti	15	15		
	25 zakázané látky- tylozín	10	10		
	26 zakázané látky - tetracyklíny	20	22		
	27 zakázané látky - avilamycín	25	24		
	28 zakázané látky - sulfonamidy	20	20		
	29 toxické látky	0	0		
	30 Živočišne proteíny-krížová kontami.	400	403		
	Spolu KRMIVA	1587	1570	37	30

	SPOLU	1996	1966	49	37
--	--------------	-------------	-------------	-----------	-----------

¹ salmonely a enterobaktérie respektíve enterokoky alebo E. coli

² anaeróbne sporujúce mikroby a termostatová skúška

⁴ salmonely, plesne a kvasinky

Vyhodnotenie krížovej kontaminácie za rok 2008

ŠVPS SR	plánovaný počet vzoriek	400		počet odobratých vzoriek	počet nevyhovujúcich vzoriek
		výroba KKZ	rybia múčka		
			KKZ	12	
			DKZ	14	
			sója		
			šrot		
			premix	1	
		výroba KKZ pre vlastnú potrebu	rybia múčka	2	
			KKZ	54	
			DKZ	88	
			sója	1	
			šrot	2	
		chovy HZ	KKZ	87	
			DKZ	109	
			sója	1	
			šrot	27	
		predajne KKZ	KKZ	3	
			DKZ	1	
			sója	1	
			šrot		
		SPOLU		403	0

Vyhodnotenie kontrol na prítomnosť zapracovaných bielkovín živočíšneho pôvodu v kŕmnych zmesiach / ÚKSÚP /

Plán (pl) a skutočnosť (sk) dokumentovaných kontrol BSE za rok 2008

Úsek kontroly	Počet kontrol vykonaných na prítomnosť zapracovaných bielkovín živočíšneho pôvodu						Počet porušení zákazu na základe dokumentačnej kontroly
	BA		ZV		KE		
	pl.	sk.	pl.	sk.	pl.	sk.	
Dovážané kŕmne suroviny	10	10	10	10	10	10	-
Sklady kŕmnych surovín sprostredkovateľ	10	11	10	8	10	4	-
Výroba kŕmnych zmesí komerčná	15	19	15	15	15	20	-
Výroba kŕmnych zmesí pre vlastnú potrebu	20	23	20	19	20	37	-
Mobilné miešarne	5	10	5	6	5	12	-
Dopravného prostriedku (overenie prečistenia)	5	10	5	6	5	12	-
Farmy, ktoré chovajú neprežúvavce	10	13	10	12	10	4	-
Farmy, ktoré chovajú prežúvavce	15	22	15	15	15	7	-
Spolu	90	115	90	90	90	96	-

V roku 2008 bolo plánovaných 270 kontrol na prítomnosť spracovaných bielkovín živočíšneho pôvodu, v skutočnosti sa vykonalo 301 kontrol, pričom v jednom prípade bol zo 447 odobratých vzoriek zistený pozitívny nález na prítomnosť rybej múčky.

Príloha č.3

Plánovaná frekvencia kontrol ÚKSÚP a ŠVPS u výrobcov a sprostredkovateľov krmív

Výrobcovia a sprostredkovatelia schválení/registrovaní	Ročná výroba v t	Počet kontrol za rok 2008	
		ÚKSÚP	ŠVPS SR
Krmne zmesi pre hospodárske zvieratá	60 000 – 100 000	10	
- kontrola je založená na oznámení inšpektorom ÚKSÚP	30 000 - 60 000	10	
	10 000 - 30 000	8	
	3 000 - 10 000	5	
	menej ako 3 000	2	
Krmivá pre spoločenské zvieratá	viac ako 50 000	3	10
	5 000 - 50 000	2	10
	menej ako 5 000	1	15
Výrobcovia a sprostredkovatelia doplňkových látok		6	-
	- schválení - registrovaní	6	-
Výrobcovia a sprostredkovatelia premixov		8	2
	- schválení - registrovaní	3	2
Poľnohospodárske podniky, ktoré používajú doplnkové krmne zmesi		1x za 2 roky	1x za 2 roky
Špecializované predajne krmív		1x za 2 roky	1x za 2 roky

Plánovaný počet kontrol pracovníkov ÚKSÚP a ŠVPS u chovateľov hospodárskych zvierat a výrobcov krmných zmesí pre vlastnú potrebu v roku 2008

Farmy zamerané na chov	Plán -skutočnosť	
	ÚKSÚP	ŠVPS SR
- monogastrické zvieratá	20 /25	60 /278
- polygastrické zvieratá	20 /25	60 /185
- zmiešané chovy	40 /45	120/120

Tabuľka č. 4a - Analýzy živín a ukazovateľov kvality v krmivách

Slovenská republika r. 2008		Počet analýz																																														
		KŔMNE SUROVINY																KŔmne zmesi																														
		Druh analýzy																Kompletné krmivá																														
																		Doplnkové látky								Premixy								Spolu všetky krmivá														
Zrna obilnín, produkty a vedľajšie produkty z nich		Semená olejnin, olejnaté ovocie, produkty a vedľajšie produkty z nich		Hľuzy, korene, produkty a vedľajšie produkty z nich		Ostatné semená a ovocie, produkty a vedľajšie produkty z nich		Usušky a objemové krmivá		Produkty a vedľajšie produkty z mlieka		Produkty zo suchozemských zvierat (teplokrvných zvierat)		Ryby a iné morské živočíchy, produkty a vedľajšie produkty z nich		Minerálne suroviny		Ostatné kŕmne suroviny nepatriace do skupiny 1 až 11		Spolu		prežúvavce		ošípané		koňovité		kráľky		hydina		ryby		spoločenské zvieratá		Doplnkové krmivo		Kŕmne zmesi spolu		Spolu všetky krmivá								
Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce	Spolu	nevýhovujúce									
vlhkosť	53	2	71	3			4	1	2	0	22	2			6	0	1	0	4	0	163	8	1	0			138	5	2	0			2	0			3	0	2	0	42	0	189	5	353	1		
dusíkaté látky	44	22	238	12			9	0	2	1	35	7	3	0	26	4	1	0	7	0	364	46					368	18	254	5	1	0	30	2	218	10	4	2	4	1	195	26	1074	64	1438	11		
metionín																					0	0	2	0	75	0							1	0					7	2	8	2	85					
lyzín			1	0																	1	0			36	1	5	0	11	1											80	6	96	7	133			
treonín																					0	0			5	0														1	0	1	0	6				
tuky a oleje	1	1	111	6							14	2	3	0	18	2			1	0	148	11					134	1	5	1					13	1	3	2	3	1	69	19	227	25	375	3		
sacharóza					3	0	1	0													4	0					1	1												15	5	16	6	20				
laktóza											25	5									25	5					45	3	1	0											21	10	67	13	92	1		
škrob	40	5																			40	5																				0	0	40				
vláknina	20	2	51	4			3	0			1	0									75	6					31	1	13	1	1	0	4	0	16	0					28	4	93	6	168	1		
popol	14	0	28	3			2	1			16	2	2	1	9	0			5	0	76	7					29	5					1	0			1	1			57	23	88	29	164	3		
popol nerozp.v kys. HCl																		3	0	3	0																					0	0	3				
sodík			1	1							1	0			13	1					15	2			1	0	99	10	86	4			15	3	107	5			1	0	436	27	744	49	760	5		
horčík											1	0			6	1					7	1					6	0												183	16	189	16	196	1			
vápnik			7	0							10	0			34	0					51	0			11	1	218	20	187	2			16	0	167	12			4	1	622	27	1214	62	1276	6		
fosfor			2	1							10	0			13	0					25	1					182	21	138	4			11	0	56	1	1	0	4	0	531	31	923	57	948	5		
meď											2	0									2	0			261	3	96	5	241	20			4	0	126	5					507	41	974	71	1237	7		
selén																					0	0			6	0	1	0	41	2					3	0					31	0	76	2	82			
mangán											1	0									1	0			232	5	64	1	139	5			1	0	119	10					281	36	604	52	837	5		
zinok											2	0									2	0			3	0	241	9	83	4	250	27			4	1	98	9					402	37	837	78	1083	8
močovina																					0	0			1	0			2	0												4	2	6	2	7		

Tabuľka č.4 b - Analýzy doplnkových látok a bielkovinových kŕmnych surovín

Slovenská republika r. 2008		Počet analýz																																																						
		KŔMNE SUROVINY								Doplnkové látky		Premixy		Kŕmne zmesi														Spolu všetky kŕmivá																												
		Úsušky a objemové kŕmivá		Ostatné rastliny, produkty a vedľajšie produkty z nich		Produkty a vedľajšie produkty z mlieka		Spolu						Kompletné kŕmivá										Doplnkové kŕmivo		Kŕmne zmesi spolu																														
														prežúvavce		ošípané		koňovité		kráľiky		hydina								ryby		spoločenské zvieratá																								
Druh analýzy		Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce																															
antibiotiká	salinomycínat sodný					0	0																			3	0							3	0	3	0																			
kokcidostatiká a iné liečivé látky	lasalocid A sodný					0	0			1	0																							2	0	3	0																			
	monenzinát sodný	1	0	1	0			2	0			23	1																				18	1	11	0	29	1	54	2																
	narazín	1	0	1	0			2	0			16	0			1	0																10	0	10	0	21	0	39	0																
	narazín/nikarbazín					0	0					2	0																				6	3	1	0	7	3	9	3																
	robenidín hydrochlorid					0	0					9	1																				10	3			1	0	11	3	20	4														
	salinomycínat sodný	1	0	1	0			2	0			29	1																				1	0	27	1			18	0	46	1	77	2												
vitamíny+provitamíny+látky s obdobnými účinkami	Vitamin A					0	0			149	8	194	40	44	6	1	0	14	3	75	10	1	1	1	0	414	68	744	128	893	136																									
	Vitamin E					0	0	1	0	135	16	131	14	29	3	1	0	5	0	60	2			1	0	376	88	603	107	739	123																									
	iné vitamíny (1) cholín					0	0			61	19														5	1	5	1	66	20																										
mikroprvky	meď					2	0	2	0			261	3	96	5	241	20															4	0	126	5			507	41	974	71	1237	74													
	jód					0	0																														8	0	8	0	8	0														
	mangán					1	0	1	0			232	5	64	1	139	5															1	0	119	10			281	36	604	52	837	57													
	selén					0	0					6	0	1	0	41	2																		3	0			31	0	76	2	82	2												
	zinok					2	0	2	0	3	0	241	9	83	4	250	27																4	1	98	9			402	37	837	78	1083	87												
mikroorganizmy	Spolu					0	0																																						38	0	1	0			35	4	74	4	74	4

Tabuľka č.4 c - Analýzy krmív na obsah nežiaducich látok a produktov

Rok 2008		Slovenská republika		Počet analýz																																			
				Krmne suroviny												Doplnkové látky		Premixy		Krmne zmesi								Spolu všetky krmivá											
Druh analýzy		Zrna obilnín, produkty a vedľajšie produkty z nich		Semená olejnin, olejnaté ovocie, produkty a vedľajšie produkty z nich		Ostatné semená a ovocie, produkty a vedľajšie produkty z nich		Ostatné rastliny, produkty a vedľajšie produkty z nich		Produkty a vedľajšie produkty z mlieka		Ryby a iné morské živočíchy, produkty a vedľajšie produkty z nich		Minerálne suroviny		Ostatné krmne suroviny nepatriace do skupiny 1 až 11		Spolu		Doplnkové látky		Premixy		prežúvavce		ošípané		králiky		hydina		spoločenské zvieratá		Doplnkové krmivo		Krmne zmesi spolu		Spolu všetky krmivá	
		Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce	Spolu	nevyhovujúce		
Nežiaduce látky a produkty	Ťažké kovy	Arzén										2	0	4	0			6	0	1	0														0	0	7		
		Kadmium	2	0									2	0	6	0			10	0														4	0	4	0	14	
		Olovo	2	0									2	0	6	0			10	0					1	0							4	0	5	0	15		
Nepovolené látky a produkty	Iné nežiaduce látky a produkty	ostatné nežiaduce látky (1) (2) - glukozinoláty			8	0												8	0																0	0	8		
		Spracované živočíšne bielkoviny (SŽB)	7	0	86	0	1	0	4	0	42	0	4	0	7	0	2	0	153	0	1	0	7	0	197	1	39	0	1	0	11	0	1	0	37	0	286	1	447
		Iné nepovolené látky a produkty	7	0	86	0	1	0	4	0	42	0	4	0	7	0	2	0	153	0	1	0	7	0	197	0	39	0	1	0	11	0	1	0	37	0	286	0	447
		iné nepovolené (1) - melamín					1	0									1	0											9	0	1	0	10	0	11				

GENETICKY MODIFIKOVANÉ POTRAVINY A KRMIVÁ A PESTOVANIE GENETICKY MODIFIKOVANÝCH RASTLÍN

1. Úradné kontroly

Kultivácia:

Orgánom úradnej kontroly osív v SR je ÚKSÚP, ktorý vykonáva inšpekciu a kontrolu pestovateľov pestovateľských plôch geneticky modifikovaných rastlín, určuje postupy a metódy kontroly a monitoringu pre bezpečné nakladanie s geneticky modifikovanými rastlinami v zmiešaných pestovateľských systémoch. Odoberá vzorky v rozsahu potrebnom na vykonanie kontroly. V národnom pláne úradných kontrol SR, ako i v ročných plánoch na daný kalendárny rok sú stanovené počty kontrol (frekvencia a intenzita kontrol) a počty odobratých vzoriek z minimálnych izolačných vzdialeností od pestovateľských plôch s geneticky modifikovanou kukuricou. V roku 2008 bola frekvencia a intenzita úradných kontrol splnená a čiastočne prekročená.

- V pláne kontrol na rok 2008 bolo 25 vzoriek na stanovenie **GMO v rámci pestovania geneticky modifikovaných rastlín** v poľnohospodárskej výrobe. V roku 2008 bolo inšpektormi odobraných 40 vzoriek kukuríc z plôch, ktoré sa nachádzajú v minimálnych izolačných vzdialenostiach.

Potraviny a krmivá:

Nariadenie (ES) č. 1830/2003 EP a ER, ktoré sa týka vysledovateľnosti a označovania GMO a vysledovateľnosti potravín a krmív vyrobených z GMO, a ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2001/18/ES, zavádza systém na prenos a zachovanie informácií medzi prevádzkovateľmi v každej fáze umiestnenia výrobkov na trhu, ktoré obsahujú alebo pozostávajú z GMO alebo potravín a krmív vyrobených z GMO, ale nevyžaduje od operátorov odber vzoriek a testovanie výrobkov, či sú prítomné GMO alebo materiál vyrobený z GMO v každej fáze umiestnenia na trhu.

Podľa článku 9 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1830/2003 EP a ER sa však od členských štátov vyžaduje zabezpečiť vykonávanie inšpekcií a iných kontrolných opatrení vrátane kontroly a testovania vzoriek (kvalitatívne a kvantitatívne) podľa potreby, aby sa zabezpečil súlad s uvedeným nariadením.

Úradné kontroly v roku 2008 boli zamerané na výrobky, ktoré **získali oprávnenie na umiestnenie na trh**, ale bez toho, aby bol dotknutý článok 4 ods. 5 smernice EP a ER 2001/18/ES s ohľadom na GMO, ktoré **nie sú v Spoločenstve povolené - neautorizované**.

Odber vzoriek surovín a potravín rastlinného pôvodu sa vykonával na základe overených vedeckých a štatistických protokolov zahrnutých v rámci platnej legislatívy ES a metodických usmernení ŠVPS SR Bratislava. **Kontrola označovania** potravinárskych výrobkov sa vykonávala na základe požiadaviek vykonávacieho predpisu k zákonu o potravinách t.j. Potravinového kódexu SR (PK SR), Druhá hlava, druhá časť PK SR – Označovanie potravín sa v § 3 ods. 6 písmeno b) odvoláva na Nariadenie (ES) č. 1829/2003 EP a ER o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách a Nariadenie (ES) č. 1830/2003 EP a ER týkajúce sa vysledovateľnosti a označovania GMO a vysledovateľnosti potravín a krmív vyrobených z GMO a ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2001/18/ES. Úradné kontroly potravín v roku 2008 boli hlavne zamerané na odber vzoriek sóje, kukurice, ryže a výrobkov z nich. Kontroly boli vykonávané hlavne u dovozcov z tretích krajín, výrobcov potravín rastlinného pôvodu, prípadne pri uvádzaní do obehu a manipulácii s vyššie uvedenými surovinami a potravinami rastlinného pôvodu (VOS, obchodná sieť). Avšak uprednostnené boli odbory vzoriek v rámci úradných kontrol u výrobcov a dovozcov z tretích krajín. Jednalo sa hlavne o kontroly náhodného výskytu GMO u surovín a vo výrobkoch, ktoré nemali v označení uvedené „vyrobené z geneticky modifikovaných surovín“. Pozornosť sa tiež venovala minimálnej

frekvencii GMO pre odber vzoriek rastlinného pôvodu dovážaných z tretích krajín, ktorá bola stanovená na základe analýzy rizika a výsledkov odberov vzoriek u prevádzkovateľov v predchádzajúcom období. Vzorky boli analyzované v skúšobných laboratóriách ŠVPÚ Dolný Kubín (národné referenčné laboratórium) a ŠVPÚ Bratislava, pričom bola najskôr použitá screeningová metóda a v prípade pozitívneho zistenia sa pokračovalo v potvrdzujúcej analýze prítomnosti GMO na stanovenie prítomnej geneticky modifikovanej zložky. V prípade negatívneho zistenia sa v analýze nepokračovalo, v prípade pozitívneho dôkazu sa vo vzorke stanovila aj kvantita.

2. Celková zhoda u prevádzkovateľov a dodávateľov

Kultivácia:

V rámci kontrolnej činnosti pestovania geneticky modifikovaných rastlín, preverenia dodržiavania koexistencie bolo uskutočnených inšpektormi odboru osív a sadív v rámci monitoringu pre bezpečné nakladanie s geneticky modifikovanými rastlinami v zmiešaných pestovateľských systémoch celkom **188 kontrol** na pestovateľských plochách založených v roku 2008 a 28 kontrol na plochách, kde bola v roku 2007 pestovaná geneticky modifikovaná kukurica. V rámci týchto kontrol vykonali inšpektori odboru osív a sadív aj kontrolu dokumentácie u pestovateľa, kontrolu uskladnenej produkcie a naloženia s ňou. V pláne na rok 2008 bolo odobrať 25 vzoriek kukuríc, z plôch, ktoré sa nachádzajú v minimálnych izolačných vzdialenostiach od pestovateľských plôch. Celkovo bolo odobratých 40 vzoriek je v príloha č.1

Potraviny

V roku 2008 bolo plánované v rámci úradných kontrol odobrať celkovo 231 vzoriek. Avšak vzhľadom na cieľové kontroly ryže (Bt63) a monitoring zemiaku EH92-527-1 bolo celkovo odobratých viac vzoriek oproti plánu na rok 2008. Z hľadiska celkovej zhody u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov zahrňujúcich dovozcov z tretích krajín, výrobcov potravín rastlinného pôvodu, uvádzanie do obehu a manipuláciu sa odobrali inšpektori jednotlivých RVPS celkovo 327 vzoriek. Z celkového počtu odobratých vzoriek bolo 16 pozitívnych. Výsledky analýz podľa jednotlivých komodít a pozitívnych prípadov je uvedený v prílohe č. 2.

Krmivá

Pri kontrole zisťovania prítomnosti GMO v krmivách bolo odobratých 65 vzoriek. Okrem toho boli v rámci plnenia úloh na úseku skúšania a hodnotenia krmív odoberané a analyzované ďalšie vzorky za účelom overenia genetickej modifikácie pre krmné účely používaných rastlinných materiálov, vzorky pre testovanie technológií resp. biologické testovanie ako aj kontrolné vzorky a pod. Z celkovo odobratých a analyzovaných 57 vzoriek (z toho 41 deklarováných ako GMO pozitívnych a 16 ako GMO negatívnych) bola zistená v troch prípadoch nezhoda. Na etiketách surovín (sójového extrahovaného šrotu) sa nezhoda nezistila. V troch vzorkách zmesí (pre hovädzí dobytok, hydinu a náhradky mlieka) sa zistil nesúlad s označením na etiketách (neboli uvedené žiadne údaje o geneticky modifikovaných organizmoch), pričom boli zistené pozitívne nálezy prekračujúce prípustný limit. Partie boli vyhodnotené ako nevyhovujúce deklarácii, s upozornením na vykonanie nápravných opatrení, zameraných na vyznačovanie genetickej modifikácie na etiketách. Opatrenia v tejto súvislosti uložené sa ukázali ako primerane účinné, pretože frekvencia výskytu týchto nedostatkov sa nezvyšuje.

Audity u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny a krmivá:

Vid' kapitola potraviny a krmivá

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

Kultivácia:

Kontrola kvality osiva a semien, z hľadiska prítomnosti GMO laboratórnym rozborom vzoriek odobraných z osiva, semien dopestovaných na pozemkoch susediacich, s pozemkami na ktorých sa pestovali geneticky modifikované rastliny v zmysle tohto zákona. Celkovo bolo odobratých 40 vzoriek, bolo uskutočnených 40 analýz. Žiadna zo vzoriek nebola kontaminovaná nad obsah 0,9 % povoleného GMO. Celkovo bolo kontaminovaných 19 vzoriek v rozsahu od 0,02 – 0,83 % GMO. Nepreukázalo sa úmera, že čím väčšia vzdialenosť od porastu geneticky modifikovanej kukurice, tým menšia kontaminácia, napr. vzorka odobratá zo vzdialenosti 250 m - kontaminácia 0,79% povoleného GMO.

V jednom prípade bolo inšpektormi odboru osív a sadív zistené porušenie zákona č. 184/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a beží správne konanie o uložení pokuty

2.1.1. Použitý systém klasifikácie

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny a krmivá:

- autorizované výrobky s nízkym obsahom geneticky modifikovaného materiálu – do 0,9 %, kde nie je povinné označiť prítomnosť za predpokladu, že prítomnosť takéhoto materiálu je náhodná alebo technicky nevyhnutná.
- autorizované výrobky s obsahom geneticky modifikovaného materiálu – 0,9 % a viac, kde je povinné označiť prítomnosť
- neautorizované výrobky.

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny:

Výsledky analýz podľa jednotlivých komodít a pozitívnych prípadov je uvedený v tabuľke č.2. Z celkového počtu 16 pozitívnych vzoriek bol zistený obsah geneticky modifikovaného materiálu v 15 prípadoch do 0,9%, jednalo sa o náhodnú, resp. technicky nevyhnutnú prítomnosť, kde nebola povinnosť označiť túto prítomnosť v zmysle platnej legislatívy. Jedinou zistenou nezhodou v rámci vzoriek odobratých v roku 2008 na prítomnosť geneticky modifikovaného materiálu bola 1 vzorka dlhozrnnej ryže, kde bola zistená prítomnosť neautorizovanej LLRICE601.

Krmivá:

V prípade krmív výsledky analýz podľa jednotlivých komodít sú nasledovné - **Plán a skutočnosť odberu vzoriek obsahujúcich GMO v roku 2008**

ÚKSÚP Bratislava	Plán	Skutočnosť
Kukurica	4 vzorky	5 vzoriek
Sójový extr. Šrot	4 vzorky	7 vzoriek
Repkový extr. Šrot	3 vzorky	4 vzorky
Kŕmne zmesi pre hydinu	5 vzoriek	9 vzoriek
Kŕmne zmesi pre ošípané	5 vzoriek	9 vzoriek
<u>Kŕmne zmesi pre teľatá</u>	<u>5 vzoriek</u>	<u>7 vzoriek</u>
Spolu	26 vzoriek	41 vzoriek

ÚKSÚP Zvolen	Plán	Skutočnosť
Kukurica	1 vzorka	1 vzorka
Sójový extr. šrot	1 vzorka	1 vzorka
Repkový extr. Šrot	1 vzorka	1 vzorka
Kŕmne zmesi pre hydinu	3 vzorky	3 vzorky
Kŕmne zmesi pre ošípané	3 vzorky	3 vzorky
<u>Kŕmne zmesi pre teľatá a HD</u>	<u>3 vzorky</u>	<u>3 vzorky</u>
Spolu	12 vzoriek	12 vzoriek

ÚKSÚP Košice	Plán	Skutočnosť
Kukurica	1 vzorka	1 vzorka
Sójový extr. šrot	1 vzorka	1 vzorka
Repkový extr. šrot	1 vzorka	1 vzorka
Kŕmne zmesi pre hydinu	3 vzorky	3 vzorky
Kŕmne zmesi pre ošípané	3 vzorky	3 vzorky
<u>Kŕmne zmesi pre teľatá a HD</u>	<u>3 vzorky</u>	<u>3 vzorky</u>
Spolu	12 vzoriek	12 vzoriek

Plánovaný bol odber 50 vzoriek, odobratých bolo v priebehu roka 65. Kontrolou neboli zistené nedostatky.

2.2. Analýza nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

Kultivácia:

ÚKSUP, ako orgán štátnej správy v oblasti pestovania geneticky modifikovaných rastlín v rámci kontroly vykonal, prostredníctvom svojho povereného zástupcu v subjekte pestovateľa kontrolu, v rámci ktorej bolo zistené porušenie §5 zákona č. 184/2006 Z .z., pestovateľ nedodrжал minimálnu izolačnú vzdialenosť pestovateľskej plochy geneticky modifikovanej kukurice od užívateľa susedného porastu. Pestovateľ bude sankcionovaný v zmysle zákona.

Potraviny:

Vzhľadom na miesto odberu pozitívnej vzorky neautorizovanej LLRICE601, najvyššia frekvencia nezhôd sa vyskytovala v sektore maloobchod.

Krmivá:

Z 57 vzoriek krmív vyšetrených a deklarováných na GMO bolo 16 vzoriek pozitívnych a 16 negatívnych

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny:

Nedostatky boli zistené v nasledovných komoditách:

- o **ryža a výrobky z nej** – z 97 odobratých vzoriek bola v 1 prípade zistená prítomnosť neautorizovanej LLRICE601.

Krmivá:

Z 57 vzoriek krmív vyšetrených a deklarováných na GMO bolo 16 vzoriek pozitívnych a 16 negatívnych.

2.2.3. Hlavná príčina nezhody

Kultivácia:

Pestovanie geneticky modifikovaných rastlín: pestovateľ nedodrжал minimálnu izolačnú vzdialenosť pestovateľskej plochy od užívateľa susedného pozemku v zmysle zákona, pestovateľ bol sankcionovaný. Produkcia zo susedného pozemku bola zlikvidovaná.

Potraviny:

Hlavnou príčinou nezhody bol nedostatočný vnútorný kontrolný systém v baliarni prevádzkovateľa, resp. distribútora. Nemožno konštatovať, že zlyhal kontrolný systém na maloobchodnej úrovni, vzhľadom na skutočnosť že sa jednalo o malospotrebiteľské balenie.

Krmivá:

Hlavnou príčinou nezhody u krmív bolo neoznačenie na etiketách. V troch vzorkách zmesí (pre hovädzí dobytok, hydinu a náhradky mlieka) sa zistil nesúlad s označením na etiketách (neboli uvedené žiadne údaje o geneticky modifikovaných organizmoch), pričom boli zistené pozitívne nálezy prekračujúce prípustný limit.

3. Audity

V roku 2008 vykonávali orgány úradnej kontroly potravín audity u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov ako i u orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni. V rámci auditov na regionálnej úrovni sa pozornosť z pohľadu geneticky modifikovaných organizmov venovala plánu odberu vzoriek, výkonu úradných kontrol v tejto oblasti ako aj dodržiavaniu metodických usmernení a pokynov ŠVPS SR (viď kapitolu - potraviny).

3.1. Audity vykonávané podľa čl. 4 (6) nariadenia (ES) 882/2004 EP a ER.

Kultivácia:

Inšpekcia odboru osív a sadív, ktorá odoberá vzorky z minimálnych izolačných vzdialeností a väčších vzdialeností od pestovateľských plôch geneticky modifikovanej kukurice je akreditovaná na odber vzoriek SNAS a medzinárodnou semenárskou asociáciou ISTA v zmysle STN EN ISO/ IEC 17 025:2005. Podľa plánu interných auditov bol uskutočnený audit na odber vzoriek, neboli zaznamenané žiadne nezhody podľa kapitoly 5.7. STN EN ISO/ IEC 17 025:2005.

Druhý bol mimoriadny vertikálny audit na mieste odberu vzoriek, s negatívnym výsledkom.

Potraviny a krmivá:

Podrobne viď kapitolu – potraviny a krmivá.

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny a krmivá:

Viď kapitolu potraviny a krmivá

3.2. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

Kultivácia:

Odbor osív a sadív nevykonáva uvedené činnosti a ani nedelegoval tieto úlohy na iné subjekty.

Potraviny a krmivá

V roku 2008 nebol vykonaný audit v žiadnej organizácii, z toho dôvodu, že v oblasti GMO nie sú delegované žiadne úlohy v súvislosti s úradnou kontrolou potravín a krmív.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi potravinárskych a krmivárskych podnikov a ďalších príslušných výrobcov a prevádzkovateľov

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny:

Výsledky z úradnej kontroly surovín a potravín rastlinného pôvodu v rámci geneticky modifikovaných organizmov odhalili, že i naďalej je potrebné venovať sa odberu vzoriek v tejto oblasti. V roku 2008 bol zorganizovaný odborný seminár „Využívanie geneticky modifikovaných organizmov v poľnohospodárstve a potravinárstve“, kde boli prezentované právne aspekty ohľadne GMO, ich bezpečné využívanie, monitoring, kontrola GMO v potravinách, postupy v rámci úradných kontrol potravín, ako aj skúsenosti s pestovaním GM kukurice MON 810.

Krmivá:

Zoznam schválených a registrovaných výrobcov a sprostredkovateľov krmív (krmivárskych podnikov) je uverejnený na portáloch www.europa.eu.int a www.uksup.sk. V menej závažných prípadoch porušení platných predpisov sa tieto riešili upozornením v posudkoch, alebo pozastavením krmiva do odstránenia nedostatku.

4.2 Postupy prijaté na zabezpečenie efektívnosti fungovania služieb úradnej kontroly

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny:

Pre zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly bolo orgánmi úradnej kontroly v roku 2008 boli ŠVPS SR vydané nasledovné usmernenia:

- usmernenie k odberu vzoriek na stanovenie GMO pre rok 2008
- usmernenie k núdzovým opatreniam – nepovolený geneticky modifikovaný organizmus „Bt 63“ vo výrobkoch z ryže. Ďalej vid' kapitola potraviny.

Krmivá:

ÚKSÚP v rámci spracovania príručky kvality k akreditácii inšpekčného orgánu prepracoval metodické pokyny ku kontrolám s jednotným výkladom spracovania protokolov a pokyny na aktuálnu činnosť sú vydávané na pravidelných stretnutiach inšpektorov v rámci jednotlivých regiónov. Inšpekcia pracovala v akreditačnom režime podľa EN STN 17 020.

4.2.2. Školenia

Kultivácia:

- V rámci plánovaných školiacich aktivít bolo uskutočnené trojdňové celoštátne školenie inšpekcie odboru osív a sadív zamerané aj na odber vzoriek.
- V rámci výkonu zákona č. 184/2006 Z. z. o pestovaní geneticky modifikovaných rastlín v znení zákona č. 78/2008 Z. z. boli uskutočnené tri regionálne školenia inšpekcie odboru osív a sadív. Bolo zorganizované i školenie pre nových pestovateľov geneticky modifikovaných rastlín.

Potraviny:

Zástupcovia ŠVPS SR a ŠVPÚ Dolný Kubín sa zúčastnili na 1. globálnej konferencii ohľadne GMO v Como (Taliansko). Ďalej vid' kapitola potraviny.

Krmivá:

Vid' kapitola krmivá

4.2.3 Poskytovanie dodatočných prostriedkov

Kultivácia:

V roku 2008 neboli zo štátneho rozpočtu poskytnuté žiadne dodatočné prostriedky.

Potraviny a krmivá:

V roku 2008 neboli zo štátneho rozpočtu poskytnuté žiadne dodatočné prostriedky.

4.2.4 Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorit.

Kultivácia:

Vo vrcholovom manažmente oboch orgánov úradnej kontroly osív v roku 2008 nenastali zmeny, avšak bol znížený stav pracovníkov cca o 10 percent.

Potraviny a krmivá:

Z pridelených finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu sa časť, ktorá je rezervou, približne 2 % presúva podľa aktuálnych priorit a potrieb úradnej kontroly.

4.2.5. Špeciálne kontroly

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny a krmivá:

V rámci sóje a výrobkov z nej sa vykonávala v roku 2008 detekcia sóje Roundup Ready® - MON40-3-2 a A2704-12, pri kukurici a výrobkov z nej (Bt11, Bt176, MON-810, MON863, Bt10, T25, GA21, NK603, TC1507, CBH351, MIR 604 a 59122), pri ryži (LLRice601, Bt63 a LLRice62) a v prípade zemiakov EH92-527-1. V prípade zemiakov sa v roku 2008 vykonal monitoring - detekcia na zatiaľ neautorizovaný druh GM zemiaku EH92-527-1. V rámci monitoringu sa v odoberali konzumné zemiaky skoré aj neskoré a taktiež výrobky z nich. Všetkých 14 odobratých vzoriek bolo negatívnych.

4.2.6 Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

Vid' kapitola potraviny a krmivá

4.2.7 Usmernenia alebo informácie pre potravinárskych prevádzkovateľov

Kultivácia:

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných rastlín

Potraviny a krmivá:

Zástupcovia oboch komôr združujúcich potravinárskych výrobcov sú zo strany MP SR priebežne informovaní o všetkých aktivitách týkajúcich sa bezpečnosti potravín, či už z hľadiska prípravy a zavádzania komunitárnej i národnej legislatívy, strategických dokumentov a koncepčných materiálov. ŠVPS SR realizovala usmernenia a informovanosť potravinárskych prevádzkovateľov prostredníctvom pracovných porád so zástupcami príslušných výrobných zväzov, aktívnou účasťou na školeniach a seminároch, ako i priebežnými osobnými, telefonickými a mailovými konzultáciami.

Ďalej vid' kapitola potraviny a krmivá.

4.2.8. Nová legislatíva

Kultivácia:

V roku 2008 boli vykonané legislatívne zmeny:

- novelizovaný zákon č. 184/2006 Z. z. o pestovaní geneticky modifikovaných rastlín v poľnohospodárskej výrobe v znení zákona č. 78/2008 Z. z. (detailizovaný zákon v súvislosti s praktickými skúsenosťami z výkonu zákona).

Potraviny a krmivá:

Vid' kapitola potraviny a krmivá.

4.2.9 Pozastavené alebo odňaté povolenia na pozastavenie činnosti

Kultivácia:

V zmysle §7 zákona č. 184/2006 v znení neskorších predpisov nebolo nariadené žiadne opatrenie na zamedzenie úniku geneticky modifikovaných rastlín.

Potraviny:

V oblasti bezpečnosti potravín nie sú žiadne delegované činnosti.. V oblasti politiky kvality je delegovaná činnosť na Bell/Novamann, ktorá nebola pozastavená.

Krmivá

Nesúvisí s činnosťou pestovanie geneticky modifikovaných krmív

5. Prehľad celkového plnenia

5.1 Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

Kultivácia:

Strategickým cieľom v oblasti pestovania geneticky modifikovaných rastlín je zabezpečenie zamedzenia kontaminácie životného prostredia geneticky modifikovanými rastlinami. Cieľom kontrolnej činnosti a kontrol vykonaných v rámci monitoringu pestovania geneticky modifikovaných rastlín je zabezpečenie koexistencie pri vzájomnom pestovaní geneticky modifikovaných rastlín, konvenčných plodín a ekologických plodín. Tieto stanovené ciele sa podarilo plniť.

Potraviny:

- úradné kontroly potravín vykonávali v súlade s ročným plánom
- bol splnený plán odberu vzoriek
- vykonali sa ciele kontroly na Bt 63
- vykonaný bol monitoring v prípade zemiakov EH92-527-1
- vykonávalo hodnotenie rizika na základných vedeckých stanoviskách s využitím Národných odborných vedeckých skupín, ktoré sú zložené z expertov z vedeckej a výskumnej sféry ako i z profesionálnych združení
- v úradných laboratóriách sa rozšírilo spektrum analýz
- zaviedlo spoplatnenie následných kontrol a kontrol potravín rastlinného pôvodu dovezených z tretích krajín

Krmivá:

Vývoj kvality krmív má mierne vzostupnú tendenciu, k čomu prispela aj úradná kontrola. Pri kontrole označenia sa zisťuje značne rozdielny prístup pri akceptovaní platných predpisov v rôznych štátoch únie. V skupine dovážaných krmív, s výnimkou krmivých surovín sa nedostatky týkali označovania, pričom u väčšiny domácich výrobcov sa podobné nedostatky nevyskytujú. Na neuspokojivom stave participujú okrem výrobcov aj slovenskí dovozcovia, ktorí veľmi často nie sú dostatočne zorientovaní v platnej legislatíve a netrvajú na jej rešpektovaní zahraničným partnerom.

5.2. Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu

Kultivácia:

Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného plánu kontrolného plánu bola primeraná a vhodná na dosiahnutie cieľov príslušnej acquis a predpisov v oblasti pestovania geneticky modifikovaných rastlín. Kontrolná činnosť v oblasti GMO viedla k zamedzeniu únikov geneticky modifikovaných rastlín mimo evidovaných plôch pestovania geneticky modifikovaných rastlín. Všetky informácie o pestovaní geneticky modifikovaných rastlín sú zverejnené na web – stránke MP SR www.land.gov.sk. Zároveň sú spotrebiteľia informovaní na odborných seminároch a formou publikačnej činnosti v médiách.

Potraviny a krmivá:

Efektivitu úradných kontrol v oblasti geneticky modifikovaných potravín potvrdzujú výsledky odobratých a analyzovaných vzoriek v roku 2008. Z celkového počtu 327 analyzovaných vzoriek bolo 16 vzoriek pozitívnych, avšak v 15 prípadoch bol zistený obsah do 0,9%, kde nie je povinnosť uvedenú skutočnosť uvádzať na spotrebiteľskom obale potraviny a iba v 1 prípade sa jednalo o pozitívne zistenie neautorizovanej LLRICE601.

6. Aktualizácia národného kontrolného plánu

Kultivácia:

Národný plán úradnej kontroly bol aktualizovaný v apríli 2008, kedy vstúpila do platnosti novela zákona č. 184/2006 Z. z. o pestovaní geneticky modifikovaných rastlín v poľnohospodárskej výrobe - č. 78/2008 z. z.

Potraviny a krmivá:

Vid' kapitola potraviny a krmivá

Príloha č. 1 – Kultivácia - Odber vzoriek na stanovenie GMO podľa zákona č. 184/2006 Z. z. o pestovaní geneticky modifikovaných rastlín v poľnohospodárskej výrobe v znení zákona č. 78/2008 Z. z.

Odbor osív a sadív	2007	2008	2009	2010	2011	2012
kukurica	38	40				

Príloha č. 2 - Prehľad o počte výsledkov analyzovaných potravín

Komodita, analyzovaná skupina	Počet analyzovaných vzoriek	Pozitívne vzorky
Sója a výrobky zo sóje	96	14 / Roundup Ready®
Kukurica a výrobky z kukurice	116	1 / MON810, Bt11
Ryža a výrobky z nej	97	1 / LLRICE601
Zemiaky	14	-
Ostatné výrobky	4	-
	Spolu 327 vzoriek	Spolu 16 vzoriek

ZDRAVIE RASTLÍN

1. Úradné kontroly

Úradné kontroly v oblasti zdravia rastlín sú v SR v súlade s § 25 Zákona č. 193/2005 Z.z. o rastlinolekárskej starostlivosti v znení neskorších predpisov realizované orgánom úradnej kontroly, ktorým je ÚKSÚP - Odbor ochrany rastlín, pričom chemické kontroly kvality prípravkov na ochranu rastlín vykonáva výlučne ÚKSÚP - Odbor životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva. Úradná kontrola prípravkov na ochranu rastlín priamo súvisí s ochranou spotrebiteľa (prítomnosť rezíduí pesticídov v poľnohospodárskych plodinách a potravinách) a bezpečnosťou potravín a krmív.

2. Celková zhoda u prevádzkovateľov a výrobcov

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

2.1.1. Použitý systém klasifikácie

Odbor ochrany rastlín vykonáva kontrolu výskytu škodlivých organizmov v rastlinách alebo rastlinných produktoch a pri kontrole prípravkov na ochranu rastlín sa zameriava hlavne na označovanie a skladovanie prípravkov, evidenciu ich spotreby a spôsobu aplikácie, registrované použitie, dodržiavanie bezpečnostných opatrení. V roku 2008 bolo vykonaných 23 648 kontrol, ktorých prehľad a zameranie je uvedené v tabuľke č. 1.

V chemických laboratóriách **Odboru životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva** sa vykonávajú úradné kontroly prípravkov na ochranu rastlín v nasledovnom rozsahu:

- identifikácie účinných látok v kontrolovaných prípravkoch na ochranu rastlín
- stanovenie obsahu účinných látok v kontrolovaných prípravkoch na ochranu rastlín
- stanovenie fyzikálno-chemických parametrov kontrolovaných prípravkov na ochranu rastlín.

Chemickou kontrolou zistené ukazovatele boli vyhodnocované voči registrovaným údajom resp. FAO špecifikáciám a kritériám uvedeným v Nariadení vlády SR č. 316/2007 Z.z.

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

Na základe vykonaných kontrol Odbor ochrany rastlín zaznamenal viacero nezhôd, ktoré možno rozdeliť nasledovne:

- a) nedostatky v evidencii spotreby a spôsobu aplikácie prípravkov na ochranu rastlín
- b) neregistrované použitie prípravkov na ochranu rastlín
- c) nerešpektovanie bezpečnostných opatrení pri používaní prípravkov na ochranu
- d) skladovanie prestárlych prípravkov na ochranu rastlín
- e) nevyhovujúce sklady pre prípravky na ochranu rastlín
- f) nesprávne etikety prípravkov na ochranu rastlín
- g) výskyt škodlivých organizmov v rastlinách alebo rastlinných produktoch (škodlivé organizmy podľa prílohy č. 1 a 2 Nariadenia vlády SR č. 199/2005 o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty v znení neskorších predpisov)

Pri chemickej kontrole boli zistené z uvedenej klasifikácie len porušenia obsahu účinných látok v kontrolovaných prípravkoch na ochranu rastlín. Zistené nezhody sa týkali prípravkov na ochranu rastlín inej ako slovenskej proveniencie. Prípravky na ochranu rastlín s nevyhovujúcim obsahom účinnej látky boli z kategórie prípravkov na ochranu rastlín z obchodnej siete a z kategórie prípravkov, ktorých doba expirácie bola skončená.

2.2. Analýzy nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

Odbor ochrany rastlín zaznamenal v roku 2008 nasledovné **nezhody v oblasti prípravkov na ochranu rastlín:**

- 4 prípady nezhôd v evidencii spotreby a spôsobu aplikácie prípravkov na ochranu rastlín
- 5 prípadov neregistrovaného použitia prípravkov na ochranu rastlín
- 1 prípad nerešpektovania bezpečnostných opatrení pri používaní prípravkov na ochranu rastlín
- v mnohých prípadoch viac rokov po sebe skladovanie prestárlych prípravkov na ochranu rastlín - staré environmentálne záťaž
- 2 prípady nevyhovujúcich skladov pre prípravky na ochranu rastlín
- 10 prípadov nesprávnych etikiet prípravkov na ochranu rastlín

V oblasti výskytu škodlivých organizmov v rastlinách alebo rastlinných produktoch (škodlivé organizmy podľa prílohy č. 1 a 2 Nariadenia vlády SR č. 199/2005 o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty v znení neskorších predpisov) celkovo bolo zistených 27 prípadov výskytu nasledovných škodlivých organizmov:

- 3 prípady - hnedá hniloba zemiaka (*Ralstonia solanacearum*)
- 5 prípadov- baktériová krúžkovitosť zemiaka (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*)
- 8 prípadov spály jadrovín (*Erwinia amylovora*)
- 4 prípady šarky slivky (Plum pox virus)
- 2 prípady európskej žltacky kôstkovín (European stone fruit phytoplasma)
- 1 prípad proliferácie jablone (Apple proliferation mycoplasma)
- 1 prípad viroidu vretenovitosti zemiakov na okrasných rastlinách (Potato spindle tuber viroid)
- 1 prípad moniliózy (*Monilinia fructicola*),
- 2 prípady sypavky na borovici (*Mycosphaerella pini*).

Pri chemickej kontrole bolo zistených 5 nezhôd v členení:

- 0 nezhôd v prítomných účinných látkach
- 5 porušení obsahov účinných látkach
- 0 nezhôd fyzikálno-chemických parametrov

Zistené nezhody sa týkali prípravkov na ochranu rastlín inej ako slovenskej proveniencie. Prípravky na ochranu rastlín s nevyhovujúcim obsahom účinnej látky boli z kategórie prípravkov na ochranu rastlín v počte 3 z obchodnej siete a v počte 2 z kategórie prípravkov, ktorých doba expirácie bola skončená.

Chemické kontroly prípravkov na ochranu rastlín (ďalej len POR) za rok 2008

	Počet celkovo	Vyhovujúcich		Nevyhovujúcich	
		Počet	%	Počet	%
Kontrolovaných vzoriek POR	100	95	95	5	5
Kontrolovaných druhov POR	48	43	89,6	5	10,4
Chemických kontrol účinných látok (identif + kvantif)	114	109	95,6	5	4,4
Fyzikálno-chemické kontroly	152	152	100	0	0

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

- a) nedostatky v evidencii spotreby a spôsobu aplikácie prípravkov na ochranu rastlín - riziko pre potravinový reťazec, operátora a životné prostredie je minimálne,
- b) neregistrované použitie prípravkov na ochranu rastlín - riziko pre potravinový reťazec je z hľadiska prekročenia stanovených limitov pre obsah rezíduí,
- c) nerešpektovanie bezpečnostných opatrení pri používaní prípravkov na ochranu rastlín riziko pre operátora a životné prostredie ako aj riziko pre potravinový reťazec z hľadiska kontaminácie (vody, necieľové plodiny, med),
- d) skladovanie prestárlych prípravkov na ochranu rastlín - riziko pre potravinový reťazec a životné prostredie je nízke, pretože tieto prípravky sa iba skladujú, ale nepoužívajú na ošetrovanie plodín. Je to pretrvávajúci problém z minulosti, pretože v skutočnosti sa jedná o staré environmentálne záťaž, ktoré je problematické riešiť či už z hľadiska finančného, ale aj vlastníckeho, a problém sa rieši nariadením zneškodnenia týchto zásob,
- e) nevyhovujúce sklady pre prípravky na ochranu rastlín - riziko pre potravinový reťazec je nízke, riziko pre bezpečnosť pracovníkov a životné prostredie
- f) nesprávne etikety prípravkov na ochranu rastlín – riziko pre používateľa a životné prostredie
- g) výskyt škodlivých organizmov v rastlinách alebo rastlinných produktoch (škodlivé organizmy podľa prílohy č. 1 a 2 Nariadenia vlády SR č. 199/2005 o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty v znení neskorších predpisov) - pre každý výskyt bola nariadená eliminácia rizika - konkrétne rastlinolekárske opatrenie na likvidáciu škodlivého organizmu a zamedzenie jeho šírenia.

Z hľadiska chemického zloženia, prípravok na ochranu rastlín, ktorého kvalitatívne ukazovatele nevyhovujú registrovaným, môže mať za následok výskyt nežiaducich rezíduí pesticídov v poľnohospodárskych produktoch, ohrozenie zdravia spotrebiteľov a bezpečnosti potravín a negatívny ekologický dopad cestou nežiaducej kontaminácie zložiek životného prostredia.

2.2.3 Hlavné príčiny nezhody

- a) nedostatky v evidencii spotreby a spôsobu aplikácie prípravkov na ochranu rastlín – príčinou je neznalosť a nedôslednosť pestovateľov,
- b) neregistrované použitie prípravkov na ochranu rastlín - príčinou je neexistencia možnej legálnej ochrany proti niektorým škodlivým organizmom ako aj neznalosť a nedôslednosť pestovateľov),
- c) nerešpektovanie bezpečnostných opatrení pri používaní prípravkov na ochranu rastlín – príčinou je neznalosť danej problematiky pestovateľom ako aj nerešpektovanie pokynov na etikete),
- d) skladovanie prestárlych prípravkov na ochranu rastlín – zistené v mnohých prípadoch viac rokov po sebe (riziko pre potravinový reťazec je nízke, pretože tieto prípravky sa iba skladujú, ale nepoužívajú na ošetrovanie plodín). Je to pretrvávajúci problém z minulosti, pretože v skutočnosti sa jedná o staré environmentálne záťaž, ktoré je problematické riešiť či už z hľadiska finančného, ale aj vlastníckeho, rieši sa nariadením zneškodnenia týchto zásob,
- e) nevyhovujúce sklady pre prípravky na ochranu rastlín – príčinou je nedostatok finančných prostriedkov),
- f) nesprávne etikety prípravkov na ochranu rastlín – príčinou sú nedôslednosti držiteľov registrácií prípravkov na ochranu rastlín,
- g) výskyt škodlivých organizmov v rastlinách alebo rastlinných produktoch (škodlivé organizmy podľa prílohy č. 1 a 2 Nariadenia vlády SR č. 199/2005 o ochranných

opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty v znení neskorších predpisov) - vo všetkých prípadoch bolo príčinou prirodzené rozširovanie škodlivých organizmov, ktoré môžu pestovatelia len veľmi ťažko eliminovať.

Hlavnou príčinou zistených nezhôd zistených pri chemickej kontrole je nezhoda sledovaných chemických a fyzikálno-chemických parametrov prípravkov na ochranu s parametrami uvedenými pri registrácii prípravku na ochranu rastlín v SR a uverejneným vo Vestníku MP SR č. 6/2008 zo dňa 14.3.2008 a rozmedzím uverejneným v Nariadení vlády č. 316/2007 Z.z.

3. Audity

3.1. Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

3.1.1. Audity u prevádzkovateľa potravinárskych podnikov

- nevykonávajú sa

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

V roku 2008 bolo na Odbore ochrany rastlín vykonaných 7 interných auditov za účelom zjednotenia a rovnakého uplatňovania všetkých metodík a postupov používaných pri výkone kontrol fytoinšpektormi.

V súlade s čl. 4 (6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER o úradných kontrolách boli v roku 2008 na Odbore životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva realizované nasledovné audity zamerané na:

- dodržiavanie metodických postupov a základných interných ustanovení ÚKSÚP
- dodržiavanie princípov systému kvality Správnej laboratórnej praxe (SLP) – interné audity v súlade s plánom na rok 2008
- externý dohľad nad výkonom laboratórnych činností/štúdií a dodržiavanie pravidiel SLP osvedčujúcim orgánom t.j. SNAS
- externá kontrola v rámci európskeho TWL projektu SK – Veľká Británia

Cieľom dohľadov/auditov bola kontrola dodržiavania zabezpečovania štátnych povinností pre oblasť chemických kontrol prípravkov na ochranu rastlín a to na horizontálnej aj vertikálnej úrovni. Nadväzne na zistenia a výsledky auditov boli prijaté opatrenia pre zabezpečenie cieľov úradnej kontroly, plnenie prijatých opatrení bolo kontrolované pre účely transparentného funkčného objektívneho systému výkonu úradnej kontroly prípravkov na ochranu rastlín.

3.2 Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl.5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

Odbor ochrany rastlín a Odbor životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva nevykonávajú uvedené činnosti a ani nedelegovali tieto činnosti na iné subjekty. Vykonávané audity sú na internej úrovni.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody poľnohospodárskych prvovýrobcov a ďalších príslušných výrobcov a prevádzkovateľov

Na zabezpečenie správneho uplatňovania legislatívy a dosiahnutia správnej farmárskej praxe u všetkých pestovateľov sú vydávané metodické pokyny a usmernenia dostupné na internetovej stránke ÚKSÚP www.uksup.sk. Pre zabezpečenie dobrého výkonu úradnej kontroly je nevyhnutná aktuálna databáza subjektov. K tomu bol na ÚKSÚP vypracovaný samostatný počítačový program, tzv. Registračný informačný systém s aktuálnymi databázami kontrolovaných subjektov. Registrované subjekty podľa rastlinolekárskej legislatívy podliehajú pravidelnej kontrole raz ročne za účelom zistenia plnenia povinností a podmienok vyplávajúcich z tejto registrácie.

Zoznam povolených prípravkov na ochranu rastlín v SR je aktuálne zverejňovaný vo Vestníku MP SR ako aj na www.uksup.sk. Na uvedenej webovej stránke sa aktuálne zverejňujú kontrolované prípravky na ochranu rastlín s vyhovujúcimi parametrami a podrobnosti výkonu kontrol (uvedené vo výročnej správe ÚKSÚP za aktuálny rok).

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

Na výkon úradných kontrol sú vydávané jednotné pokyny, ktoré sú vysvetľované na pravidelných poradách a školeniach.

Pre účely transparentného odborne spoľahlivého výkonu kontrol prípravkov na ochranu rastlín bolo na Odbore životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva spracovaných a zrevidovaných 92 odborných posudkov, v ktorých bolo posúdených 250 analytických metód, metodických pokynov, štandardných pracovných postupov, usmernení pre účely systematickej aplikácie prvkov kvality a systému Správnej laboratórnej praxe. S cieľom sústavného zdokonaľovania laboratórnych chemických úradných kontrol boli plnené interné/externé audity a boli kontrolované prijaté opatrenia v súlade s novospracovanými metodickými postupmi. Bol zdokonalený systém výkonu štúdií zameraných na chemickú kontrolu prípravkov na ochranu rastlín, ktoré sa vykonávali v systéme kvality SLP (Good Laboratory Praxis), ktorým sú chemické laboratória prípravkov na ochranu rastlín ÚKSÚP osvedčené SNAS od mája 2007.

4.2.2. Školenia

V roku 2008 sa uskutočnilo na Odbore ochrany rastlín jedno školenie všetkých fytoinšpektorov na témy:

- správna poľnohospodárska prax – problematika hnojenia,
- kontroly vo vnútrozemí, pozastávky, kontroly obalového dreva a sušiarní,
- fytoplazmy.

Pre oblasť chemickej kontroly prípravkov na ochranu rastlín prebehlo v roku 2008 24 školiacich aktivít. Bolo to 9 seminárov, zabezpečených tiež v rámci európskeho projektu TWL s Veľkou Britániou, ďalej interné školenia odborného charakteru resp. týkajúce sa systémov kvality chemických laboratórií, 1 externé školenie systému SLP organizovaného SZU, 6 interných školení týkajúcich sa SLP, 3 externé odborné semináre. V roku 2008 boli preškolení všetci zamestnanci, ktorých náplňou práce je chemická kontrola prípravkov na ochranu rastlín v SR.

4.2.3. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

V roku 2008 neboli zo štátneho rozpočtu poskytnuté žiadne dodatočné prostriedky.

4.2.4. Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorit

Priority počas roka 2008 neboli menené.

4.2.5. Špeciálne kontroly

Počas monitorovacej sezóny v roku 2008 boli doplnené nové monitorings na nosánika palmového (*Rhynchophorus ferrugineus*), mazľavku (*Tilletia indica*) a *Giberella circinata* a boli vykonané špeciálne kontroly tzv. paralelných prípravkov na ochranu rastlín.

4.2.6. Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

V organizácii Odboru ochrany rastlín a Odboru životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva nenastali v roku 2008 žiadne organizačné a personálne zmeny.

4.2.7. Usmernenia alebo informácie pre pestovateľov

Pravidelné kontakty sú nadviazané s Ovocinárskou úniou Slovenska, so združením IPROVIN a s novovzniknutým Zväzom pestovateľov zeleniny, s ktorými sa riešila otázka integrovanej ochrany ovocia, zeleniny a viniča, a ďalej so Zväzom pestovateľov zemiakov sú riešené otázky zdravotného stavu dovážaných a vyrábaných zemiakov. Ďalšie informácie sú podávané na školeniach organizovaných SPPK.

4.2.8. Nová legislatíva

V roku 2008 boli schválené dva nové legislatívne predpisy **pre oblasť ochrany rastlín**, a to:

- Nariadenie vlády SR č. 344/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 199/2005 Z. z. o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty v znení neskorších predpisov,
- Nariadenie vlády SR č. 639/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 199/2005 Z. z. o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty v znení neskorších predpisov.

V **oblasti prípravkov na ochranu rastlín** boli v roku 2008 schválené nasledovné legislatívne predpisy:

- [Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 40/2008 z 12. decembra 2007, ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 67/2002 Z. z., ktorou sa vydáva zoznam vybraných chemických látok a vybraných chemických prípravkov, ktorých uvedenie na trh a používanie je obmedzené alebo zakázané v znení neskorších predpisov.](#)
- [Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 256/2008 o podrobnostiach o prípravkoch na ochranu rastlín a o iných prípravkoch,](#)
- [Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 373/2008, ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie prípravkov na ochranu rastlín na trh,](#)
- [Zákon č. 405/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.](#)
-

Vo vestníkoch Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky boli publikované

Číslo	Názov
1/2008	Výnos Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 10. decembra 2007 č. 26682/2007-OL, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca rezíduá prípravkov na ochranu rastlín
6/2008	Zoznam registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov 2008
7/2008	Výnos Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 14. apríla 2008 č. 07902/2008-OL, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 10. decembra 2007 č. 26682/2007-OL, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca rezíduá prípravkov na ochranu rastlín
8/2008	Zoznam registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov 2008 - Doplnok 1/08

- 13/2008** Zoznam registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov 2008 - **Doplnok 2/08**
- 16/2008** Oznámenie Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky o zverejnení zoznamov prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov, ktoré sú povolené v integrovanej produkcii viniča, ovocia a zeleniny
- 18/2008** **Výnos** Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 25. augusta 2008 č. 16525/2008-OL, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 10. decembra 2007 č. 26682/2007-OL, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca rezíduá prípravkov na ochranu rastlín v znení výnosu Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 14. apríla 2008 č. 07902/2008-OL.
- 21/2008** Zoznam registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov 2008 - **Doplnok 3/08**

Vo vestníku Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky bolo publikované

- 3/2008** **Výnos** Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 3/2008 z 5. novembra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa Výnos Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 2/2002 na vykonanie zákona č. 163/2001 z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch v znení neskorších predpisov

4.2.9. Pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti pre úradné kontroly

V oblasti rastlinolekárskeho kontrol nie sú delegované žiadne činnosti.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom m pláne

V rámci aktualizácie Národného päťročného plánu kontrol boli preformulované celkové národné strategické ciele. Oblasti zdravia rastlín sa týkajú predovšetkým 2 základné ciele:

- o Dôsledné kontrolovanie súladu celého potravinového reťazca a právnych povinností všetkých subjektov výroby, distribúcie, používania vstupov a právne ustanovených výrobných a technologických postupov a aplikácií, korektného obchodovania – umiestňovania kontrolovaných komodít a výrobkov na trh, ako aj správneho používania a aplikácie biologických a agrochemických komodít.

- o V prípade zistení nesúladu s národným a európskym právom dôsledné uplatňovanie a presadenie príslušných nápravných opatrení vrátane účinných sankcií pre trvalé zabezpečovanie vysokej bezpečnosti, kvality potravín a ochrany zdravia rastlín, zvierat, životného prostredia a ochrany oprávnených záujmov spotrebiteľov, a tým aj vysokej konkurencieschopnosti agrárnych komodít Slovenskej republiky a Európskej únie.

Oba ciele sa plnia, úradné kontroly sa vykonávali v súlade s ročným plánom. Celkovo bolo vykonaných 23 648 kontrol, kontroly boli doplnené o nové monitoringy škodlivých organizmov. K pokroku v strategických cieľoch prispievajú i školenia inšpektorov a odbornej praxe, ako i metodické pokyny a usmernenia pre prax.

V roku 2008 bolo vykonaných 266 stanovení na 100 kontrolovaných prípravkoch na ochranu rastlín. Strategické ciele plnenia štátnej kontroly v oblasti chemických rozborov prípravkov

na ochranu rastlín boli v roku 2008 splnené: chemické kontroly boli zrealizované na 48 rôznych druhoch prípravkov. Tento počet predstavuje 9,5 % z celkového počtu registrovaných chemických prípravkov na ochranu rastlín v SR v roku 2008.

Do národného kontrolného plánu chemických prípravkov na ochranu rastlín boli zapracované prvky odborne spoľahlivého (nové laboratórne priestory a zariadenia, systematický plán školení), objektívneho a transparentného systému výkonu úradných kontrol. Výkon chemickej úradnej kontroly prípravkov na ochranu rastlín – SLP - je pod dohľadom SNAS.

Priama informovanosť poľnohospodárskej praxe sa realizuje cez zverejňovanie kontrolných činností na www.uksup.sk, na celoustavnej báze a báze Odboru životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva, čím sa prehľbuje dôvera k výkonu úradných kontrol pre oblasť registrovaných vstupov do poľnohospodárskej praxe.

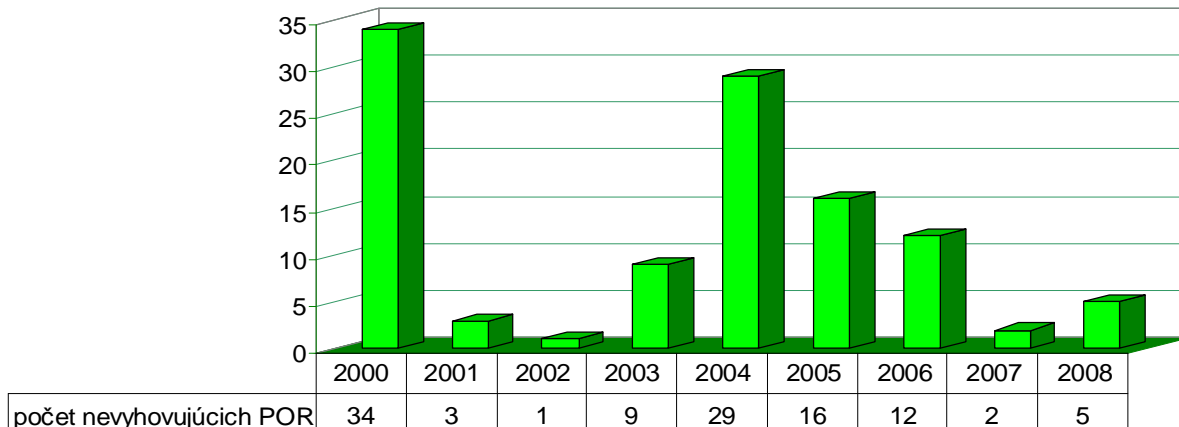
Každý odpočet výkonu úradných kontrol v oblasti zdravia rastlín sa ÚKSÚP spracováva a nahlasuje Európskej komisii v súlade so smernicou Rady č. 91/ 414/EHS.

5.2.Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu

Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu bola primeraná a vhodná na dosiahnutie cieľov príslušnej acquis a predpisov v oblasti zdravia rastlín.

Povedomie výkonu objektívnych a profesionálnych chemických kontrol prípravkov na ochranu rastlín zvyšuje ostražitosť výrobcov/predajcov/distribútorov prípravkov na ochranu rastlín dodržiavať registrované, t.j. biologickými skúškami otestované chemické a fyzikálno – chemické parametre prípravkov. Z viacročného prehľadu nevyhovujúcich nálezov na grafickom znázornení je zrejмый pokles počtu nevyhovujúcich POR

Prehľad nevyhovujúcich POR v rokoch 2000-2008

Momentom efektivity je funkčný systém kvality SLP osvedčený SNAS-om a v neposlednej miere aj zverejňovanie zoznamov kontrolovaných prípravkov na ochranu rastlín.

6. Aktualizácia národného kontrolného plánu

Aktualizácia päťročného národného plánu kontrol bude vykonaná začiatkom roku 2009 na základe záverov v súčasnosti prebiehajúceho Všeobecného auditu FVO, ako i výsledkov úradnej kontroly v SR v predchádzajúcom období.

Na Odbore životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva sa aktualizácia národného kontrolného plánu realizovala v rámci interných inšpekcií plánovaných a vyhodnotených v roku 2008.

ODDELENIE ORGANICKÝCH ANALÝZ													
Odbor životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva													
Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave													
VYHODNOTENIE ROČNÉHO PLÁNU INTERNÝCH INŠPEKCIÍ													
Rok 2008													
Typ inšpekcií	Predmet inšpekcie	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	Júl	August	September	Október	November	December
Inšpekcie testovacieho pracoviska	Organizácia a zamestnanci TP		X S										
	Program zabezpečenia kvality											X S	
	Priestory TP			X S									
	Prístroje, materiály, reagensy				X S								
	Testovacie systémy				X S								
Inšpekcie procesov	Testované a referenčné látky								X				S
	Štandardné pracovné postupy					X	S						
	Ukladanie a uchovávanie záznamov										X		S
	Podnety a sťažnosti						X S						
Inšpekcie štúdií	Vykonanie štúdie	12.8.2008 – 05.09.2009											
	Oznamovanie výsledkov štúdie	25.11.2008 – 04.12.2008											
Legenda: X – plánovaná inšpekcia pre daný mesiac S – splnenie plánovanej inšpekcie v plánovanom termíne X S – inšpekcia zrealizovaná v posunutom termíne →													

Ročný plán kontroly kritických bodov na rok 2009

Skúšobné laboratórium OŽPaEP, Odbor ŽP a EP Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave													
Ročný plán kontroly kritických oblastí (NR 882/2004)													
Rok 2009													
Kontrolovaný prvok systému		Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	Júl	August	September	Október	November	December
Príjem vzoriek	zabránenie kontaminácií vzoriek pri prijíme			X			X			X			X
	dodržiavanie správneho poriadku				X								
	evidencia vzoriek v rámci Registratúrneho poriadku ÚKSÚP				X								
	preskúmanie požiadaviek zákazníka				X						X		
Analýza	zaškolenie zamestnanca na danú činnosť					X						X	
	vykonanie stanovenia podľa ŠPP, CIPAC					X						X	
	prenos prvotných údajov					X						X	
	dodržiavanie BOZP a PO	X						X					
	záznamy o stanovení					X						X	
uskladnenie vzoriek po analýze	X							X					
Odosielanie výsledkov	dodržiavanie správneho poriadku		X				X				X		
	prenos údajov		X				X				X		
Vyhodnotenie vzoriek	-												

Legenda: X – plánovaná kontrola pre daný mesiac

Tabuľka č.1 - Prehľad úradných kontrol v roku 2008

kontrolná činnosť	počet kontrol
Kontrola agroslužieb aplikujúcich prípravky na ochranu rastlín	19
Kontrola vykonania nariadených opatrení	161
dohľadávanie pri klonovo príbuzných porastoch zemiakov	35
kontrola evidencie spotreby a spôsobu aplikácie prípravkov na ochranu rastlín u konečného užívateľa	788
Kontrola karanténnych skladov pre potreby registrácie	15
Kontrola malospotrebitel'ských balení prípravkov na ochranu rastlín	196
Kontrola mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín	431
Kontrola prípravkov na ochranu rastlín - zistené nedostatky	18
Kontrola prípravkov na ochranu rastlín - následné kontroly	12
Kontrola rastlinných produktov	245
kontrola skladov prípravkov na ochranu rastlín vrátane zisťovania zásob starých prípravkov na ochranu rastlín	389
Kontrola veľkoskladov prípravkov na ochranu rastlín	34
Kontrola závlahových vôd	65
Kontrola odpadových vôd	1
monitoring ŠO - <i>Aphelenchoides besseyi</i>	69
monitoring ŠO - bakterióza na lucerne	5
monitoring ŠO - biela hrdza chryzantém	155
monitoring ŠO - <i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	237
monitoring ŠO - CMS a RS	1 554
monitoring ŠO - <i>Ditylenchus destructor</i>	184
monitoring ŠO - <i>Erwinia amylovora</i>	2 639
monitoring ŠO - európska žltáčka kôstkovín	99
monitoring ŠO - <i>Giberella circinata</i>	15
monitoring ŠO - hrčiarka gaštanová	71
monitoring ŠO - kukuričiar koreňový	651
monitoring ŠO - mínerky	129
monitoring ŠO - molica tabaková	114
monitoring ŠO - <i>Monilinia fructicola</i>	337
monitoring ŠO - mora banánovníková	59
monitoring ŠO - mora bavlníková	115
monitoring ŠO - náhle odumieranie dubov	245
monitoring ŠO - rakovina javora	209
monitoring ŠO - stolbur zemiaka	461
monitoring ŠO - strapka Palmiho	81
monitoring ŠO - strapka západná	90
monitoring ŠO - sypavky na borovici	184
monitoring ŠO - tracheomykózne odumieranie platanov	176
monitoring ŠO - <i>Tilletia indica</i>	10
monitoring ŠO - vírus mozaiky pepina	104
monitoring ŠO - viroid vretenovitosti zemiaka na okrasných rastlinách	59
monitoring ŠO - antraknóza jahody	36
odber vzoriek pôdy na rakovinu a háďatko	524
odber vzoriek malospotrebitel'ských balení prípravkov na ochranu rastlín	21
odber vzoriek veľkospotrebitel'ských balení prípravkov na ochranu rastlín	74

odber vzoriek rastlín a rastlinných produktov	1 025
prehliadky zásielok pri dovoze	178
prehliadky zásielok pri vývoze okrem dreva	5 251
prehliadky zásielok vývozu dreva vrátane obalového dreva	5 014
Kontrola pre potreby novej registrácie výrobcov a dovozcov	106
kontrola pre potreby získania oprávnenia na vystavovanie rastlinných pasov	8
Sústavná rastlinolekárska kontrola konzumných zemiakov	292
Sústavná rastlinolekárska kontrola ovocných škôlok	49
Sústavná rastlinolekárska kontrola viničových škôlok	22
Sústavná rastlinolekárska kontrola okrasných škôlok	56
Sústavná rastlinolekárska kontrola lesných škôlok	168
Sústavná rastlinolekárska kontrola priesad zeleniny	4
Sústavná rastlinolekárska kontrola sadivových zemiakov	10
Sústavná rastlinolekárska kontrola sušiarň dreva	72
Sústavná rastlinolekárska kontrola ostatných subjektov (napr. dovozcov ...)	240
Kontroly na požiadanie	37
SPOLU	23 648

Tabuľka č. 2 - Skutočný počet odobratých vzoriek rastlín, rastlinných produktov a pôd.

vzorky pôdy	SR spolu
odber vzoriek pôdy na rakovinu zemiaka a háďatko zemiakové na požiadanie (sativové zemiaky, škôlky)	677
odber vzoriek pôdy na rakovinu zemiaka a háďatko zemiakové (orientačný prieskum alebo monitoring)	487
monitorované škodlivé organizmy	
<i>Aphelenchoides besseyi</i>	65
biela hrdza chryzantém	21
<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	97
bakteriózy zemiakov	583
voda - hnedá hniloba zemiaka	62
<i>Ditylenchus destructor</i>	72
<i>Erwinia amylovora</i>	320
európska žltčka kôstkovín	62
hrčiarka gaštanová	18
kukuričiar koreňový	16
mínerky	27
molica tabaková	33
<i>Monilinia fructicola</i>	68
mora banánovníková	5
mora bavlníková	10
náhle odumieranie dubov	40
rakovina javora	14
stolbur zemiaka	29
strapka Palmiho	18
strapka západná	25
sypavky na borovici	82
tracheomykózne odumieranie platanov	11
vírus mozaiky pepina	30
viroid vretenovitosti zemiaka na okrasných rastlinách	14
antraknóza jahody	25
virózy obilnín	68
ostatné vzorky	
antraknóza fazule	1
Aster yellows phytoplasma	2
baktériová škvrnitosť jahôd	2
baktériová škvrnitosť sliviek	4
begónia	1
begónie - virózy	1
bonsaj - zmena sfarbenia	8
borovica - odumieranie	1

broskyňa - pseudomonas	1
čerešňa - pseudomonas	1
černica	1
černica - <i>Didymella</i>	2
drevotoč obyčajný	1
dub - odumieranie semenáčikov	1
dub - rakovina gaštana	1
dub - sadenice	1
fytoplazma chradnutia hrušky	15
fyziológické poškodenie	3
gaštan jedlý	1
<i>Gibberella circinata</i>	12
GMO	2
GMO - kukurica	1
GMO - repka	3
GMO - sója	2
hnedá prúžkovitosť jačmeňa	1
hnená škvrnitosť jačmeňa	3
hniloba koreňou jahôd	2
hrach - fuzariózy	1
hrach - choroby	2
hrach - skladištní škodci	1
hruška - <i>Pseudomonas</i>	1
ihličnaté dreviny - choroby	10
jabloň	2
jabloň - roztočce	1
jabloň (zle rastúce výpestky po výsadbe)	1
jačmeň jarný	1
jačmeň jarný - nrozoč koreňový	1
jačmeň jarný - virózy	1
jačmeň ozimný	2
jačmeň ozimný - hrbáč obilný	1
jačmeň ozimný - hubové ochorenie	1
jahody - virózy	2
jahody - virózy, bakteriózy	8
jaseň	1
javor - škvrnitosť listov	1
jedľa - pleseň sivá	2
kapusta hlávková	1
katalpa - štítničky	1
kompost z kôry	1
konope	5
kukurica - mora bavlníková	1
kukurica - škodcovia	2
kyjanička purpurová	1
listnaté dreviny - choroby	1
lucerna siata	1
lupina biela	1

mak - pleseň maku	9
mak - viróy	4
maliny - virózy	5
mäta pieporná	1
melón - zucchini mosaic virus	1
melóny	2
molička kapustová	1
moruša - poškodenie kôry	1
moruša - štítničky	1
mrkva - <i>Erwinia carotowora</i>	2
múčnatka trvávová	5
muškát	2
netýkavka	1
obalovače	1
obalové drevo	15
obilniny - <i>Alternaria</i>	2
obilniny - fyziologické poškodenie	3
obilniny - hubové choroby	6
obilniny - chrobáky v klasoch	1
obilniny - škodcovia	1
obilniny - vektory viróz	1
okrasné rastliny - virózy	1
osivo - reklamácia	1
ovocné dreviny - škodcovia	1
ovos nahý - <i>Helminthosporium</i>	1
paprika - <i>Xanthomonas</i>	3
perenospóra viniča	4
<i>Peronospora manshurica</i>	1
Petriho choroba	4
<i>Phoma lingam</i>	3
<i>Phoma macdonaldi</i>	1
polodomor obilný	1
pôda - zistenie celkového anorganického N	2
pôda - zistenie obsahu prvkov	1
pôda - zistenie prípravkov na ochranu rastlín	2
priadzovček hlohový	1
priadzovček tujový	1
proliferácia jablone	50
<i>Prunus</i> – šarka	173
pšenica jarná	2
pšenica ozimná	10
pšenica ozimná - <i>Tilletia controversa</i>	4
pšenica ozimná – virózy	2
<i>Pyrenophora tritici repentis</i>	1
<i>Radopholus similis</i>	2
Rajčiny	1
Rašelina	1
raž	1

raž - rynchospóriová škvrnitosť	1
repka	1
repka - cylindrosporióza	2
repka - pleseň kapustová	2
repka jarná - pleseň.kapustová	2
repka ozimná	10
repka ozimná - fyziologické poruchy	3
repka ozimná - hubové choroby	2
rezíduá herbicídov	1
rezíduá prípravkov na ochranu rastlín	7
ríbezl'a - hubové ochorenia	3
rododendróny – roztoče	1
roztoč chmeľový	1
roztočec ovocný	1
<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>	3
<i>Septoria nodorum</i>	3
siatica oziminová	2
sietnačka platanová	1
skladoví škodcovia	26
slivka	4
slivka – choroby	1
smrek - pleseň sivá	2
strapka	2
surfínie	1
štítnička broskyňová	1
<i>Tilletia controversa</i>	3
<i>Tilletia indica</i>	31
trávy	2
trávy – fuzáriá	1
tulipány – pleseň	1
uhorky	2
<i>Ustilago crus-galli</i>	1
víjačka papriková	1
vinič - fyziologické poruchy	1
zelenina – škodcovia	1
zemiaky – drôtovce na hľuzách	1
zemiaky – fyziologické poškodenie	1
zemiaky – hľuzy	3
zemiaky – hubové choroby	2
zemiaky – pandravy chrústa	1
zemiaky – virózy	2
zunčavka jačmenná	2

MNOŽITEĽSKÝ MATERIÁL PESTOVANÝCH RASTLÍN

1. Úradné kontroly

Orgánom úradnej kontroly osív v SR je ÚKSÚP, ktorý vykonáva kontrolu množiteľského materiálu pestovaných rastlín v priebehu jeho výroby, spracúvania, balenia a skladovania. V päťročnom národnom pláne kontrol, ako i v ročných plánoch na daný kalendárny rok sú stanovené počty kontrol (frekvencia a intenzita kontrol) a počty odobratých vzoriek osív. V roku 2008 bola frekvencia a intenzita úradných kontrol splnená a čiastočne prekročená. Vzorky osív boli odobrané na stanovenie prítomnosti geneticky modifikovaných organizmov (ďalej ako GMO).

- V pláne odberu vzoriek **osív** na rok 2008 bolo 19 vzoriek osív na stanovenie GMO (kukurica, sója, repka) a cca 15 vzoriek na stopercentnú kontrolu dovozu z tretích krajín (kukurica, sója, repka).

V roku 2008 bolo inšpektormi odobraných 15 vzoriek osív kukuríc, dve vzorky osiva sóje a dve vzorky osiva repky.

Pri jednej vzorke osiva kukurice bol zistený pozitívny výsledok povoleného GMO 0,02%.

- Pri osivách dovezených z **tretích krajín** sa vykonáva 100% kontrola. Z Kanady bolo dovezených 6 dávok sóje fazuľovej, z každej dávky bola odobratá a analyzovaná vzorka s negatívnym výsledkom prítomnosti GMO.

2. Celková zhoda u prevádzkovateľov a dodávateľov

Z hľadiska celkovej zhody u prevádzkovateľov a dodávateľov bolo predmetom kontroly 118 predajných miest pri uvádzaní množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh. Na laboratórny rozbor bolo odobratých 176 vzoriek. Z celkového počtu odobratých vzoriek vyhovovalo určeným požiadavkám 75,14 % vzoriek.

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

Kontrolou obchodnej siete uvádzania množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh, analýzou odobratých vzoriek bola zistená nezhoda u 24,86 % odobraných vzoriek. Vzorky nevyhovovali pre klíčivosť, v jednom prípade pre čistotu.

Z určených kritických bodov:

Kontrola kvality osiva z hľadiska prítomnosti GMO laboratórnym rozborom vzoriek odobraných z osiva uvádzaného na trh a to:

1. náhodným odberom vzoriek z osiva dopestovaného v členských štátoch,
2. odberom vzoriek z každej dávky osiva dovezeného z tretej krajiny - 100% kontrola

V jednom prípade sa v jednej vzorke osivovej kukurice z domácej produkcie zistila kontaminácia 0,02% GMO.

2.1.1. Použitý systém klasifikácie

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

2.2. Analýza nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

Kontrolou obchodnej siete odberom vzoriek a kontrolou laboratória a dodržiavania metodických postupov nebolo potrebné prijať opatrenie, alebo uložiť pokutu.

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

2.2.3. Hlavná príčina nezhody

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

3. Audity

3.1. Audity vykonávané podľa čl. 4 (6) nariadenia (ES) 882/2004 EP a ER.

Inšpekcia odboru osív a sadív, ktorá odoberá vzorky osív je akreditovaná na odber vzoriek SNAS a medzinárodnou semenárskou asociáciou ISTA v zmysle STN EN ISO/ IEC 17 025:2005. Podľa plánu interných auditov bol uskutočnený audit na odber vzoriek, neboli zaznamenané žiadne nezhody podľa kapitoly 5.7. STN EN ISO/ IEC 17 025:2005.

Druhý bol mimoriadny vertikálny audit na mieste odberu vzoriek, s negatívnym výsledkom.

3.1.1. Audity u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

3.2. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

Odbor osív a sadív nevykonáva uvedené činnosti a ani nedelegoval tieto úlohy na iné subjekty.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi potravinárskych a krmivárskych podnikov a ďalších príslušných výrobcov a prevádzkovateľov

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

4.2 Postupy prijaté na zabezpečenie efektívnosti fungovania služieb úradnej kontroly

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

4.2.2. Školenia

- V rámci plánovaných školiacich aktivít bolo uskutočnené trojdňové celoštátne školenie inšpekcie odboru osív a sadív zamerané aj na odber vzoriek.
- Bol uskutočnený seminár pre evidovaných dodávateľov pestovaných rastlín, pokyny pre prihlasovanie množiteľského materiálu pestovaných rastlín. Kde boli dodávatelia oboznámený s novou legislatívou v osivách. Súčasťou školení bolo aj odovzdávanie nosičov CD so sériou informačných súborov a hypertextových odkazov na novelizované a aktualizované informácie z oblasti právnych noriem osív a sadív, metodických pokynov a odporúčaní pre evidovaných dodávateľov osív a sadív.

4.2.3 Poskytovanie dodatočných prostriedkov

V roku 2008 neboli zo štátneho rozpočtu poskytnuté žiadne dodatočné prostriedky.

4.2.4 Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorit.

Vo vrcholovom manažmente oboch orgánov úradnej kontroly osív v roku 2008 nenastali zmeny, avšak bol znížený stav pracovníkov cca o 10 percent.

4.2.5. Špeciálne kontroly

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

4.2.6 Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

4.2.7 Usmernenia alebo informácie pre potravinárskych prevádzkovateľov

Nesúvisí s činnosťou množiteľský materiál pestovaných rastlín

4.2.8. Nová legislatíva

V roku 2008 boli vykonané legislatívne zmeny:

- novelizovaný zákon č. 597/2006 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy v oblasti registrácie odrôd pestovaných rastlín a uvádzaní množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh, v znení zákona č. 467/2008 Z. z., (doplnená registrácia sádov a chmeľníc)

4.2.9 Pozastavené alebo odňaté povolenia na pozastavenie činnosti

V zmysle §4 písm. i) zákona 597/2006 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy v oblasti registrácie odrôd pestovaných rastlín a uvádzaní množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh nebola zrušená žiadna delegovaná činnosť pre odborne spôsobilé osoby.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1 Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

Strategickým cieľom v oblasti uvádzania množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh sú kvalitné osivá ako základ výroby zdravých potravín a krmív. Tento stanovený cieľ sa podarilo splniť.

5.2. Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného kontrolného plánu

Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného plánu kontrolného plánu bola primeraná a vhodná na dosiahnutie cieľov príslušnej acquis a predpisov v oblasti množiteľského materiálu. Všetky informácie o kontrolnej činnosti osív sú zverejnené na web – stránke ÚKSÚP www.uksup.sk. Zároveň sú spotrebiteľia informovaní na odborných seminároch a formou publikačnej činnosti v médiách.

6. Aktualizácia národného kontrolného plánu

Národný kontrolný plán v oblasti množiteľského materiálu pestovaných rastlín bol aktualizovaný v decembri 2008, kedy vstúpila do platnosti novela zákona č.597/2006 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy v oblasti registrácie odrôd pestovaných rastlín a uvádzania množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh, č. 467/2008

Príloha č. 1 - Podiel skúšaných vzoriek osív na stanovenie GMO v roku 2008

Plodina	Celkový počet vzoriek za SR	2008		% podiel vzoriek GMO z celkového počtu vzoriek
		Počet vzoriek osív odoslaných na stanovenie GMO		
		Produkováných V SR	Importovaných	
Kukurica	740	15	0	2,03
Repka olejná	134	2	0	1,50
Sója fazuľová	43	2	6	18,6
Spolu	917	19	6	2,73

Ekologického poľnohospodárstva

1. Úradné kontroly

ÚKSÚP je v zmysle § 2 písm. b) zákona č. 421/2004 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve v SR orgánom zodpovedným za výkon úradných kontrol v oblasti ekologického poľnohospodárstva (ďalej EP). Úradné kontroly sa v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby vykonávajú v dvoch rovinách:

- Ø ÚKSÚP, ako príslušný orgánom pre ekologické poľnohospodárstvo
- Ø Naturalis SK, s.r.o., ktorej bolo v súlade s platnou legislatívou ÚKSÚP vydané na výkon inšpekcie ekologického poľnohospodárstva. Na Naturalis SK, s.r.o. boli delegované právomoci príslušným orgánom ÚKSÚP, počnúc rokom 2002, na výkon úradných kontrol realizovaných v každej fáze ekologickej výroby u všetkých prevádzkovateľov registrovaných na ÚKSÚP-e v systéme ekologického poľnohospodárstva.

V súlade s národným plánom kontrol sú v ročných plánoch jednotlivých organizácií na daný kalendárny rok stanovené počty kontrol (frekvencia a intenzita kontrol) a počet odobratých vzoriek na základe hodnotenia rizika. Ročné plány úradných kontrol a ich plnenie je v tabuľke č. 1. Plnenie plánu kontrol je uvedené i na www.uksup.sk v „Správe o činnosti ÚKSÚP za rok 2008“.

ÚKSÚP vykonal 80 úradných kontrol v rámci dozoru nad výkonom delegovaných úradných kontrol v nasledujúcom rozdelení:

- 2 audity v sídle oprávnenej inšpekčnej organizácie,
- 70 úradných kontrol u držiteľov registrácie v systéme ekologického poľnohospodárstva
- 8 dohľadov inšpektorov počas ich výkonu úradnej kontroly u držiteľov registrácie

Systém interných auditov v súlade s čl. 4 ods. 6 nariadenia (ES) č.882/2004 EP a ER o úradných kontrolách je uvedený v tabuľke č. 2.

Delegované úradné kontroly na inšpekčnú organizáciu Naturalis SK, s.r.o. boli v roku 2008 vykonané v počte 860 a v nasledovnom rozsahu :

- **343** kontrol pestovania rastlín,
- **243** kontrol chovov zvierat,
- **58** kontrol spracovateľských prevádzok,
- **20** kontrol obchodníkov,
- **7** kontrol na dovoz bioproduktov,
- **10** kontrol výroby osív,
- **6** kontrol výroby krmív,
- **4** kontrol zberu z voľnej prírody,
- **1** kontrola skladu
- celkovo bolo vykonaných **103** úvodných kontrol a **65** následných a náhodných kontrol u držiteľov registrácie.

2. Celková zhoda u prevádzkovateľov a výrobcov

Celkovo bolo v roku 2008 na Slovensku vykonaných 940 úradných kontrol u držiteľov registrácie v systéme ekologického poľnohospodárstva. Všetci držiteľia registrácie v systéme ekologického poľnohospodárstva boli registrovaní v slovenskom registri ekologického poľnohospodárstva na ÚKSÚP, čo je základnou požiadavkou pre výkon činností v systéme ekologického poľnohospodárstva. Zhoda s pravidlami produkcie ekologického poľnohospodárstva bola vykonaná aj ÚKSÚP aj oprávnenu inšpekčnou organizáciou Naturalis SK, s.r.o.. Pracovníci inšpekcie ekologického poľnohospodárstva z ÚKSÚP a z inšpekčnej organizácie Naturalis SK, s.r.o. počas výkonu kontrol zistili mierny nárast

závažných nezhôd oproti minulosti v ekologických prevádzkach. V roku 2008 boli zistené dve veľká porušenia v rastlinnej výrobe: biofarmári aplikovali nepovolené prípravky na ochranu rastlín. V živočíšnej výrobe boli preradené chovy do konverzie u 13 držiteľov registrácie v systéme ekologického poľnohospodárstva. Ostatné zistené nezhody boli malými porušeniami pravidiel ekologickej poľnohospodárskej výroby. V roku 2008 bolo analyzovaných 1396 pôdnych vzoriek na stanovenie organických a anorganických kontaminantov. V žiadnej kontrolovanej pôdnej vzorke neboli detegované nadlimitné nálezy kontaminantov. V roku 2008 neboli uložené žiadne pokuty v súlade s ustanovením zákona č. 421/2004 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve, boli uložené len sankcie v počte 219 inšpekčnou organizáciou Naturalis SK, s.r.o..

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

2.1.1. Použitý systém klasifikácie

Zistené nezrovnalosti počas výkonu úradných kontrol sa dajú zaradiť do 2 skupín:

1. závažné zistenia, kedy výsledkom zistenia býva zaradenie celého, alebo časti hospodárenia držiteľa registrácie do obdobia konverzie. Do tejto kategórie patrí napr.: použitie nepovolených prípravkov v ekologickom poľnohospodárstve, použité GMO, nerešpektovanie sankcií. V tejto kategórii môže byť výsledkom kontroly aj návrh na vymazanie držiteľa registrácie z registra ekologického poľnohospodárstva vedenom ÚKSÚP,

2. drobné zistenia, ktoré vznikajú hlavne nevedomosťou platných právnych predpisov. Sú to nezhody, ktoré sa väčšinou riešia na mieste. Nerešpektovaním nápravných opatrení v tejto kategórii však v následných rokoch prechádzajú do vyššej kategórie závažných porušení.

V roku 2009 budú v súlade s platnými právnymi predpismi všetci držiteľia registrácie zaradení do 3 rizikových skupín. Podľa zaradenia v skupine sa bude odvíjať aj frekvencia kontrol, odbery vzoriek na kontrolu prítomnosti nepovolených látok.

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

V systéme ekologického poľnohospodárstva na Slovensku počet vykonaných úradných kontrol bol celkovo 940 u držiteľov registrácie. To znamená 2,25 kontroly na každého držiteľa registrácie, čo prevyšuje nariadením ES stanovenú minimálnu 1 kontrolu ročne.

Počas kontrol sa zistili nasledujúce nezhody:

- **343** kontrol pestovania rastlín – 2 závažné porušenia,
- **243** kontrol chovov zvierat – 13 výrazných porušení,
- **58** kontrol spracovateľských prevádzok – bez zistenia veľkých nezhôd,
- **20** kontrol obchodníkov - bez zistenia veľkých nezhôd,
- **7** kontrol na dovoz bioproduktov z tretích krajín - bez zistenia veľkých nezhôd,
- **10** kontrol výroby osív - bez zistenia veľkých nezhôd,
- **6** kontrol výroby krmív - bez zistenia veľkých nezhôd,
- **4** kontrol zberu z voľnej prírody - bez zistenia veľkých nezhôd,
- **1** kontrola skladu - bez zistenia veľkých nezhôd.

Medzi najčastejšie zistené nezhody a porušenia patrili: nepredloženie podkladov ku kontrole v stanovenom termíne, súbežné pestovanie rastlín, použitie konvenčného osiva bez vydannej výnimky, nesúlad údajov v rôznych podkladoch zistený krížovými kontrolami. Uplatnenie sankcie zaradenia ekologických chovov do konverzie bolo uplatňované za nesplnenie uložených opatrení, nepovolený spôsob chovu, nepovolený nákup zvierat, neoddelenu ekologickú a konvenčnú časť chovov na farme, nepovolené kŕmenie.

2.2. Analýzy nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

ÚKSÚP zistil nasledovné nezhody:

- Audit ÚKSÚP v sídle inšpekčnej organizácie nezistil žiadne závažné nedostatky, boli zistené iba malé nezrovnalosti administratívneho charakteru, ktoré boli pri následnom audite odstránené.
- Audity výkonu inšpektora ekologického poľnohospodárstva oprávnenej inšpekčnej organizácie Naturalis SK, s.r.o. nezistili žiadne závažné nedostatky. Nezrovnalosti sa však vyskytli v neúplnej kontrole prevádzky časti prevádzkovateľa a tiež sa inšpekcia prelínala s poradenstvom.

Neboli uložené sankcie, nakoľko neboli zistené vážne porušenia resp. nezhody.

Na základe výsledkov úradných kontrol oprávnenu inšpekčnou organizáciou Naturalis SK, s.r.o. celkovo bolo vydaných 219 sankcií v nasledovnom rozsahu: 1 písomné napomenutie, 65 napomenutí vedúcim inšpekčného orgánu, 11 opatrení uložených vedúcim inšpekčného orgánu a 15 zaradení do sankčnej konverzie (z toho 2 v rastlinnej výrobe a 13 v živočíšnej výrobe). Udelených bolo aj 61 napomenutí inšpektorom a 55 opatrení inšpektorom. V 11 prípadoch inšpekčná organizácia odstúpila od podpísanej zmluvy k výkonu úradných kontrol.

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúci z nezhôd

Pre prípad výskytu nezhôd dlhodobého charakteru boli prijaté nasledovné opatrenia:

- sprísnenie úradných kontrol u držiteľov registrácie, ktorí porušujú pravidlá ekologickej poľnohospodárskej výroby častejšie ako ostatní,
- zmeny v štandardných pracovných postupoch,
- školenie personálu,
- sankcie, sankčný systém - zmena,
- špecifikácia kritických bodov,
- zvýšenie počtu auditov/kontrol.

2.2.3. Hlavná príčina nezhody

Hlavné príčiny nezhody sú:

- neplnenie ustanovení právnych predpisov pre ekologické poľnohospodárstvo,
- nenaštudované pravidlá pre ekologické poľnohospodárstvo prevádzkovateľmi/držiteľmi registrácie.

3. Audity

3.1. Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

3.1.1. Audity u prevádzkovateľov pôsobiacich v ekologickom poľnohospodárstve

ÚKSÚP vykonáva interné audity v súlade s ustanovením čl. 4 (6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER o úradných kontrolách. ÚKSÚP zostavil ročný program interných auditov pre oblasť ekologického poľnohospodárstva, tabuľka č.1. Neboli zistené žiadne závažné nezhody počas výkonov interných auditov, ktorých plnenie za rok 2008 je v tabuľke č.2. Položky interných auditov sa aktualizujú v pláne na nadchádzajúci kalendárny rok. V tabuľke č. 2 je plán kritických bodov na rok 2009.

Delegovaná inšpekčná organizácia Naturalis SK, s.r.o.: Audity vykonáva v súlade s princípmi kvality STN 45004 resp.17020 a STN 45011, na ktoré je akreditovaná SNAS.

3.1.2. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

3.2. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

ÚKSÚP vykonal 10 auditov oprávnenej inšpekčnej organizácie a jej inšpektorov:

- Ø v sídle inšpekčnej organizácie dňa 7.5.2008, kde sa zistili drobné nezhody, ktoré boli do nasledujúceho auditu zo dňa 23. 6. 2008 odstránené,
- Ø výkonu úradnej kontroly inšpektorom Naturalis SK, s.r.o. dňa 1.4.2008 (2 audity),
- Ø výkonu úradnej kontroly inšpektorom Naturalis SK, s.r.o. dňa 15.4.2008 (2 audity),
- Ø výkonu úradnej kontroly inšpektorom Naturalis SK, s.r.o. dňa 16.4. 2008,
- Ø výkonu úradnej kontroly inšpektorom Naturalis SK, s.r.o. dňa 17.4. 2008,
- Ø výkonu úradnej kontroly inšpektorom Naturalis SK, s.r.o. dňa 10.6. 2008 (2 audity).

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi potravinárskych a krmivárskych podnikov a ďalších príslušných výrobcov a prevádzkovateľov

Pre zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi je pre úradnú kontrolu nevyhnutná aktuálna databáza. Register prevádzkovateľov je vedený na ÚKSÚP, ktorý vydáva i rozhodnutie o zrušení registrácie pre nekontrolovaných držiteľov registrácie, pokiaľ sa neodvolajú a neuvedú dostatočný dôvod odmietnutia inšpekcie v príslušnom roku.

Delegovaná inšpekčná organizácia Naturalis SK, s.r.o., ako i príslušný orgán pre ekologické poľnohospodárstvo ÚKSÚP z hľadiska postupov na zabezpečenie efektívnosti zabezpečovali zhodu s pravidlami ekologického poľnohospodárstva u držiteľov registrácie a odporúčali účasť na školení organizovanom príslušným orgánom ÚKSÚP, ktorý v roku 2007 zorganizoval dve školenia pre prevádzkovateľov/držiteľov registrácie (6-7.02.2007 Piešťany, 7 - 8.11.2007 Nitra).

4.2 Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

4.1.1. Školenia

Okrem dvoch školení pre prevádzkovateľov /držiteľov registrácie, zorganizoval ÚKSÚP i jedno školenie pre inšpekčnú organizáciu Naturalis SK, s.r.o. a dve školenia pre zamestnancov ÚKSÚP pracujúcich v oblasti ekologického poľnohospodárstva.

4.2.3. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

V roku 2008 neboli zo štátneho rozpočtu poskytnuté žiadne dodatočné prostriedky do oblasti úradných kontrol ekologického poľnohospodárstva.

4.2.4. Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe priorít

V roku 2008 neboli žiadne zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov v oblasti ekologického poľnohospodárstva.

4.2.5. Špeciálne kontroly

Špeciálne kontroly sa nevykonávali, sú plánované po 1. januári 2009, keď začnú platiť nové ustanovenia pre ekologické poľnohospodárstvo.

4.2.6. Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

Počnúc 1. júnom 2007 bol menovaný Ing. Pavel Filkorn za ústredného riaditeľa ÚKSÚP.

4.2.7 Usmernenia alebo informácie pre prevádzkovateľov

ÚKSÚP poskytuje usmernenia a informácie pre prevádzkovateľov jednak odbornými školeniami, v roku 2007 zorganizoval dve školenia. Zároveň poskytuje informácie i prostredníctvom webovej stránky www.uksup.sk a elektronickou poštou.

4.2.8. Nová legislatíva

V roku 2007 na komunitárnej úrovni vstúpili do účinnosti štyri nové nariadenia Komisie a jedno nariadenie Rady:

- Nariadenie Komisie (ES) č. 394/2007 z 12. apríla 2007, ktorým sa mení a dopĺňa príloha I k nariadeniu Rady (EHS) č. 2092/91 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín;
- Nariadenie Komisie (ES) č. 807/2007 z 10. júla 2007, ktorým sa mení a dopĺňa príloha II k nariadeniu Rady (EHS) č. 2092/91 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín;
- Nariadenie Komisie (ES) č. 1319/2007 z 9. novembra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa príloha I k nariadeniu Rady (EHS) č. 2092/91, pokiaľ ide o používanie krmiva z parciel v prvom roku ich prechodu na ekologické poľnohospodárstvo;
- Nariadenie Komisie (ES) č. 1517/2007 z 19. decembra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa príloha III k nariadeniu Rady (EHS) č. 2092/91 týkajúca sa oddelenia liniek na výrobu biokrmív, od liniek na výrobu krmív nepochádzajúcich z ekologickej výroby;
- Nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 z 28. júna 2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov, ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 2092/91.

ÚKSÚP zabezpečoval implementáciu tejto novej acquis.

4.2.9. Pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti pre úradné kontroly

V roku 2007 nebolo pozastavené ani odňaté povolenie delegovanej činnosti v oblasti ekologického poľnohospodárstva.

5. Prehľad celkového plnenia

5.1. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

V rámci aktualizácie Národného plánu kontrol, boli preformulované celkové národné strategické ciele. Oblasť ekologického poľnohospodárstva sa týkajú predovšetkým dva základné ciele:

- Dôsledné kontrolovanie súladu celého potravinového reťazca právnych povinností všetkých subjektov výroby, distribúcie, používania vstupov a právne ustanovených výrobných a technologických postupov a aplikácií, korektného obchodovania – umiestňovania kontrolovaných komodít a výrobkov na trh ako aj správneho používania a aplikácie biologických a agrochemických komodít.
- V prípade zistení nesúladu s národným a európskym právom dôsledné uplatňovanie a presadenie príslušných nápravných opatrení vrátane účinných sankcií pre trvalé zabezpečovanie vysokej bezpečnosti, kvality potravín a ochrany zdravia rastlín, zvierat, životného prostredia a ochrany oprávnených záujmov spotrebiteľov a tým aj vysokej konkurencieschopnosti agrárnych komodít Slovenskej republiky a Európskej únie.

Oba ciele sa plnia, úradné kontroly sa vykonávali v súlade s ročným plánom. K pokroku v strategických cieľoch prispievajú i školenia inšpektorov a odbornej praxe.

5.2. Efektivita úradných kontrol vykonaných podľa národného plánu kontrolného plánu

Úradné kontroly v roku 2008 poukázali na dodržiavanie pravidiel ekologického poľnohospodárstva držiteľmi registrácie i delegovanou inšpekčnou organizáciou. Zistené oblasti nezhôd sa v ďalšom období zaradia do kritických kontrolných bodov.

6. Aktualizácia národného kontrolného plánu

V roku 2008 nebola vykonaná aktualizácia Päťročného národného plánu kontrol Slovenskej republiky nakoľko v SR prebiehal Genral audit zo strany EK-FVO, ktorého úlohou bolo okrem iného posúdiť národný plán. V súvislosti so závermi General audit a výsledkov kontrol vykonaných za predchádzajúce obdobie bude do konca roka 2009 pripravený nový plán úradnej kontroly.

Tabuľka č.1 - Ročný plán úradných kontrol Kritických oblastí

ODDELENIE EKOLOGICKEHO POĽNOHOSPODÁRSTVA A MONITORINGU PÔD, ODBOR ŽP A EP Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave													
ROČNÝ PLÁN KONTROLY KRITICKÝCH OBLASTÍ (NR 882/2004)													
Rok 2008													
Kontrolovaný prvok systému		Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	Júl	August	Septem ber	Október	Novemb er	Decembe r
Naturalis SK, s.r.o.	Superinšpekcia v sídle inšpekčnej organizácie				X								
	Superinšpekcia inšpektora EP					X	X	X					
	Sankcie vydané inšpekčnou organizáciou											X	
ÚKSÚP BA, OŽP a EP	Školenia inšpektorov			X									
	Výkon kontrol na mieste					X	X						
	Vzorkovanie											X	
	Systém registrácie								X				
	Administrácia PRV							X					
	Vedenie registrov krmív							X					
	Vedenie registrov dezinfekčných prípravkov							X					
	Vedenie registrov PPP			X									
	Vedenie registrov hnojív a pôdnych pomocných látok			X									
	Vedenie databázy bioosív a vydávanie výnimiek		X										
	Zverejňovanie údajov										X		
	Zabezpečenie a bezpečnosť dát									X			
	Dodržiavanie zákonom stanovených lehôt								X				
Riadená dokumentácia		X											

Legenda: X – plánovaná kontrola pre daný mesiac

Plnenie ročného plánu úradných kontrol vykonávaných príslušným orgánom v roku 2008 bol nasledovný:

ODDELENIE EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA A MONITORINGU PÔD, ODBOR ŽP A EP Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave													
ROČNÝ PLÁN KONTROLY KRITICKÝCH OBLASTÍ (NR 882/2004) - <u>PLNENIE</u>													
Rok 2008													
Kontrolovaný prvok systému		Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	Júl	August	September	Október	November	December
Naturalis SK, s.r.o.	Superinšpekcia v sídle inšpekčnej organizácie				X → ☐								
	Superinšpekcia inšpektora EP				☐ ← ☐	☐		N					
	Sankcie vydané inšpekčnou organizáciou											☐	
ÚKSÚP BA, OŽP a EP	Školenia inšpektorov			X → ☐									
	Výkon kontrol na mieste						☐						
	Vzorkovanie						☐					X	
	Systém registrácie								☐				
	Administrácia PRV							☐					
	Vedenie registrov krmív							X				☐	
	Vedenie registrov dezinfekčných prípravkov			☐ ←				X					
	Vedenie registrov PPP			☐									
	Vedenie registrov hnojív a pôdnych pomocných látok			☐									
	Vedenie databázy bioosív a vydávanie výnimiek		☐ ←		X								
	Zverejňovanie údajov											N	
Zabezpečenie a bezpečnosť dát									☐				

	Dodržiavanie zákonom stanovených lehôt								☐				
	Riadená dokumentácia		N										
Legenda: ☐ - zrealizovaná kontrola, X – plánovaná kontrola pre daný mesiac ☒ → - kontrola zrealizovaná v inom termíne, N – kontrola neuskutočnená													

Tabuľka č.2 - Audity

ODDELENIE EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA A MONITORINGU PÔD, ODBOR ŽP A EP Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave ROČNÝ PLÁN KONTROLY KRITICKÝCH OBLASTÍ (NR 882/2004)													
Rok 2008													
Kontrolovaný prvok systému		Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	Júl	August	September	Október	November	December
Naturalis SK, s.r.o.	Superinšpekcia v sídle inšpekčnej organizácie			X									
	Superinšpekcia inšpektora EPV				X	X	X	X		X			
	Sankcie vydané inšpekčnou organizáciou											X	
ÚKSÚP BA, OŽP a EP	Školenia inšpektorov	X									X		
	Výkon kontrol na mieste				X	X	X	X	X	X	X		
	Vzorkovanie									X			
	System registrácie		X										
	Administrácia PRV									X			
	Vedenie registrov krmív			X									
	Vedenie registrov dezinfekčných prípravkov			X									
	Vedenie registrov PPP			X									
	Vedenie registrov hnojív a pôdnych pomocných látok			X									
	Vedenie databázy bioosív a vydávanie výnimiek								X				
Dodržiavanie zákonom stanovených lehôt								X					

Legenda: X – plánovaná kontrola pre daný mesiac

Politika kvality – výrobky s označením pôvodu, zemepisným označením a označením zaručených tradičných špecialít

1. Úradné kontroly

Pri Politike kvality ide o výrobu, manipuláciu a umiestňovanie na trh výrobkov s označením pôvodu (PDO), zemepisným označením (PGI) a s označením zaručených tradičných špecialít (TSG) v zmysle nariadenia (ES) č. 510/2006 EP a Rady a nariadenia (ES) č. 509/2006 EP a Rady. Úradná kontrola je v danej oblasti rozdelená do dvoch častí – predtrhová kontrola a kontrola výrobkov na trhu. Kontrolu výrobkov PDO, PGI a TSG v SR pred uvedením na trh vykonávala v roku 2008 súkromná organizácia BEL/NOVAMAN International s.r.o v súlade s nariadením (ES) č. 509/2006 EP a Rady a nariadením (ES) č. 510/2006 EP a Rady. Kontrolu výrobkov PDO, PGI a TSG už uvedených na trh SR vykonávala v roku 2008 ŠVPS SR v zmysle zákona o potravinách.

Oblasť Politiky kvality spadá na MP SR pod sekciu potravinárstva, výživy a obchodu, odbor potravinárskeho priemyslu. Prvá časť predstavuje kontrolu overovania dodržiavania špecifikácie tzv. predtrhovú kontrolu (kontroly sú hradené výrobcami), ktorú v roku 2008 vykonávala súkromná organizácia - BEL/NOVAMANN International s.r.o.. Tento delegovaný orgán je autorizovaný MP SR na základe jej akreditácie vykonanej SNAS podľa normy EN 45011 a v zmysle nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER o úradných kontrolách čl. 5 ods.2 písm. e) oznamuje výsledky vykonaných kontrol MP SR, a to pravidelne a okrem toho kedykoľvek o to MP SR požiada. Druhú časť tvorí trhová kontrola, ktorá je vykonávaná pri umiestnení výrobkov na trh, trhová kontrolu vykonáva ŠVPS SR (jej činnosť v tejto oblasti je hradená zo štátneho rozpočtu).

Pri trhovej kontrole, ktorú vykonáva ŠVPS SR, sú informácie dôležité pre výkon kontroly ako to, že je výrobok zaregistrovaný, uverejňované Komisiou formou rozhodnutí v Úradnom vestníku EÚ, ktoré sú elektronicky zasielané výrobcovi a kontrolným orgánom. ŠVPS môže pri trhovej kontrole využiť pomoc príslušných orgánov krajiny odkiaľ výrobok s PDO, PGI a TSG pochádza. Špecifikácie v rámci EÚ sú uverejňované na internetovej stránke MP SR aj na stránke Európskej komisie - DOOR databáze (viď nižšie) alebo v úradnom vestníku EÚ:

<http://www.land.gov.sk/politikakvality/index.php?go=1>

<http://ec.europa.eu/agriculture/quality/>

Z dôvodu špecifikovaného výkonu autorizovanej činnosti spoločnosť BEL/NOVAMANN International s.r.o. pripravuje svoj národný plán úradných kontrol v tejto oblasti na základe relevantných údajov získaných od ministerstva, týkajúcich sa ukončenia schvaľovacích procesov jednotlivých výrobkov s PDO, PGI a TSG a následne uzatvorenia zmluvného vzťahu. Nakoľko ku schváleniu takýchto výrobkov môže dôjsť v priebehu celého kalendárneho roka, spoločnosť zabezpečí potrebnú ročnú aktualizáciu plánu a to vždy v mesiaci január nasledujúceho roka. Súčasťou plánu úradnej kontroly je aj plán odberu vzoriek. Odber vzoriek je zabezpečený pri každej jednotlivej kontrole overovania dodržiavania špecifikácie výrobku a u každého výrobcu takéhoto výrobku. Vzorky odoberané pri kontrole sa analyzujú najmä na špecifické fyzikálno-chemické, kvalitatívne a senzorické znaky dané špecifikáciou výrobku/potraviny.

Podklady z národného plánu sú využívané aj na tvorbu ročných plánov kontrolnej činnosti. Spoločnosť BEL/NOVAMAN International s.r.o. pre potreby autorizovanej činnosti vedie databázu pestovateľov a výrobcov poľnohospodárskych výrobkov a potravín s označením PDO, PGI a TSG, s ktorými má uzatvorený zmluvný vzťah. Databáza sa aktualizuje pri každej registrácii výrobku/potraviny s označením PDO, PGI, TSG. Úradné kontroly zamerané na dodržiavanie všeobecného potravinového práva a tiež prípravy a aktualizácie národných plánov úradných kontrol sú uvedené v bode Potraviny.

Vzhľadom na špecifické kompetencie delegované ministerstvom a skutočnosť, že samotný výkon predtrhovej kontroly overovania dodržiavania špecifikácie sa riadi akreditovaným postupom uvedeným v príručke kvality autorizovanej osoby, sa frekvencia kontrol neriadi prioritne rizikovosťou výrobku (potraviny s PDO, PGI, TSG), ale nariadením (ES) č. 510/2006 EP a Rady a nariadením (ES) č. 509/2006 EP a Rady.

Odoberané vzorky týchto výrobkov boli analyzované v skúšobných laboratóriách, ktoré sú akreditované podľa EN 17025.

2. Celková zhoda u prevádzkovateľov a výrobkov

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

Kontrola overovania dodržiavania špecifikácie bola vykonaná v I. štvrtroku 2008 u výrobcov a členov združenia „Skalický trdelník“, ktorí sa prihlásili k dodržiavaniu danej špecifikácii a následnému využívaniu registrovanej ochrany. Výrobok "Skalický trdelník" bol zapísaný do registra výrobkov s označením PGI dňa 14.decembra 2007 .

Pred uvedením výrobku na trh bola vykonaná kontrola dodržiavania špecifikácie celkom u 4 výrobcov. V jednom prípade v časti posúdenie značenia v názve výrobku bola zistená nezhoda. V súlade s akreditovaným postupom bol výrobca o nezhode informovaný a následným preverením bolo zistené jej odstránenie, t. j. názov výrobku bol daný do zhody s požiadavkou špecifikácie.

Audity u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov

V roku 2008 neboli u prevádzkovateľov potravinárskych podnikov vyrábajúcich výrobky s označením PDO, PGI a TSG vykonané audity.

2.1.1 Použitý systém klasifikácie

U výrobkoch s označením PDO, PGI, TSG sa zhoda skutočne zisteného stavu kontrolou posudzuje na požiadavky dane predmetnou špecifikáciou registrovaného výrobku.

2.1.2. Klasifikácia zistených nezhôd podľa typov

V jednom prípade bola zistená nezhoda v názve výrobku – časť špecifikácie označovanie.

2.2. Analýzy nezhôd

2.2.1. Výskyt nezhôd

Jedna nezhoda zo štyroch kontrol špecifikácie u výrobcov.

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúceho z nezhôd

Zavedenie spotrebiteľa do omylu nesprávnym názvom výrobku.

2.2.3. Hlavná príčina nezhody

Nepozornosť výrobcu pri tvorbe etikety výrobku a nedodržanie názvu výrobku podľa jeho špecifikácie.

3. Audity

3.1. Audity vykonané podľa čl. 4(6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

3.1.1. Audity orgánov úradnej kontroly na regionálnej úrovni

V roku 2008 boli vykonané interné audity na regionálnej úrovni podľa programu interných auditov zo ŠVPS SR. Cieľom bolo overenie zhody zavedeného systému zabezpečenia výkonu úradných kontrol potravín a výkonu inšpektorov na všetkých stupňoch s platnou legislatívou,

metodickými usmerneniami a internými pokynmi. Auditmi bolo zistené, že príslušné organizácie majú dobre zavedený a funkčný systém úradných kontrol potravín a výkonu inšpektorov. Podrobnejšie informácie vid' bod Potraviny.

3.1.2. Audity v rámci delegovanej organizácie

BEL/NOVAMAN International s.r.o., certifikačný orgán Certex vypracováva ročne plány interných auditov akreditovaného orgánu. Vypracovaný plán je zameraný na preverovanie jednotlivých prvkov systému kvality práce akreditovaného orgánu. Prípade zistených nezhôd sú prijaté nápravné opatrenia. V takomto prípade je následne vykonaná v stanovenom termíne kontrola splnenia nápravných opatrení. Celkové zhodnotenie plnenia ročných plánov interných auditov sa vykonáva raz ročne v rámci preskúmania manažmentom.

3.2. Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004

V roku 2008 nebol vykonaný audit v organizácii BEL/NOVAMAN International s.r.o., ktorá má delegované úlohy v súvislosti s úradnou kontrolou overovania dodržiavania špecifikácie poľnohospodárskych výrobkov a potravín pred ich umiestnením na trh s označením PDO, PDI, TSG, nakoľko prvý výrobok „Skalický trdelník“ EK zaregistrovala v decembri 2007. Prvýkrát v období od 17.01.2008 do 04.04.2008 bola vykonaná úvodná predtrhová kontrola dodržiavania špecifikácie na výrobok "Skalický trdelník" celkom u 4 (štyroch) výrobcov, členov združenia Skalický trdelník.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi potravinárskych a krmivárskych podnikov a ďalších príslušných výrobcov a prevádzkovateľov

Pre zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi je pre úradnú kontrolu nevyhnutná aktuálna databáza, keďže ku schváleniu poľnohospodárskych výrobkov, potravín s chráneným označením dochádza v priebehu celého kalendárneho roka je databáza pravidelne aktualizovaná. Register poľnohospodárskych výrobkov a potravín s chráneným označením a register prevádzkovateľov je vedený MP SR a uverejnený na stránke MP SR.

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

Akreditáciu v zmysle EN 45011 pre certifikačný orgán CERTEX, ktorý je súčasťou spoločnosti BEL/NOVAMAN International s.r.o. vykonáva národná akreditačná autorita SNAS na obmedzenú dobu 3 rokov. Počas platnosti akreditácie vykonáva SNAS v ročných intervaloch dohľad nad dodržiavaním systému kvality ním akreditovaného subjektu. V závere roka 2008 prebehla u autorizovanej osoby reakreditácia certifikačného orgánu, v rámci tejto bola aktualizovaná i Príručka kvality certifikačného orgánu. V rámci zvyšovania úrovne a kvality práce pribudla k podmienke vykonávania laboratórnych skúšok len v laboratóriách, ktoré spĺňajú požiadavky STN EN ISO/IEC 17025:2005 nová požiadavka v oblasti zabezpečenia výkonu inšpekcie výroby alebo inšpekcie podmienok na dodržanie stálej kvality výrobku. Pre potreby autorizovanej činnosti môže takúto činnosť vykonať inšpekčné orgány akreditované v súlade EN ISO/IEC 17020. Z tohto dôvodu certifikačný orgán uzatvoril zmluvu o spolupráci o poskytnutí takejto služby so spoločnosťou Potravinform Slovensko – inšpekčný orgán. Služby uvedeného inšpekčného orgánu bude autorizovaná organizácia využívať i pre kontroly dodržiavania špecifikácii výrobkov s označením PDO, PGI, TSG.

4.2.1. Nové, aktualizované, revidované kontrolné postupy

V súčasnosti sa pripravujú kontrolné postupy v danej oblasti.

4.2.2. Školenia

V roku 2008 inšpektori ŠVPS SR sa zúčastnili dvoch školení, na ktorých bola aj téma politiky kvality. Názov oboch školení bol **Nová potravinová legislatíva** – nariadenia, smernice, zákon o potravinách, potravinový kódex, s nasledovnými prednáškami - Politika kvality, bio – potraviny, funkčné potraviny, GMO. Prvé školenie sa konalo na IVVL v Košiciach v dňoch 15. a 16.10.2008 a zúčastnilo sa ho 34 inšpektorov. Druhé školenie sa konalo v dňoch 12. a 13.11.2008 na ŠVPS SR za účasti 32 inšpektorov úradnej kontroly potravín.

Autorizovaná spoločnosť BEL/NOVAMAN International s.r.o., certifikačný orgán Certex vypracováva ročne plány vzdelávania podľa jednotlivých pracovníkov certifikačného orgánu. Využívajú sa hlavne vybrané odborné semináre v danej problematike, ako je nová legislatíva EU a Slovenskej republiky. Zároveň je každý pracovník povinný v rámci samovzdelávania priebežne si osvojovať požiadavky novej legislatívy v danej oblasti, ktorá mu je taktiež aktuálne poskytovaná v rámci systému riadenej externej dokumentácie.

Plnenie plánu vzdelávania je vyhodnocované ročne a to taktiež v rámci preskúmania manažmentom

4.2.3. Poskytovanie dodatočných prostriedkov

V roku 2008 neboli poskytnuté žiadne dodatočné prostriedky.

4.2.4. Zmeny vo využívaní existujúcich prostriedkov na základe zmeny priorít

4.2.5. Špeciálne kontroly

V roku 2008 neboli vykonané špeciálne kontroly v tejto oblasti.

4.2.6. Zmeny v organizácii alebo manažmente kompetentných úradov

Na MP SR od 1. decembra 2008 je zmenená generálna riaditeľka sekcie potravinárstva, výživy a obchodu. ŠVPS SR vid' bod potraviny.

V prípade spoločnosti BEL/NOVAMAN International s.r.o. v roku 2008 neprišlo k žiadnej zmene v organizácii.

4.2.7. Usmernenia alebo informácie pre potravinárskych prevádzkovateľov

MP SR poskytuje usmernenia a informácie pre prevádzkovateľov v rámci konferencií organizovaných ministerstvom, na ktorých sa aktívne zúčastňuje a prezentuje aktuálne informácie v danej oblasti. Zároveň poskytuje informácie i prostredníctvom webovej stránky www.mpsr.sk, telefonicky a elektronickou poštou.

4.2.8. Nová legislatíva

V roku 2008 na komunitárnej a ani na národnej úrovni nebola prijatá žiadna nová legislatíva v oblasti politiky kvality.

4.2.9. Pozastavené alebo odňaté povolenia delegovanej činnosti pre úradné kontroly

V roku 2008 nebolo pozastavené ani odňaté povolenie delegovanej činnosti v oblasti politiky kvality.

5. Prehľad celkového plnenia

5.2. Pokrok dosiahnutý v strategických cieľoch opísaných v národnom kontrolnom pláne

Dňa 1.1.2009 bola § 9a ods. 7 zákona o potravinách ministerstvom autorizovaná štátna organizácia ako kontrolný orgán (predtrhová kontrola) – ŠVPS SR, z dôvodu možnosti výberu a vytvorenia konkurenčného prostredia.

6. Aktualizácia národného kontrolného plánu

V roku 2008 nebola vykonaná aktualizácia Päťročného národného plánu kontrol SR, nakoľko v SR prebiehal Všeobecný audit zo strany EK-FVO, ktorého úlohou bolo okrem iného posúdiť národný plán. V súvislosti so závermi Všeobecného auditu a výsledkov kontrol vykonaných za predchádzajúce obdobie bude do konca roka 2009 pripravený nový plán úradnej kontroly.